RECENSIO ET EXPLICATIO ARGVMENTORVM PRODVctorum libello Emendationis Temporum compendio factæ, cum additamento plurimum, quibus confirmatur paradoxa (vt vulgo habetur) sententia de annis Natiuitatis Baptismatis & Cruciatus, adeoq; e vniuersi in terris ministerij Domini Iesu Christi.

INSERTIS BREVIBVS confutationibus contrariarum opinionum, Scaligeranæ, Baronianeq; næ, pariter ac Iesuiticæ Ioannis Deckerij & Laurentij Suslygæ, atque Ioannis Keppleri Cæsarei Mathematici.

Authore Thomâ Lydyat Anglobritanno, è Comitatu & Diœcesi Oxoniensi ac dudum è Societate Noui collegij Oxoniæ.

LONDINI,
Sumptibus GVLLIELMI HARPER.

CIↃ IↃ CXIII.

Memoriæ Nobiliſſimi Sereniſſimique Principis Henrici, Spei magnę Britannię, ſuæque poſt Deum Opt. Max. maximæ, immaturo fato functi.

Hanc confirmatoriam Appendicem compendiariæ Emendationis Temporum, ante quadriennium editę, inclytoque eius nomini inſcriptæ, ac benignâ gratiâ à Celſitudine eius acceptæ;

Subſidio inſtructæ Bibliothecæ ipſius, donatæque annuæ penſionis quadraginta marcarum, conſcriptam ante annum, iamque denuò prodituri entem in lucem,

Thomas Lydyat Celſitudinis illius alumnus mœrens meritò dedicat conſecratque: xi. d. Decemb. Iul. vulgaris a. d. 1612.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

CHRONOGRAPHIAE *studium multis hodie vilescit, duas ob causas: partim quòd nihil admodum certi aut liquidò ac indubitatò & absque controuersiâ veri inde elici posse videatur: partim quòd etiamsi vel maximè indubitatam veritatem assequi posset, curiosius tamẽ quàm vtilius censeatur. Ad prius obiectorum quod attinet, si id in solam Chronographiam caderet, vt de singulis aut plerisque eius partibus vulgare illud verbum meritò dici posset, Quot capita, tot sententiæ: vtilis sanè esset monitio, potiùs eiusmodi artibus & scientiis discendis ac docendis studium atque operam impendere, quarum spes esset veritatis ad liquidum inueniẽdæ & demonstrandæ, quàm incumbendo ei cuius desperata & conclamata esset veritatis certitudo, operam atque oleum perdere, & immensam obiectionum perpetuò vrgentium molem, tãquam Sisyphi saxum, voluendo sudare, nec proficere silum. Verùm idem ipsum prorsus*

in omnes artes & scientias intellectu naturali comprehensas vsque adeò competit, vt iam olim, post infinitas Philosophorum sectas apud Græcos & Latinos, quatuor autem celeberrimas, Academicorum Peripateticorũ Stoicorum & Epicureorum, in omnibus ferè sibi inuicem dissentaneas & contrarias, demùm exortæ sint aliæ, nec ipsæ sibi admodùm consentaneæ, Pyrrhoniorum & Nouorum Academicorum & aliorum, Scepticorum & Epsecticorum, id est, dubitantium de omnibus rebus & inhibentium assensum ab omnibus; quæ contenderent nullius rei certam ac liquidam veritatem humano intellectu ac mente comprehendi vel percipi posse: eæque ipsæ ita celebres, vt doctissimo Romanorum seculo Marcus Cicero, ille eximius flos non Oratorum modò, sed etiam Philosophorum Romanorum, Nouæ Academiæ sectæ se addixerit, eandemque non modò in libris Academicarum quæstionum Varroni doctissimo Romanorum habito & appellato approbandam susceperit, sed etiam in cæteris libris Philosophicis, vt, de Natura Deorum, de Diuinatione, de Fato, de Finibus bonorum & malorum, reliquisque compluribus à se editis, reipsa amplexatus sit. Et vt de nostro

stro seculo loquar, ac tantùm summa genera præcipuarum artium & scientiarum attingam, quum omnium particularibus enumerandis dies imò annus me defecturus esset: quæ tandem pars est Iurisprudentiæ, Politicæ, Ethicæ, Medicinæ, Physiologiæ, Astronomiæ, reliquarum, in qua non infinitæ controuersiæ quotidie nascantur? quin imò in ipsis scientiis purè Mathematicis, quarum veritas censetur certissima & liquidissima omnium quæ cadunt sub intellectum naturalem, quot pseudotheoremata & pseudographemata contentiosa quotidie gignuntur: eaque non modò de conclusionibus nuper propositis, sed etiam clim demonstratis? crimine ab vno discantur omnia. Quoties iam nostro seculo Archimedes, ille Mathematicorum pariter ac Mechanicorum coryphæus in quæstionem vocatus & reus actus est malè demonstratæ rationis peripheriæ circuli ad diametrum, minoris triplæ sesquiseptimæ, maioris autem triplæ super partiente decem septuagesimas primas? vt præteream Theologiam, quæ diuina scientiarum sub intellectum non nisi supernaturalis cognitionis lumine illustratum, idque in hac vita ex parte tantùm cadens, non modò ab hominibus

prorsus naturalibus qualis longè maxima pars, infinitis hæresibus per omnes partes vexata, sed etiam à supernaturali gratia plus minusve præditis, haud paucis nec leuis momenti dubitationibus, quæstionibus & obiectionibus per singulos ferè articulos agitata & disceptata est. Iam siquis nullum Theologiæ dogma pro certo habendum, nullum Iurisprudentiæ responsum, nullum Politicæ monitum aut Ethicæ thriam, nullum Medicinæ consilium aut Physiologiæ Placitum, nullum Astronomiæ obseruatum aut reliquarum canonem satis exploratæ veritatis esse existimauerit, quo de aliquis dubiũ vel quæstionẽ mouerit, aut si eò viliores & vaniores omnes illas artes & scientias esse censuerit, quod tot quæstionib. & obiectionibus & controuersiis obnoxiæ sint: equidem hunc hominem neutiquàm prohibuero quo minùs etiam in Chronographia omnia pro controuersis ideoque incertis habendo, eoque nomine ipsi eandem quam omnibus aliis artibus & scientiis, ne ipsa quidem sacra Theologia excepta, vilitatis & vanitatis notam merendo, in eiusmodi labyrinthum erroris impingat, vt nihil certum esse aut sciri posse contendendo, ne id quidem quod nihil sciri possit à se sciri posse,

nec de

nec de eo quod nihil certum esse possit se certum esse posse concedat, atque nihilo plus sapiendo, ne tantillum quidem sapiat vt se nihil sapere sentiat. Enimuero vnicuique arti & scientiæ sua constat & veritas & veritatis certitudo, quæ certis iudiciis & argumentis vel necessariis paucioribus vel pluribus probabilibus, quamlibet deprehensu difficilis, à veri studiosis & sagacioribus ingeniis deprehendi possit: eademque rectis & perspicacibus iudiciis minus difficulter approbatur. deprauatis autem & cæcutientibus, quorum multo maior est numerus, ipsam non approbari mirum videri non debet: sicut enim meridianum solis iubar nihil ad visum confert capto oculis, ita ictherico siue arquato quanquam oculorum vsum habenti omnia apparent lutea, vitio scilicet hærente non in re oculis obiecta, sed in ipsis oculis. vnde fit vt in rebus quamlibet vel per se manifestis vel clarè demonstratis, non modo in Astrologia aut Chronographia sed in quacunque arte & scientia, omnium iudiciorum approbationem & assensum acquirere & adipisci, magis optandum quàm sperandum sit. Quocirca rectius contrà statuendum videatur, quanto vnaquaque ars aut artis pars maio-

ribus difficultatibus implicita sit, tãto maiorem laudem ac maius operæ laborisque & studij pretium merere, qui eas explicare, etiamsi successus haud vsquequaque voto responderit, aggressus fuerit. Quandoquidem pulchra difficilia etiam prouerbio dicantur, ac omnium artium præstantissimæ vel maximis difficultatibus habeantur obnoxiæ.

Sunt tamen artes quædam curiosiores quã vtiliores: in quarum numerum multi Chronographiam referendam censent. Ego verò sicuti neque illud negauerim quasdam artes omnino curiosas esse ac inutiles, ita neque illud inficias iuerim multas etiam curiosas occurrere quæstiones in Chronographiâ: verũ vt hoc interim nihilominus asseuerem, neque id esse eius vitium, neque in ipsam solam cõquere. Ecqua enim ars vel scientia est in nog[illegible] [illegible] plurima quæ inces[illegible] [illegible] & inutiles? aut vel ipsa Sacra Theologia ab iis immunis est; imo an non omnium maximè iisdem contaminata: præsertim ex quo Scholasticorum Sophistica magis quàm Philisophia secularis ipsam, vt Tritthemius fertur alicubi locutus, sua curiositate inutili fœdare cœpit? Sed nimirùm

hæc

hæc vtiquè luxuriantium & ſpinoſorum ingeniorum vitia ſunt, non ipſarum artium & ſcientiarum. Chronographiæ autem ſuam conſtare pariter vtilitatem certam ac dignitatem honeſtam & antiquam, etiam præterquàm quòd agnoſcatur eſſe alter Hiſtoriæ illius Magiſtræ vitæ oculus, ſatis etſi paucis iamdudum declaraui, proœmio Tractatus de variis annorum formis: quum ſignificarem ipſam in primis obuiam ire redarguendæ, tum Atheorum ſtultitiæ opinantium nondum nec à Deo olim definito temporis interuallo conditum fuiſſe, nec inde eiuſdem prouidentia omnia euenta aptis tẽporum ſpatiis ac menſuris diſpenſantis gubernari, præſertim verò labefactantium auctoritatem Sacræ hiſtoriæ, colliſione eius cum profana, adeoque partium ipſius inter ſe, in rationis temporum ſubductione: tum etiam Antichriſtianorum apoſtaſiæ conantium ex temporum perturbatione ſuperſtitioſis & idololatricis ritibus acquirere antiquitatem & ex antiquitate auctoritatem: tũ denique Iudæorum pertinaciæ, vtpote negantium Chriſtum adhuc in carne eſſe manifeſtatum, maximè ob perperàm intellectum tempus eius manifeſtationi in Sacris prophetiis præfini-

tum. Ac sanè duobus ex his nominibus solutio quæstionis quam impræsentiarum tractãdam suscepi, non modo apprimè vtilis est, sed etiam planè necessaria. Est enim quæstio de Natali Domini Christi in primis obnoxia cauillis Atheorum Sacræ historiæ veritatẽ calumniantium: quatenus, quum historia Euangelica Christum natum referat Herodis (scilicet primi eius nominis) regis Iudææ tẽporibus, si vulgaris supputatio annorum Domini ab eius natiuitate iam per annos ferè mille in Ecclesia præsertim Occidentali, auctore Dionysio Abbate Romano vsitata, conferatur cum historia Flauij Iosephi, qua sola earum quidem quæ extant, regna Herodis eiusque posterorum, ac res Iudaicæ eiusdem seculi pleniùs describuntur: videatur natale Christi post Herodis illius regis mortem, idque aliquot annis contigisse, siquidẽm Christi natale iuxta supputationem vulgarem contigit, mille sexcentis ac duodecim abhinc annis, sub initium Consulum Romæ Caij Iulij Cæsaris Vipsaniani & Lucij Aemilij Paulli, incidens in annum quartum Olympiadis centesimæ nonagesimæ quartæ. at iuxta Iosephum Herodes creatus rex Caio Domitio Caluino secundum & Caio Asinio Pol-

Pollione consulibus, anno quarto Olympiadis centesimæ octogesimæ quartæ ad finẽ tendente, triginta septem annis posteà mortuus est, sub festum Paschatis; id est, nuper incepto consulatu Lucij Cornelij Lẽtuli & Marci Valerij Messallæ, atque adhuc labente anno primo Olympiadis centesimæ nonagesimæ quartæ, videlicet propè integro triennio ante Cæsaris Vipsaniani & Aemilij Paulli consulatũ, cuius initio Calendis Ianuariis Christum octauo die natiuitatis suæ circũcisum fert supputatio & opinio vulgo recepta: quũ tamen antiquissimorum Patrum Christianorum sententia asserat natum fuisse Christum quadriennio ante mortem Herodis. Similiter autem magnum haud dubiè fomentũ præbet non modò Atheorum stultitiæ, sed etiam Iudæorum pertinaciæ supra modum vexata quæstio de tempore manifestationis Christi in carne præfinito Sacris Prophetiis, præsertim verò celeberrimis illis Septuaginta Hebdomadibus Danielis, etiam ipsa tametsi longè nobilissima, per summam Diabuli astutiã ac vafritiem nimiis altercationibus & disceptationibus vtique fere in contemptũ adducta & ludibrio exposita, cuius ego soluendæ, itidem iuxta antiquissimorum auctorum

Ecclesiasticorum interpretationem, fundamenta ieci libello de Emendatione temporũ, conuenientiam autem confirmandæ sententiæ nostræ de tempore manifestationis & totius ministerij Christi hoc tractatu declaraui, ampliorẽ verò pro eius dignitate tractationem si opus fuerit deinceps Deo volen- exhibere paratus sum. Perinde autem in tractatibus Chronographicis atque in Cosmographicis, præsertim Astronomica selectione ante septennium edita, qua institutionem siue Systema vniuersi adumbrare conatus sum, Sacram Scripturam tanquam Cynosuram perpetuo obtutu respiciendam mihi proposui, eamque non iuxta meas priuatas vel nuperas aliorum, sed iuxta maxime antiquitùs receptas præstantissimorum Theologorum & Ecclesiasticorum vtique auctorum expositiones vel apertis verbis expressas vel necessaria consequentia collectas. neque enim Theologiam naturalem aut supernaturalem, Sacrorum Bibliorum prætextu, ex meo vnius cerebro aut iudicio priuato cõmminisci instituo.

Caterũ Cosmographia perinde ac Historia atque Linguarũ eruditiorũ cognitioni, præcipuis Theologiæ ancillis, adipiscendis & perfi-

ficiendis, opus esse peregrinatione, & do-
simorum virorum vniuscuiusque seculi, e-
m Ethnicorum, inde à Thalete Philoso-
rum adeoque Astronomorum Græcorum,
Herodoto Historicorum patre, ne plures
ninem, praxis manifestè declarat, & ipse
n dictis tum scriptis profiteri nunquam
itani. quinetiam meipsum maiore quo-
n eius desiderio neglectis salutis & exi-
nationis periculis teneri, & vel illamma
ne ob causam cupiuisse me innotescere no
ssimo sereniſsimoque principi Henrico,
eo commodiorem peregrinandi occasionẽ
nciscerer, alioqui certe secretiore aliquo
loco me in literas abdendi & latendi cu-
ntior, significare ausus sum, tum aliis, tũ
cipue honoratis & illustrissimis viris,
Thoma Chalonero, Equiti aurato, Celsi-
inis eius Cameraris, & M. Adamo Neu-
o eiusdem sereniſsimi Principis Secreta-
, quos illi suapte indole propensissimo &
cerrimo ad promouenda omnium bona-
n artium studia promptissimos consilia-
esse nossem, & qui ipsius gratiam mihi
ciliauerant: & quos propterea ipsorum
oris meæque gratitudinis testandæ ergò
nomino. Sed visum est supremo Numini,

cuius altæ sunt viæ & cogitationes supra
stras, vt alii sunt cœli supra terram, magn
nimum Principem, in quo, post ipsum, mea
mnes pariter ac plurimorum aliorum vni
sæque adeò Britanniæ spes repositæ erant
nimo agitantem regna extera transferre
supera: nosque omnes Principe tantæ spei
dignos tam seuero iudicio commonefac
vt deinceps nos digniores præbere stud
mus superstite Phœnice Carolo succedent
fratris titulos, ac supplices precemur ips
Deum Optimum Maximum, vt huic l
gæuitatem annuat & felicitatem, quo iux
legem diuinam semen fratri suscitet, nom
que ei excitet, domumque eius exstruat,
præconceptas optimorum de illo spes non r
dò intermortuas denuò viuificet, sed eti
auctas ad summum reipsa opereq; imple
quod equidem vt summus ille Modera
vniuersi pro summa sua clementia & bo
tate faxit, oro.

RECE

RECENSIO ET EXPLICATIO ARGVMENTORVM PRODVctorum libello Emendationis Temporum compendio factæ, cum additamento plurium, quibus confirmatur paradoxa (vt vulgo habetur) sententia de annis Natiuitatis Baptismatis & Cruciatus, adeoque vniuersi in terris ministerii Domini Iesu Christi.

CAPVT I.

VT nobilissima quæstio de tempore natiuitatis & ministerij Domini Iesu Christi in terris, dextrè soluatur, in primis obseruandæ sunt temporum notationes à sacrosanctis Euangelicæ Historiæ scriptoribus adhibitæ, quæ quidem quod

ad

ad natale ipsius attinet, sunt pręcipuè du altera natum esse Christum diebus Her dis illius regis Iudææ: altera, eundem na tum esse diebus descriptionis siue censu aut censionis vniuersi orbis factæ ex Cæ saris Augusti edicto, & quidem prima præsidente Syriæ Cyrenio.

Licet autem annus regni Herodis ab il lis non sit definitus: manifestè tamen si gnificatur haud multum antecessisse eius mortem, quia Christus etiam tunc puerulus (παιδίον) fuisse dicitur, quæ vox propriè accepta significat ineuntem ętatem ab infantia aut bimatu ad septennem. verùm quotquot ex Ecclesiasticis scriptoribus intra quingentos annos à principio Euan gelij eum definiuisse comperiuntur, vidē tur definiuisse solido quadriennio ante mortem ipsius Herodis. Præcipuè verò Epiphani⁹, qui primo libro operis Panarij contra hęreses, capite de Christi aduē tu & peregrinatione in carne, ita scribit: *In Bethlehem secundo natiuitatis suæ anno conspectus & visitatus est à magis, à quibus adoratus est & dona accepit. & in eâdem nocte quum Ioseph responsum ab Angelo accepisset, in Aegyptū assumptus est. illincque*

nur-

rsus post duos annos reuersus est, mortuo
erode, quum successisset Archelaus. nam
gesimo tertio anno Herodis quadragesimo
undo Augusti Cæsaris, nascitur Seruator
ster in Bethlehem Iudæa. descendit autem
Aegyptū tricesimoquinto anno Herodis.
dit autem ab Aegypto post mortem Hero-
s. quocirca in triginta & septē annis prin-
patus ipsius Herodis, puer erat quatuor
norum: quando Herodes impletis annis
gint a septem, vitā finiuit. Archelaus ve-
nouem annis regnat. in cuius regni princi-
o egressus Ioseph de Aegypto vnà cū Ma-
a & puero, quum audiuisset Archelaum
gnare, secessit in partes Galilæa, & habita-
t tunc in Nazareth. Archelaus autem ge-
erat (intelligendum, in principatu super-
item reliquit.) Herodem iuniorem: & re-
at Herodes noua arme patris (imo fra-
is) Archelai per successionem, quo tempore
edecim anni supputantur aduentus Chri-
in carnem. &c. Libro autem secundo,
ontra hæresim dictam dementium siue
rutorum, numero quinquagesimam pri-
am, scribit ita: *Matthæus quidem vbi re-
ensuit quod natus sit in Spiritu sancto, &
uod conceptus sit siue semine viri, nihil de*

circumcisione dixit, neque quicquam ex h... d v...
quæ facta sunt circa ipsum ante duos anno... uit
sed exponit aduentum Magorum, velut a... uer...
testatur nobis vera Dei doctrina, interro... um
gante Herode à magis tempus, & exquisi... np...
exorta stellæ, ac Magorum responsio, A du... er...
bus annis & infra. vt non sit hoc tempus ... um
quo Lucas tractauit. verũ Lucas ante duo... ec
annos facta narrat. Matthæus verò vbi di... uo...
xit natiuitatem, transiliuit ad biennale te... elu...
pus, & iudicauit quæ facta sunt post duos a... re...
nos. quapropter & Herodes animaduerten... li...
hoc, postquam reuersi essent magi per alia... it
viam, putauit in multitudine puerorum et... os
ipsum natum inuentum iri, & cum ipsis occi... A...
sum iri. iussit enim omnes pueros in finibu... au...
Bethlehem occidi, à duobus annis & infra... o
vsque ad diem in qua magi apud ipsum fue... ce...
rant. hinc verò cui non appareat, quod quã... mo...
do venerunt magi, duos annos puer natus e... la...
rat? Et post pauca: Magorum aduentus co... mi...
tigit circa talem casum, ita vt non simili... est
fuerit tunc commoratio Mariæ & Ioseph... br...
ei quæ apud Lucam propter descriptionem ha...
relata est, scilicet quòd non esset locus in di-
uersorio propter frequentiam. non enim in- na...
uenerunt Mariam in spelunca, vbi peperit, in...

sed

d velut Euangelium habet, deducebat, in-
uit, ipſos ſtella vſque ad locum vbi erat
uer, & ingreſſi in domum, inuenerunt pue-
um cũ Maria, non amplius in præſepi, non
mplius in ſpelunca, ſed in domo: vt cogno-
eretur veritatis certitudo, & tẽporis duo-
um annorum ſpatium, ex quo natus eſt, do-
ec acceſſerunt magi. & in illa nocte, poſt
uos natiuitatis annos, viſus eſt Ioſepho An
elus, & dixit vt aſſumeret puerum & ma-
rem in terrã Aegypti. quapropter non am-
liùs reflectit Ioſeph Nazarethã, ſed aufu-
it cum puero & matre in Aegyptum, & a-
ios duos annos iſtic tranſigit. & ſic rurſus
Angelus poſt Herodis obitum reuerti iubet
undem in Iudæã. Triceſimotertio enim an-
o Herodis naſcitur Chriſtus Dominus. tri-
ceſimoquinto venerunt magi. triceſimoſepti-
mo mortuus eſt Herodes: & ſucceſſit Arche-
laus filius ipſius in regnum, qui regnauit an-
nis nouẽ: velut in aliis locis à me dictum
eſt. Ita Epiphanius. Similia autem habet li
bro tertio contra Antidicomarianitas,
hæreſim ſeptuageſimam octauam.

Porro autem in Chronico Euſebiano natale Chriſti ponitur annò quadrageſi-moſecundo Imperij Auguſti, (cuius ini-

tium ſtatuitur anno poſt cædem Iulij C
ſaris,conſulatu Panſæ & Hirtij, iiſque
ciſis, ipſius Auguſti primo,anno pri
vel ſecundo Olympiadis centeſimæ oc
geſimæ quartæ,) at regni Herodis trice
mo ſecundo,tanquam ineunte,propem
dùm ſexēnio ante mortē ipſius, quaſi q
regnū inierit āno tertio vel quarto Oly
piadis centeſimæ octogeſimæ ſextæ : ſ
hoc quidem contra mentem Euſebij,
apparet ex verbis eius ad initium regni
lius,videlicet his: *Nam vſque ad Hero*
(id eſt,ad id tempus quo *Herodes Antip*
tri filius à Romanis Iudæorum ſuſcepit pri
cipatum, vt liquet ex initio eiuſdem per
copæ,)*Chriſti,id eſt, Sacerdotes,erant rege*
Iudæorum:qui imperare cœperunt ſexageſi
ma quinta Olympiade, (nimirùm ab ann
eius primo, vt manifeſtum eſt ex verbis
eiuſdem Olympiadis initio adhibitis) *&*
ab inſtauratione Templi ſub Dario, (ſcili
cet ab anno ſecundo Imperij Darij Hy-
ſtaſpis, ibidem, & præſertim in præfatio-
ne Chronici,) *vſque ad Hyrcanum* (nem-
pe *extremum omnium à Parthis captum*,
quod paulò inferiùs additur,)*& centeſimā*
octogeſimam ſextam Olympiadem, *annis*

qua-

adringentis octoginta tribus in medio ansactis: videlicet ineuntem. Quod etiam opè consequens est è receptis à Sosio & erode Hierosolymis anno quarto Ompiadis præcedentis nempe centesimæ ctogesimæ quintæ, mense eius tertio, sonni die ieiunij, captoque, & deinde inrfecto, qui regnum Iudaicum Parthoum ope occupauerat, Antigono Aristouli filio, Assamonęorum principum poremo, Marco Vipsanio Agrippa & Caninio Gallo consulibus, (quos insecuti unt Gellius Poplicola & Cocceius Nerra,) iuxta Flauium Iosephum historicum, Antiquitatum Iudaicarum libro decimoquarto, in fine. Vnde apparet Eusebium in Chronico suo posuisse initium regni Herodis ad annum Imperij Cæsaris Augusti nonum, vtpote congruentem consulatui alteri post illum Agrippæ & Caninij, nempe Lucij Cornificij & Sexti Pompeij, incidenti in annum primum Olympiadis centesimæ octogesimæ sextæ, & collato cum ipso iuxta vulgarem Græcorum rationem supputandi, indeque illi assignasse annos triginta septem: ideoque natali Christi ascripsisse tricesimũ quar-

tum annum regni eiusdem ineuntem,
tegro quadriennio ante ipsius mort
luxati autem situs annorum regni eius
ipsius Chronici pleriſque exemplari
vestigia adhuc extant, quatenus etiam
teà quinquennij interuallo, Antigoni
cisi, atque Herodis post eum à Roma
constituti principis mentio iniicitur. H
autem de initio regni Herodis ita re
tuendo consentanea, quod ad secundu
annum Darij attinet vnde cæterorum
tio dependet, habet idem Eusebius de
mo libro Euangelicæ præparationis, ca
te tertio iuxta Latinam editionem, &
ctauo libro Euangelicę demonstration
demonstratione siue capite secundo: Hi
ronymi commentario in Danielis He
domades haud ita integrè relata, perin
ac duodecima Catechesium editarum n
mine Cyrilli Hierosolymitani: vt appa
reat vel ab iis mutationem factam es
Chronico, vel à Chronico ipsis. videtu
nihilominùs Eusebius perperam confu
disse, in illa demonstratione, Hyrcani ca
ptiuitatem cum ipsius cæde: sicut in Chr
nico, eiusdem captiuitatem cum Antigo-
ni cæde. Verùm in eodem Chronico, an-
no

quadragesimo quartò Augusti, refert iam Eusebius, Herodem quum Christi tiuitatem Magorum iudicio cognouisset, vniuersos in Bethlehem pueros iussisse interfici: nempe biennio post ipsius natiuitatem.

Neque verò huic Eusebij & Epiphanij ntentię de tempore aduentus Magorum fugæ Christi in Ægyptum refragatur, t contendit Cæsar Baronius auctor Ponficius Annalium Ecclesiasticorum, vel nora ipsorum Magorum, quippe qui haud statim prima stellæ apparitione significationem eius intellexisse videantur: vel elogia Simeonis & Annæ de Iesu, quando parentes eum sisterent in Templo Hierosolymitano, tempore purgationis Mariæ, quasi quæ euestigiò excitassent Herodem ad infanticidium, cum nulla in iis aperta mentio fiat de regno Christi: vel quod subiungit Lucas illos inde reuersos Nazaretham, quasi qui significarit ipsos id confestim fecisse, ac non demùm post fugam in Ægyptum, cuius, vt & aduentus Magorum historiam à Matthæo traditam, hic silentio prætermisit: quanquam Epiphanius concesserit statim re-

uersos esse Nazaretham, indeque se aut iterum biennij spatio reuisisse Bethlehemem, eaque occasione Magos comperto biennio illic eum inuenisse.

Prætereà verò de Christi natali in eadem sententiam scribit Sulpicius Seuerus, Sacræ historiæ libro secundo, ita loquens; *Sub hoc Herode, anno imperij eius tertio & tricesimo, Christus natus est, cui Herodes post natiuitatem Domini regnauit annos quatuor. nam omne imperij eius tempus, septem & triginta anni fuerunt. Post quem Archelaus annis nouem. &c.* Sic ille. Neque plures intra quingentos Euangelij annos occurrunt, qui regni Herodis annum quo natus sit Christus definierint. Quapropter ex his apparet Christum natum esse solido quadriennio ante mortem ipsius Herodis.

Caput II.

Iam verò quum & Eusebius & Epiphanius & Sulpicius Iosepho historico cõsentiant de numero annorum regni Herodis diligenter inquirendum est vnde eius

eius numeri initium petendum sit. Ac Iosephus quidem, Antiquitatum libro decimoquarto, capite vicesimo sexto, scribit Herodem, Antonij Triumuiri studio, à Senatu Romano, regem Iudæorum appellatũ, regioq; fastigio potitum esse, Cneio Domitio Caluino secundum & Caio Asinio Pollione consulibus, Olympiade cẽtesimâ octogesimâ quartâ, scilicet desinẽte, in fine autem eiusdem libri, vt suprà dictum est, eundem, receptis Hierosolymis captoq; & interfecto Antigono, regno ipso potitum esse, Marco Agrippâ & Caninio Gallo consulibus, Olympiade centesimâ octogesimâ quinta, nempe etiam anno eius quarto. Libro autem decimo septimo, capite decimo, & in fine primi libri de bello Iudaico, scribit illum mortuum esse, annis triginta quatuor post interfectum Antigonũ, ac triginta septem postquã rex à Romanis declaratus est. Sed si initium illorum triginta septem annorum statuatur consulatu Domitij secundo & Pollionis, finis competit consulatui Caluisij Sabini & Crispini Rufi, cõpleto ac inuẽti Cornelij Lẽtuli & Valerij Messallæ; id est, anno quadragesimo Imperij

Cæsaris Augusti, iuxta Chronicon Euse-
bianum. Eusebius vero in Chronico, vt e-
tiam supra dictum est, initium triginta
septem annorum petere videtur à cæde
Antigoni, consulatu autem Cornificij &
Pompeij incidente in annum primum O-
lympiadis centesimæ octogesimæ sextæ.
Epiphanius quoque, memorato loco con-
tra hæresim Dementium, conferens tri-
cesimum tertium Herodis annum com-
pletum, cum initio quadragesimi secundi
anni Imperij Cæsaris Augusti, pariter atq;
cõsulatus ipsius decimi tertij & Plãtij Sila
ni, siue Siluani, quo Christi natale statuit,
octauo idus siue sexto die Januarij, & ipse
eatenus consentit Eusebio. Cæterùm Sul-
picius referens natale Domini ad tricesi-
mum tertium annum regni Herodis, con-
sulatum autem Sabini & Rufini siue Ru-
fi vtrumque desinentem, vt pote octauo
calendas Ianuarij siue vicesimoquinto die
Decembris; etiam ipse videtur petere eius-
dem regni initium à receptis Hierosoly-
mis, atque anno primo Olympiadis cen-
tesimæ octogesimæ sextæ, sed collato cum
consulatu Gellij Poplicolæ & Cocceij
Neruæ, in quem initium eius Olympiadis
inci-

incidit, vtpote consulatu medio inter illũ Agrippæ & Caluinij, quem Iosephus, ac illum alterum Cornificij & Pompeij quẽ Eusebij & Epiphanij rationes exhibent, anno autem Imperij Augusti quadragesimo primo à cæde Iulij Cæsaris.

Verumenimuerò complura argumenta haud parui momenti colligi possunt ex ipso Iosepho, quæ fidem faciant numerum illum triginta septem annorum regni Herodis ineundũ esse ab euẽtu aliquo posteriore quàm captis ab ipso Hierosolymis ac cẽde Antigoni. Primũ ex annis ętatis eius, quando primam præfecturam adeptus, & quando mortuus est. Nam de morbo eius ingraueſcente, quo haud ita multo posteà expirauit, Iosephus libro primo de bello Iudaico, initio postremi capitis, ita scribit; *Morbus autem ingraueſcebat, quod eum senectus pariter ac mœror vrgeret: annos enim iam ferè septuaginta natus erat:* ἦν μὲν γὰρ ἤδη χιλιὸν ἐτῶν ἑβδομήκοντα γεγώς. Antiquitatum autem libro decimoseptimo, capite octauo, ita; *Desperatâ deinde salute, quòd iam circiter septuaginta annorum esset:* καὶ γὰρ περὶ ἔτος ἑβδομηκοστὸν ἦν. Vnde cõstat Iosephi testimonio Herodem quando

mortuus est fuisse plusquàm sexaginta quinque annos natum, alioquin enim scripsisset potiùs, eum fuisse circiter sexaginta annorum, vel plusquam sexaginta annos natum.

Verùm de primâ Herodis præfectura capite octauo primi libri de bello Iudaico idem scribit sic; *Antipater verò vbi de Syriâ Cæsarem prosecutus est*, (confecto scilicet à Iulio Cæsare bello Alexandrino in Ægypto, vt liquet ex fine capitis præcedẽtis, anno consulatus Caleni & Vatinij,) *in Iudæam reuersus, &c. Phasælum quidem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymis eiusq; territorio præfecit: Herodem verò ætate proximum, nimisq; adolescentem,* (κομιδῆ νέον,) *Galilææ destinauit, similia curaturum, qui cum natura strenuus esset, citò materiam vbi animi magnitudinem exerceret inuenit.* Antiquitatis autem libro decimoquarto, initio capitis decimiseptimi, sic; *Antipater cum Hyrcanum stupidum ac segnem animaduerteret, Phasælum è liberis suis natu maximum Hierosolymis & circumuicinæ regioni ducem constituit: Herodi secundo Galilæam curandam commisit, admodùm adolescenti, nec excedenti an*

ti annuum quintumdecimum: νέῳ παντάπασιν· ὅτι τὲ γὰρ αὐτῷ ἐγεγόνει μόνα ἔτη. *Sed adolescentia illi nihil obfuit, quin quum esset adolescens generosâ indole præditus, occasionem confestim inuenerit, quomodo posset virtutem suam ostendere.* Hæc desumpta sunt ex Gręcâ Iosephi editione Basiliensi, neq; verò ei mendum irrepsisse in numero annorum, tanquam non ιε sed κε scriptũ esset, vt quidam videri volunt, arguit antiqua interpretatio Ruffini, ex veteri editione parisiensi duodecentum abhinc annis factâ, quam suppeditauit mihi ex bibliotheca suâ venerabilis minister verbi diuini Gulielmus Crashanus, in quâ ita legitur, *Herodem Galilææ demonstrauit tutorem, adhuc omnino iuuenem. Nam quindecim annorum tunc erat. Cui nihilo offuit iuuentus, dum prudentiam super ætatem haberet.* Idem quoque arguit eiusdem exemplar manuscriptum quatuordecim priorum librorum, ante trecentos plus minus annos, vt apparet, exaratum in Angliâ, iam penes doctissimum Isaacum Casaubonum, quod ita habet; *Et cum Antipater vidisset Hircanum tardum & segnem, priorem filium suum faselum ducem in Hierosolymis*

ordinauit: secundũ verò Herodem Galilæ tutorem constituit, omnino adhuc iuuenem: nam quindecim annorum tunc erat. Cui nihil obfuit iuuentus, dum prudentiam super ætatem haberet. nam cùm occasionem inuenisset, statim ad virtutis ostentationem prorupit. Item ad marginem: *Herodes 15. annorum fuit tutor Galilææ.* Idemq; arguit aliud manuscriptum ex Regiâ bibliotheca penes eundem, ita habens, *Sed cum tardum & segnem Hyrcanum vidisset: priorem filiũ suum ducẽ in Hierosolymis ordinauit, secundum verò Herodẽ Galilææ tutorẽ demonstrauit, adhuc omnino iuuenem. Nam quindecim annorum tunc erat. Cui nihil offuit iuuentus dum prudentiam super ætatem haberet. Qui cum occasionem inuenisset, statim ad virtutis ostensionem prorupit.* Porrò autem idem arguit bibliotheca Photij, cuius me commonefecit in Hiberniâ doctissimus mihiq; amicissimus Iacob⁹ Vshierus, Cancellarius ę lis patricianæ, & Professor Theologię in nouo Collegio Academico Dublinij Hiberniæ, capite ducentesimo tricesimo octauo, in eclogâ Antiquitatum Iosephi: vbi hæc habentur verba; *Antipater post deuictũ* (acie Pharsalicâ) *Pompeiũ*, con-

constitutus (à Iulio Cæsare) *præses Iudææ, &c. Herodem oppidò adolescentem, vtpote qui omnino quindecim ætatis annos haberet* ἡρῴδην νέον ὄντα κομιδῆ, πεντεκαίδεκα γὰρ αὐτῷ ἀπὸ γενέσεως ἔτη ἦν, *Galilææ præfectũ designat: nihilo per adolescentiã prohibitũ, quominùs innatã virtutem ac generosã idolem ostenderet.* Denique idem manifestè arguit instituta deinceps à Iosepho narratio facinorum Herodis eâ ætate perpetratorum. Ecquid enim adeò memorabile narrasset, si vir viginti quinque annorum eadem fecisset?

Quid? quod sexennio posteà, circa finem consulatus Lepidi & Planci, quando Antonius, post bellum Philippense, occisis Bruto & Cassio, in Syriam veniens, *Phasælum & Herodem Tetrarchas constitutos Iudæorum rebus præfecit*, vt scribit Iosephus, Antiquitatum libro decimoquarto, capite vicesimo tertio, πάλαι οἰκείως ἔχων πρὸς αὐτοὺς διὰ τὴν πατρῴαν ξενίαν &c. id est, Ruffino interprete, *cum eis familiaritatem habens propter paternã hospitalitatem*; Gelenio autem interprete, *qui iam antè familiariter diligebat iuuenes propter paternum hospitium, quo tempore cum Gabinio gens, patris eorum contraxerat amicitiam* (neu-

tiquam illius hoſpititij tempore famili
ris ipſis, vt Laurentius Suſlyga & Ioann
Kepplerus interpretantur;) nempe an
annos fermè quindecim, Herode tun
(quid ni enim?) puero ſexenni: etiam tu
quando Tetrarchæ conſtituti ſunt, Ioſ
phus ambos appellat νεανίσκους, id eſt, *adole*
tulos, eodem capite? Vnde apparet ne m
iorem quidem natu duorum, fuiſſe tu
multo pluſquam vigintiquinque ann
natum, etſi memini nonnuſquam appell
tum per adoleſcentulum, qui viceſimu
annum ageret: licet etiam Herodi nato v
num & viginti iam deſponſata eſſet alte
vxor Mariamne Hyrcani neptis, plus mi
nus anno poſt ductam primam appella
tam Dorem; ſecundum id quod ſcriptu
eſt ab eodem Ioſepho viceſimo primo ca
pite eiuſdem libri.

Quum igitur ita manifeſtè apparea
ipſius Ioſephi teſtimonio, Herodem tem
pore Pharſalicæ victoriæ & inſecuti Al
xandrini belli fuiſſe tantum modò quinde
cim annos natum, eundemque mortuu
ſſe pr pè ſeptuagenarium, nempe vno
duc us, tribuſue, aut ſummum quatuo
vel quin ue annis minorem: conſequen
eſt

eum vixiſſe minimùm quinquaginta
nos ab initio eius anni quo cõſules fue-
nt Calenus & Vatinius. Illi verò anni
tem quinquaginta, ijdemque ſexaginta
inque ætatis Herodis, conſummantur
initium conſulatus Aelij Cati & Sentij
turnini, ac anni ſeptimi poſt illum Sa-
ini & Rufi, in quem eiuſdem Ioſephi cal-
lus triginta ſeptem annorum regni He-
dis, illius mortem coniicit. Vnde conſe-
ens eſt eorum initium ſtatuendum eſſe
tidem vel pluribus annis poſteaquam
ſe ſtatuit. Hunc autem erroris Ioſephi
conſtituendo initio illorum annorum
ptem & triginta regni Herodis elenchũ
enè obſeruauit Cæſar Baronius in Appa-
tu Annalium ſuorum. quod ſi obſeruato
confirmato æquè benè vſus eſſet, veram
ſolidam ex eo laudem reportaſſet: ſed
us occaſione in definiendo anno regni
erodis quo natus ſit Chriſtus, ipſe non
inùs peccauit in alterum extremum,
àm quiſquam alius in alterum. quan-
m enim deeſt cuiquam alij, verbi gratiâ
ionyſio Abbati Romano, auctori vul-
ris epochæ annorum Domini, conue-
entis initio conſulatus Caij Cæſaris &

Aemilij Paulli, atque anno mortis Hero-
dis, idque putatis triginta septem anni
regni eius, cum Sulpicio Seuero à consula-
tu Poplicolæ & Neruę, vel anno precedē-
ti mortem eius, putatis iisdem cum Euse-
bio & Epiphanio ab insequente consulatu
Cornificij, & Pompeij: illo quarto, ho
quinto post consulatum Domitij & Pol
lionis, vnde Iosephus eosdem putauit
tantum adeoq; plus redundat Baronio re
siduorum annorum regni eiusdem p. st n
tale Christi, nempe integrum qua-drien-
nium alterum; vtpote qui Christum na-
tum statuat, tantummodò vicesimo nono
eius anno inchoato, mortuum autem ip-
sum Herodem demùm octo annis postea,
biennio seriùs quàm Chronicon Eusebia
num quamuis corruptum referat.

Cap. 3.

Alterum argumentum erroris Iose-
phi in statuendo initio triginta sep-
tem annorum regni Herodis, ego colligo
è tempore relegationis Archelai: cui ipse
vndecimo Græcæ vel sexto Latinæ editi-
onis capite secundi libri de bello Iudaico,
&

& ſecundum ipſum Euſebius in Chronico, necnon Epiphanius & Sulpitius, vt ſuprà ſignificaui, nouennium Principatus poſt mortem Herodis patris eius tribuit, nempe completum, idem verò Antiquitatum libro decimo ſeptimo, capite decimoquinto & poſtremo, atq; initio hiſtoriæ vitæ ſuæ, vt & Euſebius Eccleſiaſticæ hiſtoriæ libro primo, capite decimo, decennium, ſcilicet anthoatum: quatenus iiſdem locis ambobus prioribus Ioſephus diſertè ſcribit, Archelaum ante exilium ſuum, contempto more patrio, repudiatâ priore coniuge, vxorem duxiſſe Glaphyram Archelai Cappadocum regis filiam, olim Alexandri fratris ſui ab Herode patre interfecti coniugem, & liberorum ex eo ſuſceptorum matrem, quæ poſteà Iubæ Mauritaniæ regi nupta, eo quoque defuncto domum patris vidua redierat, ac deinde ab Archelao ducta, mox ſpectro Alexandri primi mariti ſe increpantis per ſomnium oblato, in Iudæâ diem mortis obijt. quam hiſtoriam libro ſecundo de bello Iudaico narrat Ioſephus in hæc verba: *Dignum autem memoria duxi etiam coniugis Archelai Glaphyræ ſomnium,*

Archelai filiæ Cappadocum regis referre quam quum Alexander priùs habuisset vxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam diximus: post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, eoque defuncto, (τελευτήσαντος) domum reuersam, domiq. apud patrem in viduitate degentem Ethnarches Archelaus vbi conspexit, ad hoc amoris accensus est vt eam statim repudiatâ coniuge suâ Mariamne sibi copularet. hæc igitur breui tempore postquàm in Iudæam rediit, videre visa est super stantem sibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium, sed tu illo non contenta rursum ad meos penates reuerteris, auidissima viri tertij, & quod grauius est mei fratris iuncta matrimonio. equidem non dissimulabo contumeliam, teq. licet inuitam recuperabo. Atq. hoc expositio somnio illa vix biduum superuixit. Postremo autem capite dicti libri Antiquitatum eandem historiam recenset Idem Iosephus his verbis: *Simile quiddam & Glaphyræ eius vxori accidit Archelai regis filiæ hæc, vt iam diximus, virgo nupserat Alexandro Herodis filio fratri huius Archelai: quo occiso à patre iterùm nupsit Iu-*

bæ regi Mauritaniæ. hoc quoque defun-
(μεταστάντος, id est, postquàm migrasset è vi
siue vitam cum morte commutasset,) vi-
uam in Cappadocia agentem apud patrem
uxit Archelaus, repudiata Mariamne
riore coniuge, tanto ardebat amore Gla-
hiræ. huic degenti cum Archelao tale som-
ium obuersatum est: visa sibi est Alexan-
rum venientem complexu excipere præ
audio. illum verò expostulantem dicere:
Confirmasti, Glaphyra, vulgare illud dictũ;
on esse fidendum mulieribus quæ virgo mi-
i coniuncta matrimonio, & communiũ
iberorum parens, oblita nostri amoris capta
est secundarum nuptiarũ desiderio: ac ne ea
quidẽ contumelia contenta ausa es cũ tertio
cubare sponso, turpiter & impudẽter ingressa
meam familiam, & nupta Archelao, fratrẽ
meũ habere maritũ sustinens. at ego non o-
bliuiscar veteris tuæ beneuolentiæ, teq. libe-
rabo ab hoc opprobrio, mihiq. te meam vin-
dicabo. Hoc somniũ cũ illa exposuisset apud
quasdã familiares sibi mulieres, post paucos
dies vita fũcta est. Ex hâc duplice narratio-
ne eiusdem historię apud Iosephũ, constat
duplice eiusdem testimonio, Iubam Mau-
ritaniæ regem vitâ functum esse ante re-

legationem Archelai: vt pote qui adhu
Ethuarcha Iudææ, Glaphyram eius defu
cti viduam è Cappadociâ vxorem dom
duxerit.

Atqui Strabo Geographiſtoricus, qu
eodem tempore vixit, & vt apparet, quin
to anno Imperij Tiberij Cæſaris, Germa
nico Cæſare huius adoptiuo filio nond
extincto, doctiſſimum illud Geographi
volumen conſummauit atq. edidit: in fi
libri ſexti liquido affirmat, atq. etiam de
cimo ſeptimo haud obſcurè ſignificat Iu
bam illum regem Mauritaniæ, Tiberi
Imperij ſummâ potito, poſt Cæſaris Au
guſti mortem, fuiſſe adhuc ſuperſtitem
Librum enim ſextum pariter ac Italiæ
deſcriptionem huiuſmodi epilogo con
cludit: *Quod ſi ſermoni de Italia habito o
rationem conuenit ſubiungi quæ in ſumm
etiam de Romanis diſſerat, qui Italiam i
poteſtatem ſuam redegerunt, arcemq; vniuer
ſi Imperij conſtituerunt: hæc etiam addan
tur: Romani à condita vrbe per aliquo
ætates ſub regibus modeſtè vixerun
&c.* poſtea: *Nunc verò cum Germani
bellum gerunt, ab his orſi locis quæ ma
ximè ad ipſos cenſent pertinere. quin &*
iam

am nunc nonnullis Germanicis triumphis patriam exornarunt. at Africæ partes quæ non fuerunt iuris Carthaginiensium, regibus concessæ sunt Romanorum Imperio obedientibus: & siqui defecere, ij ditione omni sunt exuti. nunc autem Mauritaniam, aliasq. multas partes Africæ Iuba obtinet, ob studium in Romanos & amicitiam hoc consecutus. Ac posteà, postremis eiusdem epilogi ac libri verbis: Etenim aliter gubernari tantam dominationem, quam uni tanquam patri commissam arduum est, proinde nunquam Romanis & eorum socijs tanta pax, omniumq. bonorum abundantia potuisset obtingere, quantam & Cæsar Augustus præbuit, postquàm ad eū solū summa rerū est delata: & nunc præstat filius eius & successor Tiberius, sicut & ipsū imitantur patris administri filij Germanicus & Drusus. Ita Strabo. videtur autem hæc scripsisse quarto anno Imperij Tiberij inchoato, intra semestre post Germanici de Germanis triumphum: cuius propè initio sequentis libri meminit. quinimo antcà sub finem libri quarti, quod scribit de Noricis & Tauriscis alijsq; Inalpinis populis, in hæc verba: Horum omniū crebris

incursionibus finẽ imposuit Tiberius & ei frater Drusus vnica æstate; & nunc agit annus tertius supra tricesimũ, ex quo quies centes tributũ legitimè persoluunt: id con uenit anno quinto Imperij Tiberij, ato consulatui Iunij Silani & Norbani Flacc vt pote tricesimo tertio à consulatu Dru si Libonis & Calpurnij Pisonis, quo Di Cassius, Romanæ historiæ libro quin quagesimo quarto, ea Tiberij & Dru gesta refert. Sed nimirum illa Strabon descriptio Alpium vnà cum proximè pr missâ descriptione insularum Britanni Hiberniæ & Thules, videtur postremo a ipso elaborata esse ad consummationen operis Geographici: ac deinde ei inte Galliæ & Italiæ descriptiones inserta, or dinis gratiâ. Porrò autem sub finem libr decimiseptimi & postremi, in descriptio ne Mauritaniæ, mentionem regis Iub tãquã paulò anteà mortui facit his verbis *Non diu ante nostra tempora, Bogus & Bo chus reges, Romanorum amici, Mauritani am tenuerunt: quibus mortuis Iubæ succes sit, cum Cæsar Augustus ad paternum re gnum etiam hoc illi addidisset, is Iubæ filiu fuit, eius qui contra diuum Cæsarem cum*

Sa

ipione bellum gessit, Iuba autem nuper vi-
functus est : Ιούβας μὲν οὖν νεωστὶ ἐτελεύτα τὸν βίον.
successit in regno Ptolemæus, Antonij &
eopatræ filia (videlicet priore Iubæ v-
re) *natus.* Item paulò posteà: *Post Sy-*
acem Masinissa obtinuit regionem, posteà
Micipsa, deinde, *eius successores : nostra*
mpestate Iuba pater Iubæ nuper mortui.

Quocirca vt ponamus Iubam mortuũ
se triennio ante consummatum atq; edi-
m à Strabone volumen Geographiæ;
fermè biennio antequàm ipse eius no-
tiam assecutus esset: (neq; enim videtur
itius eius ignarus esse potuisse, tametsi
ost diuturnas peregrinationes, demum
patria, id est, Amasiâ Põti ciuitate scri-
ndæ historiæ & geographiæ ergo, in li-
ras se penitus abdidisset; quum intereà
cinæ Cappadociæ rex Archelaus, Gla-
yræ viduæ Iubæ pater, etiam ipse, Ro-
am Tiberij artibus tractus, ibiq. mor-
us esset, ac regnum eius in prouinciæ
rmam redactum, vt idem Strabo refert
bro duodecimo:) apparet Iubæ mortem
tigisse sub mediũ annũ secundũ Imperij
iberij; & Archelai Ethuarchę Iudęę rele
tionẽ octimestri vel nouimestri posteà,

circa initium tertij anni eiuſdem, qu
autumno conſulatus Statilij Tauri & Sc
bonij Libonis.

Atq. huic tempori relegationis Arc
lai apprimè conuenit, quod Cornel
Tacitus ſecundo Annali, proximè ſeque
te conſulatu Cælij Rufi & Pompo
Flacci, refert, *Prouincias Syriam & Iud*
am feſſas oneribus diminutionem tributi
raſſe: ſicut tēpore mortis Iubę, quod refe
Eodem anno cœptum in Africa bellum, d
hoſtium Tacfarnate Numida, qui Mau
accolas in bellum traxit: & libro quar
Annalium, *Auctus Maurorum copijs, q*
Ptolomæo Iubæ filio iuuenta incurioſo, libe
tos regios & ſeruilia imperia (nimirùm
pſius Iubę paulò antè mortui,) *bello mut*
uerant.

Iam verò ſi ſtatuatur relegatio Arche
lai autumno conſulum Statilij Tauri
Scribonij Libonis, medio anno decim
Ethuarchiæ eius: ipſius initium ex mort
patris Herodis conuenerit ineunti ve
Conſulum Licinij Neruæ Silani & Me
telli Cretici Silani, tranſacto poſt ex
ctum conſulatum Sabini & Rufi integr
nouennio, quo triginta ſeptem anni regn

rodis, (ei competentes iuxta Iosephi culum,) expleti fuerint, eiusque mors, quidem inchoato vndeseptuagesimo id iuxta alium eiusdem calculum, propè oque proximè septuagesimo) anno æs ipsius contigerit: vnde scilicet consens fuerit, ipsius triginta septem annom regni initium, pariter integro nonio post Caluini & Pollionis consulaem, ducendum esse. Hic noster est elenus erroris Iosephi in constituendis ternis triginta septem annorum regni Heodis, à Baroniano prorsus alius, ac neutiam eo inferior.

Cæterùm quod scribit Dion sub finem ri quinquagesimi quinti, Aemilio Leo & Arnutio consulibus, *Herodem Paestinum à fratribus accusatum, trans Alpes relegatum, ac partem ditionis eius in pucum redactam*: id licet, quatenus vtique Iosephi lacunis haustum, ex parte falsit, aliquatenus tamen eundem illius orem redarguere videtur. Etenim veapparet, Herodem Palæstinum, nemTetrarcham, cognomento Antipam, consulibus, post condemnatum Antirum ab Herode patre sub mortem eius,

vt refert Iosephus primo libro de b
Iudaico, in fine capitis penultimi, & d
mo septimo libro antiquitatum, initio
pitis decimi, in prioribus tabulis te
menti patris regni hæredem & succe
rẽ nominatũ, ea occasione mox, illo m
tuo, insequẽtib' Cõsulib', Nerua & Me
lo vt idẽ Iosephus in sequẽtibus refert
regni successione cum fratre Arche
Romæ coram Cæsare Augusto mutuis
cusationibus contendisse, & in eâ cont
tione superatum esse ab Archelao, ac ip
rum vtrumque priusquàm regium fa
gium quod ambirent assequi possent,
cusatum à suis, trans Alpes demùm esse
legatum. Enimuerò iuxta Iosephum,
chelai accusatio iis tẽporibus quibus H
rodes pater mortuus est, à fratribus, He
de Antipâ præcipuè instigante, coram
sare Augusto Romæ instituta est, ac ta
valuit vt & dimidia parte regni in frat
collata, nonnulla etiam Syriæ prouin
contributa, atque Regis titulo frustra
tur: sed eius relegatio ex accusatione à
ditis repetitâ, nouennio posteà contig
ipsius aurem Herodis Antipæ relega
plusquam tricennio, ab Agrippâ fratris

Quapropter Dion, vel errore, vel affe-
tione breuitatis in rebus minoris, vt ei
lebantur, momenti, Herodis Palæſtini
Archelai fratrum mutuas accuſationes
mæ coram Cæſare Auguſto peractas,
m eorum relegationibus coniunxit, quę
to interuallo ſeparatæ ſunt: alioqui ve-
accuſationum inſtitutarum occaſione
ndemnatio matri & mutatarum teſta-
entiHerodis tabularum iam finem con-
atus Lepidi & Aruntij, tempus videtur
gnaſſe rectè, & ad redarguendum erro-
m Ioſephi, & confirmationem noſtræ
ntentiæ. Præſertim quum ipſe quoque
dem tempore Iubam regem adhuc ſu-
fuiſſe, poſteà referat his verbis: *Gætuli*
bæ regi infeſti, & iniquè ferentes ſimul eũ
n Romanos ſibi præeſſe, contra eum inſur-
ites finitima vaſtarunt, multoſque Roma-
s cum exercitu contra ſe profectos interfe-
runt: denique adeo creuere viribus, vt pro-
er ipſos ſubactos Cornelius Coſſus trium-
alibus honoribus & cognomento Gætulici
natus fuerit. Quod autem Baronius &
aliger, aliique, pro Herode, iſtic apud
lonem, Archelaum legendum putant:
nùs probabilis eſt nominum confuſio:

quandoquidem Archelai relegatio c
mo anno Ethuarchiæ, ex morte Her
iuxta Ioſephum, medio demum conſ
tui Neruæ & Metelli conueniat.

Cap. 4

Igitur ſi à conſulatu Lepidi & Arru
completo, ac Neruæ & Metelli inei
relegantur illi ſeptem & triginta re
Herodis anni: eorum primus conuen
conſulatui Cæſaris Octauiani tertio
Meſſallæ Coruini, quo anno idem C
Octauianus poſteâ appellatus Augu
dei victis nauali prælio Antonio Triu
ro & Cleopatrâ Ægypti reginâ ad Act
Epiri promontorium, Imperij Rom
ſummâ ſolus potitus eſt.

Eſt autem operæ pretium attend
quid ipſe Ioſephus de rebus Herodis,
belli & victoriæ Cæſaris occaſione ſc
ſerit. Primo enim libro de bello Iuda
capite decimoquinto (cui etiam in La
editione titulus eſt: *Herodes exaltatu*
regnum ſcribit in hæc verba: *Mox au*
Herodem cepit deſueta rerum ſollici
propter amicitiam Antonij, poſt victor

saris apud Actium: veruntamen plus ti-
is præbebat ipse quàm patiebatur. neq.
n Cæsar victum iudicabat Antonium
ec Herodes cum eo supereſſet. itaq. rex
culis decreuit occurrere: Rhodumq.
nſmiſſus, vbi Cæsar eo tempore moraba-
adijt eum ſine diademate, veſte quidem
uq. priuato, ſed ſpiritus regios gerens:
diſſimulata veritate coram eo ita locu-
ſt: Ego quidem, Cæsar, rex Iudæorum fa-
ab Antonio, profiteor me vtilem fuiſſe
onio regem, &c. vna verò cum Antonio
us ſum, & diadema cum eius fortuna
ſui. ad te autem veni, ſpem ſalutis de
te præſumens, & cupiens vt in examen
ceretur qualis amicus alicuius fuerim.
hæc Cæsar: Imò verò ſaluus eſto, inquit,
unc regnato certiùs. nam meritus es qui
mos regas, quum amicitiam tanta fide
is, &c. quare nunc quidem tibi decre-
mitatem regni præbeo. experiar autem
quoque bene tibi aliquid facere, vt non
eres Antonium. Ita comiter regem, ne-
de amicitia ſua dubitaret, affatus, dia-
illi impoſuit, indultumq. regnum de-
conſignauit, in quo multa magnificè in
laudem commemorauit, &c. poſtea ve-

rò ad Aegyptum euntem per Syriam Ce
rem Herodes cunctis accepit regni diui
Et quæ ſequuntur.

Porro Antiquitatum libro decimoqui
to, capite nono, idem Ioſephus ſcribit
hæc verba. *Sed Herodes dum maximè*
ſuas conſtabiliſſe videretur, maximum
crimen adijt, Antonio apud Actium deu
armis Cæſaris. tum enim actum de ſe pu
uit, non ipſe ſolus, ſed & amici eius om
& inimici. nemo enim credebat impun
fore tantam Antonij amicitiam. quo fac
eſt, vt amici quidem nihil diſſimularent
perationem, inimici vero condolere ſe
gentes, clàm gauderent, pollicentes ſibi in
turum meliorem ſtatum reipublicæ. Ipſe
tem Herodes videns præter Hyrcanum
minem ſupereſſe regij generis, ſtatuit
emedio tollere, &c. Deinde autem capite
cimo. *Poſt hæc Herodes properauit Rho*
vt illic Cæſari occurreret. quò poſtquam
pulit, diadema quidem depoſuit, de cæ
verò dignitate regia nihil remiſit; ad
ſuſq. ad colloquium, tum maxime oſtendi
nimi magnitudinem: neq. ad ſupplica
nes (vt in tali fortuna mos eſt) verſus,
preces adhibens quaſi rogando veniam

facti sui rationẽ reddens intrepide. Fatebatur enim apud Cæsarem, & amicitiam sibi intercessisse maximam cum Antonio, & totis viribus se conatum vt penes illum esset rerum imperiũ. &c. His verbis quũ magnã generositatẽ præ se ferret non mediocriter allexit Cæsarẽ, virũ liberalem ac magnificũ vt occasione dicendæ causæ paulatim insinuaret se in illius amicitiã. Quare diadema ei restituit: & hortatus ipsum vt non minùs suã quàm quondã Antonij amicitiã coleret, in sũmo honore habuit, addens scripsisse Candidium, quantùm apud monarchas fauore Herodis adiutus sit. Ergo vbi præter spem acceptum se vidit Cæsari, & regnũ sibi firmius restitutum illius dono, atq, etiã Senatusconsulto per illũ impetrato: deduxit ipsũ in Aegyptum, donatũ plurimis muneribus, quibus etiam amicos eius sibi conciliauit, & animi sui magnitudinem declarauit. Hæc Josephus.

Porrò autem Tacitus, Historiarum libro quinto, in eandem sententiam, inquit, *Regnum ab Antonio Herodi datum victor Augustus sanxit.* Multa verò Cæsarem Augustum innouasse eo tempore quoad statum regum Romano Imperio subditorum si-

gnificat Dion, propê initio libri quinqu
gesimi primi, his verbis. *Regulis ac regib*
omnia oppida quæ ab Antonio acceperan
exceptis Amyntâ & Archelao, abstul
Philopatorem Tarcondimoti filium,
Lycomedem regnum in parte Cappad
cici Ponti obtinentem, principatu spoli
uit. Alexãdrum autem Iamblichi fratre
non modò regno exuit, (quod præmiu
propterea quòd ipsum accusasset, accepi
sed in triumpho quoque ductum occidit. L
comedis ditionem Medeo cuidam conces
qui ante pugnam naualem Myssos Asia
ad deficiendum ab Antonio permouerat,
rumque operâ bellum Antonianis fecer
&c.. Quæ quum ita se habeant, hinc nim
rùm plusquam probabile fit, Herodem
gni sui, quod tanquam Antonianus, iu
catus hostis Populi Romani, planè ami
rat, Cæsaris dono denuò restituti, & R
mani Senatus cõsulto illius ope impet
to de integrò confirmati, annos deinde
hoc tempore in edictis & rescriptis sui
liisque publicis actis numerari co
gnarique voluisse.

Id autem eò magis cùm Herodes
luisse tum populus Iudaicus fecisse vi

tur, quod etiam Hyrcanus, ad quem ius regni Iudaici pertinere vulgò crederetur, tunc demùm è medio sublatus esset. cuius rei narrationē Ioſephus suprà memorato nouo capite decimiquinti libri Antiquitatū intertexit, his verbis. *Ipse autē Herodes videns præter Hyrcanū neminē supereſſe regij generis ſtatuit eū è medio tollere: ſiue euaſurus eſſet periculū, tutius ratus neminē extare dignierē Imperio: ſiue opprimendus eſſet à Cæſare, ſucceſſionem illi inuidens. Hæc ſecum volutanti, ab ipſius Hyrcani familia præbita eſt occaſio: qui quod eſſet miti ingenio, toto vitæ ſuæ tempore nullis ſe admiſcuit negotiis, omnia fortunæ permittens, & quamcunque illa conditionem attuliſſet, ea benè contentus. Verùm Alexandra ambitioſa fœmina, & mutationis ſpem modeſtè ferre neſciens, ſollicitauit patrem, ne vlteriùs ferret Herodem afflictorem ſuæ familiæ, ſed potiùs ſibi quoque caueret, ſeque ſperatæ fortunæ ſeruaret. Conſuluit deinde vt Malicho Arabiam ditione tenenti ſcriberet, peteretque ab eo tutelam & hoſpitium. ſi enim contingeret Herodem malè multari ab offenſo Cæſare, dubio procul ad ipſum rediturum imperium, propter nobilitatem generis & fauorem*

populi. Talia suadentem Hyrcanus primò repulit: deinde victus importunitate mulieris, interdiu noctuq; eandem cantilenam de futurorum spe deque Herodis insidiis occinentis, ad Arabem literas dat amico cuidam Dositheo: in quibus scriptum erat, vt equites mitteret, qui eum ad Asphaltiten lacum deducerent. Distat is à Hierosolymitanis finibus per trecenta stadia. hæ literæ ideò Dositheo potissimùm creditæ sunt, quod & Hyrcani cliens erat & filiæ, & exosum ei Herodem non vna de causa videbatur verisimile. Nam Iosephi ab eo necati cognatus erat, & aliquanto anteà fratres eius apud Tyrum inter alios ab Antonio interfecti fuerant. nihilo tamen magis ob hæc Hyrcano fides seruata est. Pluris enim ille faciens præsentis regis gratiam, ostendit ei epistolam. qui actis ei gratijs, vnum etiamnùm ab eo postulauit ministerium: vt complicata epistola & obsignata, Malicho eam redderet, & responsum ab illo reciperet. multum enim sua referre, si etiam illius mentē intelligat. quod vbi Dositheus sedulò executus erat, Arabs rescripsit, paratum se & ipsum & familiam suscipere, atque etiam omnes illius factionis Iudæos, missurumque instructam manum qu

eos tutò deducere valeret, & voluntati eius obsecuturum per omnia. Postquam autem etiam hanc epistolam Herodes accepit, accito Hyrcano, rogauit eum, ecquid haberet cum Malicho fœderis? quo inficiante, prolatis in consistorio literis, occîdi eum imperauit. Atque hæc ita in ipsius Herodis cõmentariis scripta habentur. nã ab aliis traduntur aliter: videlicet non ob hoc crimen, sed quasi regi insidiatum, necatum esse. &c. Hic finis fuit Hyrcani, (cum iam octuagesimum ætatis annum excesserat,) post variam fortunam, qua tota vita circumactus est. Nam diuente etiam tum matre Alexandra. Pontifex Iudæorum creatus, per nouem annos eum honorem obtinuit: cui defuncta cum in regnum successisset, elapsis tribus mensibus, ab Aristobulo fratre pulsus est, ac deinde Pompeij ope restitutus, acceptisque omnibus honoribus, in iis cœgit annos quadraginta. constat è penultimo capite vltimi libri Antiquitatum, legendum quatuor & viginti, τέσσαρα καὶ εἴκοσι pro τεσσαράκοντα, siue λδ' pro μ', pro quibus item perperàm legi quatuor & triginta, IV. & XXX. apud Sulpicium obseruauit Sigonius in commentario ad eum, quanquam Sulpicio catenus

ſuffragatur Chronicon Euſebianum, ſed vt videtur, à Hieronymo interprete interpolatum.) *Iterùm verò ab Antigono pulſus & mutilatus corpore, captiuus apud Parthos vixit. Vnde aliquanto pòſt domum reuerſus propter ſpes ab Herode oſtentatas quamuis multa ſibi de illo polliceretur, nihil tamen eorum conſecutus eſt pòſt tantam fortunæ varietatem: & quod omnium eſt maximè miſerabile, vt modò dixi, in extrema ſenectute indigno fine abſumptus eſt.* Hactenus Ioſephus. Itaque ex his etiam colligere licet, Herodem neque ſibi neque populo Iudaico viſum regno in ſolidum & abſque controuerſia potiri, quamdiu Hyrcanus quondam rex ſiue ethnarcha etiam Romanis conſtitutus, neque vllo iure vel iuris prætextu ab iis, ſed hoſtilib. Parthorum armis principatu depriuatus, ſuperſtes eſſet: ac proinde non eſſe mirum ſi regni Herodis annos & ipſe & populus ab Hyrcani morte pariter ac reſtituto confirmatoque ipſi regno denuò Cæſaris dono & Senatuſconſulto ſuputare inſtituerit.

Atque ita tandem euidenter apparet, illos triginta ſeptem annos quibus Herodem regnaſſe in confeſſo eſt apud omnes

ab

Actiaca demùm victoria, Consulatu tem Cæsaris Octauiani tertio & Mes-læ Coruini, numerandos esse: à qua pu-i totidem nempe consummantur, que-admodum suprà inita est ratio, consula-Licinij Neruæ Silani & Metelli Cretici ani.

Cap. V.

QVin etiam in historia mortis Hero-dis Iosephus memorat insigne euen-m, quo idem calculus noster liquidò nfirmatur. namque Antiquitatum libro cimoseptimo, capite octauo, narrationē ditionis ortæ desperata Herodis salute: demolitionem aquilæ aureæ ab eo fu-a maiorem Templi portam dedicatæ, ncludit his verbis. *Herodes verò post ultatum Matthiam summo Pontificatu, terum Matthiam seditionis auctorem, usque socios viuos exussit. atque ea ipsa te Luna defecit. Regi autem morbus fa-us est grauior, pœnam impietatis exigente umine.* &c. Capite autem vndecimo, st descriptum eius funus, ac funebre e-lum ab Archelao præbitu m transacto

sextiduo, a l tempestatis anni declarati
nem hæc subiungit. *Interea à Iudæorum q*
dam nouarum rerum cupidi, per conuenti
lat deflebant Matthiam ac socios, quos H
rodes affecerat supplicio. hi quoniam me
coerciti non ausi fuerant luctu honorare
quila aurea demolitores recens neci tra
tos, tunc cum clamoribus & eiulatu in
functum regem i actabant conuicia, quasi
mortuorum solatium: congregatique in
num, in vindictam eorum ab Archelao
poscebant ad pœnam quosdã ex his qui ch
ri Herodi fuerant: & ante omnia postulab
summum sacerdotium abrogari creato ab
lo Pontifici, & subrogari hoc honore dign
rem alium, &c. Quumque festum instar
quo patriam est Iudæis vesci azymis pa
bus, (Pascha vocatur, monimentũ veteris
Aegypto effugij, quo summa alacritate mat
rem solito populus mactat victimarum n
merum, & infinita turba, nonnullique etia
habitantes extra regionis termi os confl
religionis gratia,) seditiosi deplorantes L
gis doctorum Iudæ ac Mathiæ neces, co
globati in templo permanebant. His aute
consentanea scribit idem fine primi &
nitio secundi libri de bello Iudaico. E
qui bu

uibus manifestum fit Herodem mortuũ
se paulò ante solenne Iudæorum festum
aschatis, scilicet celebratum plenilunio
ensis Abib siue Nisan, Syromacedoni-
s appellati Xanthici, ac proximè ante-
dente, nempe postremo anni Iudaici
enilunio, sub mortem illius contigisse
næ eclypsin: cuius nimirùm ideò vide-
Iosephus fecisse mentionem, quòd se
tulerit conspectui populi adhuc tumul-
ntis ob exustos eodem die ab Herode
molitores aureæ aquilæ.

Iam verò equidem deprehendi, eodem
no atque eadem tempestate anni, nec so
m anni, sed etiam diei, Lunam omnino
ue haud breui mora defeciſſe, videli-
anno secundo Olympiadis centesimę
nagesimæ sextæ, ac tricesimo secundo
ntæ periodi Calippi, plenilunio Dystri
taui mensis Syromacedonici, suprà me-
rato consulatu Neruæ & Metelli, anno
em Iuliano quinquagesimo secundo,
ma vigilia noctis insecutæ vicesimum
m Februarij, qua tempestate, iuxta no-
s nouiluniorum & pleniluniorum ta-
as, medium plenilunium contigit vna
iginti horis ac quinquaginta quinque

ſcrupulis ſexagintariis tranſactis à præ
dente primi diei ſeptimanæ media no
Hieroſolymis. eodem autem plenilun
iuxta tabulas pruteniças, ſimplex anom
lia æquinoctiorum fuit ſeptem gradu
& ſeptemdecim ſcrupulorum, cuius p
ſthapheresis circiter quadraginta nou
ſcrupula, addenda anomaliæ ſolis ann
quater ſexagenorum viginti vnius g
duum ac vndecim ſcrupulorum, cuius
additamento coæquatæ proſthaphær
vnius grad⁹ ac circiter quinquaginta ſc
pula, item addenda æquali ſolis motui.
ciſſim verò Lunæ anomalia æqualis
quinquies ſexagenorum triginta ſept
graduum & nouem ſcrupulorum, cu
proſthaphæreſis vnus gradus ac circ
quadraginta ſeptem ſcrupula, vtique
denda medio eius motui. Quumque
ambæ ſolis & lunæ proſthapheręſes
proximè æquales: plenilunij veri tem
proximè congruit medio. Porro motu
titudinis Lunæ à boreo limite fuit qua
ſexagenorum viginti octo graduum &
ptem ſcrupulorum, ſcilicet proximè ac
dens ad nodum euehentem, ideoque l
tudo Lunæ circiter decem tantummo
ſc

upulorum decrescens ad nullam : quæ
ducta de semidiametris lunę & vmbræ
renę simul positis scrupulorum circiter
aginta, residua facit quinquaginta scru-
la, quibus ad integram Lunæ diametrũ
sitam trigintatrium scrupulorum, re-
ondent plusquam octodecim digiti ecl-
ci, scrupula autem incidentiæ in teney
as plusquam triginta triã, ac dimidiæ-
oræ in tenebris ferè viginti sex. Vn e
nsequẽs est Lunam defeciſſe propè qua-
or horis, cœpisse autem deficere fermè
unda hora noctis, ac penitùs obscura-
n mansisse plusquàm dodrantem horæ.
ego autem ego vllam Lunæ eclypsim
ntam pariter ac tam tempestiuè accom-
odatam historiæ Ioſephi de morte He-
dis contigisse per decennium antèa.

Verùm annò proximè sequente conti-
t alia non multò minor, vt pote digito-
m fere sedecim, paulò post mediam no-
em consecutam nonum diem Februarij
ptimanæ sextum. quod annotare visum
doctissimi Vshieri nostri gratiâ. is est
i ante biennium amantissimè inuitauit
deduxit me in Hiberniam: & cuius sua-
ssimus conuictus biennium ibi per-

actum breue mihi reddidit. is, suamq. pra
ter alia, etiam eadem mecum studia Chr
nologica apprimè coluit, & in quotidia
nis colloquijs de pluribus diligentiùs in
quirendi occasionem mihi dedit, cum in
pertirem ei inuentum meum de tempor
relegati Archelai post mortem Iubæ s
cundi mariti Glaphyræ, ex Strabone: (a
sanè periisset mihi magna pars lætitiæ
eiusmodi inuento, si defuisset alter ide
in cuius sinum quàm primùm effund
rem:) is, inquam, obiecit mihi ex fin
quarti libri Strabonis locum illum sup
allegatum de Inalpinis populis à Tiberi
& Druso deuictis, quo videri posset Iub
Strabone auctore, (siquidem eundem or
dinem in scribendis singulis libris & sin
gulorum partibus obseruasset, qui in edi
tis apparet,) ac proinde Herodem quoqu
mortuum fuisse etiam seriùs quàm ego li
bro meo de emendatione temporum sta
tueram. ideoq. monuit vt subducto ca
culo indagarem. annon anno in sequen
te eum quo ego Herodis mortem posue
ra n, alia Lunæ eclypsis circa eandem tē
pestatem contigerit. alioqui verò si Str
bo alium ordinem in scribendis ac in
den

ndis libris librorumue partibus obser-
isset, atq. priùs scriptis quædam poste-
us cogitata inseruisset: non videri adeò
rmum argumentum meum, petitum è
xti libri fine, de Iubâ adhuc viuēte post-
nàm Tiberius rerum potitus esset. Ego
tem respondi ferè in eandem sententiā
uā suprà exposui, quod ad integros tracta
s, siue libros, siue librorū partes attinet,
uibus tota aliqua regio aut historia de-
ribitur, videri earum nonnullas alio or-
ne in operis editione dispositas esse quā
nscriptæ sunt, ac nominatim illam de-
riptionem Alpium sitorum in confini-
us Galliæ Germaniæ & Italiæ. verùm
nihil derogare robori argumenti mei,
bam adhuc viuum extitisse Tiberio iam
mma rerum potito confirmantis è sexti
bri epilogo, vt pote eadem pericopâ,
uam nemo qui legerit dubitare potuerit
tq. eâ de re ipsius quoque iudicium ap-
ellaui,) totam eodem tempore atq. vno
uasi spiritu perscriptam esse. cæterùm
uod attinet ad eclypsim, etiamsi alia an-
o in sequente contigerit; neutiquàm ta-
en fieri potuisse, vt tanta ac tam tem-

peſtiuè quàm illa à me aſſignata. me
tem enixè laborasſe, ac magnum quidd
in hoc genere effeciſſe, (id autem pro
glorioſulus & iactabundus dixi,) qu
tanto interuallo trans aliorum calcu
Herodis mortem ſtabiliuerim: nec d
bitare pleroſque ægrè ſubſcripturos t
to, ægrius autem longiori.

Neq; verò ab hâc ſententiâ dimou
me patior, poſtquàm nupperrimè anim
duerti etiam Euſebium, libro octauo
uangelicæ demonſtrationis demõſtrat
ne ſecundâ, quam ſuprà quoque alleg
ſtatuere *initium regni Herodis*, *Hyrc*
interfecto, & ex Senatus conſulto, ſimul c
initio monarchiæ Cæſaris Auguſti, ſecun
quam tempeſtatem ſubiugauerit Aegypt
& reliquum orbem habitabilem, ſed a
Imperij eius decimo quinto malè aſſigna
cum *Olympiade centeſimâ octogeſima ſex*
quũ Dion, initio libri quinquageſimi p
mi, diſertè teſtetur, *Cæſarem à die victo*
nauali ad Actium monarchiâ potitum e
Imperijq; eius recenſionem præciſe ab
ſumptam: idémq, libro quinquageſi
ſexto, in morte eius ſcribat, *ipſum ſol*
geſſiſſe ſummum Imperium à victoriâ ap
Acti

tium, annos quadraginta quatuor, minus bus tredecim. Incidit verò Actiaca vi-ria in annum à cæde Iulij Cæsaris deci-m quartum quasi medium. Verum imuerò rectè ibi loci fecit Eusebius, od regni Herodis initium, vt dictum , Hyrcano interfecto & ex Senatusscon-to, à Monarchiæ Augusti initio fecerit. enus enim nostram sententiam iam positam etiam ipse suo calculo planè mprobat: quandoquidem tricesimus timus ac postremus annus illius regni huius monarchiæ initio petitus, dicto nsulatu Neruæ Silani & Metelli Silani, ud ita multo post Lunæ eclypsim à me claratam consummetur. quo tametsi ulò anteà inchoato Herodes excessisset, emadmodum Augustus tricesimo sep-mo anno suæ Tribunitiæ potestatis: ni-l tamen inde nostro triginta septem an-rum regni eius calculo deperiret. quin-o etiamsi Seuatusconsultum pro con-mando regno Herodi, anno demum in-gro post Actiacam victoriam factum , nihilominus tamen eo ipso regnum us ab Actiacâ victoriâ confirmari po-it: videlicet quatenus ipso omnia Hero-

dis acta in regn[illegible]nde ab Actiacâ victo
(in quibus nimirùm erat vocatio in
men maiestatis ac perpetrata cædes H
cani legitimi Principis, & restricta lib
tas Alexandræ illius filiæ, atq. huius fi
Mariamnes vxoris suæ, ac man[illegible]ata cæ
ipsarum quoque nisi regnum sibi re
tueretur,) comprobata & rata habita su

Quid? quod etiã Epiphanius, loco su
memorato contra hæresim Dementiu
licet calculo item haud vsquequaque
consentiente, videtur referre initium
gni Herodis ad idem tempus: quatc
scribit in hæc verba. *Nascitur enim Ser*
tor quadragesimo secundo anno Augu
regis Romanorum: qui quidem erat co
iunctionis Romanorum ad Iudæos annus
cesimus nonus. regnauit enim Augustus a
nistredecim (nimirum à consulatu Pan
& Hirtij) *priusquàm Iudæi perfectè cu*
Romanis coniungerentur. erat autem &
quo Augustus regnauit, post annos quatu
regni ipsius plus aut minus, amicitiæ qui
Romanorum ad Iudæos, & auxilium soci
tatis bellicæ mittebatur: & partes tribut
rum in quinque annis (nempe alys post ill
quatuor) plus aut minus, donec perfectè tri

est Iudaa, & plenissimè sub tributum acta: cum defecissent Principes ex Iuda, Herodes ex Gentibus constitutus esset: selytus tamen. Quod si perfectè tradita Iudæa cum defecissent Principes ex Iu. & Herodes alienigena constitutus t, scilicet Princeps, idq. annis trede- ab initio regni Augusti: vtique ini- m principatus Herodis conuenit in A- cam victoriam, iuxta Epiphanium.

Denique etiam veteres Græci fasti sim iter & absolutè referunt initium regni rodis pariter ac cædem Hyrcani ad cō- tum Octauiani Augusti quartum & ssi, nempe quadrimestri haud ampliùs eruallo insequentem Actiacam victo- m: & quidem ad octauum annum Im- ij ipsius Augusti numeratum â consu- Claudij Pulchri & Norbani Flacci: eq. censent Herodem regnasse annos inta septem.

Quibus postremò accedit, quod Ruffi- antiquissimus interpres Iosephi, An- itatum libro decimo octauo, Philip- Tetrarchæ ascribens annos triginta s, significat pro ἕπτα καὶ τριάκοντα in Græco mplari potiùs legendum ἕνα καὶ τριάκοντα,

intelligendumq. vnum & trigenta t
tummodo inchoatos. (etsi alioqui vi
tur ipse Iosephus errasse vtique in nu
ro annorum Tetrarchiæ Philippi, o
sione prioris erroris admissi in temp
mortis Herodis patris ipsius.) quor
annorum retro putatorum à vicesimo
cundo iuxta eundem Ruffinum anno
perij Tiberij, & quidem ante seme
completo, vernâ tempestate consula
Proculi & Nigrini, quando ipse Tiber
mortuus est: (circa quod tempus eti
Philippum mortuum esse, ex toto c
textu historiæ Iosephi, sexto capite ei
dem libri iuxta Græcam & recentior
Latinam editionem, apparet, vt pote q
tempore Vitellius Syriæ præses Tib
iussu renouauit fœdus cum Artabano r
Parthorum, reuerso in regnum autu
no proximè præsedentium consul
Plantij & Papinij, veluti constat ex
lo historiæ Taciti sub finem sexti li
Annalium:) initium itidem conuen
ineunti vernæ tempestati consulatus N
uæ & Metelli: quando propterea eti
Herodem mortuum esse appareat.

Similiter autem, imo certiùs & defi
ti

Eusebius in Chronico, & Sulpicius
us sacræ historiæ libro secundo, He-
Tetrarchæ ascribunt annos viginti
or post relegationem Archelai:
Iosephus, deciminoni libri Anti-
tum postremo capite, referat, Caiũ
Tetrarchiam adiecisse regno Agrip
rca initium quarti anni Imperij sui,
do agebatur medius annus vicesimus
tus à completo Imperij Tiberij anno
do: quâ tempestate proinde itidem
equens est relegatum fuisse Archela-
medio anno decimo Ethnarchiæ suæ
mortem Herodis patris, videlicet de-
ti ineunte vere dictorum consulum
uæ & Metelli.

e igitur constituto tempore mortis
odis regis illius, inchoato anno trice-
septimo regni eiusdem ab Actiacâ
oriâ, pariter ac vndeseptuagesimo æ-
ipsius; inde iuxta sententiã Eusebij, E-
anij & Sulpitij qui soli ex veterib. scri-
b. Ecclesiasticis cõperiũtur definiuis-
gni Herodis annũ quo natus sit Chri-
consequens est eius natale fuisse cir-
rnam tempestatem consulatus Luci,
Lamiæ & Marci Seruilij Gemini,

vt pote quadriennio ante Herodi
tem. Atq. hactenus de primâ not
temporis natalis Christi, ad Euan
historiæ scriptoribus Mathæo & Lu
hibitâ, nempe Herodis regno.

CAP. VI.

SEquitur deinceps altera notati
dem temporis adhibita à Lucâ,
cet census vniuersi orbis, Augusti
actus, primus præsidente Syriæ Cy
Cæsarem Augustum tres omnino
(quos Græci ἀπογραφὰς id est ad verb
criptiones appellant) vniuersales
Populi Romani, præter particulare
natorij siue Patricij (qualis videtu
cuius meminit Dion sub finem libri
quagesimi quarti Iulo Antonio &
Maximo consulibus) ac Equestris
nis, egisse apparet ex Ancyrano ero
semeso monumento rerum gestarum
quo ipsius de se loquentis verba extan
iusmodi. *Iussu populi & Senatus Sen
ter legi. Et in cōsulatu sexto Censum p
cum lega. M. Agrippa egi: Lustrumq.
pe censu peracto vt moris erat) post a*

m & quadrageſimum (videlicet ex
roximè factum erat, vnde Sigonius,
hrius, Golthius, & alij recentiores
um conditores, duo vel tria Luſtra
ea nullis ſatis idoneis auctoribus vel
nibus ſtatuentes erroris conuincun-
feci legi.quo luſtro ciuium Romanorum
a ſunt capita quadragiens centum mil-
ſexaginta tria(ſcilicet millia,) *---cũ*
Luſtrum ſolus feci legi,cenſorum---Si-
ſ. quo Luſtro cenſa ſunt ciuium Roma-
quadragiens centum millia & ducen-
ginta tria (vtique millia.) *in conſu-*
i---cum nupperrimè Luſtrum cumle-
berio, Sexto Pompeio & Sexto Apu-
ſ. quo Luſtro---Rom.capitum quadra-
centum mil.---ignita & ſeptem mil. le-
uo---&c. Itaque in illo monumento
libet eroſo, clara mentio fit trium
ino Cenſuum totidemq. Luſtrorum
rum à Cæſare Auguſto. Idem autem
rmatur teſtimonio Suetonij Tran-
in ipſius vitâ, fine capitis viceſimi
ni: vbi hęc eius habentur verba. *Rece*
morũ legũq.regimẽ æquè perpetuũ:quo
quamquam ſine cenſurę honore,Cenſum
populi ter egit, primum ac tertium

cum collegà, medium ſolus.

Ac tertium quidem Luſtrum eu
didiſſe paucis diebus ante morte
collegà Tiberio deinde Imperatore
Suetonius teſtatur nonageſimo ſe
capite eiuſdem vitæ, & viceſimo
vitæ Tiberij. paulò autem obſcuriù
dem cenſus mentionem infert Dio
finem libri quinquageſimi ſexti,
latu Silij & Munatij Planci, proxim
illum Pompeij & Apuleij, quo m
eſt Auguſtus. Verum primicenſus
dem acti, confeſtim poſt ſublatum
niũ reliquũ Triumuirũ, Agrippa co
ſuo quinto & Apuleij, ſextoq. & A
ſecundo conſulatibus, idẽ Dion fa
ram mentionem facit fine libri qui
geſimi ſecundi, & initio quinquag
tertij. quorum locorum priore Cæ
tunc non quidem τιμητὼ id eſt Cenſ
quemadmodum Latina habet inter
tio, fuiſſe ſcribit, ſed τιμητικώτατα, id eſt
ſorio munere functum: alioquin
fuiſſet ſubcontrarius non modò
nio, ſed etiam ſibi ipſi in ſequentibu

Sed de medio Auguſti Cenſu q
vel quomodo actus ſit, vel qualis o

rit, ambigitur, ego verò auctore eodē
-eu one, libro quinquagesimo quinto, quā-
ten am mutilato & mendoso, esse autem
core onem ibi loci mutilum & corruptum,
ſe n modò de alicuius effectus nomē cō-
no latuum à coepto Lælij Balbi & Antistij
riù teris, aperte loquitur & præcipuæ eius
Dio itiones iam pridem factæ Henrici Ste-
i, ani & Ioannis Leanclauij, lacunis nota-
im , & hiatus loco repositis Xiphilini abre-
m atoris verbis clare testantur, sed etiam
us j historici antiquiores, Suetonius, Taci-
m s, præsertim verò Velleius atq; recen-
c r Zonaras, eà parte Annalium, assecla,
Ag t ex scriptor vere Dionis, vt rectè ob-
sat uauit Lipsius in animaduersionibus ad
qui ncretiā iā, collati prorsus euincunt:) ar-
uag ror, censum illum peractum & finitum
Cæ sse consulatu Aelij Cati & Sentij Satur-
ens ni, vtpote proximè antecedente consu-
ter um Valerij Messallę & Cornelij Cinnę,
est enim post lacunas quibus intercidit
in toria fermè nouennij, vt dixi, hæc le-
ò ntur verba. *His per alios transactis, ipse*
bu *censionem* (ἀπογραφὴν) *eorum qui in Italia*
q *bitarent, ac ad ducenta sestertia possi de-*
o *t, iniuit. pauperiores enim, & eos qui ex-*

tra

tra Italiam habitarent, non coegit ce
ἀπογράφεσθαι, *quod vereretur nequid tu*
darent.id ne Censor (ὡς τιμητὴς) *facere*
retur, cuius rei causa suprà est à me in
ta, (qui magis igitur primo Censu no
Censoris accepisset.) *ad finem censu*
γενομένων *& Lustrum sive Lustrale sacru*
ciendum, πρὸς τὴν τοῦ καθαρσίου πόμπου *procon*
rem potestatem accepit. Hinc apparet
sarem Augustum eo tempore, sive c
ga, non modò Censum egisse, sed etia
integrè peracto Lustrum condidisse:
doquidem multi Census Populi Ro
acti fuerint, non condito Lustro, ob i
uentum alicuius inopinati ac omino
sus propter quem superstitiosè omi
fuerit, sed nunquàm conditum fuerit
strum, nisi prius Cēsu totius Populi c
maximè fieri potuit rite peracto & fi
quod etiam illo medio Augusti cens
ctum esse, vel ipse censitorum ciuium
manorum numerus in publicas tabul
latus & in monumento Ancyrano a
extans euidenter arguit.

Quod igitur apud Dionem legitur
gustum non coegisse pauperiores &
tantes extra Italiam ad Censum, no

ur ita intelligendum esse quasi nullum empore Censum extra Italiam egit: quasi non tam ipsum Censum, qualis d tempus in vsu populi Romani fue- quàm eius obtentu quendam maioris nenti constantem & perpetuum re- m ex singulis Imperij Romani pro- ijs concedendum sibi proposuerit: ma modum ipse Dion deinceps nar- nsequente enim consulatu Messallæ innæ ita scribit. *Alebantur eo tempore nes vrbanæ viginti tres, aut quem alij rum ponunt viginti quinque* ac deinde eas singulatim enumeratas, *Sub An-* inquit, *istæ alebantur: ac præterea e aliæ auxiliariæ equitum peditumq. & riorum, quorum certus numerus mihi onstat: decies item mille prætoriani mi- in decem diuisi ordines: vrbis præsi- ad sex millia, quadrifariam distribu- uites peregrini selecti &c.* Huc aute n t quod Tacitus ferè initio quarti li- nnalium scribit in hæc verba. *Italiã uemari duæ classes, Misenum apud & nam proximumq. Gallicæ littus rostra- es præsidebant, quas Actiaca victoriæ Augustus in oppidum Foro iulie se*

miserat valido cum remige. &c. Item S
tonius quadragesimo nono capite
Augusti. Ex militaribus copijs legione
auxilia prouinciatim distribuit. classem
seni, & alteram Rauennæ, ad tutelam s
ri & inferi maris collocauit. &c. His de
sis, inquit porro Dion, quum indigere
cunia, Senatum consuluit de reditu quo
perpetuo constituendo, vnde citra vllius
tra ordinem iniuriam molestiamq; ab
ordinarijs è reditibus stipendia ac pr
militibus sufficerent. Et post paucula. I
de Marco Aemilio Lepido & Lucio A
tio consulibus, quum nullus reditus exc
ri posset quem omnes probarent, omnes
quæri indignarentur: Augustus pro se
berio pecuniam in ærarium, cui milit ar
men indidit, intulit: eiusq; adminis
nem prætorijs tribus sorte lectis ad tr
mandauit. &c. itaq; illata pecunia a
& interposito promisso id se quotannis
rum: à regibus etiam & populis promi
quædam. Nam à priuatis, quamuis
libenter collaturos eò pecuniam dice
hil omnino accepit. Verùm quum ha
nia sumptuum magnitudinem minim
attingeret, ac per eum copia esset opu

bus negotium dedit, vt pro se quisque a-
nam rationem inueniret, eamq; in libello
scriptam ipsi traderet expendendam. id
eò fiebat, quòd ipse nihil reperiret: sed
is persuaderet, quò hanc maximè viam,
m ipse probabat sequendam ducerent.
è multis variè propositis, nulla earū pro
a, instituit vt vigesima pars hæreditatem
egatorum, exceptis iis quæ proximè gene-
inctis ac pauperibus morte aliorum re-
uebantur, in ærarium militare inferre-
: quasi scriptum in Cæsaris commentarijs
ensionis genus reperisset. fuerat enim
antè etiam eius rei mentio illata, sed o-
rursum tunc relata est. Ita auctis re-
bus, tres ex consularibus viros Augustus,
us sors id officij obtulisset, ad sumptus
in contrahendos partim tollendos ad-
it. Hæc Romanis molesta fuerunt. &c.

uod autem scribit Dion, fuisse iam an
latam eius rei mentionem: Hubertus
æius, in Annali historia Imperatoris
aris Augusti, tam ordinariarum illa-
legionum per prouincias distributio
, quàm reditus institutionem refert
latu Ælij Lamiæ & Seruilij Gemini,
pe proximè præcedente illum Ælii

Cati & Sentij Saturnini, quo medium A
gusti Censum peractum esse ex Dione
paret. Ac sane quid ni Augustus medi
censum suum occasionem eiusmodi re
tui proponendo & instituendo fece
quum tertium & postremum eidem sta
liendo & confirmando adhibuerit? q
madmodum ipse quoque Dion, li
quinquagesimo sexto, Lucio Munati
Caio Silio consulibus, penultimis Im
rij Augusti, vt modò dixi, significat vid
cet ita scribens. *Quia verò vigesima pe*
adeò omnibus ferè molesta erat, vt vid
tur aliquid noui motus excitatura: miss
Senatum libello, aliorum redituum exc
tandorum negotium eis dedit: non vt abr
ret id tributi genus, sed vt nullum aliu
probabilius ipsis inuenientibus, id ipsum
ab inuitis, absque sua inuidia confirmar
ne verò si Germanicus Drususq; senten
tulissent, eam suo iussu pronunciatam S
tus suspicaretur, ac indiscussam approb
vetuit nequam sententiam ij dicerent.
tis ea re in Senatu Sermonibus agitata,
nullisque etiam sibi per literas indic
quum quiduis eos faciliùs quàm vigesi
toleraturos intelligeret: in agros & d

pe

*ensionem transtulit, ac confestim non ostē-
quantum aut quomodo pendendum cuili-
t foret, alios alio dimisit qui priuatorum ac
uitatū facultates describerent, ἀπογραψαμένους
quum singuli maiorem iacturam vereren-
r, mallent vigesimam pendere. idque eius
nsilium ita ipsa res probauit.* Huiusmodi
mirum erat edictio tertij & postremi
ensus siue descriptionis Augusti, cuius-
odi nempe etiam edictionem secundi &
edij fuisse apparet: quorum vtique ipse
ion neutrum pro ordinario Censu expo-
erit, quia vterq; noua ratione ad Nomi-
m professionem & bonorum æstima-
onem progrederetur, neutiquàm verò
census pensionem antiquo & vsitato
ore perueniret. Huic autem non est dis-
ntaneum quod alij existimant, Augustū
tunc egisse vt Imperij rationarium cō-
eret, vel potius corrigeret, (nam confe-
um quidem habuisse, ante annos viginti
atuor, ante ancipitem illum morbum
m consulatu ipsius vndecimo & Pi-
nis, ex Dione cōstat sub finē libri quin-
agesimi tertij,) modò id eius proposi-
n, institutumque censum totius orbis
mani siue vniuersorum subditorum

Romani Imperij neutiquàm diuersu
pore ab vniuersali censu ciuium Rom
rum per omnes Imperij prouincias di
sorum existiment, vt Kepplerus p
quum certè non sit verisimile, vel ip
Augustum in illo monumento, vel Su
nium minùs celebrium ac memorab
censuum meminisse, omnium verò
berrimum ac maximè memorabile si
tio pręteruisse. Verba autem quę è Ca
doro citat Kepplerus ad distinctionem
ciendam inter censum ciuium Roma
rum & totius orbis Romani, planè co
mant nostram sententiam : nempe
Census Romanorum ciuium primus Ser
inuenit, mox Augustus per orbem ampli
Ecquid enim aliud velint hęc verba, q
census, quos solorum ciuium Roman
instituerat Seruius, eosdem Augustu
cisse communes ciuibus cum subditi
tius Imperij, ideoque vtrorumque ce
simul peregisse?

CAP. VII.

POrro illum Augusti medium at
mum extraordinarium Censum

salem edictum fuisse dictis consulibus
lio Lamia & Seruilio Gemino, quibus
ta annos regni Herodis natale Christi
nuenire suprà declaratum est, vel sum-
ùm præcedentibus Publio Vinicio &
blio Alfinio Varo: pluribus argumentis
probabile. Primo ex analogia temporis
llati cum cæterorum amborum tempo-
pus, edictorum per iusta decenniorum
terualla, quibus Augustus Imperium
asi de nouo resumere & redintegrare
litus esset. qua de re idem Dion, libro
inquagesimo tertio scribit in hæc ver-
. *Cæsar quò longiùs Romanos à suspicione*
gie potestatis sibi proposita adduceret, im-
rium in sua sortis prouincias decennale
scepit: intra quod tempus eas se redactu-
m in ordinem promittebat hoc quoque ia-
antiâ quâdam iuuenili addito, quò breui-
i spatio eas pacare posset, eo citiùs se has
idem Senatui redditurum deinde vtriusq;
generis prouincijs Senatores præfecit, Ae-
pto tantùm equestris dignitatis virũ. &c.
liquanto autem posteà. *Hæc omnia eo fe-*
tempore ita sunt instituta. at reipsa Ca-
r vnus in omnibus rebus plenum erat Im-
rium habiturus: quum & pecunias, (nam

etsi suas ab erario separatim habebat, tam his quoque suo arbitrio vtebatur, & milit in sua haberet potestate. Hi quum prim decennium exiuissent, aliud quinquenniu tque eo circumacto, rursum aliud quinqu nium, post decennium, ac eo finito aliud i rum decretum est. & quinquies id quide ita vt continuatis decennijs per totam vi Imperij summã obtinuerit. quam ob caus posteriores quoque Imperatores, etsi non certum tempus, sed per omne vitæ spatiu ijs Imperium deferretur, tamen singulis d cecennys festum pro eius renouatione ag bant: quod hodie etiam fit. Hęc Dion.

Duplex autem præcipuè genus imper ita renouatum per quinquennia & decen rria idem refert: nempe Morum legum q; regimen, & Reipublicæ constituend potestatem: & quidem alterum vno an no post alterum: namq; id etiam cauis videtur prudentia Cæsaris, ne ambo simu exirent, vt semper ex altero gradum face ret ad alterum. De vtroque autem iden Dion, libro quinquagesimo quarto scri bit: ac de priore quidē aucto, Sentio Satur nino & Lucretio Vespillone consulibus sic. *Decretum est vt Magister morum pe*

quin-

inque annos esset, potestatemque Censoriã
r id temporis, consularem verò quàmdiu
ueret, haberet: vt semper & vbique ei duo-
cim fasces praeferrentur, ac in medio consu-
m semper sella curuli sederet. Hac quum
creuissent, (Senatus Populusq;) contende-
nt ab eo vt emendaret omnia suo arbitrio,
leges quas vellet ferret, vsque Augustarũ
men indiderunt, ac obtemperaturos vna-
miter illis velle se iuramento obstringere
ofessi sunt. Quod autem Messalla & Sul-
cio consulibus, idem scribit, *Secundum*
c Augustus in aliud quinquennium con-
tutus Magister correctorque morũ, (nam
c quoque, vt & Imperium ad certum tem-
s accipiebat,) iussit vt Senatores quoties in
riam conuenire aut se accedere vellent,
ssum adolerent &c. Fastorum ordinato-
s, vt Onuphrius &c. id ita intelligunt,
n quasi tunc denuò constitutus sit, sed
ennio anteà constitutus, Crasso & Len-
lo Consulibus, eo iure posteà demùm il-
sanxerit. De posteriore autem Imperij
nere Dion paulò posteà scribit sic. *Ca-*
rùm Agrippam ad Imperium quodammo-
Augustus prouexit. quum enim rempu-
cam exquisita videret cura indigere, insi-

diaſque ceu fieri ſolet in huiuſmodi negotijs metueret, (contra quas ſanè parùm præſidij ſibi futurum putarèt in exiguo thorace, quem frequenter, etiam num in Senatum iret, geſtabat:) primùm in aliud quinquennium, ſuum ſibi principatum prorogauit, quum iam decennium eſſet in exitu: deinde Agrippæ, cum alia ferè eadem quæ ſibi tum Tribunitiam poteſtatem itidem ad quinquennium dedit. tot enim ipſis annos tunc ſufficere dicebat, quippe non nullò poſt, etiam plures Imperatoriæ poteſtatis annos accepit, vt rurſum ter iys alii decem fierent. his actis Senatus delectum (ſiue examen ἐξετασμὸν) inſtituit: quo Senatorum vt magnus ei numerus videbatur, ita pleraque pars nullius erat, eius exiſtimatione, pretij. Ita Dion.

Iam verò harum redintegratarum poteſtatum tempora, exacto decennij interuallo conſequuntur, prius quidem coepta agi, poſterius autem peractum primi Auguſti Cenſum Agrippâ collegâ: at hoc idem poſterius iuſto trium decenniorum ſiue tricennij interuallo antegreditur inſtitutum poſtremum eiuſdem Cenſum Tiberio collega Silio & Munatio conſulibus, quibus Auguſtus quintum

decennium Reipublicæ gubernationem resumpsit. quapropter apparet medium Censum, qui peractus sit Ælio & Sentio consulibus, integro item decennio ante peractum postremum Ponpeio & Apuleio consulibus, coeptum esse agi vel Lamia & Seruilio consulibus, quibus Augustus in quartum decennium Reipublicæ constituendæ potestatem suscepit, itidem pari decennio ante cœptum agipostremum, vel quum primus extraordinarius Census fuerit, & ferè triennium, anno diutiùs quàm cæteri, durauerit, institutum esse summùm Vinicio & Alfinio consulibus, quibus Augustus quartum in decennium recepit Morum, legumq. regimen, vtique iusto trium decenniorum, siue tricennij interuallo ab instituto primo eiusdem Censu, se quintum & Apuleio consulibus, quibus idem regimen ad eodem primum acceptum, Suetonio & Dione auctoribus, statuunt, Sigonius, Onuphrius, Goltæius, alijq. recentiores Fastorum ordinatores.

Prætereà, quod in Ancyrano illo rerum Augusti gestarum iudice, (vel Romæ exscripto, vel posteà exsculpto, a Græco linguæ Latinæ prorsus imperito & negligẽ-

te, multisq. orthographiæ erratis obno-
xio, vt peritissimorum antiquariorum e-
ius interpretum fert sententia,] in secun-
do Censu legitur *Censorum--Sinio cos.* pau-
loq. pòst, *In consulatu Fi---*quorum prius
ipsi legendum Censorino & Asinio con-
sulibus nempe decimis ante consules Vi-
nicium & Alfinium, quomodo huius no-
mē Onuphrius & alij peritissimi antiqua-
rij scribunt, non Alphenum, vt nonnulli
posterius nihil istic significare prorsusq
erratum lapicidæ esse existimant: de pri-
ore parùm probaliter pronunciant, quia
apud Dionem, videlicet libro eius quin-
quagesimo quinto, cuius initio, præceden-
tis consulatus Drusi & Crispini, cum la-
cunâ perexiguâ, ipsius verò consulatus Cē
sorini & Asinij, ac proximè sequentis Ti-
berij & Pisonis historia prorsus integra
extat, nulla omnino apparet mentio aut
significatio vel Lustri vel Census: cuius
vtriusque peracti clara mentio fit in se-
quentibus post susceptum ab Augusto Im-
perium in quartum decennium, nempe
memorato consulatu Aelij & Sentij, vt
pote proximè præcedente illum Cinnæ
& Messallæ. quem quidem Censum per-
actum

um Lustro condito ex verbis Dionis
strà illi numero trium Augusti Censu-
vniuersalium excludere conantur,
um ne vmbra quidem aliùs æquè vni-
salis inter eiusdem primum & postre-
m, vel apud Dionem vel apud quen-
m alium Augustæ historiæ auctorem
urrat. Quocirca verisimilius est pro
io legendum vel Alfinio, vel potius Sē.
ac pro *Fi* demùm quem illi pro con-
nato habent, Alfinij aut Vinicij: vt hic
vnus consulum quo coeptus agi, illo
peractus sit idem Census: quum in
haud tanta sit discrepantia, quanta in
busdam sequentium, vbi illi pro *Mar-*
M. Crasso, & pro *Gantissimo*, C. Anti-
substituere coguntur, atq, pro Q. Fa-
cio nesciunt quem substituant nisi sub-
uendum existiment M. Plantium: vt
aliorum generum in eodem monumē-
errata orthographica, magis portento-
sorum iudicio, attingam. Itaque vel
nis appareat, Augustum coepisse agere
dium suum Censum Alfinio & Vini-
consulibus, quibus in quartum decen-
m recepit morum legumq, regimen
potestate Censoria: quippe *quo iure*

inquit Suetonius, Dione quoque astip
te, *Censum populi iter egit*, ac *medium* qu
nempe hunc de quo agitur, Aelio &
tio consulibus peractum, *solus*.

CAP VIII.

COnuenit autem ille consulatus
nicij & Alfinij anno vicesimo o
uo completo à consulatu Cæsaris Oc
ani septimo & Agrippæ tertio: quo D
libro quinquagesimo tertio, & Cens
nus capite vicesimo primo libri de
natali, ipsum Cæsarem Octauianum
pellatum esse Augustum memorant.
on quidem his verbis. *Quoniam an
multa omnino in seditionib⁹ ac bellis inte
nis præsertim in Triumuiratu, iniuste
iniquè constituta fuerant: vnico edict
omnia antiquauit, sine ijs que abrogaret
to suo consulatu posito. ob quæ cum esse
oculis omnium ac omnium laudibus affic
tur: animum adiecit ad ostendēdam no
magnanimitatem, quò magis suus honor
geretur, & ad Imperium singulare sui
us in republicâ volentibus ciuibus ne c
uideri possent stabiliendum. Itaque sep*

sulatum gerens, quum ad id studiosissimũ
quemque Senatorum sibi comparasset, in
natum venit, atq; hanc de scripto orati-
em recitauit. Posteà autem. Hæc quum
esar ita recitasset, mirè Senatorum animi
fecti sunt &c. Proinde quum frequenter e-
un dicenti adhuc occlamassent, vbi pero-
uit, multis omnes eum verbis precati sunt,
solus Imperij summã gereret: omnibusq;
ibus id ei persuaderent adductis argumẽ-
tandem eò compulerunt, vt Principatum
lus obtineret. tunc statim futuris eius stipa-
ribus (siue satellibus) quò accurratiori
mirùm custodiâ munitus esset, duplex eius
od reliquis militibus pẽdebatur stipendiũ
daretur decretum est. Ita scilicet verè re-
um deponere cupiebat. Ac postea deni-
ue. Cæsari quum orationem de eiurando
gno ac diuidendis prouincijs habuisset,
ulti erant honores delati. &c. atq; demùm
ugustus à Senatu populoq; appellatus est.
enim quum statuissent peculiari eum quo-
am cognomento insignire, ac alij alia re-
rrent & probarent: Cæsar quanquam Ro-
uli nomen vehementèr appetebat, tamen
uum sentiret huic se suspectum in affectati
gni: eo omisso, Augustus, quasi hominis na-

turà amplior (siue ampliore quàm huma
naturæ maiestate prædit') ipse, cognomina
est. augusta enim ea quæ honore dignissima
sactissima (siue diuina) sunt, dicuntur: ide
Græci augustũ σέβαστον interpretati sunt qu
venerandum dicas. Hoc pacto omne pop
Senatusq, Imperium ad Augustum trans
ab eoq. absoluta (scilicet monarchia Imp
ratorum Romanorum initium accepit) &
Ita Dion. Censorinus autem sic. *Hic a*
nus, cuius velut index & titulus quidam
Vlpij & Pontiani consulatus, &c. est eor
qui vocantur anni Augustorum, ducent
mus sexagesimus quintus, perinde ex Ka
dis Ianuarijs, quamuis exante diem de
mum sextum Kalendas Februarij, Imper
tor Cæsar diui filius, sententiâ Lucij Mu
tij Planci, a Senatu cæterisq. ciuibus A
gustus appellatus est, se septimum & M
co Vipsanio Agrippa tertium consulib
sed Aegyptij, quod biennio ante in potes
tem ditionemq. populi Romani veneru
habent hunc Augustorum annum ducen
simum sexagesimum septimum. Ex his fa
apparet, confirmatum ac stabilitum
Cæsari Octauiano Imperium singula
collato in ipsum titulo maiestatis vt a
pellaretur Augustus, suo septimo &

pæ tertio consulatu : indeq; Populum
manum instituisse numerare annos ap-
atos Augustorum.

Quum igitur initio cõsulatus Vinicij &
nij consũmatus sit huiusmodi annus
peratoris Augusti vicesimus octauus:
eatur vtique huc spectare quod scribit
mens Alexandrinus, vnus è vetustissi-
scriptoribus Ecclesiasticis, primo
matheorum sermonum, in hęc verba
ήθη δὲ ὁ κύρνος ἡμῶν τῷ ὀγδόῳ καὶ εἰκοστῷ ἔτει, ὅτε
τον ἐκέλευσαν ἀπογραφὰς γενέσθαι, ἐπὶ Αὐγούστου.
st: *Natus verò est Dominus noster, octa-
vicesimò anno,* (nimirùm completo,)
*ndo primùm iusserunt descriptiones siue
sus agi, Imperante Augusto.* Item q; pau-
ost. Εἰσὶ δὲ οἱ περιεργότερον τῇ γενέσει τοῦ σωτῆρος
ὁ μόνον τὸ ἔτος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέραν προστιθέντες.
σὶν ὅτους κὴ Αὐγούστου ἐν πέμπτῃ παχὼν καὶ εἰκάδι.
t. Sunt autem qui curiosius natiuitati
atoris nostri non solùm *annum, sed
n diem assignant: quam aiunt fuisse an-
XVIII. Augusti, vicesimà quintà die
bon.* id est, vicesimâ die Maij. Tametsi
ipse Clemens Alexandrinus, sicut
dum eum Eusebius, Ecclesiasticæ
riæ libro primo, capite sexto, videa-
ntellexisse annos Augustanos Aegyp-

tiorum, quorum principium fuit vno
no posterius Actiaca victoria: (neutiqu
verò annos ab Actiaca victoria, atq
Scaligero repetit, sed pluſquā anni diſ
pantia ad ſuā opinionē ægerrimè torq
Keppler vt recentiorés volunt,) proba
tamen eſt id inde factum, quod prim
illum Cenſum extraordinarium, in qu
natiuitatem Domini Chriſti incidiſſe
gnouerat, repererit edictum fuiſſe tra
ctis viginti octo annis Auguſti iuxta v
garem Populi Romani calculum: qu
ipſe eundem cum calculo Alexandri
rum ſuorū putauerit. Enimuerò velim
vt ſedulo perpēdat lector nullā a Clem
fieri mētionē Actiacę victoriæ, verùm
ceſimi octaui anni Auguſti (nimirùm c
pleti) *quādo primùm edictus fuit cēſus*
quo natus ſit Chriſtus. licet fortaſſe cē
quem veris annis Imperij Auguſto
firmati Senatuſconſulto, conſigna
inuenerit, ipſe ad annos Auguſtanos
gyptiorum, anticipato biennio (quod
men neq. Kepplero neq. Scaligero
fuerit) retulerit: atq. ita auſam err
Euſebio aliiſq. dederit.

Similiter autem Epiphanius, loco
ſæp

pius allegato contra hæresim quinqua-
esimam primam, calculo licet in alium
nem instituto, ad hoc ipsum tamen ini-
um Census quo natus sit Christus, vt po-
voluendo vicesimo nono anno Augusti
tentum lectorem demùm deducit. ita
nim scribit. *Deinde Christo nato in Beth-*
hem Iudæa, & ad prædicationem progresso,
bi defecissent vncti præsides, qui durauc-
unt vsque ad Alexandrum præsidem &
alinam quæ & Alexandra: hæc omnia
rfecta sunt, initio accepto à natiuitate in
ethlehem, quadragesimo secundo anno to-
us regni Augusti. Erat enim (ita rectè ver-
t Latinus interpres, quasi Græcè scrip-
tum esset ὃν ἦν, non ὃς ἦν, vt exemplar im
ressum habet,) *nonus annus à præfectura*
ntipatri patris Herodis, quando amicitia
at Romanorum erga Iudæos, & partes do-
rum, & quartus annus Herodis ab Au-
sto constituti. post quartum vero annum
erodis præfecturumq. quinque annorum
us aut minus Antipatri patris ipsius, de
tero tradita est Iudæa perfectè vsque ad
igesimum tertium annum Herodis & qua-
ragesimum secundum annum Augusti: sub-
gataq. tota Iudæa, velut dixi, postquàm i-

ipſa viginti nouem annis tributum p
diſſet, & poſtquàm conſtitutus: eſſet p
fectus ſiue procurater Antipater He
dis pater, & poſt ipſum Herodes rex
Iudææ conſtitutus eſſet ab Auguſto H
autem facta ſunt in conſulatu Octauij A
guſti decimotertio & Silani (Siluani) c
ſulis, Hîc non videtur dubium, quin E
phanius quidem voluerit triceſimum te
tium annum regni Herodis, ac viceſimu
nonum coniunctionis Romanorum
Iudæos, quemadmodum ſcribit in pro
mè præcedentibus quæ ſuprà protuli ſ
finem diſquiſitionis de initio regni Her
dis, terminari anno quadrageſimo ſecu
do Imperij Auguſti, atq. conſulatu eiuſ
decimotertio ac Plantij Siluani, atq. nat
li Chriſti. ſed ita ipſe ſibi non conſta
nam, vt omittã quę inculcat de vnctis p
ſidibus durantibus vſq; ad Alexãdrũ &
lexãdram parẽtes Hyrcani & Ariſtobu
haud ſatis cõſentanea ijs quę proximè a
teà dixerat (nata procul dubio è dupli
interpretatione vndeſeptuaginta hebd
madũ Danielis apud Euſebium ſuprà m
morato octauo libro Euangelicæ demo
ſtr

rationis, demonstratione secunda,) de incipibus ex Iuda deficientibus & Hede ex gentibus constituto, quando Iuea perfectè tradita est post decimumtertium annum Imperij Augusti: quid sibi lt illud, quod ait, Iudæam perfectè tratam esse nono anno a præfectura Antitri patris Herodis, & quidem post quinue annos præfecturæ illius, & quatuor nos regni huius constituti regis Iudææ Augusto? an enim Antipater constitus est Iudææ, præfectus octo & triginta nis ante decimumtertium Augusti conlatum: id est, Domitio & Pollione coss. o autem Herodes Iudææ rex cõstitutus ab Augusto, quinquennio postea, triinta tribus ante dictum Augusti consuum: id est, Cornificio & Pompeio cõlibus? nequaquam. imò verò Antipater erodis pater veneno extinctus est, Hirio & Pansa consulibus, primo anno Imerij Augusti iuxta Epiphanium perinde Eusebium: vt pote Cassio Iulij Cæsaris erduelle adhuc versante in Syria, queadmodum refert Iosephus, primo libro bello Iudaico, capitibus nono & deci-

mo, ac decimoquarto libro Antiquitat
capitibus decimo nono & viceſimo. I
rodes autem Iudææ rex ab Auguſto c
ſtitutus eſt, demùm poſt decimumter
annum Imperij Auguſti, videlicet po
quàm defeciſſent principes ex Iudà, id
poſt interfectum Hyrcanum, non mo
iuxta Ioſephum, ſed etiam Euſebium,
Epiphanium ipſum, vt iam dictum
Quid igitur ? nimirùm quod ſcribit
piphanius, de coniunctione Romanor
ad Iudæos, ſiue Iudæis perfectè coniun
cum Romanis, & Iudea perfectè trad
& pleniſſimè ſubtributum redacta, id
uenit exacto anno quartò poſtquàm de
ciſſent principes ex Iuda, Hyrcano int
fecto, & poſtquàm Herodes ex gentil
rex Iudææ conſtitutus eſt ab Auguſto
eſt, exacto quadriennio poſt Actiacam
ctoriam, nouennio autem, non quid
poſt conſtitutum præfectum Antipatr
ſed poſt captum cum Hieroſolymis à
ſio & Herode atq. interfectum Anti
num, Agrippa & Cauiuio conſulibus
denique exactis annis tredecim, neq.
gni Auguſti, ſed ipſius Herodis, nem
poſtquàm ipſe rex, neutiquàm verò A
pat

ter præfectus, a Romanis primùm con-
tutus est dictis Domitio & Pollione
nsulibus, vt pote post annos quatuor re-
i ipsius Augusti, quemadmodum scri-
t idem ipse Epiphanius in præcedeu-
bus.

Conuenit autem hoc tempus Iudææ
rfectè traditæ & pleniſſimè sub tributũ
dactæ, ipsi fini primi Census Cæsaris
ctauiani, atq. initio primi anni ipsius
pellati Augusti. Ad quod ipsum tempus
iam spectant quæ Iosephus de regno He
dis magna accessione trium regionum
cto ab Augusto, scribit, libro primo de
ello Iudaico, sub finem capitis decimi-
uinti, in hæc verba. *Pro his denique me-
tis paruum esse Herodi regnum tam Ce-
r quàm exercitus* (nempe honorificentiſ-
mé ab eo deducti in Aegyptum) *exiſti-
abant. ideoq. postquam venit in Aegyptũ,
m Cleopatra & Antonîo mortuis, non so-
m cæteros eius honores auxit, verùm etiam
gno partem finium addidit, quam Cleopa-
a dempserat, & præterea Gadara, Hippon,
mariam, maritinarumq. insuper ciuita-
m, Gazam, & Anthedonem, & Ioppam,
Pyrgon Stratonis: & ad hæc satellites*

Gallos quadringentos ei donauit, quos
Cleopatra stipatores habebat. nulla a
res magis liberalitatem Cæsaris incit
quam magnus animus accipientis Post
mam verò Actiada, (nempe actam in
Olympiadis centesimæ octogesimæ o
uæ, ipso Cæsare sextum & Agrippa se
dum consulibus, quibus primus illius
sus peractus est, auctore Dione, initi
brorum quinquagesimi primi ac terti
tiam regionem quæ Trachon vocatur
ditioni subdidit, eiq. continentem Bat
am, itemq. Auranitin, ex huiusmodi ca
Zenodorus qui domus Lysaniæ condu
erat, non cessauit vnquam ex regione
Trachone latrones Damascenis immis
illi autē ad Varum siue Varronē tunc S
præsidē cōfugerūt, eūq. deprecati sunt quō
as miserias Cæsari declararet. Cæsar a
his cognitis ei rescripserat, latrociniū pe
curaret extinguere. Varro autem milite
gressus loca suspecta, expurgauit, latron
terram, ipsamq. Zenodoro abstulit: q
Cæsar ne latronum denuò contra Da
cum receptaculum fieret, Herodi dedit.
milia verò his refert idem Iosephus, A
quisitatum libro decimo quinto, aliquanto
in

ia capitum vndecimi ac decimitertij.

Itaque apparet hoc fuisse tempus illud quod
piphanius vndecunque acceptum haud
nè perceptum assignare voluerat, a quo
m ante ipsum fuisset amicitia quidem
manorum ad Iudæos, & partes tributorũ,
partes donorum: deinceps non modò con-
nato sed etiam ducto Herodis regno in
tum, quantum fere vnquàm fuerat Iuda-
m aut Israeliticum, (namq; tres illæ re-
nes Galaaditicæ pertinebant olim ad tri-
Israeliticas trans Iordanem,) Iudæi per-
è coniuncti sunt cum Romanis, & Iudæa
fectè tradita, totaq; quanta fuerit vn-
m subiugata Herodi per Romanos &
manis per Herodem, atq, pleniſſimè
tributum redacta : etq; id tributum
Romanis pendit inde viginti nouem
nis, videlicet à peracto primo, vsque ad
ptum agi medium & potiſſimum Au-
ti Censum quo natus est Christus. neu-
uàm Augusti decimotertio & Silani, id
Siluani cõsulatu, vt longè vitioſiſſimus
id Epiphanium catalogus consulum
fert, neq; proximè præcedente vt Car-
alis Baronij & Scaligeri rationes po-
lãt, nedum tertio antecedente vt Sully-

ra & Kepplerus modò ſciſcunt verúm
tio ſequente Vinicij & Alfinij vt n
fert ſententia. Etenimuerò annus vi
mus nonus, putatus à fine primi Ce
Cæſaris Octauiani, ac initio primi
ipſius appellati Auguſti, pariterq, ad
mum aucti regni Herodis, illi inquàm
nus viceſimus nonus conuenit conſul
Vinicij & Alfinij: quo etiam propt
demùm apparet medium & præcip
Auguſti Cenſum inſtitutum eſſe. Neq
nùs veriſimile fuerit ſecundum Au
cenſum protractum eſſe vſque ad tert
conſulatum: quum primus cenſus ip
conſulatus duos continuos, nempe q
tum & ſextum occupauerit, ac tertius
que paulo minus, coeptus enim Mun
& Silio conſulibus, vt apparet item ex
one, vix peractus eſt Luſtro condito t
ante mortem ipſius Auguſti.

CAP. IX.

PORro autem ſimilis ratio eſt ferè
qui Chriſtum natum ſtatuunt
quadrageſimo primo Imperij Auguſ
renæus quidem Lugdunenſis in Galli
pi

copus antiquiſſimus & eruditiſſimus,
o tertio contra hæreſes, capite viceſi-
quinto,id abſolutè ſcribit his verbis.
tus eſt ergo *Dominus noſter, circa pri-*
m & quadrageſimum annum Auguſti
erij. At Tertullianus Carthaginienſis
ſbyter in Africâ, & ipſe auctor anti-
ior Euſebio, libro aduerſus Iudæos ca-
octauo, ſcribit in hunc modũ. *Cleopa-*
conregnauit Auguſto annis tredecim. poſt
opatram Auguſtus, alijs annis quadra-
a tribus imperauit. nam omnes anni Im-
ij Auguſti fuerunt numero quinquaginta
. videmus autem quoniam quadrageſimo
primo anno Imperij Auguſti, quo poſt
tem Cleopatræ imperauit, naſcitur Chri-
. & ſuperuixit idem Auguſtus, ex quo
citur Chriſtus, annis quindecim. & erũt
qua tempora annorum in diem natiuita-
Chriſti, & in annum Auguſti quadrage-
um primum, poſt mortem Cleopatræ, &c.
c Tertullianus: quæ totidem ferè ver-
repetit Hieronymus, commentario in
um caput Danielis. Idem verò Hiero-
nus, commentario in illa verba ſecun-
apitis Eſaiæ, *Non leuabit gens contra*
tem gladium &c. ſic ſcribit. *Veteres re-*

uoluamus historias: & inueniemus vsq
vicesimum octauum annum Cæsaris A
cuius quadragesimo primo anno Christ
tus est in Iudæâ, in toto orbe terrarum
discordiam, & singulas nationes cont
cinas gentes arsisse studio prœliandi:
caderent & caderentur. orto autem D
Saluatore, quando sub præside Syriæ C
prima est in orbe terrarum facta desc
& Euangelica doctrina pax Romano
rio præparata: tunc omnia bella cessau
& nequaquàm per oppida & vicos ex
bantur ad prœlia, sed ad agrorum culti
litibus tantùm legionibusq. Romanis
barbaras nationes bellandi studio del
quando impletus est Angelorum ille c
tus, Gloria in excelsis Deo, & in terr
hominibus bona voluntatis: & in dieb
orta est iustitia & multitudo pacis. Sic
ronymus. Hos autem secutus Cassio
in Chronico, etiam ipse statuit Chr
natum anno Imperij Augusti quadr
mo primo: vt & Iulianus Toletanus
ne libri tertij contra Iudæos. Vident
rò & Hieronymus & Tertullianus
pisse quidem natum fuisse Christu
mo & quadragesimo anno Augusti

nè neſciuiſſe à quo initio ille quadra-
imus primus annus putandus, vel quo-
lex initium numerandorum annorum
perij eius in vſu fuiſſet. Vnde Hierony-
s viceſimum octauum Auguſti annum
o ſcilicet Chriſti natale definiuerunt
emens Alexandrinus & ſecundum eum
ſebius, videtur putauiſſe ab eodem ini-
quo quadrageſimum primum, planè
ntra eorum mentem, ac rei veritatem.
rtullianus autem eundem annum qua-
geſimum primũ putauit à morte Cleo-
træ, non modò contra rei veritatem, ſed
am contra ſuum ipſius calculum, ſtatu-
is Auguſtum ſuperuixiſſe annis quinde-
n, & tamen imperaſſe tantùm quadra-
nta tribus poſt mortem Cleopatræ. Ve-
m eo videlicet hoc tantùm ſignificat
rtullianus, eundem quadrageſimum
imum annum Auguſti vtique aliunde
nſendum eſſe quàm à primo initio Im-
rij eius.

Itaque apparet Hieronymum poſt Ter-
llianum, & Tertullianum poſt Iræneum
tuliſſe Chriſtum natum circa quadrage-
mum primum Auguſtianuum, eò quòd
Romanorum archiuis publicisq; actis

illo anno Censum in quem natale Chri
inciderit, consignatum reperissent : in
rim haud prorsus callentes à quo prin
pio idem annus numeratus fuisset. & ve
non videtur dubium actis publicis asci
tum fuisse annum numeratum à princi
sive epocha aliqua nota receptaq; publi
& vulgari vsu illius populi, vbi & cu
Census in acta relatus sit. Atqui epocha
sive vulgare principium numerandon
annorum Cæsaris Octauiani, ante de
ctos Actiaca victoria Antonium & Cl
patram, constitutum inuenio duntaxat
num, idque ferè sexennio post eædem I
Cæsaris, ineunte octauo anno Iul
no, consulatu Appij Claudij Pulchri
Claudij Norbani Flacci : primùmq
dem & præcipuè in Hispania, dein
autem in Gallia & Africa & Italia,
que Sicilia, (vt colligere licet è Fas
Græcis in Sicilia repertis) adeoque to
ferè Occidente celebratum : quemadm
dum Imperij Iulij Cæsaris epocha dece
nio antiquior, Antiochiæ primùm (licet
certum qua potissimum occasione) inst
tuta, demùm toto ferè Oriente euasit c
leberrima.

Rat

Ratio verò institutæ eiusmodi epochæ
æsaris Octauiani, ex quadragesimo octa-
o libro Dionis colligitur fuisse talis. De-
ctis Bruto & Cassio Iulij Cęsaris perdu-
libus bello Philippensi, mortemque sibi
onscisscentibus, Lepido secundum & Plã-
o consulibus, *Cæsar & Antonius*, inquit
ion, initio libri, *statim à victoria Lepi-*
m, qui eius victoriæ socius non fuerat, an-
celluerunt. &c. Statim enim Imperium Cæ-
r Antoniusque inter se partiti sunt: ac Cæ-
ri quidem Hispania & Numidia, Anto-
i Gallia atque Africa assignatæ sunt, ea
nditione, vt si id Lepidus animo iniquo
ret, Africa ei cederetur. &c. Lepidus au-
m nomine tantùm imperabat, & id ipsum
oque in rescriptis sæpe omittebatur. Bien-
o autem posteà, Domitio Caluino secũ-
um & Asinio Pollione consulibus, con-
cto à Cæsare bello Perusino, Antonioq;
ost Fuluię vxoris mortem, & simultatib⁹
deunte cum eo in gratiam, cuius etiam
rorem Octauiam paulò post accepit in
atrimonium, *Cæsari*, inquit Dion, *Sar-*
nia & Dalmatia, Hispaniaq; & Gallia,
ntonio reliquæ omnes trans sinum Ionium
giones tam Europæ quàm Asiæ, quæ iuris

Romani erant, obtigerunt. nam Africas
uincias Lepidus habebat: Siciliam Se
Pompeius. Hac tunc denuò Imperij di
facta: belliquè contra Sextum societa
ter Cæsarem & Antonium inita. &c. Pr
mo inde anno, inquit idem Dion, L
Marcio, Caio Sabino consulibus, ea qua
uumuiri ab inito magistratu egissent, em
Senatus rata esse iussit. & praterea ab
Triumuiris noua quadam instituta fu
vectigalia: quod longè maiores sump
quàm quos Cæsar superior statuerat, fieb
quum enim immodicam pecuniam expen
rent præsertim in milites, turpe sibi putab
quòd soli præter modum insumerent. S
Cæsar tum primùm barbam radens, ipse s
didè eum diem festum egit, & publicum
pulum dedit. &c. Iam enim Liuiam am
cœperat: ideoque Scriboniam quum filiol
sibi peperisset, eadem die repudiauerat. en
verò quia sumptus fiebāt longè quàm an
maiores, ac reditus alioquin non sufficient
minores etiam tunc accederent propter
uilia bella, noua vectigalia quædam ab ijs
cogitata sunt. in Senatum etiam adscri
sunt permulti, non modo è socijs, militibus
& libertinis, sed serui etiam. &c. inde &m
gistr

stratus alios in aliquot annos, & consules totos octo annos ordinauerunt. &c. Atque is comitijs tunc primùm plures designati nul sunt: &c. annuus verò consul nullus est atus, sed alij ad alias partes eiusdem anni signati: quorum primi nomen consulum per um annum gerebant, alios ij qui Romæ aut Italia erant, sui quemque magistratus tē- re consulem nominabant, reliqui homines t omnes istos aut plerosque ignorabant, id coq; eos consules minores appellabāt. &c. dem tempore Ceretani in Hispania rebel- nem fecerunt: eosque Domitius Caluinus egit, non ante tamen quàm legatus eius rem benè gessisset contra eos, & infeliciter idys à barbaris circumuentus & à militi- suis desertus esset. Itaq. Domitius hostem, n nisi sumpto priùs de militibus supplicio, gressurus, &c. ita vt propter punitū exer- um etiam perinde ac Marcus Crassus no- n inuenerit, in hostem duxit, eumq. haud ficulter debellauit. Triumpho autem sibi ncesso, (quamuis enim Hispania Cæsaris perio subesset, tamen honores legatis tri- solebant, ex sententia eorum qui summā perij tenerent,) aurum, quod in triumphū nferri ab vrbibus solet, à solis Hispaniæ

ciuitatibus accepit: atque eius aliquam
tem in triumphi apparatum insumpsit, m
rem verò in Palatium reficiendum. &c.
nique insequentibus Appio Claudio
chro & Caio Norbano Flacco consulibus
primi binos quæstores habuerũt, inquit D
plebs seditionem contra publicanos qui
grauissimè vrgebant, ita mouit, vt cum ij
ministris militibusque quos ij secum in
genda pecunia habebãt, manus conseruer
&c. Sub idem tempus Bogud Mauri
rex in Hispaniam, siue Antonij iussu,
suapte voluntate nauigauit, eique &
multum mali, & vicissim accepit: interim
deficientibus ab eo domi suis Tingitanis
ex Hispania recessit, neque regnum s
recepit. nam qui in Hispania Cæsari
bant, ij Bochi auxilio Bogudem vicer
Bogude autem ad Antonium se confer
Bocchus eius regnum occupauit, idque
sar ei confirmauit: ac Tingitanis ciuit
Romanam dedit, Hoc ipso tempore, ac p
superiùs, bellum inter Cæsarem & Pom
exortum est. &c. Cæsar pactorum lite
Vestalibus repetijt. &c. Interim per vn
sam fermè Italiam naues ædificabat, re
primùm ab amicis tanquam vltrò conf

ibus, deinde à reliquis etiam Senatoribus, e-
uitibusque & plebeijs locupletibus, seruos
olligebat, militum delectus agebat, pecuniæ
b omnibus ciuibus, socijs, subditisque & in-
ra & extra Italiam, contrahebat. Nauibus
arandis & colligendis exercendisque remi-
ibus, totus is cum sequenti annus est con-
umptus. Ex quibus omnibus apparet, quã-
loquidem Triumuirorum acta sub hoc
empus à Senatu confirmata sint, multaq;
b ipsis in nouorum hominum in Senatũ
dscriptione, consulumque & cæterorum
magistratuũ designatione, innouata, præ-
ertim verò noua quædam tributa excogi-
ata sint, quæ in primis Hispania, Cæsaris
mperio iam tandem denuò subiugata, &
eteræ prouinciæ ad Occidentem hinc ce-
dentes omnino in eiusdem potestatem,
remissa tantùm parte Africæ Lepido,
quem anteà despectui habitum, Cæsar post
biennium Triumuiratu planè exuit,) hoc
demum anno pendere cœperint, & qui-
dem eædem Cæsaris prouinciæ eò maiora
& grauiora ob apparatum belli cõtra Sex-
tum Pompeium ea ratione demùm hoc
ipso anno consulatus Claudij Pulchri &
Norbani Flacci, institutam esse epocham

Imperij Cæsaris Octauiani in partib
Occidentis, præcipuè verò in Hispania,
que euenisse, vt eadem appellata sit Ae
Hispanica, ob noua æra vectigalia tu
pendi cœpta. tametsi æra etiam apud v
teres pro calculis muneratoriis adhibi
fuerint.

Enimuerò vsus eius epochę, licet co
ruptè barbareq; scribi & inflecti demù
solitæ, Era, Eræ, &c. in Hispaniâ obtinu
ampliùs mille ac trecentis annis: ac vi
trecentis ab hinc annis epochæ annoru
Domini Dionysianæ cessit. illâ autem
sus Isidorus Hispalensis in historiâ si
Chronico Gothorum, eius initium pe
ab Aerâ ducentesimam decima quarta,
est, vulgari anno Domini centesimose
tuagesimo sexto. in tomis autem Conc
liorum Ecclesiasticorum, vbi plurim
eius vsus, concilium Nicenum primu
Oecumenicum statuitur Aerâ trecente
ma sexagesima tertiâ, id est, anno Dom
ni vulgari trecentesimo vicesimo quint
Porro eiusdem Aerę vsum in Galliâ qu
que obtinuisse, argumento est annotat
temporis concilij Valentini in Galliâ, h
iusmodi. *Concilium Valentinum trigin*

Ep

...coporum, *Aerà quadringentesima de-*
...*tertia, sub Gratiano & Valentiniano.*
...*ratoribus, Gratiano tertium & Equi-*
...*nsulibus.* Item cōcilij Arelatēsis quar-
...mpore Imperatoris Caroli Magni, A-
... octingentesima prima. Perinde autē
...Africà, secundæ synodi Carthaginien-
...tulus huiusmodi. *Concilium Carthagi-*
...*se secundum habitum Aerà quadringē-*
...*na vicesima octaua, &c. Imperatore Va-*
...*iniano quarto & Theodosio (siue Neo-*
...*o) consulibus.* Item quartæ synodi Car-
...gi iensis, Aera quadringentesimà tri-
...mà sexta, Honorio Augusto quartò &
...tychiano consulibus.

Cæterùm veteres Fasti Græci ante an-
...s plus minus sexaginta, reperti vt dixi
Sicilia, omnino illius epochæ occasio-
...initium Imperij Cæsaris simpliciter &
...solutè, tāquā a cæde Iulij Cęsaris statuūt
...cto cōsulatu Pulchri & Flacci his verbis.
...ατ. Πύλχρυ καὶ Φλάκκυ. Ἐ Γαΐυ Ἰυλίυ Καίσαρος Γαΐος
...ιος Καῖσαρ ἀτελθὼν ὑρ Ῥῶμῃ ἐσφάγη- &c. quæ La-
...æ sonant in hanc sentētiam. *Consulibus*
...*lchro & Flacco, anno quinto Caij Iulij*
...*esaris, idem Caius Iulius Cæsar redeuns*
...*omam, occisus est à secundo Bruto, coniu-*

ratis cum eo aliis quibusdam Senatorũ
mortuum Cæsarem Caium Iulium, el
natus Romanorum Augustum Octau
gnatum Cæsaris, & Antonium marit
roris Augusti, & Lepidum. & constitu
illi tres Triumuiri, qui administrarum
manæ negotia vsque ad mortem ipsoru
signantes consules. Romanorum sec
imperauit Cæsar Augustus, qui & Oct
annos quinquaginta sex, menses sex:
decim quidem (annos) quousque sub
est Cleopatra, triginta verò alios post ei
teritum, monarchiam obtinens subiuga
tiam Aegypto: in quibus natus est sec
carnem Dominus noster Iesus Christu
Bethlehem Iudæa. reliqui autem fuerun
ni quatuordecim post eos: (videlicet Imp
siue Monarchiæ eiusdem:) quibus ad
dum hic subijcitur. Ita Fasti Græci. I
verò deinde referunt Augustum inua
ac subiugasse Aegyptum, anno Imperi
duodecimo, consulatu autem ipsius
gusti septimo & Agrippæ secundo:
nimirùm reuera instituta est epocha
norum eiusdem cognominati Augusti

Itaque ex his fit plusquam probab
quod Irenæus antiquissimus Galliæ

us, & Tertullianus preſbyter Carthaienſis referunt Chriſtum natum anno
ſaris Auguſti quadrageſimo primo,
n annum à conſulatu Claudij pulchri
Norbani Flacci putandum eſſe, vt pote
ca & ſola vſu recepta epocha annorum
perij Auguſti ante Actiacam victoriã
; etiam in Gallia vbi Irenæus & Carthagine vbi Tertullianus degebant vſita,
inde ac in Hiſpania. Iam verò annus
adrageſimus primus inde numeratus,
quam ad amuſſim conuenit conſulatui
elij Lamiæ & Seruilij Geminj: quo prode vtique cõſequẽs eſt natum eſſe Chrium, medio Auguſti Cenſu, inſtituto ſum
ùm præcedente conſulatu Alfinij & Vicij.

Eidem autem conſulatui Lamiæ & Serilij conuenit etiam appellati Auguſti anus triceſimus, vt pote a conſulatu ipſius
uguſti ſeptimo & Agrippæ ſecundo, in
uem ipſum item annum Auguſtanum,
quod obſeruatu dignum,) ſed tanquam
Egyptiorum, errore veluti ſorice ſuo iudicio ſe prodente, Faſti Græci natale Chri
ti conferunt: in quem ipſum etiam anum, quod item obſeruatu dignum, ſed

tanquam Actiacæ victoriæ, Dionysi
batis Romani rationes incarnatio
Christi conferunt: cui ipsi denique a
quod etiam ipsum obseruatione dign
annus tricesimus Aeræ, quam Ioanne
rundensis episcopus, in fine Paralipo
norum Hispaniæ, contendit esse ve
Aeram Augusti Cæsaris, institutam a
Imperij eius decimosexto, (nimirùm à
sulatu Pansę & Hirtij,) vel decimo se
mo, nimirùm à cæde Iulij Cæsaris, ide
omnino vndecim annis posterioris v
æra Cæsaris Octauiani Hispanica, sed p
peràm ab illo cum hac confusæ, conue

CAP. X.

QVod autem Eusebius annum Aug
sti quadragesimum primum à T
tulliano acceptum, vt apparet in Chron
co, ibi, & Ecclesiasticæ historiæ libro p
mo, capite quinto, commutauit cum qu
dragesimo secundo: id ille nimirum fec
vt eum conuecteret cum accepto ab An
quiore auctore Clemente Alexandrin
anno vicesimo octauo, tanquam itide
Augusti Aegyptiaco: vt pote in quem qu

geſimus ſecundus annus Imperij Au-
a conſulatu Hirtij & Panſæ, ijſq. in-
fectis, ipſius primo conuenerit. eum au
Euſebij errorem Epiphanius, & Pau-
Oroſius, & plerique alij deinde ſecuti
t.

Cæterùm Euſebius errorem ſuum v-
nque, nempe conſtituti natalis Chriſti
o Imperij Auguſti quadrageſimo ſe-
do potius quàm primo, eoq, putato à
ſulatu Panſæ & Hirtij, potius quàm
rbani & Flacci, in Chronico ipſe ſa-
redarguit: quatenus ibi Chriſti natale
uit anno proxime præcedente eum,
o *Auguſtus Tiberium & Agrippam* (poſt
mum) *in filios adoptauit*, tanquam anno
perij eiuſdē quadrageſimotertio. Nāq.
ſar Auguſtus, vt ſcribit Velleius Pa-
culus, libro ſecundo, *quod poſt Lucij* (Cę
is) *mortem, adhuc Caio viuo, facere vo-
rat, eoq. vehementer repugnante* (Tibe-
o) *Nerone erat inhibitus, poſt vtriuſque a-
leſcentum obitum facere perſeuerauit, vt
Tribunitiæ poteſtatis conſortionem Ne-
ni conſtitueret, multùm quidem eo cum do-
tum in Senatu recuſante, & eum, Aelio
to, Sentio (Saturnino) conſulibus, quinto

Kalendas Iulias, post Vrbem conditam nis septingentis quinquaginta quatuor (
septem, VII pro IIII, iuxta Varron
Vulgi supputationem,) *ab huic,* (id est
te Vinicij Quartini & Cassij Longin
sulatum, quando hæc scribebat Vellei
annis viginti septem, adoptaret. &c.
tatus eadem die etiam Marcus Agri
quem post mortem Agrippæ Iulia coniux
Ita Velleius. Similiter autem Dion, li
quinquagesimo quinto, refert. *Augusti*
post susceptum Imperium in quartum de
nium, nempe ipso consulatu Lamiæ &
mini, quo natus fuerit Christus, sub t
pus Lustri conditi atq, consulatum Cin
& Messellæ *adoptasse Tiberium, ac Tr*
nitia potestate ad annos decem data in G
maniam ablegasse. Consulatus vero Aeli
Sentij proximè præcedens illum Cin
& Mesallæ, conuenit anno Imperij Aug
sti quadragesimo secundo, iuxta nostr
epocham institutam consulatu Pulchri
Flacci. Ergo quum Eusebius statuat Chr
sti natale anno proximè præcedente ado
tionem Tiberij: necesse est eatenus iur
ipsius quoque rationes illud conueni
anno Augusti quadragesimo primo, no

ndo,perinde atq. hanc quadrageſimo
ndo,non tertio & quidem a conſula-
lchri & Flacci, neutiquàm verò Pā-
& Hirtij: ideoq. ipſum, eodem errore
ſtuliſſe natale Chriſti ab Auguſti an-
quadrrgeſimo primo ad ſecundum,
tranſtulit adoptionem Tiberij a qua-
geſimo ſecuudo ad tertium, vtique v-
que anno æquè natalis Chriſti atq. a-
tionis Tiberij, numerando a dicto
ſulatu,non Panſę &Hirtij,verùm Pul-
i &Flacci. Incaſſum itaq;Ioſephus Sca-
er,in animaduerſionibus ad illum locū
ronici Euſebiani,ex peruerſa interpre-
ione mutili Dionis, metachroniſmum
ennij adoptione Tiberij cauſatur, quū
ochroniſmus quadriennij in natiuitate
riſti potiùs arguatur. Porro autem ad-
nc noſtrum calculum proxime accedit
nnes Chryſoſtomus Conſtantinopo-
anus epiſcopus, Sermone de natali Ioā-
Baptiſtæ,ſi modo ille auctor eſt eius
ſub ipſius nomine fertur, ita ſcribens.
ſta autem ſunt hæc (nempe circa concep-
nem Baptiſtæ) ante primum annum Im-
y Tiberij Cæſaris, menſe Septembri, octa-
Calendas Octobris, incipiente Luna vn-

decima, quando oportebat Iudæos ieiun
ſcenopegia celebrare. Tunc verò poſt, n
anno Tiberius Cæſar tempus curſumq. l
collegit, & inuentum eſt ipſo die octauo
lendarum Octobrium eſſe æquinoctium,
quo eſt inchoatio noctis maior quàm lu
poſtea vero ita. *Qua enim die conceptu*
Dominus, eadem die & paſſus eſt. ea
ipſa dies cœna pura fuit, in qua & luna q
tadecima occurrit: conceptus eſt enim m
ſe Martio, octauo Calendarum Aprili
die, luna quintadecima fuit, momentiſſ
propter horam paſſionis ſuæ ſuſtinebat.
nimuerò Chryſoſtomus iſtic licet co
plura hauiſiſſe videatur ex vano, præſert
de tempeſtatibus anni quibus conce
natiq. ſint Baptiſta & Chriſtus, de quib
mox: tamen quum ſignificet Chriſtũ co
ceptum fuiſſe anno quo luna decimaqui
ta proximè conuenit viceſimoquinto d
Martij, ac nouimeſtri poſtea natum, ſ
annum primum Imperij Tiberij Cæſa
(qui, *vt Lucium Cæſarem euntem ad H*
panienſes exercitus, Caium renẽantem A
menia, & vulnere inualidum, mors fato pr
pera, vel nouerca Liuiæ dolus abſtulit, ſol
è priuignis ſuperſtes, cunctis illùc vergen

us, filius, collega Imperij, & consors Tribuniciæ potestatis (Augusto) assumptus, vt refert Tacitus ferè initio primi libri Annalium:) manifestè designat, Christi conceptioni quidem Caij Cæsaris Vipsaniani & Aemilij Pauli Consulatum quo reuera decimaquinta luna vicesimo quinto diei Martij proximè conuenit, cōtigit enim vicesimo septimo sicut Luna vndecima sub vicesimum septimum diem Septembris precedētis trāsque propius quàm intra octāni id precedēs: natiuitati verò propediem initurum consulatum Vinicij & Alfinij, quasi quo nimirum peractus sit Census, in quem & natale Christi, & initium Imperij Tiberij incidit: simulq. innuit eundem annum fuisse nonum post institutam correctionem anni Iuliani ab Augusto, & concessum Tiberio nomen Imperatoris militiæ, consulatu Marcij Censorini & Asinij Galli, quo idem mensem Sextilem de suo nomine Augustum appellari voluit, vt apparet è Suetonij capite tricesimo primo vitæ Octauij collato cum Censorini capite vicesimo secundo libri de die Natali, & Dionis libro quinquagesimo quinto, sub dictis con

sulibus. vbi Dion quidem scribit in verba. Augustus &c. *Augustus praeter litibus, non quidem victoriæ nomine, quam & ipse Imperatoris nomen acce & Tiberio dederat,*) *sed quod Caium primùm militaribus exercitijs deditu cum habebant, pecuniam largitus est. C rum Tiberium, Drusi (anno præcedente tui loco, ad Imperatorium munus proue Imperatorioq. id nomine decoratum, co lem iterum fecit: iussitq. eum more anti tus recepto, antequàm magistratum in literas publicè proponere. triumpho et ipsum ornauit.* &c. Censorinus, autem scribit. *Qui memsis antea Sextilis fuer Marcio Censorino, Caio Asinio Gallo c sulibus, in Augusti honorem dictus est A gustus, anno Augustano vicesimo,* scili completo. Suetonius verò ita. *Augus annum à diuo Iulio ordinatum, sed po negligentia conturbatum, atq; confusu rursus ad pristinam rationem redegit: in ius ordinatione Sextilem mensem è suo gnomine nuncupauit.* Itaque hoc demu apparet fuisse illud, quod innuit. poti quàm significat Chrysostomus, inquie Tiberium tunc nono post anno, nim

po

ſtquam primum Imperatoris militiæ
mine decoratus, triumphoq. & altero
ſulatu deſignato ornatus eſſet: tempus
ſumq. Lunæ collegiſſe. etenim Lamiæ
eruilij conſulatu tranſacti ſunt nouem
i ab eo, quo edictum eſt vt duodecim
nino ſiue die biſſexto tranſigerentur,
annus Iulianus admodum anni ſola-
Calippica Solis & Lunæ periodo defi-
um redigeretur. ſed in eo vtique Chri-
omus vnà compleriſque aliis videtur
ſe errori obnoxius quod Cenſum illũ,
quo, eodem ſermone inquit, *Chriſtus*
ndo natus eſt, quando prima capitalis
ſio humani generis facta eſt, Proconſula-
in Syria agente Cyrino, id eſt Domino:
iebat enim Dominus orbis terrarum qui
capite noſtro cenſeret: at iuxta Græcum
mplar Sermonis de Natali allegatũ à
ligero, libro ſexto de Emendatione
porum capite de natali Domini, idem
uit, *Hinc manifeſtum eſt quod ſecundum*
mam deſcripſionem natus eſt, idq. in ar-
uos publicè repoſitos codices Romæ licet
dentem quicunque voluerit accuratè
diſcentem cognoſcere ipſum tempus Deſ-
ptionis, ſiue Cenſus: illum, inquam,

Censum, sub cuius finem initium In
Tiberij contigerit, vnius tantum an
tio, nempe eiusdem quo edictus est
actum fuisse existimauerit, quum i
triennio durauerit: ita vt nostram
tiam de initio eiusdem Census ipse
que suo calculo quàm proximè atti
atq. vix aut ne vix quidem semestri q
illius initium, paulò autem plus
quoad ipsum natale Christi anteu

Imò verò apparet, absque vani
fuisse opinione pauculis annis anteà
go concepta, annunciatæ concepti
Baptistæ, autumni æquinoctio, de
die mensis septimi, die ieiunij, Zach
patri eius tanquam Summo Sacerdot
ragenti solenne sacrum expiationis, i
timo Templi adyto siue Sancto San
rũ, vnde pendet natalis Christi cõsti
vicesimoquinto die Decembris, tanq
brumæ solstitio, quod inanissimum
tatis: apparet, inquam, ipsum etiam C
sostomum relaturum fuisse natale Ch
ad Lamiæ & Seruilij consulatum, vt
ad annum reuera proximè præcedente
nitium Imperij Tiberij ex adoptione
gusti facta sub finem primi extraordi

Ce

census Augusti, actis publicis siue archi-
is Romanorum relati: transacto nouen-
io: vt modò dictum est post institutam
orrectionem anni Iuliani, datúmque Ti-
erio primùm nomen Imperatoris mili-
aris, concesso etiam triumpho de Germa-
is, cum secundo consulatu eidem desi-
nato, Censorino & Asinio consulibus.

Quocirca etiam illa anni natalitij Ioan-
is Baptistæ descriptio à Suslyga ad con-
mandas suas rationes petita ex Homilia
hrysostomi de illius natiuitate, & à Kep-
ero quoque comprobata, nostrum cal-
lum confirmat magis quàm illorum.
am primum quod ait Suslyga Chryso-
omum statuere conceptionem Baptistæ
no proximè antecedente primum im-
rij Tiberij Cæsaris annum: id est, ipso
terprete, primum annum Tribunitiæ
testatis eiusdem, quasi susceptæ anno
liano quadragesimo primo, Augusto
odecimum & Sylla cõsulibus: ad fidem
ic interpretationi suę faciendam frustrà
utitur fastis Capitolinis & veterum me-
oriis nescio quibus, quum ex Velleio ac
etonio liquidò constet, potestatem Tri-
nitiam primùm Tiberio concessam es-

se in quinquennium , ante discessum
sius Rhodum , solido septennio ante
sulatum Vinicij & Alfinij, ideoque
gro anno ante duodecimum consula
Augusti , nempe circa initium consul
Antistij & Balbi. quantum autem T
rius abfuit ab imperio tunc Caio & L
Cæsaribus maximè florentibus:tanto
nifestius est verba Chrisostomi spe
potius ad illud à nobis assignatum te
quo mortuis demùm iisdem *Tiberi*
Augusto simul (vt Taciti verbis iteru
tar.)*filius collega Imperij , & consors T*
nitiæ potestatis assumptus est : vnde
sextam Tiberij Tribunitiam potesta
neutiquàm quintæ continuatam vt
Suslyga,sed quinquennij interuallo i
ruptam redintegrant, ita vt iuxta Ch
stomum quoque natalia Baptistæ
Christi haud amplius semestri dist
intra biennij spatium tempus illud
uerterint. Neque minus ægrè prop
suo accommodat , quod eodem au
refert conceptionem Baptistæ nouem
nis præcessisse collectionem siue
ctionem anni Iuliani : neque enim
drageſimus annus Iulianus fuit tert

rum duodecim quos Augustus iussit de-
rrere sine intercalatione, vt ipse vult,
rum quadragesimus primus fuit eorum
imus, quum primus ab hoc intercala-
s fuerit quadragesimus tertius: contra-
e anni Iuliani correctio ab Augusto in-
tuta Censorino & Asinio consulibus, vt
odò declaratum est, nouennio antecessit
finij & Vinicij consulatum quo conce-
fuerint, Baptista pariter ac Christ' iux-
nostram sententiam: ita vt hoc planè
fuisse videatur Chrysostomus, siquidem
mino de correctione anni Iuliani locu-
sit. Atque hæc dicta sunt de priore par-
secundæ notationis temporis natalis
risti adhibitę à Luca, nempe Censu or-
Romani edicto & acto ab Augusto.

Cap. XI.

Equitur iam posterior pars notationis
eiusdem temporis, videlicet, quod is
rit primus Census actus præsidente
ię Cyrenio. Cyrenium, quem Roma-
historiæ scriptores, præsertim Latini,
gò appellant Quirinium, Dion etiam
ndice libri quinquagesimi quarti, eun-

dem, vt apparet consulem cum Marc
lerio Messalla Barbato, anno Romæ
ditæ Varroniano & vulgari septinge
mo quadragesimo secũdo, Πούβλιον Σουλ
ρίνιον siue Κυρήνιον duos in Syria & Iudęa
peregisse, colligere licet ex initio se
capitis Euangelij Lucæ, collato cum
phi Antiquitatum fine libri decimi
mi, & initio decimi octaui: vbi hic ita
bit. in fine quidem alterius, sic. *Arc*
verò ditione contributa Syriæ, missus est
Cæsare vir consularis Quirinius, Κυρήνιος
τιμησόμενος, *qui Censum ageret per Syria*
ipsius Archelai domum vẽderet. Initi
tem alterius, sic. *Intereà Quirinius Se*
Romanus, per omnes honorum gradus a
sulatum vsq; prouectus, & in primis cl
à Cæsare mittitur in Syriam, vt iura p
redderet, facultatesque censeret omniu
cum eo venit Coponius, *præfectus tur*
quitum, penes quem esset totius Iudæa
administratio. quin & ipse Quirinius
dæam venit iam attributam prouinciæ
vt percenseret facultates eius gentis, &
chelai pecunias in potestatem suam re
ret. Itemque initio tertij capitis eiu

ri, ſic. *Quirinius autem venditis & con-*
atis Archelai facultatibus, peractóque
ſu, qui incidit in annum triceſimum ſe-
num poſt victum à Cæſare Actiaca pugna
tonium, cum mota eſſet contra Ioazarum
tificem plebis ſeditio, priuauit eum hac
nitate, & Ananum Sethi filium ſubſti-
. Et paulò poſteà. *Caterùm Coponio, quẽ*
Quirinio miſſum diximus, Iudæam ad-
iſtrante, huiuſmodi quiddam accidit.
His manifeſtè declarat Ioſephus, Qui-
um ſiue Cyrenium egiſſe Cenſum in
ia & Iudæa, quo tempore relegatus eſt
helaus, quem quidem Cenſum propte
neceſſe eſt fuiſſe alium ab illo quo na-
eſt Chriſtus, tempore regni Herodis
is Archelai: ideoque conſequens Lu-
appellaſſe illum primum actum præ-
nte Syriæ Cyrenio, reſpectu poſterio-
b eodem acti tempore relegati Arche-

tſi verò illum primum Cenſum pari-
ac primam Cyrenij præfecturam Syrię,
o ſilentio prætereat Ioſephus, ita vt
nde appareat eum haud integrè tradi-
e hiſtoriã Iudaicã: tamẽ fuiſſe Quiriniũ

Augusti legatum in Syria, siue Præfe
Syriæ, eodem tempore, quo secundus
gusti Census vniuersalis, vtpote D
auctore Lustro condito consummatu
prà relatus est: equidem è Tacito,
leio, Suetonio, & Dione, mutuò col
ita colligo. Tacitus libro tertio Anna
de eodem, vt apparet, Sulpicio Quiri
scribit in hæc verba. *Sub idem tempu*
berius Imperator, *vt morte Sulpicij Q*
nij publicis exequijs frequentaretur, p
à Senatu. Nihil ad veterem & patri
Sulpiciorum familiam Quirinius perti
ortus apud municipium Lammium: sed
piger militiæ, & acribus ministerijs cons
tum sub diuo Augusto, mox expugnatu
Ciciliam Homonadensium castellis in
triumphi adeptus, datusque rector Cai
sari Armeniam obtinenti, Tiberium
que Rhodi agentem coluerat. quod tunc
fecit in Senatu, laudatis in se officijs, &
sato Marco Lollio, quem auctorem Cai
sari prauitatis & discordiarum argu
Hæc Tacitus.

Porro Velleius, qui eodem tem
vixit, & rebus ipsis potissima ex part
terfuit, de Tiberij secessu Rhodum, &

saris profectione in Syriam, atque post
integratum fœdus cũ Parthis ingressu
Armeniam, libro secundo sic scribit.
eui interiecto spatio, Tiberius Nero, duo-
s consulatibus, totidemque triumphis a-
, Tribunitia potestatis consortio aequatus
gusto, &c. Præstat omittere Velleij a-
lationes, breuitatis causa,) cum Caius
sar sumpsisset iam virilem togam, Lucius
n maturus esset viris, ne fulgor suus orien-
m iuuenum obstaret initijs, dissimulata
sa consilij sui, commeatum ab socero atq;
em vitrico, acquiescendi à continuatione
orum petijt. &c. ita septem annos Rhodi
ratum &c. Sensit terrarum orbis digressũ
ustodia Neronem vrbis. Namque & Par-
u desciscens à societate Romana adiecit
rmeniae manum: & Germania auersis
nitoris sui oculis rebellauit. At in vrbe, eo
anno, quo magnificentissimus gladiatorij
neris naumachiaque spectaculis Diuus
gustus, abhinc annos triginta, se & Gallo
uinio cõsulibus dedicato Martis templo,
mos oculosque Populi Romani repleue-
: fœda dictu, memoriáque horrenda in ip-
domo tempestas erupit. quippe filia eius
ia, per omnia tanti parentis acviri imme-

mor, nihil quod facere aut pati turpiter f
mina posset, luxuria & libidine infectum
liquit. &c. tum Iulus Antonius &c. ipse s
leris à se commissi vltor fuit. &c. & Semp
nius Gracchus, ac Scipio, alique minoris
minis, vtriusque ordinis viri, quasi cuiusli
vxore violata, pœnas pependere, cum Ca
ris filiam & Neronis violassent coniuge
Iulia relegata in insulam, patriaque &
rentum subducta oculis. &c. Breue ab
interceſſerat ſpatium, cùm Caius Cæſar,
te alijs prouincijs ad ſidendum (ſiue vi
dum) obitis, in Syriam miſſus, conue
priùs Tiberio Nerone, cui omnem honor
vt ſuperiori habuit: tam variè ibi ſe ge
vt nec laudaturum magna, nec vituperat
rum mediocris materia deficiat. cum r
Parthorum iuuene, excelſiſſima inſula qu
annis Euphrates ambiebat, æquato vtri
que partis numero coijt. Quod ſpectacul
ſtantis ex diuerſo hinc Romani illinc P
thorum exercitus, cum duo inter ſe emine
tiſſima Imperiorum & hominum coirent c
pita, perquàm clarum & memorabile, ſub
nitia ſtipendiorum meorum tribuno milit
mihi videre contigit. &c. prior Parthus ap
Caium in noſtra ripa, poſterior hic apud

gem

in hostili epulatus est. quo tẽpore, Mar-
Lollij, quem veluti moderatorem iuuentæ
sui Augustus esse voluerat, perfida &
na subdoli ac versuti animi consilia per
rthum iudicata, Cæsaris ira vulganit. cu-
mors intra paucos dies, fortuita an vo-
taria fuerit ignoro. sed quam hunc decess-
latati homines, tam paulò pòst obijsse
sorinum in ijsdem prouincijs grauiter tu-
ciuitas, virum demerendis hominibus ge-
um. Armeniam deinde ingressus, prima
te introitus prosperè gessit: mox in collo-
o cui se temerè crediderat, grauiter à
dam, nomine Adduo, vulneratus, ex eo
corpus minùs habile ita animum minùs
lem reipublicæ habere cœpit: nec defuit
uersatio hominum, vitia eius assentatio-
lentium: etenim semper magnæ fortunæ
es adest adulatio, per quæ eò ducti erat,
in vltimo ac remotissimo terrarum orbis
ulo consenescere, quàm Romam regredi
llet. diu reluctatus, inuitusque reuertens
talíam, in vrbe Lyciæ, Limiram nomi-
morbo obijt: cum ante annum fermè, Lu-
Cæsar frater eius Hispanias petẽs Mas-
decessisset. Sed fortuna quæ subduxerat
m magni nominis, iam tum reipublicæ sua

præsidia reddiderat. quippe ante vtriu
horum obitum, patre tuo Publio Vinicio
sule, Tiberius Nero, reuersus Rhodo, in
dibili lætitia patriam repleuerat. non est
cunctatus Cæsar Augustus, &c. itaque q
post Lucy mortem, adhuc Caio viuo fa
voluerat, &c. post vtriusque adolescen
obitum facere perseuerauit, vt & Tribun
potestatis consortionem Neroni consti
ret, &c. & eum Ælio Cato, Sentioque cons
bus, quinto calendas Iulij, &c. abhinc a
viginti septem, adoptaret. & c. adoptatus
dem die etiam Marcus Agrippa, quem
mortem Agrippæ Iulia enixa erat. Hęc V
leius scribebat, vt suprà dictum est, Ma
Vinicio & Cassio Longino consulibus.

Porro Suetonius, in vita Tiberij, à no
capite ad decimum sextum, sparsim h
habet. *Tiberius magistratus & maturiu*
choauit, & penè iunctim percucurrit: qu
ram, præturam, consulatum, interposi
tempore consulatum iterum: etiam Trib
tiam potestatem in quinquennium acce
Tot prosperis confluentibus, integra ata
valetudine prospera, statuit repetè seced
seque è medio quàm longissimè amouere.
bium, vxorisue tædio, &c. quidam existi

ultis iam Augusti liberis, loco & quasi pos-
sione vsurpati à se diu secundi gradus, spō-
cessisse. &c. facta tandem abeundi potesta-
&c. tantum non aduersis tempestatibus
odum enauigauit. &c. Comperit deinde
liam vxorem ob libidines atque adulteria
mnatam. &c. Transacto autem Tribu-
ie potestatis tēpore, &c. petiit vt sibi &c.
mitteretur reuisere necessitudines &c. sed
que impetrauit, &c. Remansit ergo Rhodi
tra voluntatem. &c. & accesserunt maio-
sollicitudinis causæ. namque priuignum
iū Orienti præpositum, quum viuendi gra-
traiecisset Samum alieniorem sibi sensit
criminationibus Marci Lollij comitis &
ctoris eius. &c. Atque in tali statu biennio
è permansit, contemptior in dies & inui-
r. &c. quo præcipuè non iam metu sed dis-
imine coactus est tam suis quàm matris
pensissimis precibus reditum expostularet
petrauitque adiutus aliquantum etiam
su. destinatum Augusto erat nihil super ea
nisi ex voluntate maioris filij facere, is for-
tunc Marco Lollio infensior, facilis exo-
bilisque in vitricum fuit, permittente ergo
io reuocatus est, verum sub conditione, ne-
am partem curamue reipublicæ attinge-

ret. rediit octauo, post secessum anno, ma
nec incerta spe futurorum. &c. Romā re
sus &c. Caio & Lucio intra triennium
functis, adoptatur ab Augusto, simul cum
tre eorum Marco Agrippa: coactus pr
ipse Germanicum fratris sui filium adop
re. &c. Data rursus Tribunitia potestas
decennium. &c. Atque hæc Suetonius.

Denique Diō, lib. quinquagesimo qu
to, licet mutilus, vt dictum est deficie
ferè nouem consulatuum siue annor
historiâ, nempe à consulatu Antisti
Balbi proximè insequente Tiberij sec
dum & Pisonis, vsque ad inceptum con
latum Aelij Cati & Sentij Saturnini, h
habet. *Annus deinde proximus Antisti*
Veterem, Lalium Balbum consules hab
At Caius & Lucius Cæsares, vt puta
principatu educati, patris sui Augusti
res nequaquàm imitabantur, non modò
licatiùs viuentes, sed etiam insuper fer
entes. quippe Lucius, iniussu aliquando
theatrum ingressus, (nimirùm, vt ex eod
Dione apparet, anno præcedente, quo
pore Caius, Tiberij consulis in Germ
niā profecti vice, cum Pisone altero co
sule Ludos votos pro Augusti reditu

ci

.) quum omnium applausu, partim ex a-
mo, partim ab adulatione profecto excipe-
ur: audla petulan ia ausus est petere vt
io fratri suo, nondum ex ephebis egresso,
nsulatus daretur. Hæc vbi cognouit Au-
stus, indignatus optauit, ne talis vlla tem-
rum necessitas eueniret, qualis ipsum olim
userat, vt consulatus illi mandandus esset
s nondum vicesimum annum attigisset, &
um filij nihilominus hoc ab ipso contende-
t, aiebat, tunc demum hunc magistratum
e suscipiendum, quum quis & ipse à pec-
ndo sibi cauere, & populi cupiditatibus re-
ere posset. Deinde Sacerdotium Caio, vtq.
Senatum conuenire, ac inter Senatores
flaculis epulisq. interesse liceret, concessit.
loc nimirum erat, quod scribit Tacitus,
opè initio Annalium, *Augustum genitos*
rippa Caium & Lucium, necdum posita
rili prætexta, principes iuuentutis appel-
i, destinari consules, specie recusantis fla-
ntissimè cupiuisse.) Pergit Dion. *Vt ve-*
aliqua ratione modestiores eos efficeret,
berio tribunitiam potestatem in quinquē-
m concessit: *Armeniámq. qua defecerat*
ndauit. hoc frustra ab Augusto factum, &
& Tiberium offendit: hos, quod se spre-

tos iudicabant, Tiberium, quod iram eo
verebatur. itaq, (in Armeniam non ab
vt refert Zonaras, Dionem in hac pa
historiæ ferè ad verbum secutus, sed
Rhodum se contulit, quasi disciplinæ ca
endæ causa, ne commeatu quidem omni
secum accepto: vt & à conspectu eorum,
actionibus se subduceret: nec desunt, qui
eum propter Iuliam coniugem fecisse put
quam ferre diutius nequiuerit. certè eam
mæ reliquit. Deinde post paucula. Spect
la quum exhiberet Augustus, aquam in C
cum Flaminium induxit: in qua trigi
sex crocodili sunt concisi. &c. Iuliam fili
suam adeò lasciuiæ progressam, vt in ipse
tiam foro & Rostris nocturnas comessatio
ac compotationes ageret, serò tandem qu
deprehendisset: &c. adeò immodica ira c
reptus est; vt eam priuatim non continue
sed cum Senatu etiam cõmunicauerit. it
Iulia in Pandatariam, quæ est sita ad Cã
niam insula, relegata est, vltro cum ea S
bonia matre abeunte. qui verò cum ea
habuissent, Iulus Antonius, quasi spe Im
rij occupandi id fecisset, cum alijs nonn
morte multatus est: reliqui in insulas c
latum missi. Deinde post alia paucula. C

agi

uem ad bellum Armeniacum missо Tibe-
s in Chium profectus, eum studiosè coluit.
milem namq. se gerens, non tantum Caio,
d etiam comitibus eius submisit. Phraates
x Parthorum, &c. quum Caium in Syriam
uenire audisset, ac res domi conturbatas
io sui suspicaretur : ea conditione vi
rmeniam missam faceret, in gratiam rediit
ulò posteà. Caio & Lucio mortuis Tibe-
u Romam è Rhodo rediit. (imò potius,
iberio Romam reuerso è Rhodo Lucius
Caius mortui sunt.) Augustus eo tempore
ominus salutatus, non modò prohibuit, ne-
is ipsum hoc nomine compellaret, sed sum-
pere etiam id cauit. Tertio autem decenio
mpleto Augustus in quartum decennium,
si coactus, Imperium suscepit, &c. Quum
gnis ab eo precibus Populus contenderet
filiam reduceret : respondit, citiùs aquæ
em mixtum quàm illam in patriam resti-
um iri. ac quantumuis populus multos in
beruim ignes coniecisset, nihil tunc impe-
nit : posteà tamen vi illum eò perpulit,
psam saltem incontinentem transferret.
berim adoptauit : ac Tribunitia potesta-
d annos decem data in Germaniam ab-
uit. &c. Inde animo fiducia conceptâ

his

his quasi successoribus ac adiutoribus, in
Senatus delectum habere instituit. &c.
per alios transactis, ipse initiuit recensio
eorum qui in Italiâ habitarent &c. id
Censor facere videretur, &c. ad finem C
sus Lustraq; sacrum faciendum, proconsu
re imperium accepit. Hæc quoque Dio
aut Xiphilinus ex Dione. quibus postre
adiungere visum est, verba Zonaræ al
assectæ & ferè exscriptoris eiusdem, in
parte historiæ, vt Lipsius ipsum appell
sunt autem hæc, Annalium tomo secun
in Octauiano Augusto. &c. *Augustus*
Caium & Lucium nepotes, eosdemq. fi
adoptiuos nõ suos imitari mores videret,
enim luxuriosius duntaxat, sed ferociu
tiam se gerebant,) eosq, vt priuatos, mode
xes reddere statuisset: Tribunitiam p
statem in quinquennium Tiberio decre
& Armeniam post Tiganis obitum alie
tam attribuit. Verùm eâ re nihil profe
nam & pueri cum se negligi putarent, ei
censebant: & Tiberius illorum iram v
tus, in Armeniam non abiit, sed Rhodum
profectus. Augustus verò anno sequenti
decimum consul, Caium toga virili dat
curiam adductum, principem iuuentutis

sig

uit,& præfectum tribus esse iussit, an-
pòst, Lucio eius fratri eosdem honores
i. Populo congregato,& quadam corri-
ulante,ea de causa Tribunis ad Au-
n missis,ipse venit: & quæ petebant,
cum eis considerauit. qua re omnes sunt
ati. Iuliam filiam, lasciuiã eius ager-
ferens,in insulam relegauit: cum eaq,
r Scribonia vltrò in exilium abijt. Ex
oribus eius Iulium Antonium, & alijs
viros vt regnum affectantes interfecit,
os in insulas relegauit. Cum Armenij
issent, & à Parthis iuuarentur: eâ re
ns,quid ageret ambigebat, nec enim ipse
ter senectutem bellum gerere poterat: &
rius,vt dictum est, iam secesserat, nec
m ex potentioribus mittere audebat: Ca
verò & Lucius adolescentes, rerumq.
riti erant. Verùm vrgente necessitate
m delegit, potestate proconsulari & v-
datâ,vt ea quoque re dignitas eius au-
tur,& consiliarijs adiunctis. Is iter in-
us,ab omnibus vt Imperatoris nepos, ac
s filius, honorificè exceptus est. Tibe-
etiam Chium traiecit,& adolescentem
it,purgando suspiciones,& summissè hu-
erq.se gerendo,Cum in Syriam veniisset,

& nihil præclari gessisset, vulnus acc
Addo enim, qui Artagira tenebat, eu
mœnia pellectum, tanquam arcani ali
dicturus, vulnerauit. acis quidem vrb
pugnata captus est. Caius autem, &
alioqui parum firma valetudine, & di
tiore ingenio, ex vulnere ægrotauit: & m
hebetior factus, postulauit, vt priuatam
vitam liceret agere. id Augustus æger
ferens, eum hortatus est, vt in Italiam re
sus, quod vellet ageret. Ille verò naue
raria in Lyciam aduectus obiit, Lucio
tre eius repentino morbo priùs extin
vnde Liuia & Tiberius non multo
Rhodo reuersus suspicione non caruer
Nam cum & ipse diuinationis ex sider
peritissimus esset, & Thrasyllum viru
astrologia summum secum haberet: qui
sibi & illis euenturum esset, præsciebat. i
certè quidem fertur: cum aliquando Rh
Thrasyllum de muro præcipitare in an
haberet, vt solum cogitationum suarum
scium, & eum tristem vidisset, tristitiæ ca
rogasse, qui cùm respondisset, magnum
periculum imminere: Tiberium admira
ne scientia, & propter spem principatu
pud se retinuisse, sed hæc hactenus. Augu

ò cum Domini appellationem, à populo
nano sibi tributam, edicto repudiasset: &
gentibus decies quinquies centena mil-
drachmarum sine vsura in trienniũ mu-
sset: ab omnibus laudabatur & celebra-
r. valent autem apud Romanos quinde-
drachmæ vnum aureum nummum: apud
ecos autem vicenis drachmis aureum
mmum permutari scribit Dion. Post hæc
tico bello orto, cum ob corpus & senio &
bo fessum, ipse ducere exercitum non pos-
Tiberium partim ipsis rebus vrgentibus,
tim Iuliæ impulsu (iam enim ab exilio
ocata erat) adoptatum, contra Celtas mi-
veritus autem ne is per superbiam noui
quid moliretur, etiam Germanicum Druſi
m adoptauit.

am verò ex his omnibus manifestum
Tiberium accepta tribunitia potesta-
n quinquennium circa finem secundi
nsulatus sui secessisse Rhodum, ibique
manssisse fermè septennio, ac Romam
issse sub finem consulatus Vinicij &
inij, vt p te qui erat octauus ab ipsius
undo. quo tempore secessionis Tiberij
ius Cæsar adoptionis Augusti prærо-
iua & populi Romani gratia iam sum-

pſerat virilem togam, vt ſignificat Vell
etſi nondum habebat ætatem pone
puerilem prætextam, vt Tacitus, nec
exceſſerat ex ephebis, vt Dion, quippe
tus, eodem auctore libro quinquageſi
quarto, Marco Apuleio & Silio Nerua
ſulibus. ideoq, poſt Antiſtij & Balbi c
ſulatum, quo ipſe decimumquartum a
tis annum exegerat, Auguſtus, vt viceſi
ſexto capite vitæ eius refert Sueton
conſulatū duodecimum ſeptendecim an
rum interuallo, & rurſus decimum tert
biennio pòſt, vltrò petijt, vt Caium & L
um filios ampliſſimo præditus magiſtratu
quemque tyrocinio deduceret in forū. e
nim Lucius natus erat, auctore item D
ne, Furnio & Silano conſulibus, bien
interuallo ſiue anno tertio poſt natum
ium. Præterea manifeſtum eſt, Auguſtu
illo demum conſulatu ſuo decimoter
& poſtremo, quo collegam habuit or
narium quidem Plantium Siluanum, f
fectum verò Gallum Caninium, vt ref
Velleius, annis triginta ante Vinicium
Caſſium conſules, quibus ipſe ſcribeb
Iuliam filiam ſuam, Caij & Lucij Cæſa
matrem, relegaſſe in inſulam Pandater

atq

q. post id tempus misisse Caium Cæsa-
m in Syriam ad coercēdum Parthum &
cipiendam Armeniam, adiuncto ei mo-
eratore iuuentæ ipsius & rectore Marco
ollio: ipsumq, in itinere Orientem ver-
, Chij & Sami visitatum esse à Tiberio
hodi degente, tribunitiæ potestatis hu-
s quinquennio iam transacto, ideoq. de-
ùm Cosso Cornelio Lentulo & Calpur-
o Pisone Augure consulibus: ac deinde
lteà redintegrato ab eodem in Euphra-
insula fœdere & amicitia cum Partho,
ortuum esse Lollium, sub finem consu-
us ipsius Caij Cæsaris Vipsaniani & Æ.
lij Pauli, ac initium consulatus Vini-
& Alfinij, vt pote iam tum concessa
iberio venia redeundi Romam: atq.
nc posteà demùm Caio ingresso & ob-
enti Armeniam, Quirinium datum esse
ctorem, nimirùm Lollij mortui loco,
deinde adultâ ætate eiusdem consulat⁹
inicij & Alfinij, Tiberium ab Augusto
rico & matre Liuia reuocatum, insti-
isse nauigationem Romam: & circa idē
mpus Caium accepto graui vulnere cor
s minùs habile animúmq, minus vti-
m reipublicæ habere cœpisse: ipsúmq.

post longrm reluctationem, tandem i
tum reuertentem in Italiam, mort
esse denique circa initium consulatu
lij Cati & Sentij Saturnini, plus m
semestri ante adoptatum ab Augusto
berium. Quapropter hinc tandem f
ratione colligo & concludo, Quirin
siue Cyrenium, tanquàm malè sani &
sipientis iuuenis rectorem, fuisse Au
legatum & præfectum Syriæ Vinic
Alfinij consulatu, ac sequente Lam
Seruilij, videlicet tempore medij & p
pui Census ab illo instituti.

CAP. XII.

QVoniam verò complures è rec
tioribus, vt pote Scaliger Petau
Suslyga, Kepplerus, & alij occasione
tilati & corrupti Dionis, tempus pr
ctionis Caij Cæsaris in Syriam ad bel
Parthicum & Armenicum, à Velleio
eidem interfuit, clare definitum, & à
tonio satis aperte significatum, aliquo
nis anticipat, quæ etiam in Chronico
sebiano statuitur biennio antequàm o
tebat, vt pote penultimo Augusti co

u,quum oporteret vltimo: operæ pre-
m fuerit, idem plurium auctorum
imonio confirmare. Ac primum quan-
quidem non ſolum Velleius & Sueto-
is, ſed etiam ipſe Dion, quantumuis
itilus,idem ſtatuant poſt relegatam Iu-
m,eam relegatam eſſe. neutiquàm ante
imumtertium Auguſti conſulatum, ex
te ipſius ita liquet. nata fuit Iulia matre
ibonia,ſtatim eodem die à Cæſare re-
liata,auctore eodem Dione, libro qua-
geſimo octauo, verbis paulò ſuperius
egatis,circa initium conſulatus Marcii
nſorini & Caluiſii Sabini. viguit autem
ore & gratia Auguſti patris pariter ac
puli Romani vſque ad annum ætatis
ceſimum octauum,quemadmodum re-
Macrobius,Saturnaliorum libro ſecũ-
capite quinto,cui titulus,*Super iocis ac*
ibus Iuliæ Auguſti filiæ, his verbis *An-*
n agebat triceſimũ octauum, tempus ata-
ſi mens ſana ſupereſſet; vergentis in ſe-
m: ſed indulgentia tã fortunæ quàm pa-
abutebatur,cum alioqui literarũ amor,
taq. eruditio, quod in illa domo facile e-
,praterea mitis humanitas, minimeq. ſæ-
animus ingentem fœminæ gratiam con-

ciliarent: *mirantibus qui vitia nosc*
tantam pariter diuersitatem. &c. no
scilicet omnibus ea noscentibus.
consulatus triceſimus octauus ab ill
sorini & Sabini, est ipse Augusti de
tertius & Siluani. ergo neutiquam
hunc relegata fuit Iulia.

Præterea eodem quoque Dione
re, libro quinquageſimo quinto,
proximè ſuperius allegatis, *Populus*
nus Augustum vi eò perpulit, vt eand
liã ex insula Pãdateria saltem in cõt
trãnsferret: demùm circa id tempu
Tiberium adoptauit: videlicet circ
dium conſulatum Aelij & Sentij. S
nius autem, ſexageſimo quinto capit
Auguſti, inquit: *Post quinquenniũ d*
ex insula in continentem, lenioribus qu
lò conditionibus, transtulit eam. Atqu
quennium retrò putatum à medio c
latu Aelij & Sentij, præcisè conueni
dio conſulatui Auguſti decimo ter
Siluani.

Porro autem Tacitus, libro prim
nalium, refert eandem à Tiberio p
ptam, initio Imperij ſui, Pompeio &
leio conſulibus, pariter ac *Sempron*

ũ vnũ ex adulteris ipſius, *poſtquàm amo*
Cercinam Africi maris inſulãm, qua-
rdecim annos exiliũ tolerauerat. Atqui
ni quatuordecim interuenerunt inter
guſti decimum tertium Siluanique cõ-
atum ac Pompeij & Apuleij.

dem verò etiam confirmari poteſt ex
te ipſius Caij Cæſaris, ſuſcipientis Par-
cam illam expeditionem. ſuſcepit e-
illam eadem ætate qua Cæſar Augu-
primum exercitum comparauit: cuius
monumẽto Ancyrano hęc habẽtur ver-
Annos vndeuiginti natus exercitum
nato conſilio priuatáque impenſa com-
ani. Illud verò ex Ouidij poetæ, eodem
pore florentis, libro primo de arte a-
ndi ſcilicet, colligere licet, ſiquidem li-
mihi etiam ex illo ſtercore aurum col
re. hic enim vbi meminerat illius ma-
ficentiſſimi Naumachiæ ſpectaculi ab
guſto, conſulatu ſuo decimo tertio ex-
iti, aqua in Circum Flaminium indu-
, cuius etiam Dion ipſe, & Vel-
, ante relegationem Iuliæ & expedi-
em Caij meminerant, ita canens:
d modò, cum belli naualis imagine Cæ-
ſar,

Perfidas induxit Cecropiaſque rates
Nempe ab vtroque mari iuuenes, ab
que puella
Venêre, atque ingens orbis in vrbe fu

Deinde poſt alia duo carmina ad
ſtrum negotium nihil ſpectantia, ſub
git, hæc, Cæſareo quidem nomini a
toria, alioquin ingenioſa & elegantia

Ecceperat Cæſar domito quod defuit o
Addere: nunc Oriens vltime, noſter
Parthe dabis pœnas: Craſſi gaudete ſep
Signaq; barbaricas non benè paſſa m
Vltor adeſt, primiſque ducem profite
annis:
Belláque non puero tractat agenda p
Parcite natales, timidi, numerare De
Cæſaribus virtus contigit ante diem.
Ingenium cœleſte ſuis velocius annis
Surgit, & ignauæ fert mala damna
Parmus erat, manibuſque ſuis Tiry
angues
Preſſit, & in cunis iam Ioue dignus
Nunc quoque qui puer es, tantus tum
che fuiſti,
Quum timuit Thyrſos India victa
Auſpicijs anniſque patris, puer arma
bis:

Et vinces annis auſpiciiſque patris.
de rudimentum tanto ſub nomine debes:
Nunc iuuenum princeps, deinde future ſe-
num.

a Poeta de Caio vaticinatus, ingenio-
quidem, ſed falſo tamen augurio. qui e-
n ipſe ſtatim poſt, vel propter editam
m artem, vel propter ipſam Iuliam, vel
pter vtramque certè nequiſſimam re-
us eſt. quod autè cecinit Caium mo-
m arma, non ſolùm auſpiciis, ſed etiã
i Auguſti patris, eo manifeſtè ſignifi-
illum ſuſcepturum fuiſſe Parthicam
editionem ineunte viceſimo ætatis ſuę
o, vt pote quo ipſo anno ætatis ſuæ pa-
ſius Auguſtus arma primùm mouit.
verò Caij, vt dictum eſt, ipſo quoque
e auctore, nati Apuleio & Nerua
ibus, annus ætatis viceſimus iniuit
latu Lentuli & Piſonis, proximè ſe-
e Auguſti, decimumtertium & Sil-
Ita tempus profectionis Caij Cæſa-
Syriam ad bellum Parthicum & Ar-
um ſatis multis & euidentibus ar-
ntis confirmatum eſſe reor.
erùm quoniam id quoque, quod
Tacitus, *Quirinium conſulatum ſub*

diuo Augusto, mox expugnatis per Cili
Homonadensium castellis insignia tri
adeptum, Baronio & aliis, præsertim
plero, scrupulum mouet, vt existimé
rinium ea gessisse in cilicia tanqua
riæ præsidem, ante constitutum mo
pus profectionis Caij in Syriam, lice
tonius in vita Augusti, capite tric
sexto, & Dion, propè initio libri qu
gesimi quinti, referant, Augustum i
xisse ne Magistratus deposito, hono
tim vel ante quintum demum
prouincias sortiri possent, quarum
pessendarum sors plerunque compl
annis postea euenire soleret. sanè
Dioni, libro quinquagesimo ter
narratione partitionis prouincia
ter Augustum & Senatum, *Cæles*
nice, *Cilicia*, *Cyprus*, &c. percens
tanquam distinctæ prouinciæ: vn
ret tametsi sæpe sub vno præside,
ctus sit præses Syriæ, eæ omnes h
tur, sicut aliàs ipsæ pariter cum
prouinciis Asiaticis & Ægypto
præfecto Orientis, id tamen neq
sariò neque semper fuisse, quin v
casionibus earum vna vel plures h

oprios præsides, velut posteà Iudæa & maria Cumanum & fœlicem eodem tẽ-re. quod si toti Syriæ præfectus fuisset irinius, antequàm datus esset rector io Cæsari, certè tantum eius honorem tacuisset Tacitus. Particula autem illa r, non est quod Kepplerum aut alium quam turbet: quippe qua suo quodam otismo Tacitus passim abuti solitus sit, significandum aliquid succedens quo interuallo. Verbi gratia, propè initio mi libri Annalium, inquit, *Augustus rum Agrippam ignobilem loco, bonum & victoria socium, geminatis consu-tus extulit: mox, defuncto Marcello, rum sumpsit.* Atqui à tertio & postre-consulatu Agrippæ, ad consulatum lij & Lepidi, quo, vt refert Dion, libro nquagesimo quarto, Augustus Iuliam m Agrippæ vxorem concessit, fuerunt tem anni. Item initio libri quinti An-ium, pariter ac consulatus Rubellij & inquit: *Iuliæ Augustæ funus mo dicum, mentum diu irritum fuit. Laudata est Rostris à Caio Cæsare pronepote: quo rerum potitus est.* Atqui ab illo tem-mortis Liuiæ ad mortem Tiberij fi-

lij eius & initiũ Imperij Caij Caligulę, teruenit ſpatium annorum octo. Rur paulò poſt initium libri primi, atque tio Principatus Tiberij, de ſeditione gionum Germanicarum, inquit: *Cæ Chærea, mox cæde Caij Cæſaris memori pud poſteros adeptus, tum adoleſcens nimi ferox, inter obſtantes & armatos viam patefecit.* Atqui ab initio Imp Tiberij ad cędem Caij Caligulę perpe tam à Caſſio Chærea iam ſeniore, vt re Suetonius in Caligula, capite quinqu ſimo & deinceps, euoluti ſunt pluſq viginti ſex anni. Quid plura? In fine ſexti, & Imperij Tiberij, inquit: *Eiu ter in Liuiam, & mox Iuliam familiam ptionibus tranſierat.* Atqui à prœlio P lippenſi, quo tempore poſt Caſſium Brutum Liuius Druſus Claudius berij auus maternus & Liuię pater, que admodum refert Dion, in eius & C ris nuptiarum narratione, libro quad ſimo octauo, ſe ipſum vita exuerat, qui certum quot annis antea) in familiam uia adoptatus erat, vt cõſtat ex Sueto in Tiberio, capite tertio, vſque ad exc Auguſti, quo tempore ipſa Liuia teſta

cius in Iuliam familiam & nomen Au-
ste assumpta est, vti refert Tacitus item
ulò post initium libri primi, interces-
eruallum annorum quinquaginta quin
. Quidnan non etiam ex alio auctore
Kepplerus inq; hoc ipso negotio pro-
it huiusmodi verba, quorum etiam nos
rà memminimus, nempe, *Census Roma-
um ciuium primum Seruium inuenisse,
x Augustum per orbem ampliasse?* At à
mo censu Seruij regis ad primum cen-
Octauiani imperatoris interceserunt
imùm quingenti triginta duo anni:
circa, quod idem Tacitus refert *Qui-
um, consulatum, mox per Ciciliam insi-
triumphi* (siue ornamenta triumpha-
neutiquam triumphum ipsum, quasi
mę deinceps actum.) *adeptum:* id neu-
am obstaculo fuerit, quo minùs decē-
post consulatum suum Romæ mansē-
sque ad initium consulatus Lentuli &
nis: quo tempore Romę ductam aut
diatam ab eo vxorem Lepidam, vtpo-
nnis viginti ante condemnatam eandē
erio Messalla & Aurelio Cotta consu-
s, apparet ex ipso Tacito, in precedēn-
s eiusdem tertij libri Annalium, &

Suetonio in Tiberio, capite quadrage
nono. Taciti verba sub dictis Valer
Aurelio consulibus hæc sunt, *At Rom*
pida, &c, defertur simulauisse partum e
blio Quirinio, diuite atque orbo. &c. Q
nius post dictum repudium adhuc infe
quãuis infami ac nocenti miserationem
di derat. Et post pauca. *Lepida &c. th*
ingressa, &c. tantum misericordia perm
vt effusi in lachrymas sæua & detest
Quirinio clamitarent, cuius senectæ at
bitati & obscurissimæ domui destinata q
dam (nunquam tamen, vt apparet, des
sa) *vxor Lucio Cæsari, ac diuo Augus*
rus dederetur. dein tormentis seruorũ p
facta sunt flagitia: itumque in senten
Rubellij Blandi, à quo aqua atque igni a
batur, Porro superiùs allegatis Taciti
bis de Quirinij morte subiuncta sunt
Sed cæteris haud læta memoria Quiri
rat, ob intentata, vt memoraui, Lepida
cula, sordidamque & præpotentem sene
Suetonij autem verba hæc sunt. Con
condemnatam & generosissimam fœmi
Lepidam in gratiam Quirinij consul
prædiuitis & orbi: qui dimissam eã è m
monio, post vigesimum annum, veneni

se cõparati arguebat. Ex his itaq; appa-
et: Quirinium, quum Romę mansisset vsq;
initium consulatus Lentuli & Pisonis,
iq; duxisset Lepidam vxorem, aliquan-
destinatam Lucio Cæsari tunc quatu-
decim annos nato, sed forte ab Augusto
rspectâ eius indole, Quirinio potius
am filio suo concessam: eâ repudiatâ
issum esse ab Augusto legatum in Cili-
m prouinciam, tunc participem turba-
m & seditionum vicinæ Armeniæ, cum
io Cæsare eodem tempore misso in Sy-
m: indeq. intrà biennium, occasione rei
nè gestæ in Cilicia, pariter ac vicinitatis
llij mortui loco rectorem Caij Cæsa-
ab eodem Augusto constitutum esse:
uisse autem Tiberium Rhodi agentem
m anteà in Cilicia ei item vicina, inte-
dum Lollius discordiarum inter Cai-
& Tiberium auctor haberetur, tum e-
m postea quasi ad semestre, vsque ad pa-
um eius reditum Romam, ac fortasse,
ntum conijcere datur ex hominis des-
ione & alijs obseruatis apud Tacitũ,
Liuiæ & Tiberij gratiam struxisse insi-
vitæ Caij Cæsaris, quod etiam ex Di-
videtur innuere Zonaras.

Cæterum Quirinium neutiquam C
datum esse moderatorem, vel ante Lo
um, vel viuente adhuc Lollio, vt nonn
existimarunt, nominatim verò Paulus
tanius, sed hunc omnino vsque ad mo
habuisse eius regimen, colligere lice
tiamex ijs quæ de immensis eiusdem
bus occasione illius regiminis in Ori
partis, scribit Plinius, Historiæ natur
libro nono, capite tricesimoquinto, in
verba. *Lolliam Paulinam, qua fuit Cai*
ligulæ) Principis matrona, ne serio qui
aut solenni aliquo cæremoniarum appar
sed mediocrium sponsalium coena, vidi
ragdis margaritisq. opertam alterno t
fulgentibus, &c. nec dona prodigi Prin
fuerant, sed auitæ opes, prouinciarum sc
spolijs partæ. hic est rapinarum exitus:
fuit quare Marcus Lollius infamatus
munerib' in toto Oriente, interdicta ami
à Caio Cæsare Augusti filio, venenum
ret, vt neptis eius quadringenties mille
tijs operta spectaretur ad lucernas. Hæc
nius.

Quirinio autem pariter ac Caio suc
sorem præfecturæ Syriæ missum ab
gusto fuisse Sentium Saturninũ, ante
ad

actum in Iudæa censum illum Augusti medium & præcipuum, constat ex Tertulliano, libro quarto aduersus Marcionem, capite decimonono, scribente in hæc verba. *Sed & Census constat actos tunc in Iudæa per Sentium Saturninum, apud quos genus eius* (nempe Christi) *inquirere potuisset.* Atq. hoc quidem apprimè quadrat nostris rationibus easq. etiam confirmat. quatenus apparet aduentu, Saturuini successoris in Syriam, adulto vere aut ineunte æstate (quæ erat tempestas anni maximè obseruata mutandis præsidibus prouinciarum remotiorum consulatus Lamiæ & Vetuilij, anno Epochæ siue Aeræ Cæsaris Octauiani quadragesimo primo, iuxta calculum Tertulliani petitum è Censu Gabulis, Caium cum Quirinio scilicet rectore suo quamlibet inuitum, coactum esse apparare reditum in Italiam: quo tandem instituto, deinde intra semestre, sicut antea duodecimo ferè mense, auctore Suetonio in Octauio, capite sexagesimo quinto, Lucium fratrem, ita ipsum, vt loquitur Tacitus initio Annalium *remeantem Armenia, & vulnere inualidum, mors ei propera, vt nouercæ Liuiæ dolus abstu-*

lit. ac propterea in Iudæa institutum qu
dem fuisse Censum proximè anteceden
consulatu Alfinij & Vinicij, præside Sy
Cyrenio, finitum autem proxime sequ
te Aelij & Sentij. Præside Sentio, vt vid
tur consulis patre, nempe intra trienniu
quod eo agendo duo illi præsides qu
medium (quo nempe ipso fere articulo t
poris natus sit Christus) partiti fueri
quum Keppleri rationes eundem Censu
ad natale Christi integro sexennio pe
dentem aut interruptum exhibeant.

CAP XIII.

POstremo autem ad confirmation
sententiæ nostræ de tempore Cens
quo natus fuerit Christus, facere vide
quod post Hieronymum, loco superius
legato in secundum caput Esaiæ, de sta
litâ tunc temporis pace per orbem ter
rum, scribit Paulus Orosius, Historiaru
aduersus Paganos libro sexto finiente,
hæc verba. *Anno ab Vrbe* (Româ) *con
ta septingentesimo quinquagesimo secun
Cæsar Augustus, ab Oriente in Occident
à Septentrione in Meridiem, ac per to
Oce

Oceani circulum, cunctis gentibus vna pace
mpositis, Iani portas tertiò ipse tunc clau-
quas ex eo per duodecim fere annos quie-
simo semper obseratas otio ipsa etiam ru-
go consignauit: nec priùs vnquam nisi sub
trema senectute pulsatæ, Athenienſium
orte legendum Pannouiorum) ſeditione
Dacorum (forte Dalmatarum) commo-
one patuerunt. clauſis igitur Iani portis, rē
lieam quam bello quaſierat, pace enutri-
atque amplificare ſtudens, leges plurimas
tatuit. &c. Domini appellationem, vt homo,
eclinauit. &c. Igitur eo tempore, id eſt, eo
nno quo firmiſſimam veriſſimamque pacem,
rdinatione Dei Cæſar compoſuit, natus eſt
hriſtus, cuius aduentui pax iſta famulata
in cuius ortu audientibus hominibus exul
ntes Angeli cecinerunt, Gloria in excelſis
Deo, & in terra pax hominibus bona volun-
tis. Eodemque tempore hic ad quem rerum
nium ſumma conceſſerat, Dominum ſe ho-
inum appellari non paſſus eſt, imo non au-
us: quo verus Dominus totius generis hu-
ani natus eſt. Eodem quoque anno tunc
imum idem Cæſar, quem his tantis myſte-
s prædeſtinauerat Deus, cenſum agi ſingu-
rum vbique prouinciarum, & cenſeri om-

nes homines iussit, quando & Deus homo deri & esse dignatus est. tunc agitur natu Christus, Romano censui statim ascriptu natus est. hac est prima illa clarissimâ; pr fessio, quæ Cæsarem omnium principem, manosque rerum dominos, singillatim cun rum hominum edita ascriptione signa &c. Similia autem habet propè initio quentis libri.

Clausas verò tertia vice ab Augusto ni portas stabilita per orbem terrarum pace, apparet, neutiquàm ante missum Caium in Syriam, quãdoquidem ille missus sit tanquam ad imminens longè maximum bellum Parthicum & Armenicum, non tantùm ad ordinandas Syriæ Ægypti prouincias, vt Orosius in sequentibus ibi significat, verùm post redintegratum ab eodem fœdus & amicitiã cum Parthis, receptámque & pacatam Armeniam, ipso caio cæsare & Æmilio Paulo consulibus, vt suprà declaratum est: quo tempore reuerà, vt porro eiusdem Orosi verbis vtar, *toto terrarum orbe vna pax omnium, non cessatione, sed abolitione bellorum clausæ Iani Gemini portæ, extirpatis bellorum radicibus, non repressis, Census ille pr*

mus & maximus fuit, cum in hoc vnum Cæsaris nomen vniuersa magnarum gentium creatura iuravit, simulque per communionem Census, vnius societatis effecta est.

Atq. huc manifestè spectat, quod in chronico Eusebiano sub natale christi legitur, cęsar amicitiam cum Parthis fecit. quod quidem, pulcherrimum & optimę notę manuscriptum exemplar in Bibliotheca Nobilissimi Principis Henrici rectissimè refert ad quadragesimum quartum annũ Augusti, à cõsulatu Hirtij & Panſę, id est, ad ipsum consulatum caij cęsaris & Aemilij Pauli.

Conuenit verò ille consulatus Caij Cæsaris & Aemilij Pauli, anno Romę conditæ septingentesimo quinquagesimo secũdo, non quidẽ Varroniano, quo plerunque vtitur Orosius, sed Catoniano, quo vsus est Dionysius Halicarnasseus, qui sub idẽ tempus Romæ vixit, & historiam suam Romanarum Antiquitatum, tantummodo septennio anteà edidit: nempe consulatu secundo Tiberij Claudij Neronis & Calpurnij Pisonis, anno autem, vt ipse in eius procœmio testatur, Romæ cõditę septingentesimo quadragesimo quinto, inci-

dente in annum primum Olympiadis cẽ
teſimæ nonageſimę tertię. quinimo appa
ret ipſum quoquę Titum Liuium, inge
tem illum ac facilè Principem è Latin
conditorem Romanę hiſtorię, cui ite
ipſe tantummodò biennio anteà in cõſ
latu ac morte Druſi finem impoſuit, ſec
tum eſſe eundem conditę Vrbis Rom
calculum: vt pote qui initio libri trice
mi primi, Appij claudij candicis conſu
latum ac initium primi belli Punici refe
rat ad annũ Vrbis conditę quadringente
ſimum octogeſimum octauum, ac tric
ſimo quarto libro, conſulatum Scipioni
Africani ſecundum & Sempronij Long
ad annum quingenteſimum quinqua
ſimum octauum, & cęteros eadem ratio
ne. quid quod Euſebius quoque eunde
calculum amplexatur in chronico ſtatue
Romę conditum ſiue initium regni Ro
muli conditoris eius ſub initium ſeptim
Olympiadis. adeoq. etiam ipſe Oroſius
cum Eutropio, ſępenumero eodem cal
culo vtitur: & quidem paulò anteà, refe
rens ciceronis & Antonij conſulatum ad
annum Romę conditę ſexcenteſimum o
ctogeſimum nonum, ac cęſaris & Bibuli
ad ſex-

ad sexcẽtesimum nonagesimum tertium, ac denique Crassi & Ponpeij secundum, ad sexcentesimum nonagesimum septimum. Itaq; huiusmodi pariter anno Romę conditę septingentesimo quinquagesimo secundo, quum Ianum tertiâ vice ab Augusto firmatâ pace clausum accepisset Orosius, videtur haud rectè calculo Varroniano applicuisse, perinde ac censum vniuersi orbis statim eodẽ anno non modò institutum, sed etiam peractum existimasse: qui maturius & tempestiuius, anno post clausum Ianum & stabilitam pacem proximè insequente edictus, indéque tertio (quorum vtique medio natus fuerit Christus) consummatus & peractus sit.

Cæterùm neq; illud verum est, quod idem iteratò dicit, tunc, *Per duodecim annos clausas belli portas, beatissima pacis trãquillitate cohibitas*. Siquidem Lepido & Arruntio consulibus, anno Varroniano septingentesimo quinquagesimo nono, refert Dion, libro quinquagesimo quinto, *multa bella extitisse, & res Dalmaticas & Pannonicas maioribus motibus concitatas*. De quibus ipse etiam Orosius, in proximè præcedentibus, sub finem libri sexti,

ita scribit. *Pannonios nouo motu intumescentes Tiberius priuignus Cæsaris cruentissima cæde deleuit. idemq. continuo Germanos bello arripuit, è quib' quadraginta milia captiuorum victor abduxit. quod reuera bellum maximum & formidolosissimũ quindecim legionibus per triennium gestum est, nec ferè vllum maius bellum, sicut Suetonius testatur;* (videlicet in Tiberio, capite decimo sexto,) *post Punicum fuit. Sub eodem verò tempore Quintilius Varus cum tribus legionibus à Germanis rebellantibus, mira superbia atq; auaritia in subiectos agens, funditùs deletus est. quam reipublicæ cladem Cæsar Augustus adeò grauiter tulit, vt saepe per vim doloris caput parieti collidens, clamaret, Quintili Vare redde legiones.* Ita Orosius. Cladem autem Varianam Dio propè initio libri quinquagesimi sexti refert ad consulatum Poppæi Sabini & Sulpicij Camerini, annum autem Varronianum septingentesimum sexagesimum secundum, tantùm decennio post Ianum clausum tertio, secundum ipsius Orosij supputationem. Vnde apparet clausum ab Augusto Ianum non hac tertia vice mansisse per duodecim annos, vsque ad Quin-

tilij Vari cladem Germanicam anno se-
quente consulatum Poppæi Sabini & Sul-
tij Camerini, Octauum ab illo Caij Cę-
saris & Aemilij Pauli, vt Suslyga & Kep-
lerus eodem Orosio auctore arbitrantur,
rum ad eiusdem Vari consulatum, &
llum Pannonicum, ad quod Agrippa ex
yria reuocatus est, auctore Dione libro
uinquagesimo quarto.

Itaq; iure sanè merito liceat desiderare iu-
dicium in Kepplero pariter ac Suslygâ, qui
d Ianum clausum & pacatum vniuersum
mperium Romanum sub tempus natale
Christi, tanquam duodecimo Augusti cō-
ulatu, quinquennio ante Alsinianum, tri-
nnio verò etiam ipsorum testimonio an-
equam Caius Cæsar in Syriam missus sit,
ferunt id quod scribitur apud Plinium,
icesimo capite libri tertij, *Erectum esse in*
lpibus tropæum de decimis gentibus Al-
nis omnibus à mari supero ad inferum (id,
mirum ab illis non satis animaduersum
d ab Adriatico ad Ligusticum vsque) *Au*
sto Pontifice Maximo, Imperatore XIII,
tribunitiæ potestatis XVIII: præsertim
ro quum hic numerus Tribunitiæ po-
stati, quo nituntur, etiam præter vulga-

rium codicum fidem adiectus, manifest
quoque falsus sit: quandoquidem omne
illius cardinis Populos à Druso & Tibe
rio Augusti priuignis perdomitos esse cō
sulatu Libonis & Pisonis, vel summum
inde intra biennium, decimo illius Tribu
nitiæ potestatis anno, quo primùm factu
est Pontifex Maximus, è Strabone sub fi
nem libri quarti, Velleio, Dione libr
quinquagesimo quarto, & Floro propè i
nitio postremi capitis, aliisq; constet.

Verum quod ibidē refert Orosius, *Au
gustum, eodem tempore quo natus est Chri
stus, Domini appellationem declinauisse*, i
vtiquè omnino conuenit nostro calculo
quandoquidem Dion, licèt mutilus, loc
suprà allegato hoc referat sub idem tem
pus, quo Augustus imperium in quartu
decennium suscepit: quod nempe, in
stum decennij interuallum prorsus con
iicit in Aelij Lamiæ & Seruilij Gemi
consulatum: ad quem nimirum ea om
nia quæ ego hactenùs disputaui, nata
Christi referendum esse magno consen
arguunt.

CA

CAP XIV.

SEd contra hæc omnia adhuc ex Ioſepho cum ab alijs tum præſertim nuper à Suſlyga & Kepplero obijcitur vnum aut alterum haud parui in ſpeciem momenti argumentum, quo fiat probabile Chriſtū compluribus annis anteà fuiſſe natū, quādoquidem appareat Herodem mortuum fuiſſe ante Caij Cæſaris profectionem in Syriam: primùm quod nulla Herodis ei præſtita in Syria officia commemorentur à Ioſepho, qualia antea Auguſto & Agrippæ Orientis regiones inuiſentibus: deinde quod idem Ioſephus liquidò affirmet, poſt mortem Herodis, Caium, quem conſtat ex profectione in Orientem, nunquā reuerſum eſſe Romam, concilio amicorum ab Auguſto. Romæ habito ob contentionem filiorum illius de herſiſcundo mortui patris regno interfuiſſe. Ac certè videtur Ioſephus ſemel atq; iterum id manifeſtè aſſerere, libro quidem ſecundo de bello Iudaico, capite primo, his verbis, *Cæſar ſecum premeditans ea qua ab vtraque parte dicerentur, vbi & regni magnitudinem, multitudinemq. redituum animaduertit, atq. inſuper Herodis familiam nu-*

merosam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis : optimates Romanorum ad concilium vocat, in quo tunc primũ ex Agrippa & Iulia sua natum Caium sedere iussit, filium & adoptiuum: atq. ita partibus prosequendi ius piã dedit. Antiquitatum autem libro decimo septimo capite vndecimo, his. *Quinctilius Sabinus scripsit Cæsari literas, in quibus accusabatur Archelaus. at ille per Ptolemæum Cæsari libellũ obtulit, continentem ius suum & testamentũ patris, simulq. rationes pecuniarũ Herodis obsignatas, cum ipso annuli atq. ita euentum expectabat. ille verò perlectis his omnibus, Variq, ac Sabini literatum quantum pecuniarum esset ac annuorum redituum, præterea à, qua Antipas sibi regnum vendicans scripserat : amicos in concilium aduocat, & in his Caium Agrippæ & Iuliæ filiæ suæ filium, iam à se adoptatum, primum ei locum in cõsistorio tribuens.* Ita Iosephus.

Verum ad obiectorum prius facilis est responsio. Si enim Iosephus vllam, non iam dico Quirinij aut Census eo Syriæ præsidente acti ante relegationem Archelai, sed vel Lollij vel ipsius Caij præfecturæ Syriæ totiusq; adeò Orientis, qua nihil quicquam memorabilius aut magis decãtatum

tum toto Augusti monarchiæ tempore
b Actiacà victoria contigit, vspiàm om-
ino mentionem, tametsi non ante, at sal-
em post mortem Herodis fecisset: pro-
abile fuisset eum dicturum fuisse aliquid
el de modo præstitorum vel de ratione
non præstitorum ab Herode officiorum
Caio in Syria. sed cum de his omnibus ne
ry quidem vsquàm in eius scriptis occur-
at, neminem existimauerim adeò perti-
acem eius fautorem, qui non magnum
n hac parte historiæ eius defectum agno-
cat, ipsumque magnæ ignorantiæ, si non
dissimulantię pariter ac erroris reum con-
edat. Dissimulantiæ quidem causa fuisse
ideatur Caij fastus Hierosolymis suppli-
are dedignati, eiusq. ab Augusto laudatio
propterea: qua de re Suetonius nonagesi-
no tertio capite vitæ Augusti, inquit: *Ca-
um nepotem, quod Iudæam prætereuehens,
pud Hierosolymam non supplicasset, collau-
dauit.* Ignorantię autem causa fortasse fue-
it, quod Herodes, nempe satius existimãs
ideri minùs officiosus erga Caium quàm
ffendere Tiberium, postremo itinere Ro
nam instituto peregrè abfuerit circa id
empus quo Caius Hierosolyma prętereue-

xerit.

Enimuero Herodem iter postrem
instituisse Romam, post institutam C
profectionem in Syriam, apparet ex
quod ipse Iosephus, Antiquitatum lib
decimosexto, capite decimo, posteriori
lius reconciliationi cum filijs Alexan
& Aristobulo è Mariamna vxore Hyrc
nepte susceptis, vltimóq; itineri præte
eius occasione suscepto Romam, præm
tit rescriptum Cæsaris Augusti pro Iu
Asiaticis, exhibens mentionem C
Marcij Censorini, tanquam præsidis
siæ, scilicet propriè dictæ, in hæc ver
Suggestionem etiam eorum (nempe Iudæo
Asiaticorum) *oblatam mihi, pro ea pie*
qua omnes homines complector, & in C
Marcij Censorini gratiã, (nimirùm vt
te cuius tunc præsidentis Asiæ studio
procuratione exhibita fuerit,) *iubeo cũ*
decreto dedicari in illustri loco, quem
uersa Asia siue *cõmunitas Asiæ*) *mihi c*
secrauit apud Argyram: (legendum
cyram:) *quod si quis contra decretũ a*
fuerit, non mediocri pœna multabitur. C
sorinum verò disertè refert Velleius, v
bis superiùs allegatis, obijsse in prou
ci

Orientis, paulò post Lollium: id est, finem consulatus, vt suprà item dictũ, Caij Cæsaris Vipsaniani & Aemilij li. vnde colligere licet eundem præ- fuisse prouinciæ Asiæ eodem ãno, summum præcedẽte, quandoquidem, refert Dion paulò post initium libri quagesimi tertii, vtique in narratione tionis prouinciarum inter Augustũ natum, *ordinariæ præfecturæ fuerint annuæ, neq, liceret eas sortiri, nisi demùm anno à gesto in Vrbe magi- quò etsi magistratuum numerus quam inciarum esset maior, tamen ad omnes imperium perueniret*: vnde factum plerumque compluribus posteà de- annis sors capessendi prouinciam consueuerit. & quidem Censorinus m sexennio anteà cum Asinio Gallo consulatum gessit. Idem quoque colligere è mentione ibidem factâ Antonij proconsulis Asiæ, qui consul biennio ante Censorinum, ac reuer- prouinciâ videtur, paulò antequàm adulterij cum Iuliâ commissi, necem conscisceret, decimotertio Augusti sulatu, vt significat Velleius, loco su-

prà memorato.

Porro autem licet idem colligere ex ip quæ ipse item Ioſephus, in fine duodec mi capitis eiuſdem libri, poſteriorem He rodis cum filijs reconciliationem Archi lai Cappadocum regis operâ factam co ſecuta refert, in hæc verba. *Conuenit etia inter eos, vt Herodes Romam peteret, qu doquidem de hoc negotio Cæſari ſcripſe fecerúntq. ſimul iter vſque Antiochiam. præſidem Syriæ Titum reconciliauit Archi lao. atq; ita in Iudæam reuerſus eſt.* Appa enim Herodem tunc deueniſſe non mo in aliquem contemptum propter odio contentiones inter ipſum & filios, ſed tiam in nonnullam ſuſpicionem ſentie di cum Parthis. quod quidem ex ipſo I ſepho, eodem libro Antiquitatum de moſexto, capite vndecimo licet colligi vbi refert, *quæſtione habita de filiorum a cis & famulis, vnum confeſſum eſſe Alex drum literas miſiſſe Romam, vt eò accer retur iudicaturus Cæſari de quadam con eum conſpiratione patris ſui Herodis, iniiſſet ſocietatem cum rege Parthorum c tra Romanos* Hoc verò cum ſit euidens gumentum iſtas Herodis turbas dom

cas

as incidisse in dissidia Parthorum cum Romanis, nata sub decimum tertium Augusti consulatum, quo desinente Caius occasione motus Parthici in Syriam missus est: consequens est subsecutam easdem urbas posteriorem Herodis reconciliationem cum filijs Alexandro & Aristobulo, tam intercessione Archelai Cappadocis regis, soceri Alexandri, & susceptum postremum Herodis iter Romam eâ de causa, contigisse circa finem præfecturæ Titi siue Titij Syriæ præsidis, quem vicissim Herodes eodem tempore reconciliarit Archelao, eundemq; paulo post prouinciâ discedentē exceperit Cai⁹. Nāq; ex Iosephi Titus videtur fuisse ille Titi⁹ Syriæ præses, cuius meminit Strabo, Geographiæ historiæ lib. decimosexto, his verbis. *Phraates, qui ill.* (Pacoro, vel poti⁹ Orodi vtriusq; patri, Parthorū reg.) *successit. Cæsaris Augusti amicitiæ studuit, etiam illi trophæa remitteret, quæ Parthi de Romanis erexerant. Et vocato in colloquium Titio qui per id tempus Syriæ præerat, quatuor ei filios legitimos obsides tradidit, Saraspadem, Cerospadem, Phraanem & Voonem,* (siue *Phraatem & Vononem,*)

duas eorũ vxores, & filios quatuor: seditionem metuens, & ne sibi insidias struerentur. intelligebat enim neminem aduersum se praualiturum, si neminem ex Arsacio genere metuendum haberet: propterea quòd Parthi vaidè Arsacidarum sunt amantes. filios itaq; è medio amouit, volens etiam spem inimicis auferre. quare eius filij quotquot supersunt, Romæ publicè ac regaliter curantur. Ita Strabo. In eandem verò sententiam Tacitus, initio secundi libri Annalium, inquit. *Phraates, quanquam depulisset exercitu duceſq. Romanos: cuncta venerantiũ officia ad Augustum verterat, partemq; prolis, firmanda amicitiæ miserat: haud perinde nostri metu, quàm fidei popularium diffisus.* Ita etiam Tacitus. Neutiquàm verò dati videntur à Partho obsides, eodem tempore quo remissa tropæa, siue signa, & captiui, (neq; verò id arguunt Strabonis, verba,) nempe consulatu Apulei & Neruæ, Augusto & Tiberio versantibus in Oriente, sed posteà demùm: quemadmodum significat Dion, libro quinquagesimo quarto, his verbis. *Interim Phraates, quia nihildum eorum quæ pactus fuerat,* (neimpe pro reddito filio, tradito Cæsari ab Teridate

eius

eius hoste, vt idem Dion refert sub finē libri præcedentis,) *perfeciſſet, veritus ne bello ab Augusto impeteretur, ſigna ei militaria, & captiuos omnes, paucis demptis qui ipſos pudore moti interemerāt, aut in Parthiā occultè remanſerant, miſit: eaq; Augustus, quaſi bello aliquo Parthum viciſſet, accepit. nam hanc rem magna ſibi gloria ducebat, quod prælijs amiſſas anteà res citra vllum certamen recepiſſet. Itaque & ſacrificia eius rei cauſa, & templum Martis Vltoris, in Capitolio, ad imitationem Iouis Feretrij, quo ſigna ea militaria ſuſpenderentur, decerni iuſſit, ac deinde perfecit. equo etiam ouans in Vrbem inuectus, & arcu triumphali honoratus eſt. Caterùm hac omnia poſteà tempore, hāc ob rem, facta ſunt.* Paulò autem poſteà. *Quum Armeniæ maioris populus Artabazem accuſaret, Tigranemque fratrem eius, qui tum Romæ erat, euocaret: Auguſtus Tiberium accerſiuit, vt Artabazem regno ſpoliaret, Tigranemque ei præficeret. Tiberius, vbi Armenis ante eius aduentum occiſo Artabaze, nihil ſuo apparatui reſpondens peruicit: tamen ea ſe re, quaſi ſua aliquid virtute egiſſet, iactauit, præſertim quum ſacrificia propter eam rem eſſent decreta: ac iam de*

ſummo Imperio cogitationes animo agi
caperat, quòd cum ad Philippos acceſſi
tumuli[2] ex eo loco in quo antè depugnati
rat, tanquã ex caſtris audit[a] fuerit, ac
ex ara in caſtris olim ab Auguſto poſita
ſerat. Sic Diõ. qui quũ referat, & Augu
ſignis tãtũmodò captiuiſq; redditis, &
beriũ, occiſo à ſuis Artabaze, maiore
riatione & iactatione vſos, quàm pro
gnitate rerum geſtarum contra Parth
aut Armenum: apertè ſignificat nec
quàm tunc temporis datos eſſe à Par
obſides, quippe qui maiorem iuſtiorem
gloriandi & iactandi cauſam ac mater
præbuiſſent. Itaquè ambiguè pariter
dulatoriè loqui videtur Velleius, libro
cundo, de illa Tiberii in Orientem e
ditione, his verbis. *Nec multo poſt m*
ab eodem vitrico cum exercitu ad viſe
ordinandaſque quæ ſub Oriente ſunt
uincias, præcipuis omnium virtutum exp
mentis in eo tractu editis: cum legionibu
greſſus Armeniam, redacta ea in poteſta
populi Romani, regnum eius Artanaſdi
didit. cuius, rex quoque Parthorum, t
nominis fama territus, liberos ſuos ad C
rem miſit obſides. Contrà verò Dioni c

sentiens Tacitus, non Artanasdem, sed Tiranem à Tiberio regem Armeniæ constitutum, atq; post eum Artanasdem alium refert initio secundi libri Annalium, his verbis. *Armenia fuit inter Parthorum & Romanorum opes infida, ob scelus Antonij: qui Artanasdem regem Armeniorum specie amicitiæ illectum, dein catenis oneratum, postremò interfecerat. Eius filius Artaxias, memoria patris nobis infensus, Arsacidarum sequè regnúmque tutatus est. occiso Artaxia per dolum propinquorum, datus à Cæsare Armenijs Tigranes, deductusque in regnũ Tiberio Nerone. nec Tigranis diuturnum imperium fuit, neque liberis eius, quanquam sociatis more externo in matrimonium regnumque. Deinde iussu Augusti impositus Artanasdes: & non sine clade nostra deiectus. Tum Caius Cæsar componendæ Armeniæ deligitur. Is Ariobarzanem origine Medum, ob insignem corporis formam & præclarum animum, volentibus Armenis præfecit.* Ita Tacitus, cui suffragatur etiam Iosephus, Antiquitatum libro decimoquinto, capite quinto, ita scribens. *Cæterùm Antonius subiugata Armenia Artabazen Tigranis filium cum filijs suis satrapis vinctum in*

Aegyptum misit, munus Cleopatræ, & qui-
quid pretiosum de eo regno cæperat. regn
autem Armeniæ potitus est Artaxias, fil
rum illius natu maximus, qui in eo tumult
effugerat: cui pòst Archelaus, (Cappadoci
rex, insuper maritimis quibusdam Cilici
& minoris Armeniæ regno donatus a
Augusto, eodem tempore, auctore Dion
loco proximè allegato,) *& Nero Cæs*
(Tiberius quidem Nero, posteà demùm
appellatus Cæsar,) *per vim à se pulso, iuni*
rem ipsius fratrem Tigranem successorem d
derunt. Similiter autem Suetonius in Ti-
berio, capite nono. *Stipendia prima fec*
expeditione Cantabrica tribunus militum
deinde ducto ad Orientem exercitu, regnu
Armeniæ Tigrani restituit, ac pro tribunal
diadema imposuit. recepit & signa, qu
Marco Crasso ademerant Parthi. post ha
Cematā Galliam anno ferè rexit. Hæc Sue-
tonius, haud quaquam taciturus de obsi-
dibus Parthorum, si modò eos quoque
cum signis recepisset Tiberius. Cæterùm
quæ Ioseph us decimi octaui libri capite
tertio scribit: manifestè innuunt, obsides
Phraate datos esse aliquot annis post red-
dita signa. Sunt autem hæc. *Eodem tempore*

(vide-

(videlicet circa initium Imperij Tiberij) *Phraates Parthorum rex per insidias sublatus est à Phraatace filio, huiusmodi de causa. Phraates habens legitimos liberos, ancillam Italici generis Thermusam nomine, inter cætera dona à Iulio Cæsare* (nimirùm Octauiano Augusto in Iulium nomen adoptato,) *missam, primùm in concubinarum numero habuit. Procedente deinde tẽpore captus præcellente mulieris forma, suscepto iam ex eo Phraatace filio, etiam legitimo thoro eam sibi coniunxit. quæ cum quicquid vellet, regi persuaderet: cogitans filio suo Parthorum regnum astruere, intellexit nihil se effecturam nisi ablegarentur legitimi Phraatis filij. persuasit igitur marito vt Romã eos obsides mitteret. quò illis propterea sine cunctatione abeundum fuit, patre voluntati Thermusæ adeò obnoxio. intereà Phraataces solus domi ad regnum educabatur. qui tædiosum ratus exspectare dũ à patre decedente Principatum inciperet: cum matre contrà eũ conspirauit, cum quâ etiam stupri consuetudinem habere traditus est. ergo parricidio & incestu simul exosus popularibus, priusquàm confirmaret suas opes, per tumultum pulsus interijt.* Ex his apparet, quum neque auctor sit quis-

quam, neq; alioqui verisimile sit, Cęsar
Augustum dona misisse Phraati Parth
rum regi ante restituta Romanorum
gna & captiuos, hunc à Thermusa vx
posteà accepta pellectum vt obsides
guſto mitteret, postquàm Phraatates
ex ea susceptus adolescere cœpisset. Q
igitur statuendum? anne Velleium
eiusdem seculi fuit, omnino deceptum
se aut decipere voluisse? an potius eũ
priore Tiberij legatione in Armen
perquàm honorifica, coniunxisse al
minus honorificam, actam post susce
tribunitiam potestatem, tempore fece
Rhodij? quam etiam Dion haud obsc
innuit, verbis suprà allegatis, scilicet:
berio tribunitiam potestatem in quinq
nium cõcessit, Armeniamque qua defece
mandauit. Nec non Suetonius in Ti
rio, capite duodecimo. *Remansit ergo R*
di contra voluntatem, vix per matrem c
secutus, vt ad velandam ignominiam, q
legatus ab Augusto abesset, Ergo illud ta
consecutus est. cuius nimirùm prætex
id nominis eius famæ adulabundus a
bere videtur Velleius: quod famæ Cai
uentantis in Syriam, meliori iure Di
li

licet mutilus, verbis partim suprà quoque allegatis, videlicet: *Phraates rex Parthorum quum de pace ad Augustum literas dedisset, isque rescribens, Phraaten tantùm nominasset, omisso titulo Regis regum: adeo nihil territus est Phraates, vt rescribens superbè, sibi ipsi Regis regum titulo dato, Augustum tantummodò Cæsaris nomine appellaverit. Posteà verò quum Caium in Syriam aduenire audiret, ac res domi, odio sui conturbatas suspicaretur,* (nempe hæc erat *insidiarum suspicio, & fidei populariorum diffidentia*, quam filiorum Romanis datorum obsidum causam referunt Strabo & Tacitus,) *ea conditione, vt Armeniam missam faceret, in gratiam redyt.* sic Dion. Vnde apparet Phraaten, quum famam aduentus Caij Cæsaris in Syriam accepisset, vocato in colloquium Titio qui tunc Syriæ præerat, filios legitimos ei obsides tradidisse, quemadmodum refert Strabo: postquàm ab eodem Titio, rex Armenis fauore tribuj agentis Rhodi tanquam legati ab Augusto, *iussu* autem ipsius *Augusti impositus esset Artanasdes, qui mox non sine clade Romana deiectus sit.* vt scribit Tacitus.

Hinc autem consequens est, Titio præ-

sidi Syrię, quem Herodes Archelao Cappadoci reconciliauit ante postremum Iudeum iter Romam, successisse Caium Cæsarem, rectore primùm Lollio, deinde Quirinio, quo tempore, nempe tempore natiuitatis Christi, Herodes regno suo in itinere Romano peregrè abfuisse videatur: Caio autem morti vicino & Quirinio Sentium Saturninum, cum procuratore Volumnio, quem Iosephus Herode in regnum reuerso præsidem exhibet, Antiquitatum libro decimosexto, capite decimotertio, & quę præside deinceps narrat Alexandrum & Aristobulum Herodis filios morti condemnatos traditosq; : Saturnino autem post biennium accersito ad bellum Germanicum cum Tiberio gerendum, sub consulatum Lepidi & Arruntij, vt significat Dion libro quinquagesimo quinto, & Velleius secundo libro, Quinctilium Varum, cum Sabino procuratore, sub Antipatri alias filij Herodis condemnationem & necem, ac subsecutam ipsius Herodis mortē, triennio ante illius præfecturam Germanicam, quadriennio ante eiusdem cum exercitu in Germania cladem.

Cæterum neci Alexandri & Aristobuli filio-

filiorū ab Herode perpetratæ circiter biē-
nio post natale Christi, Lamiæ & Seruilij
consulatu restitutum, conuenit ille Augu-
sti sarcasmus, quem refert Macrobius, Sa-
turnaliorum libro secundo, capite quarto,
his verbis. *Cum audisset* (Augustus) *inter*
pueros quos in Syria Herodes rex Iudaeorū,
intra bimatum iussit interfici, filium quoque
eius occisum: ait, Melius est, Herodis por-
cum esse quàm filiū. filiū dicere videtur, qui-
a illorū alterū, Alexandrū, neci Pollionis sub-
actū fuisse, rumore vulgatū posteà refert Iose-
phus. Verū neq; Lacedæmonius ille hospes
Eutricles, cuius technis Alexander & Ari-
stobulus tandē pessundati sunt, (vt idē refert)
aduenies in Iudæam post Herodis redi-
tum postremum Româ, videtur ita breui
tempore potuisse se insinuare in intimam
familiaritatem cum tota Herodis discor-
de familia, vt intima animi cuiusque secre
ta expiscaretur, & tantam inde tragœdiam
excitaret, neque occasiones moti ab He-
rode postremi belli Trachonitici & Ara-
bici, eiusque administratio, & propter id
quod Cæsarem accusario, huiusque offen-
sio, damnaque interim Herodis regno il-
lata, quorum nullus apparet finis, tandem

que ſecunda legatione renouata C
ris amicitia, ante condemnatos Ale
drum & Ariſtobulum Saturnino præſ
ac deinde condita contra Trachon
caſtellum & vicus Bathyra, eiq; acce
coloni Iudaici è Babylonia vſque, tum
tem alia multa Antipatri machinam
contra patrem in Iudęa cum Pherora
rodis fratre & eius vxore & alijs, atq,
mæ, ante ipſius condemnationem V
prętide, turſumq. pòſt. nuncia ab Hero
ad Auguſtum & ab Auguſto ad Herod
tanta celeritate tranſacta fuiſſe, quant
Suſlygæ & præſertim Keppleri (qui in
num annum ante mortem Herodis co
ferre cogitur quæ ſaltem triennium
cupaſſe videantur) rationes flagitant.
ſimiles autē anguſtias cogitur etiam S
liger, ſtatuens Chriſtum natum autum
tantum ſeſquianno ante Herodem m
tuum, idq, ſolidis triginta octo annis
triginta ſeptem illis Ioſephi ab ineu
vere conſulum Domitij & Pollionis.

Iam quod ad obiectorum ex Ioſe
poſterius & neruoſius attinet, de Caio
guſti adoptiuo filio ex Agrippa & Iuli
lia ſua ſuſcepto, poſt mortem Herod

concilium admiſſo: reſpondeo demùm videri ſaltem nomine tenus manifeſtè deceptum eſſe Ioſephũ, alioqui verò verè ſcripſiſſe: quippe qui Caio id attribuerit, quod Marco Agrippæ Poſtumo, vt pote etiam ipſi, Velleio & Suetonio auctoribus, locis ſuprà allegatis, adoptiuo Auguſti filio ex Agrippa & Iulia filia ſua ſuſcepto, reuerà conuenit. Is enim natus poſt mortem Agrippæ, quæ contigit Meſſalla Barbato & Sulpicio Quirinio conſulibus, vt refert Dion, libro quinquageſimo quarto, anno proximo poſt adoptionem, virilem togam accepit, Cinna & Meſſalla cõſulibus, vt idem refert, his verbis. *Eodem anno, Agrippæ nullo eorum quæ fratribus obtigiſſet, potito, virilis toga data eſt.* Quod autem dicit, nullo eorum quæ fratribus obtigiſſent potitum: intelligẽdum videtur, neq; principem iuuentutis expellatum, neque Conſulem quinti inde anni deſignatum.

Cæterùm quod idem refert, circa finem conſulatus Neruæ & Metelli, ipſum tandem in planaſiam inſulam ab Auguſto relegatum eſſe: id quidem factum apparet ad vitandam æmulationem ſobolis nouercæ Liuiæ nempe Tiberij, eiuſq. filio-

rũ adoptiui Germanici, & naturalis Dr
ſi: non tamen ſine ſpe reſtitutionis, qu
admodum ſignificat ipſe Dion, libr
ſequente, ita ſcribens. *Caterùm Auguſt
ex morbo deceſſit, ſuſpectâ nonnihil Liu
quaſi eius fraude obyſſet. etenim ad Agri
pam Auguſtus elam vxore in inſulam tr
miſerat: videbaturq, tam ipſi Agrippa q
alijs omnibus omninò cum eo in gratiam re
diturus. veritam itaq, Liuiam, ne eum r
duceret Auguſtus ac Imperium ei tradere
ficus quaſdam in arboribus adhuc pende
tes, quas Auguſtus ſua manu decerptas c
medere conſueuiſſet, veneno infeciſſe, eiq, m
dicatas carpendas obtuliſſe, ipſam ſanas ed
ſe ferunt.* Similiter autem Tacitus initi
primi libri Annalium. *Hac atq. talia a
gitantibus graueſcere valetudo Auguſti: q
quidam ſcelus vxoris ſuſpectabant. quipp
rumor inceſſerat, paucos ante menſes, Au
guſtum, electis conſcijs, & comite vno Fab
Maximo Planaſiam vectum, ad viſendu
Agrippam: multas illic vtrimque lacryma
& ſigna charitatis, ſpemq. ex eo, fore vt i
uenis penatibus aui redderetur. quod Ma
ximum vxori Marcia aperuiſſe, illam Li
uia Caium Nasum id Cæſari neq. mul
pa

st extincto Maximo, dubium an quæsitâ
rte, auditos in funere eius, Marciæ gemi-
semet incusantis, quod causa exitij mari-
fuisset. Et paulò posteâ. *Primum facinus*
principatus (Tiberij) *fuit, Postumi A-*
ppæ cædes. Itidem Suetonius in Tibe-
capite vicesimosecũdo. *Excessum Au-*
sti non priùs palàm fecit, quàm Agrippa
ene interempto, Itidemq. Dion, initio li-
quinquagesimi septimi. Agrippam sta-
misso à Nola percussore necauit. Hunc
q. Agrippam apparet fuisse illum *Au-*
filium adoptiuum ex Agrippa & Iulia
sua genitum, cui Iosephus Augustum
concilio habito Romæ ob filiorũ He-
dis mortui contentionem de regno e-
, primum locum tribuisse, (Tiberio
absẽte in administratione belli Ger-
nici siue Illyrici,) dicere voluerat, vel
uerat saltem. post id autem tempus
rtis Herodis & eam conuentionem
lippus eius filius, in sua tretrarchiâ cõ-
it Iuliadẽ vrbem denominatam à Iulia
dem vrbem denominatam à Iuliâ Au-
ti filiâ, postquam ea iam dudùm ex in-
in continentem à patre restituta & le
ibus conditionibus habita erat, cuius

in integrum restituendæ gratia adeò
rum in modum Augusto adulatum
populum Romanum auctores sunt S
nius, ac præsertim Dion libro quinq
simo quinto, vt planè nihil argu
seliquum fiat Suslygæ & Kepplero,
tibus huic probare Iuliadem à Phil
Tetrarchâ conditam, ideoq; Herodē
patrem diutiùs mortuum fuisse ante
gatam Iuliam. vt taceam Liuiam etia
pud Iosephum, verbi gratiâ, Antiqui
libro decimo septimo, capite decimo
pellatam esse Iuliam, idq. ante Herod
dicam Augusti mortem.

CAP XV.

POrro autem aliud euidentissimu
gumentum multorum errorum
rum admissorum in chronographiâ p
cipatus Herodis, eiusq; filiorum, & Ro
norum præsidum Syriæ & Iudææ ij
temporibus, suspeditat ipse Ioseph
tenus suprà memorato initio tertij ca
decimi octaui libri Antiquitatum, sc
Censum illum quo Quirinius Syriæ p
Archelai relegati facultates vendita
fis

rum redegit, incidisse in annum tricesimũ
primum Actiacæ victoriæ Cæsaris Augu-
Si quidem necesse est hunc Cẽsum fuis-
trium illorum ab Augusto actorum
strenum: quandoquidem secundus, vt
prà demonstratum est, peractus sit Lu-
condito, Aelio Cato & Sentio Satur-
no consulibus, id est, anno Actiacæ vi-
toriæ tricesimo quarto: & quidem iuxta
cram Euangelicam historiam, Herode
ge Archelai patre adhuc viuente. tertij
rò & postremi Census, ab Augusto cum
iberio collegâ acti conditum est Lustrũ
ompeio & Apuleio consulibus, anno au-
m Actiacæ victoriæ quadragesimo quar-
o, pauxillò ante mortem Augusti. quod
eter Ancyranum monumentum cuius
bà suprà protuli, manifestè testatur
etonius, suprà item dicto nonagesimo
ptimo capite vitæ Augusti, his verbis.
lors quoque eius &c. euidentissimis osten-
pracognita est. quum Lustrum in campo
lartio magna populi frequentia conderet,
nila eum sæpiùs circumuolauit: transgres
q. in vicinam ædem, super nomen. A. rip-
ad primam literam sedit. quo animad-
so, vota quæ in proximum Lustrum sus-

cipi mos est, collegam suum Tiberium [illegible]
cupare iussit. nam se quanquam conse[illegible]
paratisq. iam tabulis negauit suscepturu[illegible]
qua non esset soluturus. Itemque vicesi[illegible]
primo capite Tiberij. *Ac non multò* [illegible]
lege per consules lata, vt prouincias [illegible]
Augusto communiter administraret, sim[illegible]
Censum ageret: condito Lustro in Illyri[illegible]
profectus est. & statim ex tinere reuocat[illegible]
iam quidem affectum, sed tamen spiran[illegible]
adhuc Augustum reperit: fuitq. vnà sec[illegible]
per totum diem.

Hinc itaque demùm liquidò appa[illegible]
multiplex initium, non modo regni H[illegible]
rodis, sed etiam Imperij ac Monarc[illegible]
Augusti, ansam erroris Iosepho prębui[illegible]
erat enim reuera ille annus triceſimus
ptimus absolutè monarchici Imperij A[illegible]
gusti, non quidem ab Actiacâ victo[illegible]
vt putauit Iosephus, sed à suscepta no[illegible]
post eam anno Tribunitia illa omniu[illegible]
suprema & sacrosancta potestate. qua
Tacitus, libro tertio Annalium, s[illegible]
consulatu Sulpicij & Halerij ita scrib[illegible]
Tiberius fama moderationis parta quòd
gruentes accusatores repressérat, mittit lit[illegible]
ras ad Senatum, queis potestatem Tribu[illegible]
tia

Druſo petebat. Id ſummi faſtigij voca-
m Auguſtus reperit, ne Regiū aut Di-
ris nomen aſſumeret, ac tamen appel-
ne aliqua cætera imperia præemineret.
Tacitus. ſimiliter Dion, libro quin-
geſimo tertio agens de Imperatorum
is, inquit. *At Tribunitia poteſtas, quā*
lariſſimus quiſque Imperator olim ac-
, efficit vt intercedere ijs quæ ab aliis
ra ipſorum placitum mouentur poſſint:
ſacroſancti ſint, ita vt ſi vel minimo,
dicam facto, ſed verbo ſe ab aliquo læſos
liment, eum indicta cauſa, tanquam qui
culo obſtrinxerit, necare queant. gere-
idem nomen Tribuni plebis nefas du-
Imperatores, quum vtiquè ipſi patritij
mnem verò Tribunitiam poteſtatem,
a vnquam maxima fuit, accipiunt:
xta eandem, Imperij quoque ſui nume-
annos, quaſi quotannis & ipſi cum Tri
plebis eam ſuſciperent. Suſcepit autē
primò Auguſtus ſuo vndecimo &
is conſulatu: quemadmodum refert
Dion, fine libri quinquageſimi ter-
is verbis. *His ſingulis ordinatis, in Al-*
exiit, ac conſulatu ſeſe abdicauit.
Laudatum eſt hoc eius factum: idq;

etiam, quod in ſuum locum ſubrogauit L
cium Seſtium, qui vir ſemper Bruti rebu
uerat, &c. Eapropter Senatus Auguſto
honores decreuit, vt Tribunus plebis pe
tuus eſſet: vt quoties Senatus haberetur,
tiamſi conſul non eſſet, de quibuſcunqu
bus, quicquid vellet ſancire poſſet: vt p
conſulare imperium ſemper haberet, n
id intra pomœrium veniens deponeret,
renouando opus haberet, vt maior ipſ
prouincijs, quàm præfectis eorũ ſemper
poteſtas. Inde exortum eſt, vt Auguſtu
que eum ſecuti ſunt Imperatores, quaſi c
ſuetudinis ac dicis cauſa, cùm alijs, tum
bunitia poteſtate vterentur. nã Tribun
bis nomẽ, neq. Auguſtus, neq. vllus alius
perator geſſit. Ita Dion. Nimirùm ex
Imperatores, annos Imperij ſui, per T
bunitię poteſtatis annos, atq; ex die
ſuſceptę numerare cœperunt, vt in F
notatum eſt.

Auguſti autem quando exceſſit, num
ratum fuiſſe annum Tribunitię poteſt
triceſimum ſeptimum, Tacitus libro
mo Annalium in narratione funeris
teſtatur his verbis. *Numerus etiam co*

um celebrabatur quo Valerium Corui-
& Caium Marium ſimul æquauerat:
nuata per ſeptem & triginta annos Tri-
itia poteſtas:id eſt, ad inchoatũ ipſius
um triceſimum ſeptimum, quum vi-
tur eam primò ſuſcepiſſe die quinto
Calendas Iulias, quodie Tiberio a-
to eandem communicauit: mortu-
utem fuerit decimoquarto Calendas
tembres.atq.hoc idem conſtat è mar-
reis fragmẽtis veterum Faſtorum pu-
corum,quibus conſulatus Silij &Plan-
refertur incidiſſe in Auguſti Tribuni-
m poteſtatem triceſimam quintam, ac
berij decimam quartam. Atq; hinc ni-
ùm manifeſtum fit, Ioſephum, tanquã
tione Iudæum, qui haud penitùs explo-
am & perſpectam habuerit illius Ro-
næ appellationis, videlicet poteſtatis
ibunitiæ, vim & originem: quum Im-
ratorum inſequentium ſuo ſeculo idẽ
ibunitiæ poteſtatis & Imperij initium
ſeri cognoſceret,ac præſertim quum
ibunitia poteſtas Auguſto oblata (licet
o haud accepta) fuiſſe videatur ſtatim
interfectum Antonium, quemadmo-
m refert Dion, libro quinquageſimo

primo: huic, inquam, manifestum sit, I
sephum retulisse initium Tribunitiæ p
testatis Augusti, cuius anno tricesimo
ptimo Cæsum illum in quem incidit r
gatio Archelai, tabulis publicis consig
tum reperit, ad tempus deuicti à Cæ
Actiaca pugna Antonij, tanquam nõ
dò ad primum, sed etiam ad vnicum
tium Monarchiæ eius, & hac potiss
erroris occasione anticipasse fermè no
nos annos regni Herodis eiusq, filior
Archelai & cæterorum, alijsq. anticip
di ansam dedisse: quandoquidem Aug
stus primam Tribunitiam supremam
sacrosanctam absolutęq; monarchiæ
testatem, nono coeptæ ab Actiacâ vic
riâ monarchiæ anno susceperit.

Neque verò est cur quenquam turb
quod Archelai relegatio suprà relata
anno Imperij Tiberij secũdo exacto p
mortem Augusti: quum Iosephus eum
Cæsare Augusto relegatum referat, id
nim ex eo contigit, quod Tiberius in
perij negotijs actisq. publicis, Cæsaris
gusti nomine vsus sit: vt pote ab eo ia
dudum in filiuũ adoptatus & Imperij c
lega declaratus, atq. Testamento cum

uia matre *hæres primus institutus, & nomẽ eius ferre iussus*, vt refert Suetonius postrẽ mo capite vitæ Augusti. quod autem idẽ in Tiberio, capite viceſimo, inquit: *Ac ne Augusti quidem nomen, quanquam hæredi- rium, vllis nisi ad reges & dynastas epistolis addidit*: satis munit missis ab eo ad dynastas epistolis vel mandatis nomen Cæsaris Augusti adhiberi solitum. Porro autem quod hoc pacto consequitur Census Syria & Iudæa actos esse ferme biennio post Lustrum ab Augusto & Tiberio conditum: hoc nimirùm confirmat id, quod ego suprà posui, hoc & præcedente censu primum nouo quodam ritu capitũ recensionem & facultatum æstimationẽ census sine tributi solutione fuisse tempore distinctas: vnde factum, vt ipse Dion neutrum pro ordinario Censu habuerit. Cuius rei locuples testis fuerit Tacitus, libro primo Annalium, in narratione sedi- tionis legionum Germanicarum post mortem Augusti, ita scribens. *Regimen summæ rei penes Germanicum, agendo Gallicum censui intentum*. Ac paulo post initium libri secũdi, prænotatis Statilio Tauro & Scribonio Libone consulibus, ita. *I-*

gitur huc intendit, (Germanicus) missis ad cenſus Galliarum Vitellio & Cantio. Itaque quo tempore Tacitus teſtis omni exceptione maior aſſerit cenſus actos fuiſſe in Gallia: eodem tempore, vt pote iiſdem Tauro & Libone cõſulibus, apparet Quirinium agentem cenſus in Syria & Iudæa Archelai relegati patrimonium vendi in fiſcum redegiſſe: biennio poſt Luſitanis cenſis populi Romãni capitibus ab Augſto confeſtim mortuo & Tiberio conſtitutum, & eius ratione Cenſum in Tabulas publicas relatum anno Tribunitiæ poteſtatis Auguſti triceſimo ſeptimo.

Sed vſque adeone duorum poſteriorum & potiſſimorum Cenſuum Cæſaris Auguſti, Quiriniĳ in Syria & Iudæa, operum ſtorum, apud Ioſephum cõfuſa ſunt tempora: vt prorſus nulla prioris apud eum diſtincta appareant veſtigia? imò ſagaciter indagãti appareãt nõnulla. Enimuero Quirinium fuiſſe præſidem Syriæ, ac Cenſum in Iudæa egiſſe ſub poſtrema tempora regis Herodis, perinde ac temporibus gati filij eius Archelai, colligere licet ſummorum Sacerdotum mutationem relatis apud eundem. namque Antiquitatum libro decimo ſeptimo capite ſexto

scribit. *Socero quoque* (Herodes) *Simoni Boethi* (qui in Anaueli locum surrogata fuerat) *Sacerdotio priuato, subrogauit Matthiam Theophili filium.* Octauo autem capite ita. *Herodes in cæteros mitior, Matthiæ Pontifici ademit Sacerdotium, quasi non alieno ab hoc consilio, eique successorem dedit fratrem vxoris suæ Ioazarum.* Initio autem capitis decimiquinti & postremi eiusdem libri, ita. *Archelaus verò Ethnarcha in Iudæam reuersus, Ioazaro Boethi filio Pontificatum abrogat, insimulato quod seditiosis cõsenserit: eamq; dignitatem in Eleazarum illius fratrem collocat.* Paulò autem posteà. *Nec Eleazarus diu Sacerdotio potitus est, abrogato in viuentis locum Iesu Siæ filio.* Verùm initio libri decimioctaui, post narratam legationem Quirinij Syriæ præsidis & Coponij Iudææ procuratoris in Iudæam ad peragendos ibi Census: addit. *Illi verò* (nempe Iudæi) *tametsi primùm acrè ferrẽt mentionem descriptionis, non sunt tamen reluctati pertinaciter: parendo auctoritati Pontificis Ioazari, qui Bœthi fuit filius: atque ita illius suasu, sine controuersia Census peractus est. Extitit tamen pòst, quidam Iudas Gaulanites, &c. qui sollicitabat popu-*

ium ad defectionẽ: Censum nihil aliud qu
manifestam seruitutis professionem: di
tans. & c. Porro initio capitis tertij, inqu
Quirinius autem Archelai facultat
venditis, & c. cum mota esset contra Ioa
rum Pontificem plebis seditio, priuato eo
dignitate substituit Ananum Sethi fili
Posteà verò ita- *A Tiberio quintus Iud*
rum praeses missus est in Anny Rufi loc
Valerius Gratus. Hic adempto Anano
cerdotio Ismaelem Fabi filium Pontifi
esse iussit. quo paulò pòst deiecto, in Ele
rum Anani Pontificis filium eum hono
transtulit. elapso deinde anno & hoc re
cto in ordinem, Simonis Camithi filio Pon
catũ tribuit. Hic quoque anno in ea di
tate exacto, iussus est ipsam credere Ios
qui cognominabatur Caiaphas. His
Gratus Romam repetiit, exactis in Iudae
nis vndecim: cui deinde Pontius Pilatus
cessor missus est. Porro de Anano illo i
libro vicesimo, capite octauo, ita scribit.
niorem illum Ananum aiunt fuisse om
felicissimum, vt qui filios habuerit quin
omnes potitos summo Dei Sacerdotio:
priùs ipse hac dignitate ad societaten
πλεῖστον, *plurimo tempore,) perfunctus esset*

Iosephus. igitur significat Herodem re-
em ante mortē suā summū Sacerdotem
onstituisse Ioazarum fratrem vxoris suæ,
empe filium Simonis Boethi soceri sui,
uem Simonem Boethi siue Boethum,
m tribus deinde filiis, videlicet Ioazaro
,& Eleazaro,& Simone Canthara, ges-
summum Sacerdotium asserit libro
cimonono, capite quinto. significat
rro eiusdem Ioazari, nimirùm adhuc,
utiquàm verò bis summi Sacerdotis,
od videtur alioquin haud dubiè fuisse
otaturus, quemadmodum annotat fu-
ius, libro decimoquinto, capite tertio,
rodem Anauelum post extinctum Ari-
bulum iuuenem Pontificem Hyrcani
otem iterum cōstituisse summum Sa-
lotem, & infrà, libro decimonono, ca-
lexto, Agrippam voluisse constituere
athanem (qui Caiaphæ successit) ite-
post Theophilum & Cantharam: si-
ficat inquam, eiusdem Ioazari adhuc
mni Sacerdotis suasu & auctoritate Iu-
s absq. pertinaci reluctatione vel con-
ersia pertulisse actum à Quirinio cē-
cuius mentionem primùm ægrè tule-
, atque eundem Ioazarum ab Arche-

lao, Principatus sui initio coactum esse te-
dere summi Sacerdotij munus Eleazaro
fratri suo, atque hunc deinde alij. quibus
significatis nimirùm idem plusquàm pro-
babile facit, Censum illum Ioazari summi
Sacerdotis persuasione absque seditione
toleratum, peractum fuisse ante Archelai
Principatum, ac fuisse planè alium ab eo
quo secundum eius relegationem peragen-
do Iudas Gaulanites siue Galileus seditio-
nem mouit: ideoque Simoni Boethi filio
summo Sacerdotio Matthiam, Matthiam
autem ipsum Ioazarum successisse antè
quàm ille significat, ac Ioazarum neutiquàm eo priuatum esse à Quirinio qui illius potissima opera Censum absque con-
trouersia peregerit, verùm Ananum Sen.
Anam post Ioazarum eiusque fratrem Eleazarum Iesu Siæ filij successorem sum-
mum Sacerdotem fuisse per maximam
partem Principatus Archelai, vtpote qui
diu summo Sacerdotio functum esse ipse
quoque auctor sit: Anano autem Valerium Gratum abrogasse Pontificatum se-
cundi Census fine, ac præfecturæ suæ ini-
tio fermè biennio Imperij Tiberij tran-
acto: ita vt etiam Marcus Ambiuius,

post

post eum Annius Rufus, de quibus tanquã Iudeæ præsidibus ante Gratum ibidem loquitur Iosephus, fuerint Cæsaris procuratores in Iudæa, gerente adhuc Principatum Archelao perinde ac summum Pontificatum Anano, (quemadmodum Antipater sub Hyrcano Ethnarchæ nec non Sabutuo regnante Herode, iuxta eundem primo libro Belli Iudaici capite decimooctauo,) Coponius autem, vtriusque Census tempore sub præside Syriæ Quirinio.

Huic autem nostræ chronographiæ referenti Ioazarum summum Sacerdotem ad tempus primi Census Quirinio Syriæ præside in Iudæa acti, quo natus est Christus, suffragatur Chronographia Nicephori Episcopi Constantinopolitani: cui[9] catalogus summorum Sacerdotum Israelis, quoad ea tempora ita habet. *Simon Boethi socer Herodis. Matthias Theophili. Ioazar (τοῦ εἰρηκότος) filius soceri Herodis: sub quo natus est Christus. Eleazar.* &c. Atque hactenus etiam de posteriore parte secundæ notationis temporis natalis Christi, adhibitæ à Luca, nempe primo in Iudæa acto Censu præsidente Syriæ Cyrenio.

Atque hactenus denique dictum sit de

anno quo natus fuerit Christus, quem ex declaratis & demonstratis apparet fuisse tricesimum tertium regni Herodis & monarchiæ Augusti & Actirca victoria, quadriennio præcedentem Herodis mortem, medium secundi & medij sed primi extraordinarij Census vniuersalis ab Augusto acti, consulibus Ælio Lamia & Seruilio Gemino, cœpti verò præcedentibus Vinicio & Alfinio, finiti autem Lustro condito sequentibus Ælio Cato & Sentio Saturnino: annum Imperij Cæsaris Augusti ex vnica vulgò vsitata epocha annorum eius ante Actiacam victoriam, quadragesimum primum, ipsius autem appellati Augusti tricesimum, ac proximè præcedentem Tiberij ab Augusto adoptionem ad Imperij consortium: quo, Caio Cesari iuueni malè sano & desipienti eiusq. rectori Quirinio tunc primum præsidenti Syriæ, ad Census peragendos successor missus est Sentius Saturninus. Erat autem idem annus, sicut quadragesimus primus æræ Cæsaris Octauiani Hispanicæ, ita quinquagesimus primus æræ Iulij Cæsaris Antiochenę, Romæ autem conditæ septingentesimus quinquagesimus primus, iuxta antiquissi-

quissimum & verissimum (vt aliàs demõstraui) calculum Fabij pictoris, statuentis eam conditam sub initium Olympiadis octauæ, post octo & viginti annos ab earũ epocha, in quẽ annum Vrbis conditę iuxta Varronis calculum, Cęsar Baronius & Iosephus Scaliger natale Christi consecrunt, vtpote in consulatum Lentuli & Messallæ, proximè præcedentem Augusti decimumtertium & Syluani, quo Epiphanius, auctore vt apparet Eusebio, Christũ natum statuit: quum Sulpicius ipsum natum retulerit consulatu Caluisij Sabini & Crispini Rufi, vtpote tricesimo tertio ante illum Fusij Gemini & Rubellij Gemini, ac decimum quintum annum Tiberij, quo eundem crucifixum manifesto errore auctore Tertulliano suprà allegato octauo capite libri aduersus Iudæos, retulit, pro quo consulatu Caluisij Sabini & Crispini Rufi, Hippolitus Martyr, Annianusq. & Panodorus & Maximus antiqui Monachi, in excerptis Georgij Syncelli apud Scaligerum, animaduersionibus in Eusebij Chronicon, accepisse videantur illum Poppæi Sabini & Sulpicij Camerini, duodecim annis posteriorem: inter quæ duo

extrema medius, nempe sexennio ante al-
terũ, itemq. sexennio post alterum, consu-
lat⁹ Ælij Lamię & Seruilij Gemini, in quẽ
nostræ rationes natale Christi conferunt,
examussim conuenit.

Cap. XVI.

TEmpestatẽ anni qua natus sit Chri-
stus, multoq; magis mensem & diem
definire velle, vereor ne videatur curiosi⁹
quàm vtilius. Itaque quum varię antiquo-
rum patrum christianorum ea quoque de
re fuerint opiniones, præter eam nostro
seculo natam, qua christus natus statuitur
autumno, mense Septembre aut Octobre,
infimę antiquitatis, atque inani argumen-
to opinione vulgi concepta est ea, annis
ferè quadringentis post natum christum,
temporibus chrysostomi Episcopi con-
stantinopolitani, vt paulò ante significa-
ui, & Ambrosij Mediolanensis, apud quos
prima reperitur eius mentio, quæ natum
Dominum refert die octauo calendas Ia-
nuarij siue vicesimoquinto die Decem-
bris, tanquam anni Iuliani cardine siue
solsti-

solstitio brunali. paulo autem antiquior ea, quam a pleriſque ſuo ſeculo receptam ſignificat Epiphanius, ſuprà memorato loco contra hæreſim Dementium ſcribẽs, *Ipſum natum fuiſſe circa Ianuarium menſem hoc eſt ante diem octauum Idus Ianuarij, qui eſt ſecundum Romanos menſis Ianuarij dies quintus*, (imò *ſextus*, vt nõ ita multo pòſt dicitur,) *ſecundum Aegyptios Tybi vndecimus, iuxta Syros ſiue Græcos*, (ſeu potiùs Syrogræcos,) *Andinai ſextus*: &c. atque etiã ipſe chryſoſtomus, homilia de natiuitate Domini, iuxta Latinam editionẽ ita ſcribens. *Alij putant quod in Epiphanijs naſcitur Chriſtus, non damnamus aliorum opinionem, noſtram ſequimur doctrinam, vnuſquiſque in ſuo ſenſu abundat, & forſitan reuelabit vnicuique Dominus*: &c. antiquiſſima vero ſententia fuiſſe videatur illa apud Clementem Alexandrinum, primo libro Stromatum, quæ chriſtum natum ſtatuit viceſimoquinto die Pachon menſis Ægyptiorum Auguſtani, id eſt, viceſimo die Maij Iulíani, vel vno menſe prius. ſatis verò ſit ſignificare, mihi hanc videri tutiſſimam & veriſſimam vel certè veræ proximam, quæ antiquiſſima. clementis verba

quæ partim etiam suprà protuli, hęc sunt. *Sunt autem qui curiosius natali Domini non solùm annum sed etiã diem assignant: quem referunt, vicesimo octauo anno Augusti, vicesimo quinto die mensis Pachon. Basilidis autem sectatores, eius quoq. baptismi diem celebrant, totã præcedentem noctem in lectionibus transigentes. dicunt autem eum esse quintumdecimum annum Tiberij, quintumdecimum mensis Tybi. Aliqui autem eum esse vndecimum eiusdem mensis. Et de passione eius subtiliùs differentes, aliqui quidem sextodecimo anno Tiberij Cæsaris, vicesimoquinto die Phamenoth, alij verò vicesimoquinto die Pharmuthi, alij autem Pharmuthi decimonono dicunt passum esse Dominum. Quinetiam dicunt ex ijs aliqui, eum natum esse vicesimoquarto vel vicesimoquinto die Pharmuthi.* Hæc Clemens Alexandrinus, qui claruit intra annos ducentos à natiuitate Domini.

Ac sanè verisimillimum est, Romanũ Præsidem, in edicendo Censu illo primo extraordinario, obseruasse illud, quod ipsi Cæsari Augusto maximè curæ fuisse significat Dion, vt minimè molestus esset subditis, nequid turbarum darent, aut seditionem

nem mouerent: ideoq; edixisse eum commodissimâ itineribus suscipiendis anni tempestate, nempe adulto vere quæ tempestas, ita, per se commodissima, Iudæis etiam quàm alijs populis insuper duplice ratione fuit commodior: tum quod eorum messis tũc proximè peracta erat, tum quod proximè instaret festum Pẽtecostes quo alioquin omnes virilis sepus lege Mosaicâ tenerentur Hierosolymis conuentũ agere. itaq; apparet hanc fuisse longè commodissimam tempestatem edicendo & agendo Censui in Iudæa. Nequè verò vlli alij anni tempestati æquè conuenit ac vere, quod refert Lucas, natali Domini nocte *Fuisse pastores in eadem regione excubãtes & obseruantes vigilias noctis super gregem suum*: quandoquidem pecorum quæ semestri hyberno in stabulis, æstino autẽ sub dio pernoctare per eas regiones conuenta essent, fœtus etiam tunc essent teneri & noxia quoque animalia pleramque partem eadem tempestate fœtus teneros haberent, ac ob eandem causam tunc solito magis rapacia noxiaq; essent, ideoq; tunc præcipuè pastores noctu super gregẽ suum excubijs agendis opus haberent.

Porro autem natali Domini constitut
in die vicesimóquinto Pachon aut pha
muthi, id est, vicesimo Maij aut Aprili
præcipué conuenit Homiliæ Cyrilli E
piscopi Alexandrini habitæ anno inse
quente concilium Ephesinum Oecume
nicum quartum, ex codice Antonij Au
gustini, titulus huiusmodi: *Homilia Cyri
li Episcopi dicta in natiuitate Ioannis Ba
tistæ, Pharmuthi vigesima octaua Indict
ne prima.* Omnino enim pro pharmuth
illic legendum esse Phaophi, nempe p
vicesimo tertio die Aprilis vicesimu
quintum diem Octobris, manifestum
ex adscripta prima Indictione, quæ inc
pit mense Septembre, demùm trans
integro anno post finem dicti concili
que ex eo quod homiliam illam ex arg
mento ipsius constet à Cyrillo habit
esse, post literis reconciliationis à Io
ne Episcopo Antiocheno datas ad ips
Cyrillum, pariterq, (vt ex eiusdem E
stola ad Dynatum liquet) ad Maximia
Constantinopolitanum, atq. etiam
Sixtum Romanum Episcopum: qui q
dem Sixtus, mortuo Cœlestino decess
suo, octauo Idus siue sexto die Aprilis, p

...ginti dies demùm, nempe vicesimo sex-
...die Aprilis, Episcopus primùm, vt præ-
...alios agnoscit etiam Baronius, creatus
...t. Itaque natiuitas Ioannis Baptistæ re-
...ta vicesimo octauo die Phaophi, siue
...icesimoquinto Octobris, confert natiui-
...tem Christi in vicesimũ quintum diem
...harmuthi, aut Pachon, id est, in vicesimũ
...prilis aut Maij, quam proxime: prout
...ulò plus minusue semestri inter eorum
...talia interuenisse ex Luceæ historia ma-
...festũ est. Quod autem apparet ex Acto-
...m concilij Ephesini tomo sexto capite
...cimotertio editionis peltani, homili-
...m à Paulo Episcopo Emiseno Ioannis
...ntiocheni legato, admisso demùm à Cy-
...llo ad communionem, Alexandriæ habi
...m esse haud ita multo scilicet haud am-
...lius bimestri post illam Cyrilli, nempe
...roximè insequente vicesimo nono die
...ensis Chiac, id est, vicesimo quinto De-
...mbris, tanquam natali Christi, quum
...egyptios anteà neutiquàm consueuisse
...tale Christi eo die celebrare vltrò teste
...r idem Baronius, ad annum Domini
...adringentesimum tricesimum secun-
...m, numero septuagesimo quinto: id eò

facilius paulo concessū esse apparet, quo idem dies illo anno Dominicus fuer ideoq; alioquin Ecclesiastice congrega oni destinatus.

Denique, quod Iosephus Scaliger, i postrema Appendice operis de Emend tione temporum, & primo capite terti bri Canonum, in notis ad Ephemeria Abiæ, & ad verum natalem Messiæ, (sum pta vt videtur occasione ex Matthei Ber aldi opere Chronologico, quamlibet di simulauerit,) ex Ephemerijs hieraticis, s stationibus aut functionum vicibus he domadicis viginti quatuor familiarū s classium Sacerdotum, (quarum prima rat Ioiaribi, octaua autem Abiæ, ex q fuit Zacharias pater Ioannis Baptistæ, quibus, prioris libri Chronicorum cap te vicesimo quarto,) putatis ab Eucæn Iudæ Machabæi, celebratis vicesimo qui to die Iudaici mensis Casleu anni Sele cidarum centesimi quadragesimi octa de quibus quarto capite prioris libri Ma chabæorum, firmissimum argumentu a se deprehensum putat ad stabiliendu natale Christi in fine mensis Septembri aut initio Octobris: id ipsū quoque, quo

meri-

...rito sanè miretur lector, nostris aptius
...m ipsius rationibus congruit. Siqui-
...m anno centesimo quadragesimo octa-
...Seleucidarum, qui erat decimus quar-
...s tertiæ periodi Calippicæ Syromace-
...num, à Iudæis etiam vt apparet ex mē-
...m collationibus apud Iosephum, cum
...orum iugo vsu receptæ, Hyperberetæus
...acedonicus & Tisri Iudaicus, veluti cō-
...quens est è declaratis decimoquinto &
...cimosexto capitibus Tractatus nostri
...varijs Annorum formis, iniuit Calen-
...sue primo die Septēbris Iuliani pro-
...tici: ideoq; vicesimus quintus dies Cas-
...Iudaici perinde ac Apellæi Macedo-
...i conuenit vicesimotertio diei Nouē-
...is, septimanæ autem primo, quo ipso
...propterea videatur prima classis Ioi-
...ib ex restitutione Iudæ Machabæi qui
...am ipse eiusdem classis esset, functio-
...m Sacerdotalem post Antiochi Epipha
...s desolationem denuò iniuisse ac redin-
...grasse, atq. quinquagesimo die posteà,
...mpe Ianuarij vndecimo, septimanæ
...m primo, octaua classis, dicta Abiæ à
...o tempore ad eundem diem ineun-
...s consulatus Vinicij & Alfinij (anno

secũdo post bissextilem verum item p
lexticum) interuenit spatium annor
Iulianorum solidorum centum sexagi
quinque, comprehendentium dies om
no sexagies mille ducentos sexaginta s
quibus diuisis in cẽtenos sexagenos o
nos dies comprehendẽtes integtos or
hebdomadicarum viginti quatuor cla
adiectisq; ad residuos centum viginti
os alijs diebus quadraginta sex, ad cons
mandum orbem incompletum: deuẽtu
fuerit ad vicesimum sextum diem men
Februarij eiusdem consulatus, ac septim
næ itidem primum, quo vicissim Zach
rias cum cæteris è classe Abiæ suam face
dotij in templo functionem repetiuer
quam vtique septimo die postea, men
Martij quarto, septimanæ etiam septim
nempe ipso Sabbato cõpleuerit. quo ip
die proinde, cum populus maiore frequẽ
tia ad Templum conueniisset, videat
Angelus Gabriel ex Dei mandato con
ceptionem filij Ioannis Baptistæ ei annũ
ciasse. Etenimuerò ille ipse dies (quod
nimaduersione dignum) erat neomen
Xanthici siue Nisan proximè inituro an
no vicesimo octauo quintæ periodi C
lip

picæ, id est, primus dies anni Iudaici ex
lgari Iudæorum eius seculi vsu. Porro
tem sexto inde mense, nimirum ineun-
, quemadmodum haud obscurè signifi-
t Lucas, (quod ipsum etiam omnino
lt Scaliger,) missus idem Angelus Ga-
riel à Deo ad Mariam virginem, annun-
uit ei conceptionem Iesu Christi: vti-
ue neomenia mensis Gorpiæi siue Elul
ti mensis Iudaici, tricesimo die Iulij Iu
ani, septimanæ autem primo, nempe illo
osteà dicendo Die Dominico. Huic ve-
putati nouem menses lunares (quibus
emina vterum tulerit) consummantur,
ni insequentis consulatus Aelij Lamiæ
Seruilij Gemini, ipso vicesimodie Maij
vicesimoquinto die Pachon, atq; etiam
so septimanæ primo deinde inuncupādo
ie Dominico. erat enim eadem dies
siue nouissima & prima definentis
ensis Artemisij Syromacedonum & Ij-
secundi vulgaris Iudæorum. at enim
adem ipsa dies erat vtique neomenia si-
e prima dies ineuntis tertij mensis na-
turalis iuxta nostras periodos tum Astro-
nomicam octodesexcentenariam, tum
ubilaicam vndequinquagenariam, anni

ab orbe condito quatermilleſimi & ſep-
mi. Atque hinc poſtremo, ſi quidem Sc
ligeri argumentum alicuius ſit momen
conſequens eſt Dominum Chriſtum ci
cumciſum eſſe ſexto die Sinan tertij men
ſis Iudaici verùm octauo die natural
menſis tertij, ſeptimanæ itidem primo i
eſt, poſtridie quidem vulgaris Pentecoſte
Iudaicę, ipſiſſima verò tempeſtiuitate a
feſtiuitate veræ Pẽtecoſtes Moſaicę: velu
demonſtraui, Tractatus de varijs Anno
rũ formis capite tertio. Quapropter quo
ſententia omnium antiquiſſima de die n
tali Chriſti, à Clemente Alexandrino re
lata, ſtatuit ipſum natum eſſe viceſimo
quinto die Pachon, ſiue Maij viceſimo,
cui iuxta noſtros calculos ad demonſtra
tum natalem illius annũ, examuſſim qũa
drat primus dies naturalis menſis tertij
perinde ac ſeptimanę primus: eandem, pe
rinde vt antiquiſſimam, ita veriſſimam,
vel veræ proximam eſſe, ex ijs quæ iam
dicta ſunt apparet.

CAP. XVII.

NVnc accedendum eſt ad notationes
temporis baptiſmi coeptiq; ex eo pu
blici

dici ministerij Christi, ab ijsdem sacrosã-
tis Euangelicę historiæ scriptoribus ad-
bitas: quarum prima & celeberrima
abetur illa Lucę, initio capitis tertij ex-
osita his verbis, *Anno decimoquinto Im-*
erij Tiberij Cæsaris, &c. factum est ver-
um Domini ad Ioannem Zachariæ filium,
in deserto. Venit igitur in omnem regionẽ
circumiacentem Iordani, prædicans Baptis-
mum resipiscentiæ ad remissionem peccatorũ
sicut scriptum est in libro sermonum Esaiæ pro-
phetæ dicentis, Vox vociferantis in deserto
parate viam Domini, complanate semitas
eius. Quibus verbis Lucas designat tẽpus
coeptę quidem promulgationis Euange-
lij à Ioanne Baptistâ pręcursore Christi,
neutiquàm verò ipsius baptismi, Christi,
tempus inquam post quod demùm bap-
tizatus est Christus, neutiquam verò quo
baptisatus est, vt vulgo putatur.

Quod autem attinet ad anni tempesta-
tem quâ coepta est Euangelij promulga-
tio: quum nemo veterum, quod sciam, eã
definiuerit, quidam recentiorum arbitrati
sunt fuisse primum diem Tisri septimi
mensis Iudęorum respondentis mẽsi Sep-
tembri Romanorum, tribus uel quatuor

rationibus moti: sed quarum nulla vide-
tur esse satis firma. Namque prima peti-
à conuenientia initij decimiquinti an-
Imperij Tiberij decimonono die Augu-
mensis precedentis, infirma est, eo, qu-
Lucas ponens annum decimumquint-
non magis initium quam medium e-
designet. Secunda ducta à typica signi-
catione festi Claugoris tubarum lege M-
saica celebrati eo die, non valet, quia t-
met si apud Esaiam, & alibi, elata proph-
tę proclamantis vox tubę comparatur, t-
men non confirmatur Ioannis Baptil-
prędicationem significari typo illo vel-
lummodò & singulariter, vel precipué, v-
omnino, quum alij alias eiusdem typi si-
gnificationes commẽti sint. Tertia duct-
à significatione item typica solennis Ie-
nationis & Expiationis obseruatę decim-
die eiusdem mensis, tanquam Christi ba-
tizatione eodem die facta à Ioanne in Ior-
dane, & ipsa inualida est, quia & spatiu-
precursus Ioannis Baptistę eo statuitur lõ-
ge breuius iusto, nec vlla ferè apparet a-
nalogia inter typicas cęremonias illiu-
diei & Christi baptizationem, sed omni-
inter illas & ipsius sacrificium in cruce o-

bla-

latum, quo patefactus est aditus in adyta illa vera Sancta Sanctorum, nempe cœlos quemadmodum interpretatur Apostolus Epistola ad Hebræos. ac sane ad baptismũ Christi annalogiam multo manifestiorẽ habet decimus dies mensis primi, quo vniuersus populus Israeliticus duce Iehoshua typicè baptizatus est in transitu Iordanis, quemadmodum anteà Mose duce in transitu maris Erythræi: neq. tamen vllus vel veterum vel recentiorum, quantũ intelligo, Christi baptismũ ad eum diem retulit. Quarta denique ratio, petita à publica denuntiatione anni Iubilei, tanquã continuo insequentis, secundum Legem facta decimodie septimi mensis, quo baptizatus sit Christus, decẽ diebus post cœptam prædicationem Ioannis, præter labes contractas à præcedente, etiam quemadmodum à quibusdam ipsorum adhibetur hactenus est infirma, quatenus Iubileorum interualla solidis quinquagenis annis definiat, quę vnde quinquagenis, vt pote septies septenis siue septem septimanis siue sabbatis annorum constabant, ac ne sic quidem vel chronologicis argumẽtis satis confirmetur, vel præstantiorum

chronologorum calculis satis compro-
tur, quibus etiam omnium eiusdem
nionis auctorum calculus pluribus m
vitiosus deprehenditur, pariter ac inst
tum inane, quod eundem diem decim
mensis septimi, tanquam diem bapt
Christi, medium septuagesimę ac post
mæ Hebdomadum Danielis ratioci
sunt,

Quapropter haud iniuria qui cens
Euangelium prędicari à Ioanne Bapt
coeptum verna tempestate anni natu
ac Israelitico Diuina Lege sancito me
primo. primùm quia apparet antiqui
mos patres Christianos principium E
gelij, licet haud omnes eodem modo
tellectum, retulisse sicut ad decimũqu
tum annum Imperij Tiberij, ita ad con
latum Rubellij & Fusij Geminorum
ceptum demùm post brumale. solstiti
illius anni. deinde quia semestre æstiu
erat magis idonea tempestas tum egre
populi ad audiendum Ioannem prædi
tem in deserto, tum etiam incipiendo
exequendo Baptismi sacramento, præs
tim iuxta veterem ritum, quàm semest
hyberuum: tertio autem, quia si, quod al
arb

bitrati ſunt, ad conſtituendum functio-
illius initium, veterum typorum Bap-
mi exhibitorum tempeſtates reſpicien-
ſint: certè illuſtriſſimi illius typi pri-
menſe verno vel exhiberi primùm
pti ſunt, vt Nubes ſub qua Deus eduxit
elitas ex Aegypto, vel omnino conti-
runt, vt tranſitus maris Erythræi ducatu
ſis, præſertim verò Iordanis fluminis
ſitus Iehoſhuâ duce, die decimomen-
primi, quandoquidem & in ipſo Ior-
ne Ioannes Baptiſta idem Sacramentũ
era adminiſtrauerit, & quidem præci-
circa ipſum tranſitus locum, nempe
habaram, quemadmodum eam vocẽ
nulli è doctioribus interpretantur.
id quod eodem ferè tempore pariter ac
o, nempe poſtridie tranſitus Iordanis
gale, Iehoſua Dei iuſſu renouauit Le-
Sacramentum Circumciſionis, in cu-
locum demùm ſucceſſit Sacramentũ
ngelicum Baptiſmi?
m verò quod ad notationem tempo-
verbi Domini ad Ioannem Baptiſtam
à Luca adhibitam attinet: Lucas vt
dò dixi, ea tantum ſignificat Ioannem
moquinto anno Imperij Tiberij cœ-

pisse prędicare& baptizare, neutiquàm
rò Christum eodem âno baptizatum
non magis quàm Ioannem fuisse care
traditum eodem anno cuius narration
proximè sequentibus exponit, ante ips
Baptismi Christi, cuius historiam pos
demum subiungit. Quinimo tum cæt
Euangelicæ historiæ scriptores, tum pr
sertim ipse, passim significant Ioann
maiore temporis interuallo anteces
Christum, vt) quemadmodum apud
Angelus Gabriel dicit Zachariæ pat
ius(*conuerteret corda patum in filios, &
belles ad prudentiam iustorum, vt pa
Domino populum instructum*: qui etiam
terim tametsi(vti scribit Ioânes Apos
lus)*nullum miraculum edidisset* tamẽ a
omnium Oculos & animos in se conu
terat, tantamq; auctoritatem apud Iud
os comparauerat, vt iuxta verba eiusd
Lucæ,*expectaret populus & cogitarent
nes in cordibus suis nunme esset Chri
ille*: quod neutiquam profectò pauci
ebus vel mensibus, vel vnico anno
cisse, quin potius â tennioribus initi
latim incrementa feciſſe videatur.
enim verisimile apparet, quod non

autumant, populum nouitate partim sacramenti Baptismi, partim austerę vitæ Ioannis, cateruatim primâ famnâ ad eum confluxisse: quum eodem tempore & ante eum in Iudæa extitisse referat tum *Hernerobaptistas* Epiphanius, libro primo, capite decimoseptimo, *quotidiana baptizatione vti solitos ad purgationem peccatorũ*, tum *Essenos* Iosephus secundo libro belli Iudaici, non modò *quotidianis lauacris* itidem, sed etiam *magna* in speciem *austeritate vitæ*, non sine *magnæ apud populum sanctitatis opinione, vti consuetos*: cuius sectæ habitus est celeberrimus ille Manahemus, qui Herodi regnum prædixit, quẽ propterea rex non solùm ipsum, sed etiam Essenos propter ipsum religiosa de iis cõcepta opinione, in pretio habuit: vt idem refert, Antiquitatum libro decimoquinto, capite decimotertio. pleroſque autem omnes suspicatos Ioannem (etiamsi è tribu Leui, vtpote sacerdotis filium, quòd eò magis mirum,) fuisse ipsum Christum, cõstat è concione Apostoli Pauli apud eundem Lucam in Actis Apostolorum, qui locus apprimè facit ad confirmandam nostram sententiam: vbi inquit Paulus, *Post-*

quam Ioannes prædicauerat ante faciem ad-uentus Christi baptismum resipiscentiæ omni populo Israelis, quũ implesset cursum suum, dixit, Quem tandem suspicamini me esse? ego vero non sum ille, sed ecce venit pone me, cuius non sum dignus qui soleas pedum solu-nam. Quod si Ioannes prędicauerat bap-tismum omni populo Israelis, atque im-pleuerat cursum ante aduentum, id est, an-te Baptismum Christi, postquem adhu integrum ferè annum prædicasse eum li-quet ex Euangelio Ioannis Apostoli, se ita vt sensim *minueretur, crescente Christ* quemadmodum apud eundem ipse Bapt sta loquitur: omnino par est existima totius illius cursus tẽpus fuisse haud pau maius hoc residuo, ideoq; quum hoc pr ximè annum æquauerit, illud saltem bie nium superauisse ac triennium saltem æ quauisse, quo scilicet ipse sensim auger tur vsque ad Baptismum Christi, sicut se sim minuebatur posteà. Neque verò e stimet quisquam Baptistæ cursum men randum esse pauculis illis quæ de eo tra derunt scriptores historiæ Euangelic præsertim Mattheus & Marcus, ante B tismum Christi: quum ijdem omnes,

cep

cepto Ioanne Apostolo, etiam primum annum prædicationis Christi post Baptismum ipsius prorsus omiserint, (vnde quibusdam veterum patrum Christianorum vt Epiphanio, nata est opinio, Christum post Baptismum prædicasse tantummodò duos annos, imò nonnullis, vt Clementi Alexandrino, duntaxat vnum,) Lucas verò disertè affirmet Ioannem, ante baptizatum Christum, *Multa alia*, præter ea quę scriptis mādata sunt, *exortatum euangelizasse populo.* Quod autem quidam obiiciunt, Ioannem Apostolum Euangelij capite primo, versu vicesimonono, dicere Ioānem Baptistam, proximo die post solennem baptizationem suam, quasi tunc primò cœptam, vidisse Iesum venientem ad se, vtique quasi vt baptizaretur: non est verum. dicit enim, *post legationem Iudaeorum missam ad Ioannem Baptistam*: quam missam esse post baptizatum Christum, circa finem quadraginta dierum tentationis eius in deserto, tum Epiphanius manifestissimè capite sæpiùs allegato contra Hęresim Dementium, tum alij omnes, quos quidem viderim, Harmoniæ Euangelicæ interpretes confirmant.

Itaq; hæc est prima ratio sententiæ nostræ de Christo baptizato aliquot annis post cœptam Euangelij prædicationem, petita ab idonea & consentanea mensura cursus prædicationis Ioannis Baptistæ, *vt præpararet Christo omnem populum Israeliticum instructum, ante aduentum eius.* quandoquidem hoc, vno anno, vix aut ne vix quidem factum esse, vel fieri potuisse appareat.

Cap. XVIII.

SEcunda temporis baptismi Christi à Luca item adhibita notatio, est ætatis eius quando baptizatus est his verbis. *Ipse autem Iesus incipiebat esse quasi annorum triginta, filius, vt existimabatur, Iosephi,* &c. vel, *Ipse autem Iesus erat quasi triginta annorum incipiens, siue initiatus,* quomodo participium ἀρχόμενος, ab eo media voce vsurpatum significat, ita vt videatur dictum de cœpta à Baptismo publica functione illa triplici ministerij officij & muneris, nempe Prophetici Sacerdotalis & Regij, ad quam Christus ante iacta mundi fundamenta destinatus erat, & propter quam tan-

tandem carnem humanam aſſumpſerat, potiùs quàm de anno ætatis ipſius, vt multi intelligunt. ſequentia verò verba ſic cõiungenda, ὃν ὡς ἐνόμιζετο, apertè ſignificant, *qui quidem exiſtimabatur eſſe*, ſiue *habitus eſt filius Ioſephi*, &c.

Etenimuerò apparet Chriſtum baptizatum eſſe poſt mediũ anni naturalis Iſraelitici, vtpote octauo die Dij menſis Syro-græcorum, cui conuenerit Marcheſuan menſis octauus Iudæorum, iuxta Epiphanium contra memoratam hæreſim Demẽtium, ac menſis Athyr Ægyptiorum, ac Nouember Romanorum. quę opinio probabilior eſt, quàm Pontificia à Baronio approbata, quæ baptiſmum Chriſti in ſextum diem Ianuarij confert. ſiquidem refert Epiphanius eodem loco, Chriſtum in conuiuio nuptiali in Cana oppido Galilææ, edito primo miraculoſo ſigno diuinitatis ſuæ mutatione aquæ in vinum, manifeſtam feciſſe gloriam ſuam, ſexto die Ianuarij, vtpote cui conueniret dies vndecimus Tybi menſis Ægyptiorum Auguſtani, & quidem ſexaginta diebus poſt Baptiſmum Chriſti, vnde appareat editum eſſe circa vndecimum diem Tebeth decimi

menſis Iudaici, cui item reſponderit Ægyptiacus Tybi, ſed & omnis antiquitas ipſum celebrauit, ipſaque adeo Romana Eccleſia etiam nunc celebrat quotannis eodem die, cantans, Hodiè viuum factum eſt ad nuptias: nec alij diei vnquam imputatum fuiſſe legitur. quare fruſtrà conatus eſt Baronius illud antiqua diei poſſeſſione deiicere, qui nec ipſe quidem comminiſci potuerit ad quem alium diem potiùs referret: vt Chriſti baptiſmum potiùs, eiuſdem Romanæ Eccleſiæ auctoritate, eo die ſtabiliret. enimuerò conſentiens ſententia omnium ſeculorum & populorum Chriſtianorum ſtatuentium primũ Chriſti miraculum editum hac tempeſtate, & quidem mẽſe iuxta naturæ legem nuptiali, multo magis cõfirmauerit Baptiſmum adminiſtratum eſſe circiter duobus menſibus anteà, quo refertur ab Epiphanio quam quotidiana [illegible] nenſium inconſtans ac vacillans, atque ſibi ipſi diſſentiens & repugnans opinio ſtatuentium Baptiſmum pariter ac primum miraculum eodem die, arguerit hoc potiùs quàm illum referendum eſſe ad aliud tempus, quod nec ipſi quidem poſsũt de-

designare. Pontificiam verò hanc opinionem vel quorundam è Basilidianis hæreticis fuisse, vel certè ad illam Basilidianorum proximè, nempe intra quatriduum, accessisse, disertè affirmat Clemens Alexãdrinus, primo Stromateo, verbis paulò superiùs allegatis. quod autem ait Baronius Origenem Epiphanio antiquiorem, homilia prima in initium prophetiæ Ezechielis, conferre Christi Baptismum in mensem Ianuarium, apparet illîc legendũ esse non Ianuarium sed Iunium, vtpote quartum à Iudaico mense Paschali: quanquam inde suum Ianuarium, tanquã quartum ab Octobri collato cum Tisri Iudaico, expiscatus videtur Hieronymus, & Origenis opinionem eatenus incrustasse, cõmentario ad eundem locum, sed omnino planis videtur ratio, qua vterque Baptismum Christi cõfert in quartum mensem, propterea scilicet quia Ezechiel quarto mense anni (nempe quarto à Paschali mẽse primo) prophetare cœperat. Quum igitur scribat Lucas Christum tempore Baptismi fuisse annorum quasi triginta: nimirum significat eum tunc fuisse filium annorum triginta, quemadmodum loquun-

tur Hebræi, & locutus eſt Deus ad Moſem, libro Numerorum, de tempore aſſumendi Leuitas, nempe Chriſti Typos, ad legalium ſacrificiorum miniſterium, id eſt, egiſſe, & ſaltem quaſi dimidia ex parte, neutiquam verò omnino (vt contendit Baronius) exegiſſe annum ætatis triceſimum: quemadmodum Lucam intellexiſſe videtur antiquiſſimus pater Irenæus, libro ſecundo contra Hæreſes, capite viceſimo nono: perinde ac Epiphanius loco ſæpius allegato, atque etiam Hieronymus initio dicti commentarij, in Ezechielem. nec non Auguſtinus, libro ſecundo de doctrina Chriſtiana, ſcribens in hæc verba. *Annorum quidem fere triginta baptizatum eſſe Dominum retinemus auctoritate Euangelica.* Neque verò Ignatius ille quo auctore ſiue gemino ſiue adulterino præcipuè vtitur Baronius, in Epiſtola ad Trallianos inquiens, *Chriſtum tres annorum decades πολιτικῶς ἀμφίον*, id eſt *in vita ciuili verſatum ſiue degentem ciuilem vitam, baptizatum eſſe:* neque Chryſoſtomus, decima homilia in Matthæum ſcribens eundem *poſt triginta annos eſſe baptizatum*

natum: quasi de totidem expletis & transactis necessariò sunt intelligendi. Nedum vt existimemus Christum tunc fuisse natum annos triginta tres, qui Iesuiticis Suffigæ atque etiam Mathematicis Keppleri rationibus consurgunt à quadragesimo primo vel quadragesimo anno Iuliano ad septuagesimum quartum vel tertium, ac decimumquintum Tiberij.

Atque hinc suppetit secunda ratio confirmandæ sententiæ nostræ de tempore baptizati Christi, videlicet eum baptizatū esse aliquot annis post decimum quintum imperij Tiberij, quo Euãgelium promulgari cœptum est. Siquidem natus est Dominus anno mundi conditi iuxta calculū nostrum quatermillesimo ac septimo, cōsulibus Ælio Lamia & Seruilio Gemino, sequentibus Ælio Cato & Sentio Saturnino, medio tempore secūdi Census acti ab Augusto, primi autem acti per Quirinium in Syria, anno quadragesimoprimo Æræ quæ Epochæ Cæsaris Octauiani præ cęteris vsitatæ, tricesimo tertio cœptæ ab Actiaca victoria monarchiæ eiusdem, pariter ac restituti confirmatique regni Herodis, quadriennio ante huius mortem, tri-

cesimo anno Cæsaris Octauiani appellati Augusti, atque anno proxime præcedente Tiberij ab Augusto adoptionem ad Imperij consortium : & quidem verna tempestate illius anni, iuxta antiquissimam sententiam apud Clementem Alexandrinũ, quemadmodum clarè demonstratum est in præcedentibus. Iam verò à tempestate verna illius anni supputatus annus tricesimus circiter dimidia sui parte transactus, pertingit ad autumnum incepti decimi noni anni Imperij Tiberij Cæsaris post mortem Augusti, consulatu Cneij Domitij Ahenobarbi & Auli Vitellij eoq; mortuo Camilli Scriboniani ad finem tendẽte. Vnde consequens est Baptismum Christi, indeq; eius publici ministerij initium tricesimo ætatis suæ anno proximè dimidio factum, neutiquàm anteuertisse hunc annum Tiberij. Verũtamen Ioannes Baptista triennio anteà prædicare & baptizare cœperit, anno ætatis suæ vicesimo septimo, etiamsi Leuita, imo Sacerdos, quandoquidẽ nec typus christi fuerit, nec Leuitico ministerio cæremoniali, nec Sacerdotali munere in templo functus sit. Erat autem anno illo baptizati christi, octauus

dies

ies Dij & Marcheſuan, item iuxta noſtrã
eriodum Iubilaicam octaui menſis octa-
us, at iuxta Aſtronomicam nouinonus,
thyr autem Ægyptiaci quintus, ac No-
embris Romani primus, ſeptimanæ vero
eptimus ſiue *Sabbathum*, quo maiore po-
uli circa Ioannem Baptiſtam frequentia
congregatione chriſti Domini Baptiſ-
mum & Manifeſtationem celebratam eſſe
eriſimile eſt.

Tertia notatio temporis Baptiſmi chri-
adhibita ab omnibus præſertim vero
ribus prioribus Euangelij hiſtoricis, eſt
diuina illa reuelatione & manifeſtatione
tius facta eodem tempore, *dimiſſo cœlitùs*
in ipſum Spiritu ſancto corporea ſpecie cum
voce ſonante, Hic eſt filius ille meus dile-
ctus, in quo acquieſco: ad quod tempus ni-
mirum *manifeſtatæ iuſtitiæ æternæ, vnctique*
ſancti ſanctorum, oleo Spiritus, *ad confir-*
mandum multitudini Iudæorum *fœdus* E-
uangelij prædicando & edendo miracula,
cœpta reſtaurari vrbe Hieroſolymorum,
vnde ſeptuaginta ſeptimanæ annorum cõ-
plendæ erant, iuxta prophetiam Danielis,
& earum inierpretationem antiquitùs, ſe-
cundum Euſebium, ſecundo capite octaui

libri Euangelicę demõstrationis,& Theodoretum commentario in nonum caput Danielis, omnium maximè in Ecclesia Orientalibus receptam, vt ex Zonara et & cedreno,aliisque apparet:quam item recentioribus apud nos præcipui, Melanchthon in chronico, & commentario in Danielem,Foxius noſtras in Oliua Euangelica,Paræus in Oratione chronologica de Septuaginta Hebdomadibus Danielis, ſubiuncta explicationi prophetiæ Hoſeæ, è Pontificiis etiam Pintus in Danielem, aliique amplexati ſunt: atque adeo omnino omnes indeab initio Eccleſiæ amplexaturos fuiſſe apparet, ſi aptum & conueniens tempus exitui decreti pro reædificatione vrbis Hieroſolymorum inuenire potuiſſent. Reædificationem autem Vrbis Hieroſolymitanæ,vnde Septuaginta Hebdomadum initium petendum ſit intelligendam eſſe illam Nehemiæ opera inſtitutam viceſimo anno Artaxerxis Longimani, conſtat item ex antiquiſſimorum patrum iudiciis conſentientibus, nempe Iulij Africani apud Euſebium eodem loco & Hieronymum in Danielem, itemq; chryſoſtomi homilia aduerſus Iudæos ſecun-

nda alias tertia, & Theodoreti loco di-
o, quorum sententiam deinde Ecclesiis
dem Orientalibus maximè receptam
isse, ex recentioribus apparet: eandemq;
occidentalibus, secundum Bedam no-
ratem, libro de Natura rerum, & tertio
xpositionis Esdræ, deinde ad nostrum
sque seculum plerique secuti sunt: adeo-
ue itidem omnino omnes ab initio abs-
e controuersia secuturos fuisse apparet,
vllum vicesimum Artaxerxis annum,
ndeseptuaginta septimanæ annorum na-
uralium supputatæ, ad Baptismum siue
anifestationem christi terminarentur,
uenire potuissent.

Itaque tertia ratio sententiæ nostræ de
mpore baptizari Christi petitur à calcu-
o vndeseptuaginta Hebdomadum Dani-
lis: quibus iuxta antiquissimam & ge-
minam ipsarũ interpretationem, defini-
ur interuallum temporis, ab edictâ siue
nstituta restauratione vrbis Hierosoly-
mitanæ, ad releuationem siue manifesta-
ionem ipsius Christi. Nam ab ineunte
nno vicesimo Artaxerxis Longimani
Persarum Imperatoris, qui Xerxe patre
mortuo vel interfecto, imperare cœpit

anno ſecundo Olympiadis ſeptuageſimæ ſeptimæ, plus minùs ſemeſtri ante Themiſtoclis Athenienſis fugam in Aſiam, auctore Thucydide, libro primo belli Peloponneſſiaci, collato cum Diodoro Siculo ac viginti annis poſt prœlium Marathonium, idq; mox ſubſecutam mortem Darij Hyſtaſpis, poſtquàm is imperauerat omnino vnum & triginta annos iuxta Eteſiam, velut latiùs explicui in libro de Emendatione Temporum: ab ineunte, inquam, anno viceſimo Imperij Artaxerxis Longimani, autumno, quando Deus cœpit exequi decretum de reædificandâ vrbe Hieroſolymitanâ operâ Nehemiæ, quemadmodum declaratur initio libri ipſius, numerati anni quadringenti octoginta tres, quæ ſunt vndeſeptuaginta ſeptimanæ annorum, exactè complentur & conſummantur autumno deciminoni anni Imperij Tiberij Cæſaris: cui anno anniq; tempeſtati proinde demùm conuenit manifeſtatio Chriſti, quæ facta eſt palàm miſſione Spiritus Sancti & voce Dei patris de cœlo, tempore baptiſmi ipſius: ita vt eodem tempore cum initio publici miniſterij ipſius vna iniret ſeptuageſima &

po-

ostrema reliqua Danielis Hebdomas, *ua fedus multis confirmaturus esset.*

CAP. XIX.

QVarta notatio temporis coepti publici ministerij Christi, à Ioanne exhibita, est huiusmodi. Primo post Baptismum *festo Paschatis Christus ascendēs Hierosolyma, quum inuenerat in Templo venditores boum & ouium & columbarum, ac nummularios sedentes, flagello facto e funiculis omnes eiecit è Templo, atq. oues & boues ac argentariorum nummulos effudit mensasq. subuertit. Interrogantibus autem autem autem Iudæis, Quod signum ostendis nobis vt ista facias? Respondens Iesus dixit Destruite Templum hoc, & tribus diebus eriam illud. dixerunt igitur Iudæi, Quadraginta & sex annis hactenus ædificatum est* [illegible] significat verbū [illegible] enunciatum aoristo tempore:) *& in tribus diebus eriges ipsum? At Christus loquebatur de templo corporis sui.* Hactenus Apostolus. Ex illis autem Iudæorum verbis de Annis ædificari Templi Hierosolymitani, suppediatur quarta ratio con-

firmandæ ſententiæ noſtræ de anno ba
tizati & reuelati Chriſti. Neque enim ve
ba illa de Templo ædificato ſub Zoroba
bele intelligi poſſunt, vt multis viſum
præbitâ erroris occaſione, vt ex Clemen
tis primo Stromateo, Euſebij octauo
bro Euangelicę demonſtrationis ato
Chronico, & Hieronymi commentari
in nonũ caput Danielis liquet, ab opinio
ne ſolutæ captiuitatis Babylonicæ initu
Perſici regni Cyri, tanquàm inde ad ſex
tum annum Darij Hyſtaſpis interueniſſe
quadraginta ſex anni, quum interuenerin
tantum quadraginta tres. & captiuitas Ba
bylonica ſoluta ſit demùm poſt captam
Cyro Babylonem completo multò maio
re eius regni Perſici tempore, vt pote an
no viceſimo tertio iuxta Xenophontem
libro octauo inſtitutionis Cyri, ſuffragãt
Herodoto lib. primo hiſtoriæ ſuæ, etenim
illud Templũ altero anno post soluta Bab
lonicã Septuaginta ānorũ ab initio Impe
rij Nabuchadnezaris captiuitatẽ, ac ſecũdo
Monarchiæ at viceſimoquinto Perſici re
gni Cyri, cœptum ædificari, intra annos
inde octodecim finitum ac dedicatum eſt,
vtpote anno ſexto Imperij memorati Da
rij

ystaspis Persarum Imperatoris atque
septuaginta post euersum primũ vt
bro Ezrę collato cum Prophetia Ag-
præsertim Zacharię, manifectum
sentientibus antiquorum interpre-
nibus, locis modò citatis, pariter ac
phi postremo capite deimi quinti li-
Antiquitatum. Ideoque illa verba Iu-
rum omnino sunt intelligenda de Tẽ-
quod amplius & Augustius circa illud
ndum antiquius ędificare cœpit He-
s Antipatri filius, anno regni sui de-
octauo, post plusquam biennij ap-
tum operis inde ab anno decimo-
nto, vt ex eodem Iosepho colligitur,
ro primo belli Iudaici collato cum de-
noquinto Antiquitatum, quod licet ex
ne potissima quoad ipsam operis sub-
niam post octo annos absolueretur,
nen omni ex parte absolutum non fuit,
demùm post annos septuaginta &
o, Gessio Floro præside Iudæę, nempe
inquennio antequam rursum funditùs
erteretur: vt disertè affirmat idem Io-
nus, penultimo capite vltimi libri an-
uitatum, his verbis. *Porro quum audiret*
binus, Gessium Florum sibi successorem
missum

missum aduenire, &c. Iam absolutum
& Tẽpli ædificiũ. ἤδη δὲ τότε καὶ τὸ ἱερὸν ἐτε
Populus igitur cum videret esse in otio
ter octodecim millia opificum, solitorum
ctenus in Templo ex operarum Merce
victum quærere, nolensque sacram pe
am repositam habere, nequando præda
manis fieret, simulque opificibus inde p
sum cupiens, quod vel vna hora diei op
statim merces repræsentaretur: suasit reg
grippæ iuniori,) *vt orientalem instaur*
porticum, quæ Templi extima claude
Ita Iosephus. Quod si septemdecim a
regni Herodis completis ante cœp
restaurari Templum, adijciantur qua
gintasex restaurationis vsque ad reu
tum Christum, qui ex eorum summa
ponitur anno sexagesimustertius, si q
dem putetur, vt alij putant, ab initio re
eius receptis ope Sosij legati Anto
Triumuiri Hierosolymis Agrippa & C
uinio consulibus, autumno anni secu
Aeræ Cæsaris, cadit in decimumterti
annum Imperij Tiberij Cęsaris, fermè
ennio antequam Ioannes Baptista Eu
gelium prædicare cœpit, ideoque neu
quam quadrat proposito: verùm putat
se

nio posteà ab Actiacâ Cæsaris Octa-
victoria & restituto Herodis Regno
nussim conuenit in decimumnonum
um Imperij Tiberij: ita vt huic quo-
consequens sit Christum anno Tibe-
lemùm decimonono Baptizatũ & re-
tum esse, atq; frustra Cæsarem Baro.
n hic imputare errorem Iosepho de
o Templi ab Herode restaurare cœp-
uem apparet hærere in suo perinde ac
gari anni Baptismi Christi calculo.
nimuerò ratiò & series actorum regis
rodis circa illud tempus, & si propter
a regni eius initia admodum confusa,
d Iosephum, collatis decimoquinto &
imosexto capitibus primi libri de bel-
udaico, cum posteriore parte decimi-
nti & priore decimisexti libr. Antiqui-
um, ita constat. Apuleio & Neruâ con-
ibus, sub initium Olympiadis centesi-
nonagesimæ, Augustus in Syriam pro-
tus, quemadmodum refert etiam Dion
ro quinquagesimo quarto, Zenodori
rarchiam cõcessit Herodi, decimosep-
no regni eius anno, iuxta Iosephum, à
to cum Hierosolymis & interfecto
tigono. Inde autem deducto ad mare

Cęsare, Herodes in regnum reuersus extructam vrbem Sebasten, & in ea T plum Augusto dedicatum, missosq; xandrum & Aristobulum filios Ro forte in comitatu ipsius Cæsaris, in Zenodori elegantissimum ei tem construxit è marmore candido, ad I nis fontes, Panio appellato loco quo dem quadriennio videtur ædificasse quod tempus etiam, nempe consulat mitij & Scipionis, sub initium Oly dis centesimę nonagesimę primę, cel rimam vrbem Cæsaream, cum portu, it alio templo Cęsaris, & theatro & a theatro, ex ædificauit, spatio annorum odecim, nempe vt apparet post pri Actiadem auctumq; ab Augusto ei gnum. eodem autem tempore videtur fectus Romam salutatũ Cęsarem & a ducẽdos domum filios: ac in itinere A notheta ipsis Olympijs constitutus e odemq; anno, iuxta Dionem, Marcu grippa reuersus est in Syriã: quem He des, anno sequente, Libone & Pisone c sulibus, hospitio excepit Hierosolymis anno insequente, consulatu Crassi & L tuli, ad Agrippam præter Rhodum &

tium nauigans, deindeq. eum comita-
per pontum, Paphlagoniam, Cappado
, Phrygiamq. Ephesum ac Samum
que, Ionicis Iudeis impetrauit immuni-
em, & licentiam mittendi sacram pe-
niam Hierosolyma. ac tunc demùm,
mum reuersus, conuocato in con-
nem populo, postquàm commemoras-
quantum felicitatis eis suus principa-
attulisset, ac quibus vrbibus alijsq. spe-
lis operibus ędificatis Iudęam aliasq.
contributas ditionis suæ regiones exco-
isset & exornauisset, eodem tempore vi-
tur ei persuasisse approbationē propo-
i sui, ędificandi Templum: ac deinde
pisse ędificare illud sequente vere, Ti-
erio Nerone & Quinctilio Varo consu-
bus, anno decimo octauo regni restituti,
dixi, post plusquam biennij apparatum
peris inde ab anno decimoquinto. Bien-
o autem posteà Romam denuò profe-
ius ac accusandos filios corā Cęsare, an-
o deinde insequente, Iulio Antonio &
bio Maximo consulibus instituto Ago-
pentaeterico, Cæsareę demum omni-
us suis numeris consummatę dedicatio-
em magnificētissimè celebrauit, decen-

nio post. Cæsaris discessum é Syria vic
nio post debellatum interfectumq,
tonium & Cleopatram, ineunte anno
cesimo octauo regni sui ab interfecto
tigono, circa medium Olympiadis ce
simę nonagesimæ secundę.

Quinta notatio temporis publici m
sterij Christi obseruata est apud Luc
in christi concione Nazarethæ habit
verbis illis Esaię Prophetæ, videlicet,
ritus Domini super me, propterea quod
xit me: vt euangelizarem pauperibus
me &c. & vt pradicem annum Domini
ceptum. Ex quibus quidem verbis ded
potest quinta ratio confirmandę sente
tiæ nostrę de tempore Baptizati chri
quatenus nempe communis plerorum
fuit opinio, ijs significari, annum illu
quo christus proximè post coniectum
carcerem Ioannem Baptistam, in Gali
prædicare cœpit, fuisse vel Iubileum
saltem Sabbaticum. enimuerò annus
cesimus Imperij Tiberij, ab autumno hui
anni naturalis cœptus, fuit Iudæoru
Sabbaticus, vtpote à soluta captiuitate B
bylonica octogesimus primus, post recep
ta verò ab rege illo Herode ope Sosij Hie
ro

solyma, (anno quem ab autumno prę-
dente fuisse Sabbaticum diserte refert
osephus in fine decimiquarti libri Anti-
uitatum. his verbis: *Vtentesq, desperatio-
pro fortitudine, ad extremum perdurabāt
sessia tam numeroso exercitu, ipsi fame si-
l laborantes & inopia, nam in Sabbati-
annum inciderat oppugnatio,*) decimus
q. vllus alius Sabbaticus, (nedum Iubi-
s,) à Iudęis illo seculo intra septenni-
antè vel pòst celebratus est. quaprop-
etiam huic consequens est, primum
num prædicationis christi, nempe in
lilæa cœptę post iniecta Ioanni Bapti-
vincula, conuenisse demùm vicesimo
no Tiberij, primum autem à baptismo,
no eiusdem decimonono.

Quod autem quidam ipsum Baptismi,
quam eundem cœpti promulgari E-
ngelij, alij autem Crucifixionis christi
num, non modò Sabbaticum sed etiam
ileum censendum esse necessariò con-
dunt: si recta dinumeratione annorum
à conditu mundi, vel ab Israelitarum
ressu duce Iehoshua in promissam ter-
n chananæam, vel à soluta per cyrum
tiuitate Babylonica id confirmassent,

rectè feciſſent. ſed quum illa deficient dicãt Iubileum fuiſſe typum Chriſti, (im potiùs libertatis noſtræ per Chriſtũ pa tæ,) in quo fruituri eſſemus vero Iubil in remiſſione peccatorum, typum aute & rem ſignificatam, vmbram & corpus portere conuenire: facilis & reſponſio concedatur Iubileum fuiſſe typum lib tatis ſpiritualis per Chriſtum acquiſi omnino typum & rem typi oportere co uenire quoad ipſam ſubſtantiam rei, neque oportere neque opus eſſe quoad lam circunſtantiam temporis, præſert quum appareat nullum Iubileum eo ſe lo, ne dicam poſt ſolutam captiuitatẽ bylonicam, obſeruatum eſſe. alioqui ve quemadmodum actu Iehosua Populum fraelis poſt quadraginta annorum erro in deſerto, induxit in terram promiſſa & Cyrus actu Populũ Iudaicum poſt ſe tuaginta annorum ſeruitutem Babylo liberum dimiſit, quorum vterque ty fuerit Chriſti: ita Chriſtum die cœpti dicari Euangelij, aut Baptiſmi aut cru xionis ſuæ, oportuiſſet vniuerſam Ec ſiam electorum iuſtificatam & peccat ſeruitute liberatam, actu in promiſ

cœlestem hereditatẽ intromittere: quod neutiquam fecit, sed soluto tunc redemptionis & liberationis pretio per singula secula vnumquemque electorum die efficacis vocationis fide donatum actu iustificat, & peccati seruitute liberat, atque die mortis demùm ad æternam vitam in cœlo fruendam, cuius typus erat hæreditas terrestris Chananęæ, anima tenus, actu intromittit. eadem autem ratione contendi posset Christum crucifixũ esse vel septimo die septimanę vel septimo anni mẽse, quia vterq; typus fuerit æternę quietis & lætitię electis per Christi cruciatum parta. sed & eodem argumento contendi posset, oportuisse Christum crucifici eodem die & eadem hora qua oportuit mactari agnum Paschale, vtpote ipsum quoque typum Christi: quem tamen postridie illius diei crucifixum esse constat. quid? quod ingressus Summi sacerdotis in Sanctuarium intimum semel quotannis, fuit ibidem illustris typus patefactæ viæ in Cœlum per Christi mortem & resurectionem, teste Apostolo, capite nono & decimo Epistolę ad Hebræos: qui tamen prorsus alia anni tempestate institutus fuit. Porro ratio eo-

rum , si ad formam syllogismi reducatur, fuerit huiusmodi. Vmbra omnino corpori cuius est vmbra conuenit tempore. Typus omnino conuenit rei significatæ vt vmbra corpori : ergo typus omnino significatæ conuenit tempore. Huius syllogismi conclusionem omnino veram esse ne ij quidem ipsi puto affirmauerint: ergo necesse est alteram præmissarum propositionum esse falsam: & quidem secundum siue minor manifestè laborat fallacia dicti simpliciter , quia Typus similis vmbræ non simpliciter & omnino, sed tantum secundum quid, sine quadamtenus ac nimirùm sicut olim sub legis obscuritate, multorũ seculorum decursu illa vmbra fuit sine corpore: ita coruscante vndique luce Euangelij , corpus fuit sine vmbra. atque apparet Christum crucifixum esse & media septimana postrema illarum septuaginta septimanarum Danielis, propè item media septimana Iubilaica siue annorum Sabbaticorum. Denique modus arguendi à typo eatenus probatus est quatenus firmis argumentis demonstratibus quomodo typus explicandus ac ap-

pl

licandus, & quousque extendendus sit, nititur: alioqui neutiquàm probabilis, tpote magnam inanibus commentis fe-estram aperiens. vis autem rationis no-træ sita est, non tam in relatione typi ad em significatam, quàm in alluſione Chri-i ad præsentem tempestatem & occasio-em.

Sexta notatio temporis publici ministe-i Christi adhibetur partim à Ioãne scri-ente *Christum rediisse in Galilaam, qua-rimestri ante* secundam à Baptismo *mes-* & Pascha, partim etiam à cæteris E-angeliographis contestantibus Ioannem aptistam sub idem tempus ab Herode etrarcha, quem reprehenderat ob obla-m Philippo fratri vxorem Herodiadem, oniectum in carcerem, deinde intra an-m, nempe insequente eiusdem Herodis e natali decollatum esse. *Herodias enim,* quiunt, *imminens neci Ioannis Baptistæ, ta idoneum tempus, quum agerentur He-dis natalia, filiam cui saltationis gratia erodes spoponderat se daturum quicquid uisset, iussit petere caput Ioannis. quapro-r eodem tempore Herodis iussu Ioannes in arcere decollatus est.* Eius autem decolla-

tionem antiquitùs retulerunt Alexandrini & Ægyptij Christiani ad primum diem anni sui, nempe primi ipsorum mensis Thoth, respondentem ferè primo diei naturalis mensis septimi: similiterque Syri & Græci ad vicesimum nonum diem Loi sive Augusti, itidem conuenientem primo diei anni Ægyptiorum Augustani. neque abludit tempus. siquidem omnino necesse est eam contigisse intra annum postquàm Ioannes in carcerem coniectus est, vtpote proximè sequente Herodis die natali: nec vlle idonea ratione Baronius & Pontificij ipsam differunt ad initium sequentis anni, idque à Paschali mense incœpti.

Refert autem Iosephus historicus, decimooctauo libro Antiquitatum, capite septimo Herodem tetrarcham, quum ob ductam Herodiadem, & repudiatam priorem vxorem, confestim bello lacessitus fuisset ab Areta Arabum rege, huius patre, prœlio superatum esse ab eodem, ad internecionem cæso illius exercitu, paulò post necatum Ioannem Baptistam, adeo vt apud Iudæos fuerit opinio, iusta vltione Numinis delectum Herodis exercitum propter ipsius necem. Verba Iosephi hæc

sunt

nt. Interea Herodem inter & Aretam re-
m Petræ bellum tali de causa exoritur. He-
des tetrarcha vxorem habebat Aretæ fi-
am, cum qua iam multo tempore conuixe-
t. Romam deinde iter faciens diuertit ad
Herodem (voluerat dicere Philippum) fra-
rem, &c. Huius vxoris Herodiadis amore
ptus, quæ erat Aristobuli communis fra-
is filia, & Agrippæ maioris soror, ausus est
impetrando eius coniugio mentionem fa-
re. qua assentiente conuenit inter eos, vt
amprimùm ille Roma reuerteretur in pa-
iam, mulier migraret in eius domicilium,
tercessit autem & hoc pactum, vt Aretæ
liam eijceret, Posthæc Romam nauigat. vbi
stquàm expediuit negotia propter quæ
nerat, domum reuersũ vxor, cõperto quid
ctus sit cum Herodiade, dissimulanter ro-
t vt se mittat Macheruntem, castrum sitũ
confinijs ditionis Aretæ, quantum poterat
lans suum propositum. morem gessit Hero-
s mulieri, putans eam nihil rescisse. illa
iam ante curauerat apud Macherun-
patri suo tunc obnoxiam, ad iter omnia
rari: à præfecto eius excepta, deducentibus
rabibus, magna celeritate peruenit in ædes
tris: eique indicauit Herodis animum.

Vnde natum initium simultatis pariter
de Gamalitici agri finibus contentionis,
contractis vtrinque copijs bellum per leg
gestum est: commissoque prœlio Herodis ex
citus internecione cæsus est, proditus à q
busdam exulibus, qui pulsi è tetrarchia Ph
lippi tunc merebant Herodis stipendia. H
Herodes per literas Tiberio significat. I
verò indignè ferens Aretæ audaciam, sc
bit Vitellio, vt ei bellum inferat, & aut
num captum abducat, aut occisi caput ad
mittat. atque hæc fuerunt mandata Tibe
Apud Iudaos autem fuit opinio, iusta vlti
ne Numinis delectum Herodis exercitu
propter Ioannem qui Baptista cognomina
est. hunc enim Tetrarcha necauit virum
timum, Iudaos excitantem ad virtutum
dia, & inprimis pietatis ac iustitiæ, simulq
ad baptismi lauacrum: quod ita demùm D
gratum aiebat fore, si non ab vno tantùm
teroue peccato abstinerunt, sed animis p
iustitiam priùs mundatis adderent & pu
tatem corporis. quumque magni concurs
ad eum fierent, plebè talis doctrinæ auid
Herodes veritus, ne tanta hominis auctor
tas defectionem aliquam pareret, quod vid
rentur nihil non facturi ex eius consilio:
dicau

icauit satiùs esse priùs quàm noui aliquid
xoreretur illum tollere, quàm rebus turbatis
ram pœnitentiam agere. itaque vinctum
issum in Macheruntem suprà dictam. illic
cidi imperauit. quod factum secuta est Iu-
orum existimatio, ab irato Deo perditum
se Herodis exercitum. Vitellius autem ad
llum paratus Arabicum &c. properans
rsus petram peruenit Ptolomaidem. Hæc
osephus. ex quibus etiam illud manifestũ
t, Ioannem Baptistam necatum esse de-
ùm sub tempus Syriacæ præfecturæ Vi-
llij. Iam verò Tacitus libro sexto Anna-
um, *Lucium Vitellium*, quum consul fuis-
t cum Paulo Fabio Persico, quo anno
omponius Flaccus Syriæ proprætor de-
nctus sit, anno insequente, *Cestio Gallo*
Seruilio Rufo consulibus, Orienti præposi-
m: nempe circa medium vicesimi primi
nni Tiberij.

Quocirca hinc suppeditatur sexta ratio,
aque haud leuis, ad cõfirmandum, Chri-
tum baptizatum esse demùm anno deci-
monono Imperij Tiberij; quandoquidem
ppareat Ioannem, qui haud integro bien-
io deinde superuixerit, neutiquàm ante
nceptum vicesimum primum annum Ti-

berij necatum fuisse. nam quod arbitratur Baronius bellum inter Herodem & Aretam in multos annos protractum esse id planè aduersatur verbis Iosephi, nec vlla ratione fit verisimile. Quod autem alij ex Iosepho, sub finem capitis præcedentis, obiiciunt, Philippum Tetrarcham mortuum esse anno vicesimo Tiberij Imperatoris: poterat quidem Philippus mortuus esse circa finem vicesimi anni Tiberij, vt nihilominùs dodrante anni antea Ioānes in carcerem coniectus sit, ab Herode reprehensus, quod initio eiusdem anni vxorem fratri Philippo adhuc viuenti abstulisset. Verùm & ipse contextus historiæ Iosephi arguit mortuum esse Philippum vt suprà dictum est, circa finem Imperij Tiberij, vtpote post renouatum fœdus inter Tiberium & Artabanum regem Parthorum, & apud Ruffinum antiquissimum eius interpretem, vt suprà etiam annotatum est, ita legitur, *Tunc etiam Philippus Herodis huius frater vita defungitur, vicesimo quidem secundo anno imperante Tiberio: ipse autem per trigenta duos: alias quinque annos rector aduixit.* In manuscripto autem exemplari sex posteriorum librorum Antiqui-

iquitatum & septem de bello Iudaico, pe-
nes Magistrum Crashanuum, cuius prior
pars videtur esse illa penes Dominum Ca-
saubonum, ita. *Tunc etiam Philippus He-
rodis huius frater vita defungitur, vicesimo
quidem secundo anno imperãte Tyberio. ipse
autem per triginta & duos annos rectus* (re-
ctor) *aduixit*. Itidemque in illo alio ex re-
gia Bibliotheca.

Cap. XX.

SEptima notatio temporis ministerij
Christi ferè completi, adhibita est à
Luca referente, *venisse quosdam ad Christũ
(quum compleretur tempus quo sursum reci-
piendus esset,) proficiscentem Hierosolyma,*
ad celebrandum postremum Pascha quo
crucifixus est, *nunciantes ei de Galilæis,
quorum sanguinem Pilatus miscuerat cum
sacrificijs ipsorum.* quos quidem Galilæos
plerique existimant fuisse Samaritanos il-
los, de quibus Iosephus, Antiquitatum li-
bro decimooctauo, capite quinto iuxta
vulgatas editiones Græcam & Latinam,
septimo autem iuxta Ruffini translationẽ,
scribit in hæc verba. *Interea ne Samarita-*

rum quidem gens tumultu caruit. concitauit enim eos impostor quidam, (Caphedon nomine apud Rufinum additur, quod in Græco non extat,) pro nihilo ducens mendacium & omnia comminiscens ad plebis gratiam, iubens vt conuenirent in montem Garizim apud eam gentem sanctissimum: asseueranse illic eis ostensurum sacra vasa refossa, qui ibi Moses deposuerit. illi crediduli sumptis armis Tirathabam vicum insederunt, expectantes ibi confluentes cæteros vt magno agmine montem ascenderent. Sed Pilatus prior occupat equitibus suis & peditibus, qui prælio congressi cum Samaritis apud vicum collectis, alios occiderunt alios in fugam compulerunt: multos etiam vinos captos abduxerunt, quorum præcipuos & potentiores Pilatus mulctauit capite. Tum primates Samaritarũ adeunt Vitelliũ virũ consularẽ & Syriæ Præsidem, Pilatumque cædis accusant: negãtes defectionem à Romanis fuisse illum concursum in Tirathaba, sed refugium contra Pilati violentiam. At Vitellius Marcello amico ad procurationẽ Iudææ misso, Pilatum iussit Romam proficisci, responsurum apud Cæsarem ad obiecta per Iudæos cri-

mi-

ina. *Ita ille decem annis exactis in sua*
uincia, quum necesse haberet parere Vi-
llio, ad Vrbem iter suscepit : quò priùs
ùm perueniret, vita excessit Tiberius.
ec Iosephus. Eandem autem historiam
parte narrat Hegesippus, libro secundo
excidio Hierosolymitano, capite quin-
his verbis. *Quod igitur ludibrium impe-*
ante Tiberio acciderit: non putaui præter-
ndum, vt ex eo deformitas colligatur Im-
ratoris-sicut enim boni Principis vita pro-
tatis quadam præscriptio, & per vniuersos
uendi forma est. ita Imperatoris colluuio
flagitiorum est. Ab eo missus Pilatus est
Iudæã, vir improbus atq; in exiguo ponẽs
ndacium, circumuenit Samaritanos, vt
ntem qui nomen qui nomen Gadir, pete-
nt: erat enim illis sacratus : eò quòd vellet
rum mysteria cognoscere. Et ascendens po-
lum præuenit equitatu, pedestrique exer-
tu strauit, afficto crimine quod à Romanis
iscedere, & conciliabulum sibi quærere præ-
rassent. Ita Egesippus, Quod autem qui-
m è nostris putant illam Iosephi histo-
iã esse diuersam ab hac quam innuit Lu-
s, partim ob differentiam temporis,
asi quę contigerit ferè quinquẽnio post

obitum Christi, vtpote crucifixi decim
octauo anno Imperij Tiberij, partim o
differentiam nominis Samaritanorum &
Galileorum: differentię nominis ratio ad
ducetur paulò post: interim ad argumen
tum à differentia temporis quod attine
cæteris paribus id videtur esse efficaci
ad probandum Christum crucifixum es
quadriennio post decimum octauum an
num Tiberij, quàm ad euincendum du
esse historias.

Sané pleriq; vt dixi, iiq; è præcipuis The
logorum tum nostrorũ tum etiam Pon
tificiorum, ipsam eandem historiam à L
ca significatam & à Iosepho narratam a
bitrantur Verbi gratia, Huldricus Zuin
glius: in eundem locum Lucæ ita scribẽ
*De hisce rebus vide Iosephum, libro Ant
quitatum decimooctauo, capite septimo. n
videtur de hisce scripsisse, & verisimile
factiosos sacrificia illic in monte Garizi
habuisse. & tempore nimirum Christi h
facta videntur. quum itaq. Christus mouer
quoties signa ostenderet Deus, circumspecto
esse & resipiscere, in pœnam velimus experi
ri: eodem momento venerunt quidam qu
talia nũciarent.* Hæc Zuinglius. Eadẽ aut

haben

bentur in nouæ Gloſſæ ordinariæ ſpe-
mine edito à Roberto Stephano. Porro
annes Caluinus commentario in Har-
oniam Euangelicam, ad eundem locum
m pro Galilæis Lucæ ponit Samarita-
os Ioſephi, ſimul innuens rationem di-
erſę appellationis; eandem eſſe vtriuſq;
iſtoriam clarè ſignificat, ita ſcribens,
rro inde exhortationis nata eſt occaſio,
d retulerunt quidam Pilatum ſanguinē
manum cum ſacrificijs miſcuiſſe, vt ſcili-
tali flagitio in deteſtationem venirent.
ia autem veriſimile eſt probrum hoc Sa-
ritanis illatum eſſe qui à puro legis cultu
ſciuerant: facile ac promptum Iudais
i, Samaritanos damnando ſibiipſis plau-
re. ſed Dominus alio eos conuertit. nam
ia illis exoſa & infamis erat totius gentis
pietas &c. Et paulò pòſt. *Poſtquàm autē*
Samaritanis locut⁹ eſt, propiùs ad Iudæos
ſos accedit. Ita Caluinus. Henricus autē
ullingerus ſuo in Lucam commentario
eandem ſententiam accedit, etſi in ap-
ellationis differentiâ nonnihil hæſitans:
m in hæc verba ſcribit. *Nullibi in hiſto-*
s quod ſciam vlla ſit huius facinoris men-
. videtur tamen Galilæi iſti aſpiraſſe ad

ad libertatem: ac secuti pseudo propheta aliquem, qui illam amplissimis verbis pollicitus, à sacrificijs iusserit negotium ordiri quo felicius cederẽt omnia. ea causa videtur coijsse illi in cœtum & sacrificasse: fortè armis se posteà in libertatem asserturi, aut res nouas alias tentaturi. Quod cum audisset Pilatus, collectis militibus, sacrificantes ad huc adortus oppressit: atq, eo modo sanguinem ipsorum cum sacrificijs ipsorum miscuit. neq. enim verisimile est quod iugulatorum sanguinem miscuerit cum sanguine pecudum & obtulerit. Neq. scio an huc quadret historia quam texit Iosephus, Antiquitatum libro decimooctauo, capite septimo, de sedu-ctis quibusdam à pseudopropheta Caphedone. & iugulatis à Pilato. nã cæsos dicit fuisse Samaritas, non Galilæos, nisi forte erratum sit in nomine. ita enim non malè congruerent res. Hæc Bullingerus. Neque aliam sibi fuisse dubitandi causam significat Theodorus Beza, maioribus Annotationibus in eundem locum: vtens his verbis. *De Galilæis.) Oportet igitur Samaritanos quoque fuisse Galilæorum nomine comprehensos si hæc est historia quam describit Iosephus libro Antiquitatum decimooctauo, capite quinto*

unto .quâ de re amplius quærendum censeo. Ita quoque Beza His autem addi potest Ioannes Alesius Iuuanensis, in serie annorum sanè elegante ferme septennio hinc edita: Omitto alios.

Pontificij verò non modò recentiores sed etiam vetustiores eandem historiam Iosephi ad narrationem Lucæ retulerunt: alij quidem simpliciter, alij autem coniunctim cum alia Iosephi in præcedentibus, Lucæ in Actis Apostolorum, de sectariis Iudæ Galilæi. Verbi gratia: Petrus Comestor, auctor Scholasticę historię, capite nonagesimoquarto historię Euangelicæ, de Galilæis quos occidit Pilatus, illã Iosephi ad illam Lucæ simpliciter refert: his verbis. *Aderant eo tempore quidã nuntientes ei de Galilæis, quorum sanguinem Pilatus miscuerat cum sacrificijs ipsorum. Quidam enim dicens se Dei filium, multos duxerat de Galilæis: quos dum duxisset ad Garizim, vbi dixerat, se ascensurum cæ-*

lum coram eis, dum sacrificarent, eis supe-
ueniens Pilatus, ipsum cum omnibus occid-
timuit enim ne & Iudaos seduceret. Ita C
mestor. Porro Albertus Magnus in ide
caput Lucę, in eandem sententiam bi
Iosephi & Lucæ historias coniungere c
natur, his verbis. Nunciantes illi (Iesu) d
Galilæis.) *Narrat Iosephus, & historia E*
cleſiastica, & Egesippus, quod eo tempo
in Galilæa quidam surrexerat qui se fili
Dei praedicaret: & multos auertit post
ducens eos in montem Garizim, in deser
in quo monte se in cœlum ascensurum pr
dixerat. In quo monte cum sibi Galilæi in
um credentes sacrificiarent: superuenit P
latus, & eum interfecit. & omnes sibi sacr
ficantes, & sic (miscuit sanguinem) sacri
cantiũ cũ sanguine sacrificiorũ, & cũ sang
ne eo' qui sacrificabãt. Et hãc esse causam
cunt quod Herodes inimicus erat Pilato.
quibus inimicitijs in passione Christi reco
liati sunt. Herodes enim Tetrarchiã hab
Galilææ: & dicebat quod Pilatus in homin
sua tetrarchia non haberet aliquam potes
tem. vnde Actuum quinto dixit Gamalie
Ante hos dies exiuit Theudas quidam, &
Ite

ibidem : post hunc exiuit Iudas Gali-
in diebus professionis, &c. & ipse periit
ts quidam erant isti Galilæi hæretici, à
dam Pseudopropheta subuersi: vel fortè
erant.(Quorum sanguinem) in monte
izim (miscuit Pilatus) procurator Iu-
. miscuit autem sanguinem eorum (cum
rificijs eorum) ne sibi regnum vsurparẽt
ultiplicarentur. Sic Albertus. Similitèr
go Cardinalis, Post illa in idem caput
verbis. De Galilæis istis dubium est qui
int quod nec Euangelica determinat hi-
ia. Iosephus dicit, & in historijs habetur,
quidam erat in Galilæa faciens se fi-
Dei, Messiam promissum in Lege, &
ti de Galilæis sequebantur eum, adhærẽ-
i, quos seduxerat: & assignauerat eis
quo erat ascensurus in cœlum, viden-
illis, de monte Garizim. videns autem
us quod multos seduxerat de Tetrar-
Herodis, id est, de Galilea: timuit ne
os, seduceret eos qui erant de tetrar-
sua, scilicet Hierosolymitas. Cum ergo
assignato essent in monte Garizim, &
quos seduxerat, adorarent eum & sacri-
ent ei : repentè superuenit Pilatus &
fecit eos inter sacrificia, & inter alios

occidit filium Dei. Istud aliquantulùm ta
git Glossa modica super Euangelium: vbi h
betur quod ea hora pacificati sunt Hero
& Pilatus: quando scilicet Pilatus misit h
minem Galilæum, scilicet Christum, ad H
rodem, pro reuerentia nolens indicare ho
nem de tetrarchia sua, sed remittens ad e
vt indicaret: pro qua reuerentia Herodi
hibita à Pilato, statim pacificatus est He
des, qui molestus erat Pilato, quod occide
hominem de tetrarchia sua. Et Actis, ve
gratia, vbi dicitur, post hunc extitit Iu
Galilæus in diebus professionis & auer
populum post se, & omnes quotquot cons
serunt ei, dispersi sunt, & ipse periit. Sic qu
que Hugo.

Denique, vt omittam alios, Ioan
Maldonatus Iesuita, in idem caput Lu
post multam disquisitionem, demùm
ipse ad eandem sententiam accedit. cu
item verba proferam, etsi longiora q
magna cautione & deliberatione scrip
se videtur. *Euangelista eodem tempore*
Christus ea qua extremo capite super
dicta sunt differebat. Superueniisse aliquos
cit, qui nunciarent quid Pilatus fecisset G
lilæis. quorsum autem nuntium illud int

nt non dicit. Ego siquis mihi esset auctor,
cile mihi persuaderem, historiam illo ipso
pore quo illi narrarunt accidisse, eosq.
n alia narrasse causa, quàm quia noua &
ndum audita erat, & solemus res eiusmo-
nouas & insignes omnibus miscere sermo-
bus. sed nolo primus esse auctor rei præser-
incertæ. Plerique igitur putant ideo illos
n historiam in medium attulisse, vt Gali-
s quos pro hostibus habebant, homines de-
iabiles esse significarent, quos Deus per Pi-
um ipsis suis sacrificijs ob ruisset. At quor.
ist hac ipsa Galilæorum detestatio? oc-
sionem enim habere aliquam oportebat,
e in ijs quidem quæ superiore capite ab
angelista narrata sunt, non apparet. præ-
quam quod ij qui ista narrarunt, ista quæ
ristus dixerat, non audierant. ait enim
cas eos sub idem tẽpus superuenisse, qua-
ndicans rem eos nouam & inauditam at-
isse. Itaque mea illa coniectura quam po-
paulo superius, eo mihi videtur probabi-
, quo minus in aliorum opinionibus pro-
ilitatis inuenio. sed ea mihi, & quia me-
em non habet auctorem, & quia eandẽ
m id temporis accidisse ex nulla colligi-
historia, non satis placet. Nam duæ illæ

seditiones quæ Actorum quinto capite
cesimo sexto & triceſimo ſeptimo ver
commemorantur, triginta vt minimum
nis antea contigerunt, cum Iudas Gali
qui posterioris auctor fuit, & fuerit vt
dicitur in diebus professionis. Vero sim
gitur est illos qui hoc narrarunt, non tan
rem nouam & recentem narrasse, sed
sisse ad Christum, hoc est παρῆσαν vt eu
eo facto interrogarent, quonam id d
consilio accidisset: quemadmodum cum
quando discipuli interrogarunt, cum c
quendam natum vidissent, Rabbi, quis
cauit, hic an parentes eius, vt cæcus na
tur. Ioannis nono capite, secundo vers
madmodum Cyprianus vt videtur, in
contra Nouatium: Theophylactus qu
certè, & Euthymius, ita interpreta
Quod ad ipsam attinet historiam, quo
quādo & qua de causa Gallilæorum sa
nem cum ipsorum sacrificijs Pilatus mi
rit, nullam præter hanc ipsam Luca
perspicuam habemus: omnes tamen i
pretes ad seditionem illam referunt, qu
ctore Iuda Galilæo accidisse dicitur, A
quinto capite, triceſimo ſeptimo ver
quo, libro decimooctauo Antiquitatum
te q

quinto: ad hunc modum Iosephus scribit. rea ne Samaritam quidem tumultu ca- re. concitauit enim eos impostor quidam, nihilo ducens mendacium. &c. vt suprà: ne nescio qua ratione Iesuita affirmet sephum de Iudæa Galileo scribere. dein- pergit. At Iosephus de sacrificio mentio- non facit. quin colligitur eos tunc non rificasse, cum Iosephus dicat, à Pilato cum huc inuico Tirathaba essent, antequàm montem vbi templum erat ascendissent, ressos fuisse. Graciferè interpretes, vt hymius, Theophylactus, Cyrillus apud um Thomam, (at enim ille Cyrillus vi- ur esse adulterinus,) & Anastasius, stione sexagesima septima, & Oecumeni commentario in caput quintum Actorum ostolorum, solent dicere Iudam illum Ga- um inter alia docuisse, non licere Iudæis quam præter Deum, Dominum appella- quod & Iosephus scribit, libro decimo- auo Antiquitatum, capite secundo: itaq; esse pro Imperatore sacrificandum. qua- Pilatum ea re irritatum, eos qui eius erāt , inter sacrificia in quibus pro Imperato- are recusabant, interfecisse: atq. ita e- n sanguinem cum sacrificijs mixtum esse.

Suidas, in Pilato, ad eam refert histori
quæ apud Iosepgum est, libro secundo de b
lo Iudaico, capite octauo: cum Pilatus co
motam plebem & tumultum excitant
quod sacrum thesaurum quem Corban
pellabant aperuisset, summissis clam arm
militibus partim interfecit, partim vul
rauit, omnes perterruit, Miror hoc viris
ctis nostro tempore placuisse, nec animad
tisse eos, id non in Galilea sed in Ieroſoly
tana vrbe accidisse, vbi & thesaurus e
vt Iosephus narrat: itaque non potuisse
lilæos esse qui interfecti fuerint. Nam rec
tioribus quibusdam auctoribus, qui sine t
monio & sine ratione dicunt hoc Ieroſoly
accidisse, non vereor ne fides habeatur. p
terquam quod non sacrificantes in Tem
sed in foro ante Tribunal suum vocifer
tes tumultuantesq. interfecisse Iosephus
cit. Iure incerta probabilissimum mihi
detur, hoc factum esse tum, cum Pilatus
cum illum Tirathabam militibus occup
vt Samaritanos opprimeret, vt paulò su
ex Iosepho recitauimus. Cæterum histori
illam clarius Hegesippus narrat, libro se
do de excidio Ieroſolymitano, capite qui
eius verba hæc sunt. Quod igitur ludibri
imp

ritante Tiberio acciderit, &c. item vt su-
Ex eo quod Hegesippus narrat. finxisse
atum se Samaritanorum mysteria velle
noscere: perspicuum est eum sacrificantes
resisse, quod Iosephus silentio prætermisit
um illud huic sententiæ videtur obstare,
d illi de quibus Iosephus & Hegesippus
bunt, Samaritani fuerint, isti de quibus
cas loquitur, Galilæi: Samaritani autem
lilæi non erant, quin potius hostes Galilæ-
m, & ab illis sicut à Iudæis, de religione
ssimè dissentientes nam Galilæi in tem-
lerosolymitano adorabant, atq. sacrificia
offerebant: Samaritani id nefas ducebāt
in monte Garizim, vt auctor est Iose-
, templum habentes, vbi vt mulier illa
aritana Christo dixit, Ioannis quarto
te, vicesimo versu, adorare dicebant o-
ere. itaq; Christum quia facies eius erat
is in Ierusalem adorationis causa reci-
t noluerunt: suprà, capite nono, versu
quagesimotertio. & Iosephus, libro tertio
iquitatum, capite secundo, Samaritam
iam inter Iudæam & Galilæam esse di-
uod & ex Euangelistis quoque ipsis fa-
colligitur. scribit enim Ioannes capite
rto, versu quarto, Christum ex Iudæa in

Galilæam euntem per Samariam Trans
oportuisse. Quia nemo quæstionẽ attigit,
mo respondet: mihi qui nodum strinxi,
cunque potero soluendus est. Duas ob ca
mihi videtur ille, qui hoc Christo nunci
Galilæos vocasse eos qui non Galilæi sed
maritani erant. Et quia vtraque gens
Iudæis erat: itaque Christum ipsum pr
odem ducebant aut Galilæum aut Sam
tanũ apellare, quia quod ad odiũ attine
rinde illis erat Matthæi: vicesimo sexto
pite, sexagesimo nono versu, Lucæ vicesi
tertio capite, sexto versu, Ioãnis septimo
quinquagesimo secundo versu, & octauo
pite, quadragesimo octauo versu. ac for
voluit interrogando Christum ipsum
stringere, qui ab omnibus Galilæus esse
batur, quasi insinuans ipsius gentem,
adeo ipsum esse peccatorem, cum Deus
misisset eorum sanguinem vnà cum sa
cijs permisceri. Et quia Samaria Ga
maiori nobilioriq; prouinciæ vicina era
solennis non solùm vicinas vrbes, verùm
tegras etiam prouincias: vicinarum pr
ciarum præsertim nobilium nomine vo
sicut Cantabros non solùm qui verè Ca
bri sunt, sed omnes etiam circum gentes

ellamus, & Flandros non illos tantùm qui
verè sunt Flādri, sed etiā Hānones & Bra-
ātos, & omnes qui sub illo sunt cœlo. Potue-
nt etiam Galilæi appellari quāuis Galilæi
essent, quia Iudæi illū Galilæū sequebātur.
os autē de quib⁹ Lucas loquitur Samarita-
s fuisse, quamuis Galilæi appellētur, ex hoc
o loco intelligi potest. dicūtur enim in ipsis
cidatis sacrificijs. atqui Galilæi non alibi
am in Templo Ierosolymitano, vt dixi-
, sacrificabant. & manifestum est hoc Ie-
olymæ non accidisse. & quia tanquam a-
ū factum narratur. & quia historia Iose-
i & Hegesippi, in monte Garizim, vbi Sa-
ria est, testatur accidisse. Accedit, quod si
rè fuissent Galilæi, Pilatus eos trucidare
potuisset, cum nō Galilææ sed Iudææ pra-
t, nec vllam in Galilæos haberet potesta-
. Itaque Christum ipsum coram se tan-
am reum accusatum, vt Galilæum esse au-
nt ad Herodem misit, qui Tetrarcha erat
dilææ, Lucæ vicesimo tertio capite, sexto
su. Samaritani verò, quamuis Samari-
i Galilæi aliquando vocarentur, tamen
a Galilæi verè non erant, sub Pilati erant
isdictione, vt ex isdem auctoribus Iose-
& Hegesippo colligitur. Ita potuit Sama-

ritanos Pilatus occidere. Sic Maldonatus. Sed in reddenda ratione diuersæ appellationis Galilæorum & Samaritanorum apud Lucam & Iosephum, videtur vtique falli Iesuita, perinde ac Cæsar Baronius Annalibus, anno Domini primo, ac tricesimo tertio, arbitratus Galilæos fuisse non tam natione quàm secta, vtpote Iudæ Galilæi sectarios, qui negarent tributum pendendum esse Cęsari Imperatori Romano vel offerenda pro eo sacrificia: quod aperiret planè contrarium iudicio Vitellij Romani Præsidis, eos absoluentis crimine læsæ maiestatis.

Quinimò eius contrarium apparet verum: videlicet non tam natione quàm secta fuisse Samaritanos, quemadmodum Caluinus noster apertè significat, & contextus historię Iosephi, suffragãte eque Maldonato euidenter arguit, vtpote eos oppressos referens in conuentu adferenda sacrificia in monte Garizim. Hæresi Samaritanæ solenne antèa fuisse crificare & adorare, tũ ipse Iosephus, tiquitatum libro vndecimo capite octauo, auctor est, tum etiam mulier Samaritana, in colloquio cum Christo, Euangeli-

Ioannis capite quarto manifestè testatur, inquiēs, *Patres nostri in hoc mōte adorauerunt*: quem quidem montem fuisse Garizim & omnes interpretes consentiunt, & fons Iacobi ad eius radices situs euidenter arguit. Itaque per errorem Iosephus genti Samaritanorum imputauit, quod adeoqui sectæ Samaritanorum, permistis etiam fortè nonnullis natione Samaritanis, in Samariæ regione & Pilati prouincia contigit. Enimuerò etsi plerique Galilęorum Iudaicam religionē amplexati Hierosolyma frequentarent: tamen haud paucos eorum interim Samariticæ superstitioni addictos fuisse verisimile est, quum olim ad regnum posteaq; prouinciam Samarię pertinuissent, & Samarię regionem vicinioren adeoque interpositam inter eam & Iudæam habuerint. atque admodum probabile est, quod arbitrantur Albertus & Hugo, causam inimicitiarum inter Herodem & Pilatum fuisse, quod Pilatus Galilæis, hominibus ex Tetrarchia Herodis, vim intulerat. Samaritanos autē seculo appellari solitos esse, qui secta tantummodo tales essent, gente verò Galilæi, luce meridiana manifestius est, ex eo

quod apud Ioannem, in Euangelio, Iudæi qui capite septimo testati sunt se nosse Christum fuisse gente *Galilæum*, capite octauo ijdem eidem dicunt, *Nonne benè dicimus te Samaritanum esse, & Dæmonium habere?* quod omnino spectat ad doctrinam & sectam: non ad genus aut nationem.

Quocirca hinc suppeditatur septima ratio confirmandę sententię nostræ de tempore baptismi & prædicationis & crucifixionis Christi: quatenus nimirùm idem Iosephus scribit, primates Samaritanorũ siue Galilæorum hæresim Samaritanam secutorum, & in Samaria occisorum, adeũtes Vitellium Syriæ præsidem, cędis accusasse Pilatum: Vitellium autem ea occasione, misso Marcello amico suo ad procurationem Iudææ, iussisse Pilatum proficisci Romam ad dicendum causam coram Imperatore, ac reddendam rationem eorum quorum Prouinciales ipsum accusarent: ac Pilatum quum necesse haberet parere Vitellio, ad Vrbẽ iter suscepisse: quo priusquàm perueniret, vita excessisse Tiberium. vnde sicut ea legatio Samaritanorũ siue Galilæorum neutiquàm audita vide-

tu

rante desinentem ętatem anni quo cō-
les fuerunt Plantius Lælianus & Papi-
ius Gallienus, Vitellio è Mesopotamia
uerso à bello Parthico, quod duabus æ-
tibus ab initio præfecturæ eius gestum
it, vti refert Tacitus, sexto Annalium,
ffragante Dione, libro quinquagesimo
ſtauo, ita manifestè apparet eędem illam
Pilato perpetratā esse intra postremum
mùm annum & Præfecturæ suæ & Im-
rij Tiberij: ac proinde ad illud vsq; tem-
, nempe vernam tempestatem siue me-
m vicesimi secundi anni Tiberij, Chri-
m in terris versatum esse, ideoq; ipsum
ntiquam ante initium deciminoni anni
dem baptizatum fuisse. Atq; hæc ratio
n primis valida.

Cap. XXI.

Octaua notatio temporis completi
ministerij Christi, & cruciatus mor-
que eius, ac è mortuis resurrectionis,
ibetur partim à Luca asserente cum
tthæo & Marco, Christum vespera prę-
ente cruciatum comedisse Pascha cum
ipulis suis *die quo oportebat mactari*

Pascha: partim à Ioanne clarissimè signi-
cante *Iudæos præparasse se ad comedend*
Pascha vespera diei sequentis quo Chri-
stus morti condemnatus & crucifixus e
quem quidem diem sicut ex ipso pari
ac cæteris Euangeliographis constat fui
sextum diem septimanæ, ita ex eodem co
lato cum cæteris cõsequens est ipsum fu
se decimumquintum diem primi veri m
sis verni ac primum diem Festi azymo
legitimo ritu, sed tantummodò decimu
quartum diem primi verni mensis iu
rationem anni tunc vulgari Iudæorum
su accepti, cuius desinentis vespera vti
ex Lege Mosaica ipsi putabant Pascha m
standum & comedendum esse: adeo
valdè mirum videri queat, extitisse qui
adeò claræ tenebras offundere conati si
contendendo, partim, Iudæos comed
Pascha eadem vespera qua Christum, pa
tim, Christum ipsum vno die legitimu
tempus, comedendi Paschæ anteuertis
quorum ipsa discrepantia opinionum, c
rorem amborum satis redarguit. Erat
tem eodem die pleniluuium verum, se
septẽ horis medio prius, paulo plus se
cim horis à media nocte præcedente,

quatuo

quatuor à meridie Hierosolymis, circa idē tempus quo Christus à cruce sublatus & sepulturæ mandātus est: tricesimo die mē-sis Martij, anni Iuliani octogesimi primi, & ferè medij vicesimi secundi anni Impe-rij Tiberij, transacta integrā annorum sep timana à medio eiusdem anno decimo-quinto, ac dimidia septimana ab incepto decimonono.

Itaque hinc suppetit octaua ratio con-firmandæ sententiæ nostræ de tēpore bap-tizati & crucifixi Christi: quandoquidem illo demùm anno solo post Tiberij deci-mum quintum, idem dies septimanæ sex-tus videatur fuisse decimus quintus primi mensis veri anni Israelitici, pariter & decimus quartus Nisan mensis primi Iudeorum Calippici Syromacedonici. ete-nim decimo quinto die anteà, decimo sex-to die Martij, contigit nouiluuium, tum medium iuxta nostram octodesexcente-nariam periodum Astronomicam, cuius nunc inibat annus quadringentesimus o-ctogesimus octauus, vtique sexto die sep-timanæ, transactis paulò ampliùs quatuor horis à præcedente media nocte Hieroso-lymitanum etiam verum circiter tredecim

horis posteà: vnde apparet illũ fuisse primum diem primi naturalis mensis verni. Diei autẽ insequẽti Martij decimo septimo, ac septimanę septimo conuenit initium Nisan primi vulgaris Iudaici mẽsis verni pariter ac Xãthici Syrogræci anni sexagesimi primi quintę sex & septuaginta ãnorũ periodi Calippi: vtpote cuius epocham declaraui decimoquinto capite Tract. mę de variis annorũ formis, constitutam esse ante annos tercentum sexaginta quatuor medio Olympiadis cẽtesimæ duodecimę die tricesimo Iulij Iuliani proleptici, annos autem embolimæos medio aut fine tertium, sextum, nonum, vndecimum, decimumquartum, decimumseptimum, decimumnonum, cuiusque enneadecaeteridis, communes autem die abundantes fine, quartum quemque, id est, quartum octauum decimumtertium, ac decimum octauum, excepto decimooctauo, siue postremo quarto enneadecaeteridis quartę ac postremæ, menses verò alternos tricenum & vndetricenum dierum, excepti embolimis, & duodecimis communium die abundantium, item tricenariis. Idem autem illo anno euenit iuxta Scaligeram

quatuo

periodi Calippi expoſitionem. Atqui etiã decimonono anno Imperij Tiberij, iuxta hanc noſtram formam periodi Calippi, Xanthicus Syromacedonicus & Niſan Iudaicus iniuit ſeptimo die ſeptimanæ, nempe viceſimoprimo die Martij. Verùm primus naturalis mẽſis vernus non iniuit die proximè præcedente ſeptimanæ ſexto, verum biduò antè, quinto ſeptimanæ: quo & medium & verum nouiluuium contigit. paulò poſt meridiem Hieroſolymis. Neque verò initialium dierum primi ac ſeptimi mẽſis, ſiue Niſan ac Tiſri, dilationes Iudaicæ, ex recẽtiore anni forma multis poſteà ſeculis excogitatæ, vt decimotertio capite prędicti Tractatus declaraui, locum iſtic habẽt: quæ ſi tunc in vſum admiſſæ vel legitimæ habitæ eſſent, neq; illo neq; vllo alio anno menſis Niſan ſiue primus vernus iniuiſſet ſexto die ſeptimanæ, neq; oportuiſſet mactari Paſcha ſub veſperam deſinentis quinti diei ſeptimanæ, tanquam decimiquarti diei eiuſdem menſis, quod Lucas aperte dicit. Porro anno decimooctauo Tiberij, Niſan Iudæorum cum Xanthico Syrogræcorum iniuit tertio die ſeptimanæ, vtpote primo Aprilis. Itaque

neutro illorum, nec vllo alio, vt dixi, anno post decimumquintum Imperij Tiberij initia primi naturalis mensis verni acvulgaris Nisan Iudaici pariter conuenerunt, illud sexto, hoc septimo diei septimanæ, nisi demùm vicesimo secundo anno Imperij eiusdem. Vnde apparet illo demùm anno Dominum Christum crucifixum esse, dicto tricesimo die Martij, atque à mortuis tertio inde die resurrexisse, die primo septimanæ, inde videlicet appellato Dominico, quum idem dies esset etiam primus Cæsarei Romanorum mensis Aprilis, qui mensis vtique primus anni solaris antiquis Christianis habitus est, vtpote in quo Paschalis mẽsis lunaris plerũq; compleretur, cuius itẽ primus dies, quo Christus apparuit primitię resurgentiũ à mortuis, fuit solẽnis dies primitiarũ inchoatæ messis, tum verus, tum etiã quoad Iudæos eodẽ illo ãno: quo deinde itidẽ Pẽtecoste & vera & Iudaica ineundem diem incidit.

Cæterùm eodem die Martij tricesimo ac eodem anno Domini iuxta vulgi calculum tricesimosexto, Christi passionem contigisse, contendit Paulus de Middelburgo Episcopus Foro Semproniẽsis, immenso volumine duodecẽtum abhinc an-

vis edito : cuius post editum libellum de emendatione Temporum, copiam mihi fecit primùm Philobiblus Crashanus noster, anteà ne dè nomine quidem satis mihi noti : Postea autem suppeditauit etiam bibliotheca Nobilissimi Principis. id verò operis Paulus ille de suo nomine Paulinã appellauit: ac in duas partes diuisæ, priorẽ de recta Paschæ obseruatione, quatuordecim libris comprehensam, Leoni decimo eius nominis Pontifici Romano, posteriorem de die passionis Domini Christi ntẽsam ad librũ vsq; decimũnonũ, quod decimo nono anno Imperij Tiberij, ipsius passionem contigisse arbitratus esset, Maximiliano Imperatori Romanorum dedicauit. Sed quum Paulus hoc confirmare conatus sit, partim è recentiore forma anni Iudaici, partim ex eclipsi Solis quam Eusebius in Chronico, quanquam Dione auctore, malè statuit sub mortem Cæsaris Augusti, cuius occasione hic decimum nonum annum Tiberij differt vsq. ad dictum triceſimum sextum annum Domini Dionysianum, partim deniq; aliis potiùs somniis quam rationibus, nedum oraculis vt ipse appellat: eatenus meritò reprehensus

est à Ioanne Lucido, in libro de vero die nassionis Christi. Ne quis verò mihi imputet temeritatem vel nouandi libidinem, quod Domini Christi passionem demum vicesimo secundo anno Tiberij statuam, quam plerique post Eusebium statuerunt decimooctauo: quum Foro Semproniesius tot abhinc annis neglecta eius auctoritate, & post eum Scaliger, alijque eandem statuerint decimonono, Onuphrius autē in commentario Fastorum, anno quo pleniluuium fuit vicesimotertio die mensis Martij eodemq; tertio septimanæ siue die Martis, quod omnino conuenit vicesimo anno Tiberij, atque Baronius in Annalibus consulatu Lucij Vitellij & Pauli Fabij Persici vtiq; conueniente eidem anno vicesimo, neutiquam decimooctauo cui ipse ineptè applicat: præsertim verò quum ex antiquis, alij vt Tertullianus eiusdem anno decimoquinto, alij vt Clemens Alexandrinus decimosexto ipsam statuerint. Epiphanij autem calculus eandem ad decimumseptimum referat: vnde constat neque antiquis neq; recentioribus de anno Imperij Tiberij quo Christus crucifixus sit conuenire. non ita pridem verò Laure-

ius Suslyga ingente apparatu & hiatu atq; Iesuitæ Theologiæ Doctoris & Cancellarij vniuersitatis suggestione, qui (vt ipse scribit) cibum hic ei præmansum in os inseruit, (scilicet neglectis historiæ frugibus traditionum glande saginauit,) quãquam haud perinde Ioanne Kepplero Cæsaris Mathematico comite, libro edito contendit Christum passum esse anno Domini vulgari Dionysiano tricesimoprimo, ac propterea decimoseprimo imperij Tiberij: fundamẽto opinionis suæ posito, quod Synodus Cæsareensis à Theophilo episcopo homine Syrogræco, habita nomine Victoris papæ Romani contra Quartadecimanos, tradatur statuisse Christi resurrectionem è mortuis die octauo Calendas Aprilis siue vicesimo quinto die Martij, nempe Cęsareo cardine verni æquinoctij. cui quidem constitutioni suppositiæ & primis inconsideratæ, vt iamdudum collegimus, decimonono capite Tractatus nostri de variis Annorum formis, è dierum calculo iuxta Latinum morem duntaxat, ac inepta non modo terminorum, sed etiam dominicorum Paschalium coercitione inter vicesimum secundum diem

Martij & vicesimum primum Apri
(præsertim quum etiam medium no
luuium Paschale illo anno contige
duodecimo die Martij, septimanæ sec
do, pleniluuium autem vicesimo sept
die eiusdem mensis, atque septimanæ t
tio, quum ad cõfirmandam illam opini
nem debuisset vicesimo tertio die men
septimanæ sexto,) amplius confutan
non est cur immoremur: quandoquide
ipse quoque Kepplerus Astronomus p
fessus sit: se quo loco eum (nempe Sus
gam) de Passionis anno differentem leg
proiecto libro calamoque stomachabu
dum sese proripuisse de Tabula: nimirũ
quòd Traditionibus nimium tributu
repererit.

Cæterùm quod ad Solis eclipsin attin
quam Eusebius & alij ex Phlegõtis Chr
nologia referunt ad tẽpus cruciatus Chr
sti, quasi propter verba Euangelistarum
nec Euangelistarum quisquam dicit So
tunc passum esse eclipsin, sed tantùm ob
curatum esse, nimirum densis nubibus a
caligine, in tota illa terra, Iudæa scilice
neque ipse sibi constat Eusebius de ann
quo eiusmodi eclipsis contigerit, vtru
sci

licet anno Tiberij decimooctauo cui
nuenit annus tertius Olympiadis ducē-
simæ secundæ, an quarto siue vltimo an-
o eiusdem Olympiadis, cui decimus no-
us annus Tiberij. porro neque idem Eu-
bius, nec quisquam alius ausus est Phle-
onte auctore asserere eclipsin Solis con-
igisse, vel pleniluuio, vel illo die, vel illo
ense, vel illa tempestate anni, vel deniq;
illa regione nempe Iudęa, quibus Chri-
us crucifixus est. quin potiùs Phlegontis
erba apud Eusebium innuunt eclipsin il-
am maximam contigisse in Bithynia, vi-
delicet ibidem vbi terræmotus. quod si in
BitbyniaSolis eclipsis vniuersalis fuit, fuit
sanè tantum partialis in Iudæa: atque mi-
nimè magna in Heliopoli Ægypti, vbi ni-
mirum auctor Epistolarum editarum sub
nomine Dionysij Areopagitę se eam con-
spexisse scribit. qui idem auctor satis inde
prodit vanitatem suam, superque ex eo,
quod porro asserens eiusmodi eclipsin cō-
tigisse circa pleniluuiū quadam feria sex-
ta, id est (Christianis à Constantini Impe-
ratoris seculo) quodam die septimanæ sex-
to, neq. diem mensis, neq. mensem, neque
annum designet quo contigerit, quum di-

cat se examinasse ipsam ad canones Astronomicos: quasi autem verisimile sit Dionysium Areopagitam antequàm recepere Christianam fidem, aut Apollophanem sophistam eius socium magis caluisse die septimanarum Iudaicarum quàm die mensium Athenienſium aut Ægyptiorum.

Nona temporis completi ministerij passionisque & resurrectionis Christi notatio suppetit ex annis Herodis Tetrarchæ quem Lucas eodem tempore Hierosolymis adfuisse scribit: quatenus Epiphanius, suprà allegato primo libro contra Hæreses, capite de Christi peregrinatione in carne, refert ipsius Seruatoris nostri passionem & resurrectionem contigisse vicesimo anno Tetrarchiæ Herodis, post Archelai relegationem: ita scribens. *Archelaus nouē annis regnat. &c. & regnat Herodes* (completo) *anno nono regni patris* (imò fratris) *Archelai per successionem. quo tempore tredecim anni supputantur aduentus Christi in carnem. Decimooctauo autem anno Herodis appellati Agrippæ* (voluit dicere Antipę) *incepit Iesus prædicare*, (nimirùm in Galilæa, iuxta tres priores Euangeliogra-

nos,) *& tunc baptisma à Ioanne accepit*: mò verò Ioanne Baptistâ tunc in carcerem coniecto, post annum quàm Christus ab eo baptisma acceperat, quem annũ ma tres priores scriptores historiæ Euãgelicæ silentio prætermiserunt, inde Epiphanius aliique (vt suprà dictum) sumpserunt occasionem opinandi Christũ prædicasse tantum duos annos integros & dimidium post baptismum quod & sequentia verba arguunt: *& prædicat annum acceptabilem, ita vt nemo ei cõtradicat*, quibus manifestè alludit ad Christi concionẽ Nazarethæ, post coniectum Ioannẽ in carcerem, ex Esaia habitam, qua de paulò supe-ius,) *neque Iudæi, neque Græci, neq; Samaritæ, neque quisquam alius. deinde contradictionem sustinens prædicauit annum secundum: & facti sunt anni decem & nouem eius Herodi, Seruatori verò tricesimus secundus.* (vtique transactus, inchoatus autem tricesimus tertius.) *Vicesimo autem anno Herodis Tetrarchæ appellati sit salutaris passio, & à passione alienitas, ipse mortis gustus vsque ad crucem patientis in veritate à passione verò alieni ac illæsi manẽtis in deitate. &c.* Similia autem profert libro ter-

tio, contra Antidicomarianitas, hæresi septuagesimam octauam.

Inde autem suppetit nona ratio confirmandæ sententiæ nostræ de tempore ministerij & passionis Christi. Siquidem quum suprà demonstratum sit Archelaum relegatum esse circa finem secundi anni Imperij Tiberij: decimus octauus annus Herodis Tetrarchæ putatus ab eo tempore iniuerit vnà cum vicesimo anno Tiberij, quo anno ipsius Herodis testatur Epiphanius, secundum dictos tres priores Euangelicæ historiæ scriptores, Christum cœpisse prædicare in Galilęa acceptabilem annum Domini: vicesimus autem annus Herodis eiusdem iniuerit vnâ cum vicesimo secundo anno Tiberij Imperatoris, cuius proinde vicesimi secundi anni Tiberij, perinde ac vicesimi Herodis Tetrarchæ, medio: Christum mortem patiendo vicisse consequens est. Relegatus verò est idem Herodes à Caio Caligula Imperatore, adempta Tetrarchia, vt constat ex Iosephi Antiquitatum libro decimooctauo, capite nono, collato cum libro decimonono, capite postremo, quarto anno posteà, vtpote, veluti etiam suprà dictũ, sub

quar-

artum annum Imperij Caij, circa me-
um autem Tetrarchiæ suæ à relegatione
rchelai, annum vicesimum quartum, iux
Eusebium in Chronico, & Sulpicium
uerum libro secundo. At idem Sulpicius
ferens Christum crucifixum decimo-
tauo anno eiusdem Herodis, Fusio &
bellio Geminis consulibus, qui inci-
runt in decimumquintum annum Ti-
rij: vtiq. ipse vnà cum Orosio, libri sep-
mi initio ferè post Tertullianum suprà
legato capite libri contra Iudæos, & Iu-
um Africanum apud Hieronymum cō-
entario in nonum caput Danielis, &
actantium libro quarto Institutionum,
apite decimo, tempus passionis Christi
ro tempore cœpti prædicari Euangelij,
tempus cœpti prædicari Euangelij pro
mpore baptizati Christi, & tempus
aptizati eius pro tempore quo post Ioā-
nem coniectum in carcerem ipse in Gali-
æa prædicare cœpit, per errorem accepit.

Cap. XXII.

Decima notatio temporis completi
ministerij & passionis Christi ad-

hibita est à Ioanne, semel atq; iterum re-
rente *Caiapham Annæ generum fuisse, su-*
mum Sacerdotem illius anni. Etimue-
Caiapham tunc multis annis fuisse Su-
mum Pontificem, vtpote à Valerio Gra-
Iudææ Præside constitutum, apparet ex I-
sepho, Antiquitatum libri decimi oct-
capite tertio verbis suprâ allegatis. Quo
autem Lucas initio tertij capitis, ad tem-
pus cœpti promulgari Euangelij à Ioan-
Baptista, & quodammodò etiam Ioanne
Apostolus ad hoc tempus adiudicati mo-
ti Christi, adiungunt illi Annam siue An-
num ipsius socerum, non est ita intellig-
dum quasi duo simul aut alternantibus vi-
cibus eodem munere frugerentur: sed ve
quod Annas erat Princeps sacerdotum e
iusdem classis, vel quod esset Princeps Sy-
nedrij sacerdotalis cui permissum esset iu-
dicium de controuersiis religionis, ve
quod ætatis aut opum ratione ijs tempo-
ribus illius è genere Archieratico Hiero-
solymis maxima esset auctoritas, vel deni-
que quod quum summum Sacerdotium à
præside Romano iunctis opibus vnà cum
Caiapha genero suo redemisset siue pro-
mercatus esset, emolumentorum quoque

eius

ius particeps foret, licet gener solus muneris functionem obiret. Prætereà verò quod Lucas, quarto capite Actorum Apostolorum in narratione Synedrij Principum Sacerdotum & Seniorum & Scribarum Hierosolymis habiti ob sanatum à Petro & Ioanne claudum post Christi resurrectionem & ascensionem in cœlum, quasi κατ' ἐξοχὴν appellet Annam Summum Sacerdotem siue Pontificem, quum Caiaphan summi sacerdotij functionem vtiq; adhuc obiuisse, ipsum verò Annam siue Ananum diu anteà circa initiũ Imperij Tiberij, nec posteà vnquam, ex Iosepho locis item superiùs allegatis, & aliis deinceps constet, sicut etiam postea Ananiam sub finem præfecturæ Felicis, cui sub eiusdem initium Ionatham surrogatum refert Iosephus: enumeratis modo rationibus hanc addiderim: nempe postquàm Romanorũ Præsidum auaritia inoleuerat mos subrogandi & substituendi alium alij in summo Sacerdotio Tẽpli Hierosolymitani, quod ante Herodis regis tempora Sacerdos sũmus gerere solebat vsque ad mortem: videri quotquot ipsum vsquàm obtinuerant etiam postquàm officio fungendo abdica-

ti erant, retinuisse saltem titulum summ
Sacerdotis vsque ad mortem. quorum ho
tempore antiquissimus maximæq; auc
ritatis, ideoque præses Synedrij Sacerdo
talis, fuerit Annas socer Caiaphæ summ
Sacerdotio tunc fungentis, & pater Jon
thanis successoris eius. Certè quidem A
nani illius senioris summam auctorit
tem manifestè significat Iosephus, Anti
quitatum libro vicesimo, initio capitis o
ctaui, itidem suprà allegato, vbi prædic
eum habitum fuisse omnium felicissimi
qui haberet quinque filios, omnes potit
summo Pontificatu, postquàm ipse ad so
tietatem eo, esset perfunctus.

Libro autem decimooctauo, capite se
to, idem Iosephus refert *Vitellium Syri*
Præsidem, postquam Marcellum Pilat
iusso abire Romam ad respondẽdum ob
iectis coram Cæsare successorem ad pro
curationem Iuææ miserat, (neutiquam
tricennio anteà, vt Scaliger putat, Prole
gomenis in Chronicon Eusebij:) *ipsum*
venisse Hierosolyma sub festum Paschatis
ibique in locum Iosephi Caiaphæ summi Pō
tificis, subrogasse Ionathanem eiusdem Ana
ni summi Pontificis: (ita enim ipse etiam
loqui-

quitur, ἀφικνεῖσθαι) *filium, statimque rediisse Antiochiam, & accepisse à Tiberio literas mandantes vt cum Artabano amicitiam & foedus faceret.* eaque occasione summatim referens historiam belli Parthici sub Vitellio Tiberij legato per duas æstates gesti, cuius paulò superiùs ex Taciti sexto Annalium, & Dionis quinquagesimo octauo, memini, atq. Artabani, postquàm à Caligula ope Vitellij rege Parthorũ constituto expulsus fuerat, vt idem Tacitus & idem refert, in regnum reuersi, denuò subiungit: *His auditis Tiberius petiit amicitiam Artabani.* &c. Ex quibus consequẽs est illum Vitellij aduentum Hierosolyma ad festum Paschatis, quo Caiaphæ Ionathanem summum Pontificem subrogauit, contigisse sub ipsam mortem Tiberij, trãsacto ferè dimidio anno vicesimo tertio imperij eius, Acerronio Proculo & Pontio Nigrono consulibus: quandoquidem ex contextu historiæ Taciti manifestum est Artabanum reuersum esse in regnum circùm autumno anni præcedentis quo consules fuerunt Plantius & Papinius: Vitellio haud ita multò anteà æstate adulta reuerso ex Mesopotamia. Atq. inde simul

apparet Vitellium sub idem tempus accepisse literas à Tiberio,(nempe post missas ad Tiberium ab Herode Tetrarcha literas, non de fedære facto cum Artabano vt per errorem retulisse videtur Iosephus eodem capite, sed de Teridate anteà constituto rege Parthorum, Romana ope in ripa Euphratis, quemadmodum narrat Tacitus,)vt vlciscereturHerodem inferendo bellum Aretæ regi Arabum: eaq; occasione confestim post factum fedus cum Artabano, reuersum esse Hierosolyma eadem æstate,ibiq. in Ionathanis locum summo Pontifice substituto Theophilo eius fratre Anani item filio, *accepisse nuncium de morte Tiberij,& Caio declarato eius successore in Imperio,ideoque adegisse populum iurare in huius verba: & omissa expeditione Arabica exercitum dimisisse.*

Itaque hinc suppeditatur decima ratio confirmandæ sententiæ nostræ de tempore completi ministerij & passionis Christi, quatenus Ioannes referens Caipham fuisse Summum Sacerdotem illius anni significet eum,licet pluribus annis præcedentibus fuerit, anno tamen sequente non amplius futurum:ideoq;intra annum post quàm

quàm Christum blasphemię insimulatum Pilato Præsidi Romano cruci damnãdum tradiderit, ipsi summum Pontificatum pariter ac Pilato Iudææ Præsidatum abrogatum, simulq. ipsi Tiberio Imperatori Imperij vitæque finem impositum esse.

Vndecima notatio temporis completi ministerij & passionis Christi suppetit ex iis quę deinceps egisse & passus dicitur Pilatus supremis tẽporibus Imperij Tiberij. Nã circa initium vicesimitertij anni Tiberij, vt annotatũ est in Eusebij Chronico, atq. idem refert Ecclesiasticæ historiæ libro secundo & capite secundo, *Cum iam incredibilis & admiranda Seruatoris nostri resurrectio atq; etiam ascensio in cœlos quàm plurimis peruulgata percrebresceret, cumq. apud prouinciarum magistratus & præfectos inueteraſceret consuetudo, vt signa noua & inaudita apud illos fortè obtingerent, Imperatori significarent, quò nihil eorum quæ euenirent illum subterfugerent: Pontius Pilatus Iudææ præses, de resurrectione Seruatoris nostri Iesu à mortuis quæ per omnium ora iam in vniuersa passim Palæstina hominum sermone ac fama peruasisset, vtpote qui, cum alia eius miracula auditione accepisset, tum*

etiam quo pacto post mortem denuò à mortuis suscitatus, iam Deus à multis pro certo crederetur, Tiberium per literas certiorem fecit. Ita Eusebius in historia. Paulò autem posteà idem Pilatus, qui Iesum Christum haud ita dudum per iactantian interrogârat, ecquid intelligeret se potestatem habere vitæ ac necis eius, à Lucio Vitellio Syriæ Præside, vt antè dixi, nuper è Mesopotamiâ (vbi Teridatem regem Parthorũ Artabani profligati vice constituerat) reuerso, iussus est Romam discedere ad reddendas Imqeratori rationes eorũ quorum prouinciales ipsum accusarent, Marcello successore ei in Iudæam misso, postquàm ipse decem annos in eius præfecturâ transegisset: vt refert Iosephus suprà allegato Antiquitatũ libro decimooctauo, capite quinto. Sed Methodio auctore refert Marianus Scotus in Chronico suo, Tiberium Imperatorem postremo Imperij sui anno Pilatum è prouinciâ reuocatũ misisse in exilium propterea quòd Iesum citra suam & Senatus Romani cognitionem morti adiudicasset. Quod vt vt sit, in eo certè illi cum Eusebio conuenit, recẽtem famam resurrectionis Christi è mortuis, &

tuis, & ascensionis in cœlum, atq. miraculorum per Apostolos eius editorum, perlatam esse Romam vltimis temporibus & Imperij Tiberij & præfecturæ Pilati. Vnde suppetit vndecima ratio confirmandæ sententiæ nostræ, Christum crucifixum esse sub postremum annum vtriusq; quandoquidem sub vtriusq; finem, resurrectionis eius tanquam quæ paulò antea adeoque nuperrimè contigerit, confestim ex antiquo more missus, primus nuncius Romam peruenerit.

Porro autem obseruatione dignum est, quod Tacitus libro sexto Annaliũ refert, *Lucio Vitellio & Paulo Fabio Persice consulibus, post longum seculorum ambitum auẽ Phœnicem in Aegyptum venisse, & prabuisse materiam doctissimis indigenarũ & Græcorum multa super eo miraculo disserendi:* Dion autem libr. quinquagesimo octauo, *Plautio Laliano & Papinio Gallieno consulibus Phœnicem auem in Aegypto apparuisse* refert, *& visam prænunciare mortem Tiberij.* At enimuerò ex Dione collato cum Tacito appareat Phœnicem illam, quum apparuisset per biennium, tunc disparentem, potiùs significasse eodem ipso anno

verum Phœnicem illum vnicum Dei filium Ieſum Chriſtum, poſtquàm in vicina regione Iudæa ferè biennio à decollatione Ioannis Baptiſtæ, Euangelio prædicando & miraculis edendis maximè clariſſet, relictis terris, de deuictis Diabolo peccato & morte triumphantem in cœlum aſcendiſſe ac cœleſtem patriam repetiuiſſe.

Duodecima notatio temporis completi miniſterij Chriſti, eiuſque reſurrectionis à mortuis & aſcenſionis in cœlum, ſuppetit è tempore lapidationis Stephani Protomartyris, & conuerſionis Sauli ſiue Pauli Apoſtoli: quatenus Hippolytus Thebanus, vt refert Michael Glicas in tertia parte Annalium, & Euodius Apoſtolorum ſucceſſor, vt refert Nicephorus Calliſtus, hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libro ſecundo, capite tertio, tradiderint *Stephanum lapidatũ eſſe annis ſeptem à reſurrectione Chriſti, Paulum autem conuerſum ad Chriſti fidem ſex menſibus poſteà.* Enimuerò ſi Hippolytus Thebanus & Euodius illè, quicunque viri & cuiuſcunque antiquitatis fuerint, necem Stephani & intra ſemeſtre conſecutam conuerſionem Pauli, anno ſeptimo

poſt

post cruciatum Christi statuerunt, manifestum quidem errorem eatenus admiserunt. sin verò, quod est verisimilius, eandē contulerunt ad annum septimum duntaxat à decimo octauo Imperij Tiberij, quo Glycas & Callistus cum Cæsare Baronio & vulgo Christianorum ab Eusebij seculo, Christum crucifixum retulerunt: hactenus non tam errorem ipsi admisisse, quàm vulgaris erroris corrigendi rationē ostendisse videantur: quia hoc pacto Stephani martyrium, procul dubio haud ampliùs biennio Christi in cœlum ascensionem consecutum, conueniens secundo anno Imperij Caij paulò antè incepto, ineūte vere: ipsam ascensionem post mortem & resurrectionem Christi, rectè conferet in medium vicesimum secundum annum Tiberij. Atque ita Hippolytus & Euodius præsertim quum iis astipuletur etiam Marianus Scotus, quatenus haud sanè de nihilo Ordinationis septem Diaconorum mētionem repetit primo anno Caij, Pontio & Nigrino consulibus, suppeditauerint duodecimam rationem confirmandæ sententiæ nostræ de annis baptizati & crucifixi Christi. Saltem verò eo haud leue mo-

mentum attulerint ad ſententiæ noſtræ confirmationem, quatenus conſenſerint rationem temporum prædicationis & peregrinationis Pauli, rectè ſibi conſtare conſtituto tempore conuerſionis eius medio anno ſecundo Imperij Caij.

CAP. XXIII.

DEcimatertia notatio temporis baptizati & crucifixi Chriſti, ſuppeditata *ex initio abominandæ deſolationis* ſiue *extialium calamitatum populi Iudaici* conſtim poſt completam ſeptuageſimam & poſtremam annorum hebdomadem prophetiæ Danielis, qua ineunte, Chriſti manifeſtationem ſiue reuelationem tempore Baptiſmi ipſius factam fuiſſe, ſuprà declaratum eſt, mediante autem antiquatum & abrogatum abolitumq. fuiſſe ſacrificium legale typicum, oblato in cruce vero corporis eiuſdem ſacrificio, iiſdem argumentis & auctoribus conſtat, Initij autem malorum Iudęis in dies creſcentium & inundantium ſuper eos, donec tandem per Romanarum legionum alas deſolatorias ac deteſtandas in ipſos effuſas prorſus obruti fuerint, dedit Imperator Romanus Caius

Ca-

Caligula: postquàm interfecto Tiberio Tiberij Imperatoris nepote, quem ex eius testamento habiturus erat saltem collegã Imperij, Silanoq. socero, & Macrone præfecto Prętorij, vt refert Philo Iudæus Alexandrinus, libro de legatione ad Caium, *non amplius se continuit intra humanæ naturæ terminos, sed ad diuinos honores aspirauit.* quod post biennium demùm, tertio anno Imperij fecit, vt ex Dione, lib. quinquagesimo octauo, atq. Iosepho, Antiquitũ li. decimooctauo noni capitis fine cõstat. *Tandem autem ausus in vulgus efferre impiam sui consecrationem, pergebat vitetius, & quasi per gradus quosdam paulatim extendebat*: donec tertio Imperij anno ad finem tendente, sub terium suum consulatum siue collega, *palàm & apertè pro Deo se gerens*, adeoque *Omnia transformans se in miracula diuûm*, non modò *Iouis Capitolini Templum Romæ*, ac *Iouis Olympij simulacrum mutato capite in Græcia vsurpare instituit*, sed etiam *Statuam sine Colosso sibi* tanquam summo Deo, *in Templo* ri Dei optimi maximi *Hierosolymitano, tronio Arbitro* post Vitellium *Syriæ præ- de erigi iussit*, quod non modò Philo am-

plè narrat, eodem libro, itemque Ioſephus eiuſdem libri vndecimo capite, & ex iiſdē auctoribus Euſebius in Chronico annotat a l tertium annum Caij, inquiens, *Caius petronio Præfecto Syriæ præcepit vti Hieroſolymis ſtatuam ſuam ſub nomine Iouis Optimi Maximi poneret, quod Iudæi maximè negauerunt obſtinatione, Toto orbe Romano ſicut Philo ſcribit & Ioſephus, in Synagogis Iudæorum* (ita enim conſtat legendum ſuffragante quoque manuſcripto pulcherrimo & optimæ notæ exemplari in Sereniſſimi Principis Henrici Bibliotheca, non contrà, *praterquàm in* Synagogis, vt vulgatæ editiones Baſileenſes habent,) *ſtatuas & imagines & aræ Caij Cæſaris conſecratæ*: ſed etiam Tacitus idem diſertè ſignificat, duobus locis. quorum alter habetur libro hiſtoriarum quinto in hæc verba. *Sub Tiberio quies erat Iudæis. dein iuſſi à Caio Cæſare effigiem eius locare in Templo, arma potiùs ſumpſere: quem motum Cæſaris mors diremit.* Alter locus duodecimo libro Annalium habetur mutilus in hæc verba. *Sæua præbuerant Iudæi ſpeciem motus orta ſeditione *poſtquàm cognita cæde Caij haud ob temperatum eſſet. manebat metus neque*

Prin

Principum eadem imperitaret. Hæc Tacitus.

Eodem autem tempore quo hæc in Iudæa agebantur, *legati Iudæorum Alexandrinorum* & Ægyptiensium & Cyrenensium, vt refert idem Philo, qui vnus ex ipsis erat, in fine libri de eadem legatione ad Caium, Romam venientes ad querendum de denegatis immunitatibus concessis olim à Ptolemæis regibus, grauissimisque iniuriis & cõtumeliis illatis, cædibusque & rapinis perpetratis, insigni *ludibrio* coram ipso Imperatore *affecti sunt.* Atque eodem ipso tempore, vt refert Iosephus duodecimo & postremo capite decimioctaui libri Antiquitatum, in *Seleucia ac Cteſiphonte* primariis Babyloniæ ac Mesopotamiæ vrbibus, *plusquam quinquaginta millia Iudæorum occisa sunt*, ac reliqui è plerisque earum regionum ciuitatibus expulsi aut fuga dissipati.

Quocirca hinc suppeditatur decimatertia ratio confirmandæ sententiæ nostrę de tẽpore baptizati & crucifixi Christi: quatenus ipse rerum euẽtus, nempe illud mitium exitialium calamitatum populo Iudaico, post quietem sub Tiberio, ingruen-

tium è tribus hiſce inſignibus & famoſis contumeliis in tribus orbis terrarum partibus, ſimul contingens, ab autumno ſiue medio anno tertio Imperij Caij Caligulę, euidēter arguit completas eodem tempore illas conuerſioni ſeu potiùs euerſioni reipublicæ pariter ac ſynagogæ Iudaicæ præfinitas Septuaginta hebdomades Danielis: ac proinde earum ſeptuageſimę ſiue poſtremæ initium, quo vngendus fuit Sanctus ſanctorum, ſiue baptizandus & reuelandus Chriſtus, incepto decimonono anno Imperij Tiberij, medium autem, quo idem morte excindendus è terris, ſurſumq; in cœlū recipiēdus erat, medio anno viceſimo ſecūdo eiuſdē cōuenire. Sed de Septuaginta Hebdomadibus Danielis, Deo volēte, alias erit latiùs diſſerēdi locus.

Decimaquarta notatio temporis mortis & reſurrectionis Chriſti ſuppetit ex eo, quod Lucas in actis Apoſtolorum, quarto fermè anno poſteà. *poſtquàm* ſcilicet *confirmatum eſſet Euangelij fedus multis Iudæorum, hebdomade vna,* nempe illa Danielis poſtrema, priore quidem eius parte per ipſum Chriſtum verſantem in terra, poſteriore autem per Apoſtolos eius, ac *ædificata-*

catarum & multiplicatarum Iudæorum
ut circumcisorum *Ecclesiarum per Iudæã*
& Galilæam & Samariam, corpus quasi in
ustam staturam creuerat, in cæteros autẽ
Dei ira effundi cœpta erat: significat pri-
ma Ecclesiarum Gentium præputiatarum
emina cœpta iaci in *Cornelij Romani Cen-*
turionis familia, *Cæsareæ* Palæstinæ, paulo-
que post, *inter Hellenistas Antiochiæ*, in to-
tius Orientis metropoli.

Eodem autem spectare videtur Eusebij,
Ecclesiasticæ historiæ libro quinto, capite
decimosexto iuxta Basileensem, deci-
mooctauo iuxta Græcam Parisiensem e-
ditionem, de Apollonio antiquo scripto-
re Ecclesiastico verba huiusmodi. *Deinde*
refert velut à traditione, Dominum præce-
pisse Apostolis suis, ne ad annos duodecim,
Hierosolymis discederent, ἐπὶ δώδεκα ἔτεσι μὴ
ἀπιδεῖναι τῆς ἱερουσαλήμ. Cuius quidem manda-
ti sententia videtur neutiquàm esse ea quã
ceiùs apprehendunt quàm reprehendunt
quidam, quasi eo vetaretur quisquam A-
postolorum recedere vel excedere Hiero-
solymis, idque adeò per annos duodecim
resurrectione & ascensione Christi: quin
potiùs ne ipsi Apostoli à se mutuò segre-

garentur & separarentur, Hierosolymi relictis credentium ex circumcisione Iudæorum Galilæorum & Samaritanorum adhuc metropoli, profecturi ad disse̅minandum Euangelium apud exteras nationes & ciuitates Ethnicas siue Gentilium vt Antiochiam, Romam, & cæteras vsque sub annum duodecimum post cœptū prædicari ipsum. Vnde appareat, Euangelium ferè vndecim annis ab eius principio prædicatum fuisse solis Iudæis aut quodammodo siue quadātenus Iudaizantibus, nēpe circumcisis: at verò ad præputiatas Gētes exportatum & delatum esse demùm circa finem anni vndecimi, videlicet exacta annorum sesquihebdomade ab ipsius epocha: ac propterea ipsius solis Iudæi promulgati semihebdomadem primam imputandam & ascribendam esse Ioanni Baptistę præcursori Christi, ab anno decimoquinto Imperij Tiberij, secundam atque mediam ipsi Christo inter illos versanti, à baptismate Ioannis, tertiam verò Apostolis eius, à tempore excisi ipsius terris ac sursum recepti. Etenimuerò e contextu historię Actorum Apostolorum apparet summum biennij spatium inter

ueniss

eniſſe à conuerſione Sauli, ad communi-
atum Euangelium Cornelio centurioni
ariter ac Helleniſtis Antiochię: nec alio-
ni veriſimile eſt Apoſtolos Hieroſoly-
mis detentos atque inhibitos eſſe à diſſe-
minando inter Gentes Euangelio, pluſ-
quàm quadriennio poſt reſurrectionem
Chriſti, quod quidem rectè animaduertiſ-
ſe videntur ij, qui cætero quin haud rectè
eo nomine illam Apollonij traditionem
falſi inſimulauiſſe videantur.

Itaque etiam inde ſuppetit decimaquar-
ta ratio confirmandæ ſententiæ noſtræ,
nempe Chriſtum crucifixum eſſe demùm
anno viceſimoſecundo Imperij Tiberij, vt
pote tantumnodò quarto ante commu-
nicatum Gentibus Euangelium, quod iis
communicatum fit anno vndecimo poſt
ipſius Iudæis prædicari cœpti initium.

CAP. XXIIII.

DEcima-quinta notatio temporis
completi miniſterij paſſioniſq; &
reſurrectionis & aſcenſionis Chriſti ſup-
petit è tempore *mortis Herodis regis* illius
quem Lucas in Actis Apoſtolorum, poſt

necatum Apostolum Iacobum fratrem Ioannis,& coniectum Petrum in carcerē moxque liberatum ab Angelo Dei,secundum id tempus Imperij Claudij,quo *fama per orbem terrarum ingraueſcente, Saulus & Barnabas Antiochenſium Chriſtianorū eleemoſynas pertulerint Hieroſolyma*,mirabili Dei iudicio *Cæſaream a vermibus inteſtinis corroſum ſubitò interiſſe* ſcribit. Omnino enim hunc Herodem regem apparet eſſe illum Agrippæ regis filij Ariſtobuli nepotis Herodis magni fratrem, cui Ioſephus, Antiquitatum libro decimonono capite quarto:ſcribit Agrippam impetraſſe à Claudio Imperatore regnum Chalcidis,ſcilicet regionis vicinæ Tyrię & Sidoniæ:ac deinde in reſcriptis Claudij eundē ſæpiùs regem ſimpliciter appellatum refert.de quo etiam in fine primi capitis viceſimi libri ſcribit in hæc verba. *Eodem tempore Herodes Chalcidis Principatum conſecutus,defuncti Agrippæ frater, petijt à Claudio Cæſare poteſtatem Templi, & ſacrarum pecuniarum, & ius ordinandi ſummos Sacerdotes : ac omnia pariter impetrauit.ex illo autem fuit apud omnes eius poſteros eadem poteſtas,vſque ad belli finem.* Herodes

des itaque à Pontificatu remouit cognomi-
tum Cantharam, & eius loco, Iosepho Ca-
filio illius honoris successionem contulit.
Tertio autem capite eiusdem libri scribit
hæc verba. *Herodes autem rex Chaldi-*
os, Iosephum Camyda filium priuauit Sum-
Sacerdotio, eique succedere iussit Ana-
am Nebedai filium. Tiberio Alexandro
cessit Cumanus. quo tempore idem Hero-
des frater regis Agrippæ maioris, defunctus
est, octauo anno Imperij Claudij, tres filios
relinquens: Aristobulum, qui ei fuerat de
riore vxore progenitus, & ex Beronice fra-
is filia Beronicianum, & Hyrcanum. reg-
um autem eius Claudius Cæsar Agrippæ
niori donauit. Itaque prorsus apparet hi-
oriam illam quam narrat Lucas de Iaco-
o interfecto & Petro in carcerem conie-
to ab Herode rege, planè conuenire in
unc Herodē, qui pro eo iure quod adep-
s erat in Templum Hierosolymitanum,
res ad ipsum spectantes, vtpote consti-
tionem summorum Pontificum, & cæ-
ra: talia agere præsumpserit.

Neq; adeò verisimile est quod plerique
mnes opinantnr, hunc fuisse Agrippam
gem præcedentem, quem Iosephus sub

finem libri deciminoni refert mortuum esse transacto triennio Imperij Claudij, t quam Herodes commune prænomen ve cognomen esset omnibus posteris Hero dis magni regibus: etiamsi Tacitus Ann lium duodecimo, Pompeio & Veranni consulibus, id est anno Imperij Claud nono, scribat, *Iturœos & Iudœos, defunct regibus Sohemo atque Agrippa, prouinc Syriæ additos*: & Syriaca paraphrasis nou Testamenti, in hac historia habeat *Here dem regem, qui cognominatus est Agripp* quæ vtiq. posteà Iacobo fratri Ioannis oc cisso ab eodem Herode, falso ascribit Ep stolam Canonicam Iacobi fratris Domi ni. Namque vt Philippum Tetrarcham o mittam, vbi demùm Archelai, aut Agrip pæ iunioris propriis nominibus in nou Testamento additur commune illud ag nomen siue prænomen Herodis? quant igitur minùs probabile est, huic Herod tantummodò commune prænomen dat esse, neutiquàm addito proprio distinctio nis gratia? præsertim quum neq; Iosephu Agrippæ regi prenomen Herodis vsquam impertiat. Neque verò omnino idem ge nus mortis ascribit Iosephus Agrippæ

quod

od Lucas Herodi, tametsi simile. atque
mirùm non minùs prono errore potuit
m Iosephus genus mortis Herodis,
ùm. Tacitus tempus mortis eiusdem,
d ampliùs quadriennij differentia, im-
are Agrippæ fratri: quod Iosepho ad-
admodum puero, Tacito vix dum na-
contigerit. Etenim ipsum Iosephum a-
quin eorum alteri ascripsisse quod alte-
conueniret, tanquam incertum ad vtrũ
ferret, ex relatis apud eum ipsorum Sũ-
orum Pontificum constitutionibus col-
gere licet. namque quinto capite libri
ciminoni, refert Agrippam submouisse
heophilũ Anani filiũ à sũmo Sacerdotio
Boethi tertium filium Simonem, Can-
aram cognominatum in eius locum sub
tuisse. sexto autem capite tefert eundem
grippam priuasse Simeonem Cantharã
mmo Pontificatu, eumque voluisse red-
re Ionathani Anani filio, quo nolente
rum recipere, detulisse ad eius fratrem
latthiam. atque septimo & postremo ca-
te refert eundem sub finem regni & vi-
, Matthiæ adempto Pontificatu succesſo
m dedisse Alioneum Cithæi filium. at-
i primo capite libri viceſimi, vt dictum

est paulò superiùs, refert Herodem rege defuncti Agrippæ fratrem redegisse in c dinem, siue remouisse à summo Pontifi tu cognominatum Cantharam, & eius co successionem illius honoris detul Iosepho filio Canei, siue Camydæ, vt p stea appellat. Itaque ostendit se incertu vter rex, Agrippa, an verò Herodes frat eius, Simoni cognomento Cantharę, sum mi Pontificatus successorem dederit. H autem proxime accedit alterum duorum quæ Eusebius, Ecclesiasticæ historię libr secundo, capite decimo desinente, post i lius de Herodis morte historiæ recitatio nem ex Iosepho, subiungit: nempe, *erro quodam scriptoris mutatum esse nomen.*

Quocirca hinc suppeditatur decima quinta ratio confirmandæ sententiæ no stræ de tempore cõpleti ministerij Chri sti, quatenus illa Sauli profectione Hiero solyma relata ad octauum annum Imper Claudij, vtpote ad tempus quo mortuu est rex Herodes iuxta Iosephum, vel A grippa iuxta Tacitum, quæ ab aliis relat est ad annum quartum Imperij eiusdem vtpote ad tempus mortis Agrippæ iuxta Iosephum: ratio temporis conuersionis &

con-

secutorum deinceps actorum ipsius
pariter ac cęterorum Apostolorum,
e iustum interuallum siue distantia à
te & resurectione Christi hucusque,
liis obseruatum, vt sibi constet, arguit
n Christi mortem & resurrectionem
er contigisse circiter quadriennio po-
ùs quàm vulgo putatum est: ac prop-
transferendas esse à decimooctauo
decimonono anno Imperij Tiberij, ad
imum secundum.

Decima sexta notatio temporis com-
ministerij passionisq. & resurrectio-
Christi suppetit è *tempore* motæ con-
rsiæ Antiochiæ de cogendis conuer-
fidem Christianam è Gentibus præ-
nis ad circumcisionem suscipiendam
Mosaico, *& alius profectionis Pauli cũ*
aba aliysque comitibus vnà ab Ecclesia
ochena missis, Hierosolyma, super illa
tione: quam quidem profectionem
Paulus, initio secundi capitis Epistolę
latas, significat susceptam *decimo-*
o anno conuersionis suæ. quod enim
se tunc ascendisse Hierosolyma ex re-
ione, id est, peculiari instinctu & mo-
Spiritus sancti: id neutiquàm obstat,

quo minùs eodē tempore ab Ecclesia A
tiochena missus fuerit. Et quod alij exis
mant hanc ex reuelatione profectione
præcessisse illam, cuius occasione Synod
Apostolorum Hierosolymis congreg
controuersiam eam ita determinauit,
decerneret, Christianis Gentilibus ne
quàm imponendum esse iugum siue o
circumcisionis, & cæterarum ceremon
rum Mosaicarum, quod alioqui non
credibile, Petrum qui in illa Synodo ve
tati fortissimè patrocinatus erat, pos
Antiochiæ id admissurum fuisse, de
Paulus eum deinceps in eadem ad Gala
Epistola reprehendit: saluo iudicio &
uerentia Theologorum, videtur sanè
potuisse, quum Synodi decretum acce
esset in eam sententiam, vt Gentiles
obseruationem cæremoniarum legali
tanquam necessariam ad salutem non
gerentur inuiti, potuisse inquam fieri
controuersia deinde inter Petrum & P
lum orta sit, vel de persuadendis ad
tanquâm conferentem ad Ecclesiæ de
rum, vel saltem de admittendis volenti
& vltrò poscentibus, quales nimirùm
paret fuisse ipsos Galatas, quos itid

pr

optereà acritèr reprehendit Paulus. ne-
e verò nobilissimam illam Synodum,
emorato capite Epistolæ ad Galatas ita
terit Paulus, quin manifestè ipsam sig-
ficet iis verbis. *Exposui ipsis Euangelium*
nd prædico inter Gentes &c. item, *Quum*
dissent mihi cõcreditum Euangelium præ-
ti &c. dextras societatis dederunt mihi
Barnabæ, vt nos apud Gentes &c. quæ a-
rtè spectant ad ea, quæ dicto capite Ac-
rum narrat Lucas de *Paulo & Barnaba*
imò *annunciantibus*, deinde in Synodo
sserentibus, quanta Deus per ipsos effeci-
inter Gentes, tanquam adhuc parùm
ta Hierosolymis, posteaque rursùm di-
ssis ipsis cum honorifica commenda-
one ad Ecclesiam Antiochenam & cęte-
Gentilium.

Itaque hinc suppeditatur decimasexta
io confirmandæ sententiæ nostræ de
mpore mortis, resurrectionis, & ascen-
onis Christi. quoniam enim ex serie a-
orum Pauli constat propè triennium in-
rueniſſe inter hoc eius iter Hierosoly-
a, & præcedens, quo tempore mortuus
rex Herodes inualescente fame: conse-
ens est hoc eiusdem iter factum esse vn-

decimo anno Imperij Claudij, (quo tempore fames maximè inualuit, vt refert Tacitus, duodecimo Annalium, ipso Imperatore quintum & Orfito consulibus, ita vt tunc pauperibus Iudæis Christianis maximè opus videretur eleemosynis Christianorum Gentilium, vt significat Paulus eodem capite Epistolæ ad Galatas,) ideoque ipsius conuersionem decimoquarto anno anteâ, Christi autem resurrectionem & ascensionem, biennio priorem decimo sexto, id est Imperij Tiberij anno vicesimo secuudo, saltem dimidia ex parte transacto, contigisse.

Decima septima notatio temporis cõpleti ministerij christi & ascensionis eius in cœlum suppetit ex eo, quod Lucas, initio decimi octaui capitis Actorum Apostolorum, refert *Paulum venisse Corinthũ, ibique reperisse Aquilam & Priscillam nuper eò ex Italia appulsos, eò quòd edixisset Claudius vt omnes Iudæi Roma discederẽt.* Qua de re Paulus Orosius, libro septimo, capite sexto, scribit ita. *Anno Claudij septimo, sub procuratore Iudææ Cumano, in Hierosolymis tanta seditio in diebus azymorum exorta est, vt in portarum exitu populo coar-*

tato,

tato, triginta millia Iudæorum cæde prostra-
ta & compressione suffocata referantur. An-
no eiusdem nono, expulsos per Claudium Vr-
be Iudæos, Iosephus refert. sed me magis Sue-
tonius mouet, qui ait hoc modo: Claudius Iu-
dæos impulsore Christo assiduè tumultuantes
Roma expulit. quod vtrum contra Christum
tumultuantes Iudæos coerceri & comprimi
fecerit, an etiam Christianos simul velut cog-
natæ religionis homines voluerit expelli, ne-
quaquam discernitur. Veruntamen sequenti
anno tanta fames Romæ fuit, vt medio foro
imperator correptus à populo, conuitijs &
fragminibus panis turpissimè infestatus, a-
ctè per Pseudotyrum in Palatium refugiens,
seditionem excitatæ plebis euaserit. Paruo autē
intercedente tempore, triginta quinque Sena-
tores & trecentos simul Equites Romanos
interfecit. ipse autem manifestis veneni sig-
nis est mortuus. Ita Orosius.

At Iosephus, libro secundo de bello Iu-
daico, capite decimonono desinente iuxta
Græcam editionem, & Antiquitatum lib.
vicesimo, cap. tertio desinente, & sequen-
tibus vtrobiq. scribit, neutiquàm ortam
illam seditionem Hierosolymis sub Cu-
spio, septimo anno Claudij: sed anno e-

iusdem octauo, quo mortuus est Herode
rex Chalcidis, Cumanum accepisse Iudæ
præfecturam, sub quo deinde orta sit. Nec
verò vsquàm apud Iosephum extat, quo
ait. Orosius eum referre, Iudæos vrbe e
pulsos per Claudium, anno eiusdem non
sed cap. quinto vicesimi libri Antiquita
ipse narrat, orta seditione inter Iudæos
Samaritas, Cumanũ, vt qui eius causa fui
set, Romam missum esse à quadrato Syri
Præside, eiusq. loco Felicem constitutu
Iudææ Præsidem. Ex qua quidem Iosep
narratione iuxta antiquam Ruffini trã
lationem Latinam videtur Orosius illu
haud omnino rectè collegisse: vt parti
apparet etiam ex eo, quod prodigiosam
lam famem Romæ imputet anno sequẽ
quam Tacitus vt modò dictum, vnde
mo Claudij anno ascribit: quanquam
eo etiam errasse videatur Orosius, quòd
mẽ illam sequenti anno imputauerit, qu
præcedenti conuenerit. Verba Ruffini i
terpretis, paulò antiquioris Orosio, præ
puè ad rem facientia, hæc sunt. *Cuman
autem, & qui cum eo erant, nec non & pri
Samaritanorum, Romam directi, acceper
ab Imperatore constitutum diem in quo d
beru*

rent rerum suarum causas exponere. habant enim patrocinium Cumanus & Samaritæ libertorum Cæsaris & pariter amicorum. qui scilicet prævalere potuerant contra æos: nisi Agrippa inuenis cum Romæ cõ eret, & primos Iudæorum opprimi videvxorem Imperatoris Agrippinã simplici- exoraſſet, vt marito suaderet, quatenus centèr audiens, sua iustitia seditionum pu ret auctores, Claudius autem his precibus strictus, causam audiens, dum agnouisset alorum Principes fuisse Samaritas, eos qui- m, qui ascenderant ad eum, iussit occidi, mano autem fugam dedit, Celerem millerium præcepit in Hierosolymis duci, & nibus videntibus per totam vrbem tractũ eratumq. disperdi. Misit autem & Clau- Felicem, Pallantis fratrem, Præsidem in æam, qui rebus in regione Iudaica præsiet, cumq. decimum Principatus complesannum, Agrippæ Philippi tetrarchiam auit: Bethaniã & Trachonitidem simul ecit: Chalcidem verò ei abstulit, cui quipræfuerat annis: nempe à morte pasui Herodis regis, octauo anno Claut idem etiam Ruffinus habet in præentibus.

Ex illâ verò paraphrasi Ruffini videtur Orosius collegisse, Claudium eius tumultus occasione iussisse omnes Iudæos Româ discedere, & id quidem rectè, perinde scilicet ac Samaritanos. nã si ægrè pro Iudæis illud obtinui potuit, vt non indicta causâ planè caderent: nihil miri si tanquam proui, tametsi non ad dandas, tamen ad facilè accipiendas occasiones seditionum & tumultuum, ipsi vnà cum Samaritanis vrbe expulsi sint. sed perperam Orosius secundum Ruffinum id factum retulisse videtur ad nonum annum Claudij, propter mentionem deinceps illatam decimi anni eiusdem, cum in Græco Iosephi exemplari etiam nunc legatur, τῆς δὲ ἀρχῆς δωδέκατος ἔτος ἤδη πεπληρωκώς· *cum iam compleuisset duodecimum Principatus annum* idq; prorsùs verum esse, adiectum tempus quo Agrippa iunior Chalcidi præfuisse dicitur confirmet, ipseque adeò Orosius, significans Claudiũ haud ita multò posteà mortuum esse: multoq. magis Tacitus historicus, Annali duodecimo, eiusdem seditionis & tumultus historiam referens ad Fausti Silææ & Saluij Othonis consulatum quo iniuit duodecimus ãnus Imperij Cl

ij vicesimo quarto die Ianuarij. eodē au-
ano idē scribit, *de Mathematicis Italiâ*
llēdis factum esse Senatusconsultum atrox
irritum, ita vt verisimilius sit eodem
mpore factum etiam edictum de Iudeis
oma pellēdis: quemadmodum superius
finem libri secundi, Tiberio Imperāte
tulerat simul *De sacris Aegyptijs Iudai-*
sq; pellendis factū Patrum consultum &c.
q, ea superstitione infecti cederent Italia,
si certam ante diem profanos ritus exuis-
sent.

Quo circa huic suppeditatur decima
ptima ratio confirmandæ sententiæ no-
ę de tempore resurrectionis & ascensio-
is Christi: quatenus dilato Pauli aduentu
Corinthum vsque post completum duo-
cimum annum Claudij, id est, vsque ad
rtium vel quartū annū posterius quàm
aliis statuitur: series actorum eius ar-
it vtique pari tempore differendam esse
ius conuersionem, ac propterea etiam
hristi resurrectionem & ascensionem:
mpe à decimo octauo vel decimonono
no Imperij Tiberij vsq. ad vecesimum
undum.

Cap. XXV.

Decima octaua notatio tempori completi ministerij resurrectioni & ascensionis Christi suppetit ex eo, quo eodem decimooctauo capite Actorũ narrat Lucas, circa finem *anni & sex mensium commorationis Pauli Corinthi, Gallionem fuisse Proconsulem Achaiæ*: quem constat fuisse Anneũ siue Iunium Gallionem fratrem Annei Senecæ, à Claudio Imperatore pulsi in exilium, ac postea reuocati intercessione Agrippinæ, & constituti praeceptoris filij eius Domitij Neronis, deinceps Imperatoris, vt refert Tacitus, sexto initio duodecim Annalium, his verbis. *Agrippina ne malis tantùm facinoribus notescaret, veniam exilij pro Anneo Senecâ, mul praturam impetrat, latum in publica rata, ob claritudinem studiorum eius: vtq; Domitij pueritia tali magistro adolesceret, consiliis eiusdem ad spem dominationis vteretur. quia Seneca fidus in Agrippinam memoriâ beneficij, & infensus Claudio, dolore iniuriæ credebatur.* Ita Tacitus. Dion autem in fine libri sexagesimi & postremi eorum qui supersunt historiæ suę, ad mortẽ Clau-

dij,de vtroque fratrum, Gallione pariter ac Seneca ita scribit. *Agrippina aut ac Nero lugere se eum quē necauerant,simulauere: nexeruntq; in cœlum, quem è conuiuio exulerant. Vnde Lucij Iunij Gallionis qui frater fuit Seneca,saltum extat dictum. scripsit idem Seneca etiam librum,* ἀποκολοκύντωσιν *titulo,quasi diceres de indigetamento siue honore diuino per fungum parto. sed Gallionis meus celebratur pauciſsimis verbis plurima comprehendens. quum enim eos qui in carcere necantur, magnis uncis in forū carnifices, ac inde in profluentem protrahere soliti essent,Claudium unco raptum in cœlum dixit.* ita etiam Dion. Ex dicacibus autem illis utriusque, Gallionis inquam pariter ac Senecæ scommatis iactatis in Claudium mortuum colligere licet, neutrum à vino affectum esse alicuius momēti beneficio: ideoque Gallioni Proconsulatum Achaię concessum esse demùm ad Senecæ fratris petitionem,à Nerone, primo anno Imperij sui, cuius initium fuit post quatuordecim ferè annos Claudij, decimo tertio die Octobris: quum ab eodem cōsul suffectus esset Calendis Nouembris eiusdem anni, vel quemadmodum alioqui fieri solitum,

& biennio antea Syllam & Vespasianum ijdem Calendis suffectos exhibent Fasti consulares, vel in locum alterius consulũ demortui eodem anno sub mortem Claudij: veluti narrat & Dion eodem loco, & Tacitus sub finem duodecimi Annalium, *inter ostenta mortis Claudij habitum, sub idem tempus, omnium Magistratuum Romanorum, Consulum pariter ac caeterorum, fuisse vnius morte diminutum.*

Itaq; huic suppeditatur decimaoctaua ratio confirmandæ sententiæ nostræ de tẽpore resurrectionis & ascensionis Christi: quatenus dilato Pauli discessu Corintho, vsque ad primum annum Imperij Neronis ferè completum, vtique triennio vel quadriennio posteriùs quàm ab aliis statuitur, ex serie actorum eius, itidem ipsius conuersionem, atque Christi ascensionem pari tempore posteriùs, ideoque hanc vicesimo secundo anno Tiberij statuendam esse consequens est.

Decimanona notatio temporis completi ministerij passionisque & resurrectionis & ascensionis Christi, habetur vicesimo quarto capite Actorum Apostolorum desinente, & sequentibus, vbi biennio exple-

to, *Felix Iudææ Præses successorem accipiens Porcium Festum*, dicitur *reliquisse Paulum vinctum*, qui statim initio præfecturæ Festi, appellato Cæsare, Romam missus sit: completo nempe *anno vicesimo quinto post passionem Domini*, vt refert Hieronymus, lib. de Ecclesiasticis scriptoribus, in vita Pauli, qui eatenus suffragatur etiam epilogus Græcorum scholiorum Oecumenij in Acta Apostolorum. Enimuerò apparet biennium illud intelligendum esse, neque tempus præfecturæ Felicis, nisi pro διετίαν scriptum à Luca & legendū fuerit διετίαις: quia Paulus anteà eodem capite, eum *à multis annis Iudæorum iudicem* fuisse asserit: neque Imperij Neronis, vt putauit ibidem Hieronymus, cuius nulla vel ibi vel superiùs apud Lucam mentio: sed potius primum propositæ destinatæq. seu potiùs spiritu prophetico præconceptæ Paulo profectionis Romam, sub discessum suum Epheso, qua de idem Lucas decimonono capite, sub tempus orti tumultus ibi, circa cultum Dianæ Ephesinæ, inquit: *His autem impletis, induxit in animum Paulus, peragratâ Macedoniâ & Achaiâ, proficisci Hierosolyma, dicens, Postquàm illic fuero,*

oportet me Romam etiam videre.

Neque enim videtur biennio captiuus detentus esse Cæsareæ, vel in Iudæa: tum quia nihil memoraretur ab eo actum interea in libera custodia: tum quia furor accusatorum eius tanquàm recente incêdio adhuc flagrabat initio Festi: tum præcipuè quia, quum ex contextu historiæ Actorum, capitibus vicesimo & sequētibus, Paulum instituisse postremam nauigationem Hierosolyma post festum Azimorum siue Paschatis. captumq. esse Hierosolymis sub festum Pentecostes appareat. deinde intra annum, posteriorem ad Timotheum Epistolam ab eo scriptā esse Roma, ipsius argumentum, maximè verò conclusio, inde ab iis verbis, *Festina venire ad me ocyus, quia Demas me dereliquit*, &c. euidenter ostendit. nam quod Eusebius, Ecclesiasticæ historiæ libro secundo, capite vicesimo secundo, & secundum eum Hieronymus in vita Pauli innuunt, illam à Paulo scriptam esse post secundum reditum Romam: hunc Eusebius, tantummodò *famæ siue sermoni vel rumori* (λόγῳ) acceptum refert, & argutiori quàm firmiori argumēto probare nititur, quod in eiusdem conclusione

dicat

dicat Paulus. tunc cum scriberet, *Lucam solum fuisse secum, in priore verò defensione neminem adfuisse sibi, sed omnes se deseruisse,* ideoque ne Lucam quidem tunc secũ fuisse: vnde colligit, Paulum post biennium à primo aduentu Romam, reddita doctrinæ ratione, inde discedẽtem denuo reuersum esse ad prædicationis ministeriũ, ac deinde post aliquot annos secundo Romam rediisse, ibique scripta illa epistola, paulo posteà martyrio consummatum esse. quasi vero Lucas etiam, post biennium captiuitatis peractum Romę, Paulum deseruerit: aut quasi prior illa defensio Pauli fortè subito accessiti non potuerit peragi haud ita multo post primum aduentum Romam, interim dum Lucas alicubi extra vrbem, super Euangelij negotio à Paulo missus, abfuerit: aut deniq. quasi ipse Paulus non ita inferat eius mentionem tanquam nuper actæ, ideoque Timotheo nondum auditę: cuius famam ad Timotheum, haud dubiè quàm diligenter percontantem de actis Pauli, non peruenisse, non dico aliquot annorum, sed aliquam multorum mensium spatio, neutiquàm fuerit Verisimile. Præterea verò idem illud subcontra-

rium videtur iis quæ ipse Eusebius proximè subiungit, de subsecuta propediem cæde Apostoli Iacobi fratris Domini, post mortem Festi Præsidis, capite vicesimotertio, & quidem circa octauum annum Imperij Neronis, capite vicesimoquarto: adeoque de consummatis initio persecutionis Neronianæ, (quod apud Tacitum, decimoquinto Annalium, constat factum esse ex incendio Vrbis Romæ, Lecanio Basso & Licinio Crasso consulibus, sub finem decimi anni Imperij eiusdem,) Pauli pariter ac Petri martyriis, capite vicesimo quinto: iisque ante cœptum, Floro Iudææ Præside, anno duodecimo Imperij Neronis, bellum Iudaicum, capite vicesimosexto & vltimo.

Porro autem Felicem obtinuisse præfecturam Iudeæ, vsque ad annum decimum, Imperij autem Neronis septimum tendẽtem ad finem, proximeque præcedentem *Pallantis fratris sui mortem, Mario & Celso consulibus, potissimi libertorum, veneno, vt creditum interfecti, quòd immensam pecuniam longa senecta detineret*, vt refert Tacitus, Annaliũ decimoquarto, præter Lucam, manifestè significat Iosephus, non modo

modò secundo libro de bello Iudaico, à capite duodecimo, & vicesimo libro Antiquitatum, sexto capite & deinceps, multo plura eius acta memorãs ab initio Imperij Neronis, quàm duorum insequentiũ Præsidum Festi & Albini, inde vsq; ad initium belli Iudaici, Gessio Floro Præside: sed etiam in vitæ suæ historia, præfecturã horum perbreuem, post illius diuturnam, apertè arguens ex eo, quod scribit se Romam profectum paulò post finem præfecturæ Felicis, vt aduocatus esset quibusdã popularibus suis quos Felix eò vinctos miserat, & expeditè transacto ibi negotio per gratiam Poppææ, reuersum in patriã, deprehendisse iam tum cœptam rebellionem Iudæorum: quibus, vt præter ipsum testatur etiam Tacitus, quinto libro Historiarum, (idq. ipse quoq. silentio prętetiens Festum & Albinum ob breuitatem præfecturæ vtriusque,) licet *Antonius Felix per omnem sauitiam ac libidinem ius regium seruili ingenio exercuisset, duranit tamen patientia vsque ad Gessium Florum procuratorem sub quo bellum ortum.*

Quinimo Iosephus eodem loco idem ipsũ directè confirmat, & quidem duplice

argumento: altero ætatis suæ, altero coniugij Pappææ cum Nerone, his verbis. *Matthæo patre natus ego sum primo anno Imperij Caij Cæsaris. & c. Iamq; vndeuiginti annos natus, ciuilem vitam aggressus sum, addictus Phariseorum placitis, proximè ad Stoicam apud Græcos sectam accedentibus. Post annum verò ætatis sextum supra vicesimum* μετ' εἰκοστὸν δὲ καὶ ἕκτον ἐνιαυτὸν, *Romam mihi proficisci contigit ob hanc causam. quo tempore Felix in Iudæa procurator erat, sacerdotes quosdam mihi familiares, viros honestos & bonos, ob leuem quandam culpa vinctos Romam misit, acturos causam suam apud Cæsarem. quos vt aliquo pacto eriperem periculo, præsertim quum audirem ne in calamitate quidem constitutis curam pietatis excidisse, & ficus, ac nucibus eos vitam sustetare: veni Romam, multis in mari exhaustis periculis. mersa enim nostra naui in medio mari Adriatico, circiter sexcenti per totam noctem notauimus, & diluculo demùm Cyrenaicam nauem Deo fauente conspicati octoginta ferme nostrûm feliciore vsi natatu in eam recepti sumus. Ita seruatus Dicæarchiam, siue puteolos vt Itali vocare malunt, familiaritatem contraxi cum Alituro mi-*

morum

morum auctore, qui Iudæus genere, Neroni charus erat. per quẽ vbi Poppæa vxori Neronis innotui, confestim per eam impetraui absolutionem illis sacerdotibus: pariterque magnis donatus ab ea muneribus, in patriã reuersus sum. ibi deprehendi iam nouarum rerum studia gliscere, multosque spectare ad defectionem à Populo Romano. itaque conabar seditiosos ad meliorem mentem reducere. &c. nec tamen quicquam profeci: tanta erat tum desperatorum insania. Ita Iosephus de se. Quem, cum natus sit primo anno Caij, consequens est attigisse vicesimum sextum ætatis annum medio octauo anno Neronis, Mario & Asinio cõsulibus. Cæterùm Poppæam Cornelius Tacitus, Annalium decimotertio, Neroni sub finẽ quarti anni Imperij, se tertium & Messalla consulibus. primum innotuisse, atq. decimoquarto Annalium, eodem octauo demùm anno Imperij eius, ijdem Mario & Asinio consulibus, repudiata & necata legitima vxore Octauia Claudij filia, ipsi nupsisse refert.

Quocirca hinc suppeditatur decima nona ratio cõfirmandæ sententiæ nostræ, de tempore mortis resurrectionis & ascen-

fionis Christi: quandoquidem dilato initio præfecturæ Porcii Festi, quo tempore Paulus captiuus missus est Romam, vsque sub finem septimi anni Imperij Neronis saltem quadriennio posteriùs quàm ab aliis statuitur, vtique ex serie actorum eius consequens sit, itidem quadriennio differendam este ipsius conuersionem, ac proinde Christi resurrectionem & ascensionem, nimirùm ab anno Imperij Tiberij decimo octauo vsque ad vicesimum secundum. Enimuero Cæsar Baronius in Annalibus dum Paulum tantūmodo biennio Neronis exacto Romam missum contendens illum Iosephi locum eludere conatur adeo est absurdus, vt se, planè ad inopiam rationis redactum ostēdat: quippè qui cogatur istic exprobrare Iosepho ignorantiam non modo illarum rerum, de quibus ipse tum præsentibus tum vel maxime ad seipsum pertinentibus scriberet, verum etiam ætatis suæ ida. ad sextū vsque annuum: cui profecto nihil addere poterat nisi vt ipsum etiam suū ipsius nomen ignorare diceret.

CAP.

Cap. XXVI.

Vicesima notatio temporis completi ministerij & ascensionis Christi supetit è tempore cædis Apostoli Iacobi fratris Domini. Quâ de Iosephus, Antiquitatum libro vicesimo, capite octauo, scribit in hæc verba. *Iunior autem Ananus, is quē nunc summum Pontificatum accepisse diximus, audax erat & ferox ingenio, secta Sadducæus, quod hominum genus apud Iudæos in iudicando est seuerissimum, vt ante dominimus. Talis igitur cum esset, tempus opportunum se nactum ratus, mortuo Festo, Albino adhuc agente in itinere, concilium iudicum aduocat: statutumque coram eo fratrem Iesu Christi Iacobum nomine, & vnà quosdam alios, reos impietatis peractos lapidandos tradidit, quod factum omnibus in ea ciuitate bonis & legum studiosis vehementer displicuit: missisque ad regem clàm nuncijs rogauerunt, mandaret Anano nequid tale posthac ageret, nam ne nunc quidem rectè egisse, quidam etiam Albino occurrentes venienti ab Alexandria, docuerunt eum, non licuisse Anano sine ipsius consensu aduocare concilium. horum verbis ille persuasus ira-*

cundè ſcipſit Pontifici, daturum ſibi pœnas: & Agrippa rex eam ob cauſam, poſt tertium menſem, ablatum ab eo Pontificatum, Ieſu Damnei filio conceſſit. Hæc Ioſephus. Euſebius autem, Eccleſiaſticæ hiſtoriæ libro ſecundo, capite viceſimo tertio, in hæc verba ſcribit. *Iudæi verò, quum paulò poſt appellationem ad Cæſarem factam, Romam miſſo à Feſto, ſpem perficiendarum inſidiarũ quas illi ſtruxerant, amiſiſſent: in Iacobum fratrem Domini vertuntur, cui Hieroſolymis ab Apoſtolis Epiſcopalis ſedes concredita fuerat. conſimilia igttur aduerſum hunc quoque præſumentes, ſtatuunt eum in medium, exiguntque vt coram omni populo fidẽ Chriperneget. quum autem illa præter omniũ ſententiam, libera voce, ac maiore cum fiducia quàm expectaſſent, coram vniuerſa multitudine Ieſum filium eſſe Dei, Seruatorem ac Dominum noſtrum confiteretur. teſtimonium veri amplius ferre non valentes, eò quòd iuſtiſſimus ab omnibus propter ſublimitatem philoſophiæ ac pietatis quam viuendo declarabat, crederetur, occidunt eum: oportunitatem ad id facinoris, tanquam ex interregno nacti, eò quod tum Feſto in Iudæa mortuo, ad miniſtratio eius prouinciæ præſide ac procu-*

ratore

ratore destituta esset. Quo sit autem pacto occisus Iacobus, iam quidem anteà adducta Clementis verba declararunt, qui illum pinna templi deiectum, ac fullonis ligneo instrumento percussum obijsse scripsit. Egesippus verò, qui prima successionis Apostolorum tempore vixit, causam hanc diligentissimè in quinto commentario suo ad hunc modum describit, dicens. Ecclesiam gubernandam post Apostolos Iacobus frater Domini accepit, Iustus ab omnibus, inde à temporibus Domini ad nos vsq. dictus. &c. historiam autem ita concludit. Vnus verò ex ijs qui aderant, ex fullonibus arrepto instrumento quo vestimenta excutiunt ac purgans, caput iusti percussit. atque ita ille martyrium consummauit & sepelierunt eum in eodem loco. & columna eius iuxta Templum adhuc manet. hic testis & Iudæis & Gentibus verax fuit, quod Iesus sit Christus. & Vespasianus confestim eos vastata Iudæa captiuitati subiecit. Hæc fusè ab Egesippo dicta, consona sunt illis quæ Clemens scripsit. Erat autem hic Iacobus adeo clarus, & coram omnibus, iustitiæ gratia celebris: vt & Iudæorum sapientes tam subitæ post martyrium eius Hierosolymorum obsidionis causam, ob quam ista Iudæis accide-

runt,non esse aliunde putent,quàm ex scelere contra eum præsumpto. Iosephus quoque non detrectauit etiam hoc scripto testari,vbi his verbis loquitur. Hæc autem contigerunt Iudæis,vltionis gratia, propter Iacobum Iustum,qui frater erat Iesu,quem Christum nominant.Iudæi siquidem illum, quum iustissimus esset, occiderunt. Idem Iosephus etiam mortem eius in vigesimo Antiquitatum libro declarat,dicens : Cæsar autem audita Festi morte, Albinum Præsidem in Iudæam mittit.Iunior verò Ananus &c. Hæc Eusebius. Prius verò Iosephi testimonium ab eo productum, de excidio Hierosolymorum ob eædem Iacobi, habetur auctore Origane,primo libro contra Celsum.Epiphanius autem, contra hæresim septuagesimam octauam, dictam Antidicomarianitarum,ita scribit. *Moritur autem hic Iacobus frater Domini & filius Iosephi,in Hierosolymis,vbi vixit, post Seruatoris assumptionem annis plus minus viginti quatuor: anno ætatis sua nonagesimo sexto.* Ita Epiphanius.

Itaque hinc suppeditatur vicesima ratio confirmandæ sententiæ nostræ de tempore completi ministerij & ascẽsionis Chri-

sti:

sti: quandoquidem appareat cædem Iacobi, initio præfecturæ Albini, summùm imò vix quadriennio anteuertisse initium exitialis illius belli Iudaici, cœpti secundo anno præfecturæ Flori, duodecimo autem Imperij Neronis, mense Artemisio siue Maio, vt scribit Iosephus sub finem vicesimi ac vltimi libri Antiquitatum, & secundi de bello Iudaico capite decimotertio desinente: ac propterea inchoato anno vicesimoquarto, non quidem post ascensionem siue assumptionem Seruatoris, vt loquitur Epiphanius, sed μετὰ τοὺς Ἀποστόλους *post Apostolos*, nimirùm instituentes Hierosolymis, delecto ex seipsis vno & relicto ad residendum ibi Iacobo, segregare & separare se ad disseminandum Euangelium inter Gentes remotas, vt significat Egesippus: ideoque ab ascensione Christi ad hoc tempus cædis Iacobi transactos & cõpletos esse annos integros tantummodò viginti sex, quot omnino annos residentiæ Hierosolymis Iacobo ascribit Nicephorus Episcopus Constãtinopolitanus, in Chronographia sua, atque proinde triginta annos ab eadem ascensione Christi numerãdos esse, neutiquàm ad cædem Iacobi, tan-

quam factam ſeptimo anno Neronis ſecundum Chronicon Euſebianum, (quanquam deſinente, vtpote Olympiade ducẽteſima decima,) vt putat Hieronymus, capite tertio libri de Eccleſiaſticis ſcriptoribus, ſed ad inſequẽs, vindicaturum cædem Iacobi Apoſtoli fratris Chriſti pariter ac ipſius Chriſti, bellum Iudaicum anno duodecimo eiuſdem Neronis: vnde conſequens eſt, Chriſti cædem & reſurrectionem & aſſumptionem in cœlum factam eſſe annò viceſimo ſecundo Imperij Tiberij.

Viceſima prima denique notatio temporis completi miniſterij & aſcenſionis Chriſti, ſuppetit è tempore conſummati martyrij ſiue paſſionis & cædis Apoſtolorum Petri & Pauli. Namque eos Romæ tunc agentes (vt quidem vulgo iam olim recepta eſt opinio) neci traditos eſſe, confeſtim ſimul atq. mota eſt à Nerone Imperatore contra Chriſtianos perſecutio, ſiue cruentæ ſæuitiæ exercitiũ, præterquàm quod per ſe veriſimile eſt, ipſos in primis correptos eſſe: Euſebius haud obſcurè ſignificat, in Chronico ita illius mentionem inferens: *Primus Nero ſuper omnia ſcelera*

ſua,

sua, etiam persecutionem in Christianos fa-
cit, in qua Petrus & Paulus glorioſe Roma
occubuerunt: Penultimo autem capite ſe-
cundi libri Eccleſiaſticæ hiſtoriæ ita ſcri-
bens: *Nero autem confirmato iam Imperio*
in impia ſtudia prolapſus, contra ipſam pie-
tatem quæ omnium Deo debetur, arma ſump-
ſit. &c. Verum oportebat etiam hoc præter
reliqua omnia de illo ſcribere, quod primus
ex Imperatoribus, pietatis quæ erga Deũ eſt
hoſtis eſt declaratus. Et huius quoque Roma-
ni Tertullianus adhunc modũ meminit, di-
cens. Legite commentarios veſtros, illic repe-
rietis, Neronem primum dogma hoc Roma
num potiſſimum proſecutum eſſe, cum Oriente
iam tota ſubacta, crudelis factus eſſet in om-
nes. de tali ſupplicij noſtri auctore ac duce
gloriamur. etenim qui illum nouit, intelligere
poteſt, non fuiſſe dogma hoc, niſi magnum
quoddam bonum eſſet, à Nerone condemna-
tum. Hic itaque hoſtis Dei, qua in re primus
declaratus eſt, ad necem Apoſtolorum vſque
deuabatur. quapropter & Paulus ab eo Ro-
mæ capite truncatus, & Petrus palo affixus
tribuntur. & hiſtoriæ huic fidem facit, quod
illic cœmiteria habentur, in quibus Petri &
Pauli nuncupatio adhunc vſque diem obti-

net. Ita Eusebius. Porro Neronis crudelitatem exarxisse in Christianos, occasione incendij Romæ, sub finem decimi anni Imperij eius, Lecanio Basso & Licinio Crasso consulibus scribit Tacitus, Annalium decimoquinto, his verbis. *Sequitur clades, fortè, an dolo Principis, incertum: nam vtrumq. auctores prodidere: sed omnibus quæ huic Vrbi per violentiam ignium acciderunt, grauior & atrocior.* Et posteà. *Fuerunt qui annotarent decimoquarto Calendas Sextiles principium incendij huius ortum, quo & Senones captam Vrbem insiluerunt.* Et posteà.. *Sed non ope humana, non largitionibus Principis aut Deum placamentis decedebat infamia, quin iussum incendium crederetur. Ergo abolendo rumori Nero subdidit reos, & quæsitissimis pœnis affecit, quos vulgus Christianos appellabat &c. Igitur primo correpti qui fatebantur, deinde indicio eorum, multitudo ingens, haud perinde in crimine incendij, quàm odio humani generis conuicti sunt. & pereuntibus addita ludibria, vt ferarum tergis contecti laniatu canum interirent, aut crucibus affixi, aut flammandi, atque vbi defecisset dies in vsum nocturni luminis vrerentur. Horti*

sui

suos ei spectaculo Nero obtulerat, & Circen-se ludicrum edebat habitu aurigæ permixtus plebi, vel circulo insistens. vnde quanquam aduersus sontes & nouissima exempla meritos miseratio oriebatur: tanquam non vtilitate publicâ, sed in sæuitiam vnius absumerentur. Hæc Tacitus: de illâ Neronis sæuitiâ in Christianos Romæ ita loquens, tanquam vno continuo actu, ijsdem consulibus, perpetratâ.

Ex quibus apparet, Petrum & Paulum in primis, vt dictum est correptos ac neci traditos esse, circa initium vndecimi anni imperij Neronis. Nam etiam Baronius, ad annum Domini sexagesimum nonum, vltrò improbat quod legitur in Chronico Eusebiano, & apud Hieronymum, in vita Petri atque Pauli, anno Neronis decimo-quarto, perinde atque quod apud Epiphanium contra Carpocratitas hæresim vicesimam septimam, duodecimo Neronis anno interfectos esse: nec vllam satis idoneam rationem affert, cur his præferatur, quod ipse, Simeonis Metaphrastæ citationem aliorum auctorum prętēdens, statuit occisos esse decimo tertio: Etenimuerò Eusebius, si modò ipse constet ipsi, vltimo

capite ſecundi libri Eccleſiaſticæ hiſto
Petri & Pauli neces ſtatuit ante initi
non modò belli Iudaici anno duodeci
Imperij Neronis, ſed etiam præfec
Flori præcedente anno. ita enim ſcri
Rurſus Ioſephus, poſtquam plurima de tu
gentis Iudaicæ calamitate, quæ hanc (C
ſtianorum perſecutionem) *apprehend*
(ſiue exceperat ſiue continuò inſecu
rat) *diſſeruiſſet, ad verbum, cum multis*
innumeros quoque qui apud Iudæos in h
re fuerant, à Floro in ipſa Hieroſolym
ciuitate flagris cæſos ac cruci affixos eſſ
rat. Hunc autem Florum procuratore
dæa tum temporis fuiſſe dicit, quo iacta
primordia, duodecimo Imperij Neronis
augeri contingebat. Ita Euſebius. Quo
tem Metaphraſtes ibidem citatus à
nio, perinde ac Hieronymo coætaneu
ctor ante ſcholia Oecumenij, vt & i
rum epilogo alius, Pauli atque Petri
referunt anno paſſionis Dominicæ
ſimo ſexto, pro quo Hieronymus
tricesimò ſeptimo, nempe annus ille
tur numeratus à conſulatu Rubellij
ſij Geminorum, atque anno decimo
to Imperij Tiberij, tanquam vulgar

Epocha Euãgelij: quàm alij passionis Domini, vt Iulius Africanus apud Hieronymum, & Tertullianus, & Sulpicius, supe-riùs nominati, plerique autem baptismi Christi putarunt: quum reuera principij Euangelij à Ioanne Baptista promulgari cœpti fuerit. inde verò numeratus annus ricesimus sextus, tanquam ad amussim, in Lecanij & Licinij consulatum, Imperiiq. Neronis annum decimum desinentem, ndecimum ineuntem quadrat,

Iam verò quod in Eusebij Chronico, & pud Hieronymum in vita Petri legitur, *Petrum Cathedram Sacerdotalem adeptum* *enuisse & sedisse annis viginti quinque us-ue ad mortem*: incertum verò quo loco, v-rum Antiochiæ, an Romæ, an alibi, itẽq; quo tempore, vtrum à postremo anno iberij, an à secundo Claudij, an quopiam io: nimirum apparet eo annorum nu-hero comprehendi vniuersum eius in A-postolatu peregrinationis tempus, inde ab , quo Apostoli Hierosolymis segregati nt ad disseminandum apud remotas Gẽ-s Euangelium, sub quartum & postre-um annum Imperij Caij. quod confir-atur eo, quod Marcellinus Comes in

Chronico refert, *Indictione tertia, Philo-*
xeno & probo cõsulibus, anno Domini quin-
genteſimo viceſimo qninto, Ioannem Papa
Romanum veniſſe Conſtantinopolim, qua-
dringenteſimo octogeſimo quinto ſeſſionis Pe-
tri anno, ante feſtum Reſurrectionis Domini
Inde enim apparet primum appellatu
ſeſſionis ſeu potius diſceſſionis illius a
num conuenire vulgari anno Domi
quadrageſimo, ac quarto Imperij Caij. It
que hinc ſuppeditatur denique viceſim
prima ratio confirmandę ſententiæ noſt
de tempore completi miniſterij, & aſce
ſionis Cgriſti. quoniam hinc conſeque
eſt, ipſam quadriennio anreà, vt ſuperi
declaratum eſt, factam, conuenire m
dio viceſimo ſecundo anno Imperij
berij.

Hæ rationes æquo lectori ſatisfecer
ad confirmandam illam vulgo para
xam, & quidem paulò duriore quon
dam cenſura habitam, ſententiam
ſtram, de Chriſti natali pluſquam bi
nio, baptiſmo pluſquam triennio, m
autem & reſurrectione & aſcenſione i
gro quadriennio poſterius, quàm vu
ris calculus ſtatuit. Faxit Deus vt ad

cu

cutiendam caliginem errorum, & illustrandam veritatem rerum maioris momenti tendant.

Finis Primi Tractatus.

CAPVT I.

CHristum natum esse circa finem tricesimi tertij anni regni Herodis filij Antipatri, quadriennio ante mortem eius, testimonijs Epiphanij, Eusebij, & Sulpicij Seueri.

CAP. II.

Numerum triginta septem annorum, quibus Iosepho auctore regnasse fertur Herodes ineundum esse ab euentu aliquo posteriore quàm vel primùm creato ipso Rege, vel captis ab ipso Hierosolymis & interfecto Antigono, confirmatur ex annis ætatis eius, eodem auctore, quando primùm præfecturam adeptus, & quando mortuus est.

CAP. III.

Herodem mortuum esse ineunte vere Consulum Neruæ & Metelli, nouennio posteriùs quàm retulit Iosephus, confirmatur è tempore relegati Archelai filij eius, decimo anno Principatus sui collato Iosepho cum Strabone præcipuè, ac Tacito, & cum Dione.

CAP. IV.

Initium triginta septem annorum regni Herodis, quorum fine mortuus sit, petendum esse ab Actiacâ Cæsaris Octauiani victoria

com

nsulatu ipsius tertio & Mesallæ Coruini, pote tempore restituti & confirmati Sena- sconsulto regni ipsi, atq; interfecti Hyrca- , ad quem ius regni Iudaici potiore iure rtinet.

Cap. V.

Initium ac finis triginta septem annorum gni Herodis modò restituta amplius con- inantur, eclipsi Lunæ à Iosepho relatâ sub rtem eius: itemque testimoniis Eusebij, E- iphanij, & Fastorum Græcorũ, nec non Ru- i veteris interpretis Iosephi de annis Te- rachiæ philippi filij Herodis, atque etiã Eu- bij & Sulpicij, de annis Herodis Tetrarchæ st relegationem Archelai, Iude autem con- ditur natum esse Christum consulatu Ae- Lauuiæ & Seruilij Gemini.

Cap. VI.

Cæsarem Augustũ omnino tres Census u- iuersales egisse, ac tertium quidẽ paucis die- us ante mortem suam, primum autem con- stim post sublatum Antonium reliquum riumuirum: medium verò peregisse, Lustro ndito, Aelio Cato & Sentio Saturnino cõ- ulibus, proximè in sequentibus Aelium La- iam & Seruilium Geminum, eúmque fuisse imum extraordinarium, edictũ occasione

instituendi noui constantis & perpetui reditus è singulis Romani Imperij prouinciis.

Cap. VII.

Medium Augusti Censum illum agi cœptum esse vel consulatu Aelij Lamiæ & Seruilij Gemini, quo natus fuerit Christus, vel proximè præcedente Vinicij & Alfinij, colligitur è iustis Decenniorum interuallis Imperij ab Augusto renouari soliti, ac inter Census ipsius: itemque è fragmentis Ancyrani monumenti.

Cap. VIII.

Eundem Censum quo natus sit Christus, edictum esse Vinicio & Alfinio consulibus, vtpote completo anno vicesimooctauo Cæsaris Octauiani appellati Augusti, iuxta Clementem Alexandrinum, labente autem vicesimonono eiusdem appellati Augusti, Iudæaque plenè subtributum redactæ, pariter ac regni Herodis ad summum aucti, iuxta Epiphanium.

Cap. IX.

Quod Irenæus Tertullianus, Hieronymus, alique retulerũt Christum natum quadragesimo primo anno Cæsaris Augusti, id ex vnica vulgari annorum Imperij eius epocha ante Actiacam victoriam instituta consulatu-

sulatu Claudij Pulchri & Norbani Flacci, conuenire in consulatum Aelij Lamiæ & Seruilij Gemini, eidemque conuenire tricesimum annum appellati Augusti, quo anno paulò aliter accepto alij natale Christi statuunt.

Cap. X.

Eusebiũ perperàm pro Christi natali anno Augusti quadragesimo primo accepisse quadragesimum secundum tanquam à consulatu Hirtij & Pansæ, eique applicuisse vicesimum octauum annum ab Actiaca victoria: eumque duplicem errorem illius redargui à seipso statuente in Chronico Christum natũ anno proximè præcedente Tiberij adoptionem ab Augusto factam Aelio & Sentio cõsulibus. videri autem Chrysostomum quoque, tametsi aliter instituentem, adhunc nostrum calculum proximè accedere.

Cap. XI.

Cyrenium siue Quirinium Syriæ Præsidem duos in Syria ac Iudæa Census egisse, alterum regnante Herode, alterum tempore relegati Archelai, colligitur è Luca collato cum Iosepho: ac priorem quidem, quum post Lollium rector esset Caij Cæsaris nepotis & adoptiui filij Augusti in

Oriente, post ipsius Caij Cæsaris & Aemilij Pauli consulatum, nempe proxime insequentibus Vinicij & Alfinij, Lamiæque & Seruilij, è collatis Tacito, Velleio, Suetonio, & Dione.

Cap. XII.

Caium missum esse in Orientem post relegationem Iuliæ matris suæ, consulatumque Augusti decimum tertium & Syluani, haud amplius biennio ante consulatum Vinicy & Alfinij, colligitur ex ætate vtriusque & Iuliæ & Caij, eodem tempore. Quirinium etiam demùm post idem tempus, missum primùm in Ciliciam, deinde Lollij mortui loco constitutum esse Caij rectorem, Syriaque Præsidem, amplius confirmatur è Tacito, Suetonio, & Plinio: vtrique autem, quasi medio consulatu Lamiæ & Seruilij, sub Caij mortem, nondum finito censu, successorem missum esse Sẽtium Saturninum, iuxta Tertullianum.

Cap. XIII.

Stabilitam per orbem terrarum pacem, qua Christi natale contigisse refert post Hieronymum Orosius, & Iani portas tertia vice ab Augusto clausas fuisse demùm post redintegratam pacem cum Parthis & pacatam Armeniam, Caio Cæsare & Aemilio Pauli

consulibus, anno Romæ conditæ septingentesimo quinquagesimo secundo, iuxta Catonis & Liuij & Eusebij & aliorum, adeoque ipsius Orosij subinde supputationem, annoque demum deinceps insequente Vinicij & Alfinij consulum edictum Censum, altero autem Lamiæ & Seruilij natum Christum, eodemq; anno Augustum vetuisse appellari se Dominum, iuxta eundem Orosium cum Dione collatum.

Cap. XIV.

Magnum historiæ Iosephi defectum apparere in eo quod nullam mentionem habebat Syriacæ præfecturæ Caij, quanquàm Iudææ præteruehentis, nedum Quirinij ante relegationem Archelai. Herodem autem postremũ iter instituisse Romam post discessum inde Caij nunquàm eo reuersi, colligitur ex relatis ante illud iter ab ipso Iosepho Asiatica præfectura Censorini, itemque Iuli Antonij, nec non Syriaca præfectura Titi siue Titij tempore dissidij Parthorum & Romanis, quem è Strabone, Tacito, Suetonio, Dione, adeoque ipso Iosepho, cum Velleio collatis, vtique colligitur fuisse decessorem Caij. inde autem cõsequens esse, non quidem Caium, vt retulit idem Iosephus, verum alium Augusti ex In-

lia filia sua & Agrippa nepotem atque adoptiuum filium, nempe Agrippam Postumum, concilio Romæ ad contentionem filiorũ Herodis mortui habito interfuisse, quod etiam ipsum ex issdem auctoribus confirmatur.

Cap. XV.

Eundem Iosephum manifesto errore pariter ac aliorum multorum errorum suorum argumento, Censum quo relegatus fuerit Archelaus, quem necesse est fuisse trium ab Augusto actorum postremum, imputasse anno tricesimo septimo Actiacæ victoriæ, qui conuenit eidem anno Tribunitiæ potestatis Augusti, nouennio posteà. atq. apud eundem Iosephum nihilominùs deprehendi nonulla vestigia prioris cẽsus in Iudæa acti opera Quirinij, vtpote absq. seditione à Iudæis tolerati, persuasione Ioazari Summi Sacerdotis ab Herode ante mortem constituti, & ab Archelao, initio Principatus sui, Sacerdotio priuati.

Cap. XVI.

De tempestate anni qua natus sit Christus, annque fuisse vernam colligitur ex antiquissima ea de re sententia apud Clementem Alexandrinum, ex circũstantiis historiæ apud Lucam, ex titulo homiliæ Cyrilli Alexandri-

ni,

*ni, & ex argumento ab Hebdomadicis vici-
bus viginti quatuor classium Sacerdotalium,
quod adhibuit Iosephus Scaliger ad proban-
dum, Christum natum fuisse autumno.*

Cap. XVII.

*Prima notatio temporis Baptismi, cœptiq.
ex eo publici ministerij Christi: nempe post
cœptum promulgari à Ioanne Baptista Euā-
gelium, verna tempestate decimiquinti anni
Imperij Tiberij, idque aliquot annis: quem-
admodum ex circumstantijs historiæ Euange-
licæ colligitur.*

Cap. XVIII.

*Secunda notatio temporis Baptismi Chri-
sti, ab ætate eius quando baptizatus est, nem-
pe annorum quasi trigenta, vnde colligitur
eum baptizatum esse demùm autumno deci-
mi noni anni Tiberij. Itemq. tertia notatio e-
iusdem, ex eo quod eodem tempore manifesta-
tus & demonstratus est esse ille Messias Dei
Ictius, Spiritu sancto cum voce cœlitus demis-
so, vnde iuxta calculum vndeseptuaginta
Hebdomadum Danielis idem colligitur.*

Cap. XIX.

*Quarta notatio temporis cœpti publici mi-
nisterij Christi, à quadraginta sex annis ædi-
ficati ad illud vsque tempus Templi, nimi-*

rum vt confirmatur, ab Herode restaurari cœpti: vnde colligitur primum Pascha publici ministerij eius incidisse in medium decimi noni anni Tiberij. Item quinta notatio, à cõcione Nazarethæ habita ex prophetia Esaiæ anno, vt existimatum est, Sabbatico. Sexta, à decollatione Ioannis Baptistæ, & Herodis exercitu paulo postea profligato, circa initiũ Syriacæ præfecturæ Vitellij. vnde idem colligitur, sublatis obiectionibus.

Cap. XX.

Septima notatio temporis ministerij Christi ferè completi, à nunciata cade Galilæorũ, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificijs ipsorum, paucis diebus ante crucifixionem Christi, quos testimoniis præcipuorũ Theologorum tum nostrorum tum Pontificiorum, colligitur & confirmatur fuisse Samaritanos illos, (nempe secta Samaritanos, natione Galilæos,) quos Iosephus ad montem Garizim occisos refert à Pilato, sub ipsũ finẽ præfecturæ ipsius pariter ac Imperij Tiberij, videlicet medio huius anno vicesimosecundo.

Cap. XXI.

Octaua notatio temporis completi ministerij, & crucifixionis Christi, à die decimoquinto primi veri mensis verni, eodem anno

vicesi

vicesimo secundo Tiberij, quo crucifixus sit Christus, conueniente cum decimoquarto die Nisan primi mensis Iudaici. Nona, ab anno Herodis tetrarchæ post Archelai relegationem vicesimo itidem conueniente cum vicesimo secundo anno Imperij Tiberij.

Cap. XXII.

Decima notatio temporis completi ministerij & passionis Christi, à postremo anno Summi Sacerdotij Caiaphæ. Vndecima, à fama resurrectionis & ascensionis Christi recente Romam perlata vtique postremis temporibus præfecturæ Pilati & Imperij Tiberij. ac de aue Phœnicè, sub eadem tempora apparente, & rursum disparente. Duodecima, à lapidatione Stephani, & conuersione Sauli, plus minus biennio post ascensionem Christi, atque anno secundo Imperij Caij Caligulæ.

Cap. XXIII.

Decimatertia notatio, ab initio abominãdæ desolationis populi Iudaici, confestim post completam postremam Septuaginta Hebdomadum Danielis, tertio anno Imperij Caij, quando ipse iussit Statuam suam collocari in Templo Hierosolymitano. Decimaquarta, ab Apostolorum segregatione Hierosolymis

ad disseminandum Euangelium inter Gentes remotas, anno quarto post resurrectionem Christi, vndecimo post initium Euangelij Iudæis prædicari cœpti.

Cap. XXIV.

Decimaquinta notatio, à morte Herodis regis Chalcidis, post interfectum Iacobum fratrem Ioannis, & coniectum Petrum in carcerem, octauo anno Imperij Claudij, Herodis nimirum, fratris Agrippæ senioris, neutiquã verò ipsius Agrippæ. Decimasexta, à tempore Synodi Apostolorum Hierosolymis habitæ de circumcisione, anno decimoquarto cõuersionis Pauli, vndecimo Imperij Claudij. Decimaseptima, ab aduentu Pauli Corinthum post iussos Roma discedere Iudæos à Claudio, demum post annum Imperij eius duodecimum, non autem nonum, vt retulit Orosius.

Cap. XXV.

Decimaoctaua notatio, à discessu Pauli Corintho, Gallione Proconsulatum Achaiæ adepto demum anno primo Imperij Neronis. Decimanona, à tempore Pauli captiui Romam missi initio Præfecture Festi, sub finem septimi anni Imperij Neronis.

Cap.

Cap. XXVI.

Vicesima notatio, à cæde Iacobi fratris Domini, initio Præfecturæ Albini, summum quadriennio ante initium belli Iudaici, inchoato tantum anno vicesimoquarto residẽtiæ suæ Hierosolymis post segregationem aliorum Apostolorum. Vicesima prima denique, à cædibus Petri & Pauli, initio persecutionis Neronis, sub initium vndecimi anni Imperij eius, annis vigintiquinque ab Apostolorum segregatione Hierosolymis ad disseminãdum Euangelium inter Gentes, nempe anno quarto post ascensionem Christi.

Fini Tractatus adiectus est catalogus consulum Romanorum, vnà cum serie annorum Mundi aut Euangelij, & Olympiadum, & Romæ conditæ, & Imperatorum Romanorum, nec non Regum Iudaicorum, Herodis eiusque posterorum, à initio Imperij Iulij Cæsaris, ad initium Imperij Vespasiani, & excidium Vrbis ac Templi Hierosolymorum.

Finis Capitum Secundi Tractatus.

QVoniam in præcedente tractatu frequens occurrit mentio Olympiadum & Consulum: vt eorum calculus magis obuius & expeditus esset, visum est, ipsum ex nostrâ Serie Summorum Magistratuum & Triumphorum Romanorum, in epitomen redactum hic proponere, ab initio Monarchici Imperij Iulij Cæsaris, ad initium Imperij Flauij Vespasiani & excidium Templi Hierosolymitani, vnà cum annis Mundi conditi, ac deinde Euãgelij prędicari cœpti,) iuxta nostrã Chronologiam, ac ipsorum Imperatorum Romanorũ necnõ Regũ Iudaicorũ Herodis eiusq. posterorũ, annos autẽ Romę cõditę assignaui iuxta tres opiniones, antiquissimam & verissimam, vt suis locis demonstraui, Quinti Fabij Pictoris, secundam, Marci Portij Catonis, tertiam, Marci Terentij Varronis, quarum duas posteriores biennio differentes medio intercedit ratio Fastorum Marmoreorum à Carolo Sigonio & aliis expositorum.

Anno mundi 3956. Olympiadis 182. anno 3. ac 4. incunte:

Romæ conditæ anno 700. Fabio: 703, Catoni: 705. Varroni.

Coss. { Caius Claudius Marcellus.
Lucius Cornelius Lentulus Crus.

Iis Conſulibus fuit initium belli ciuilis Iulij Cæſaris & Cnei Pompeij. Ac ab eiuſdem anni menſe Gorpiæo ſiue Septembre Antiochini & plerique alij populi, præſertim Orientis, numerarunt Cæſariana tempora. Atque eadem eſt antiquiſſima epocha Romanorum Indictionum.

A. M. 3957. Olymp. 182, 4: ac 183 ineunte. Iulij Cæſaris Monarchiæ 1.

R. c. 701, Fab. 704, Cat. 706, Var.

Coss. { Caius Iulius Cæſar, ſecundùm.
Publius Seruilius Vatia Iſauricus

Iulius Cæſar ſecundùm Conſul, deuicto pugna Pharſalica Pompeio, pauloque poſt interfecto, circa diem octauum Calendas Octobris vt annus Romanus tunc agebatur, Romani Imperij ſummam ſiue Monarchiam, Dictatoris nomine ac titulo obtinuit.

A. M. 3958. Olymp. 183, 1, ac 2. ineunte. Iulij Cæſaris Monarchiæ 2.

R. c. 702, F. 705, C. 707, V. Herodis filij Antipatri præfecturæ Galilææ, 1.

Coss. { Quintus Fuſius Calenus.
Publius Vatinius.

Ex anno Antipater Hyrcani Iudæorum Etnarchiæ amicus, constitutus à Iulio Cęsare Iudææ, procurator, Herodem filium, natum annos quindecim, Galilææ Præfectum constituit.

A.M.3959. Olymp.183.2, ac 3 ineunte. Iulij Cæsaris Monarchiæ 3.

R.c.703, F.706. C.708, V. Herodis præfecturæ Galilææ 2.

Coss. { Caius Iulius Cæsar, tertiùm. / Marcus Æmilius Lepidus.

Is annus Romanis, Confusionis appellatus, habuit menses quindecim, dies autem quadringentos quadraginta quinque.

A.M.3960. Olymp.183,31 ac 4 ineunte. Iulij Cæsaris Monarchiæ 4.

R.c.704, F.707, C.709, V, Herodis Præfecturæ Galilęæ 3.

Coss. { Caius Iulius Cæsar, quartùm: / Siue Collega.

Is annus Romanis fuit Iulianus primus. Intercalatum autem bissexto est per triginta sex annos Iulianos, triennij cuiusque interuallo.

A.M.3961. Olymp. 183,4: ac 184. ineunte. Iulij Cæsaris Monarchiæ vltimo.

R.c.705, F.708, C. 710, V. Herodis præfecturæ.

cturæ Galilęæ 4.

Coss. { Caius Iulius Cæsar, quintùm.
Marcus Antonius.

Eo anno Iulius Cęsar, Idibus Martij, in curia Pompeij, à coniuratis interfectus est, postquàm imperauerat tres annos & dimidium à victoria Pharsalica, ac quatuor & dimidium, iuxta Chronicon Eusebianum, ab Antiochina epocha: relicto hærede, ex sororis filia nepote, & adoptiuo filio, Caio Octauio, qui exinde appellatus est, Caius Iulius, Caij filius, Cæsar Octauianus.

A.M.3962. Olymp.184,1,ac 2 ineunte. cæsaris Octauiani Potentię 1.

R.c.706,F.709, c. 711, V. Herodis præfecturæ Galilææ 5.

Coss. { Caius Vibius Pansa.
Aulus Hirtius.

Iis consulibus ambobus interfectis, circa mensem Sextilem, Cæsar Octauianus inuasit consulatum, cum Quinto pedio altero è Iulij Cæsaris hæredibus, qui paucis diebus posteà mortuus est. circa finem autem Nouembris. idem cæsar, cum Marco Antonio & Marco Æmilio Lepido, inuasit Triumuiratum, cum summo Imperio,

tanquam conſtituendæ Reipublicæ. quibus occaſionibus Euſebius in chronico videtur ſtatuiſſe initium Imperij Cæſaris Octauiani anno conſulatus Panſæ & Hirtij: ſed id nuſquam vſu Populari numerandis eius Imperij annis vſurpatũ legimus; atque primus annus Triumuiratus inſequentibus conſulibus & ab alijs imputatur, & magis conuenit.

A. M. 3963. Olimp. 84, 2; ac 3 mente. cæſaris Octau. Triumui.

R.c.707, F.710, c. 712, V. Herodis Præfecturæ Galilææ 6.

coss. { Marcus Æmilius Lepidus, iterum. / Lucius, Munatius Plancus.

Iis Cõſulibus cõuenientibus primo anno, Triũuiratus præcipui percuſſorum Iulij cęſaris, Brutus & caſſius, prœlio Philippẽſi ab Antonio & cęſare deuicti ſunt.

A.M.3964. Olym.184, 3, ac 4 ineunte. cæſaris Octau. Triumu. 2.

R.c.708, F.711, c.713, V. Herodis præfecturæ Galilææ 7.

coss. { Publius Seruilius Vatia Iſauricus, iterum. / Lucius Antonius Pietas.

Iis

Iis consulibus capto Hyrcano à Parthis Antigonus Iudęæ Rex constitutus est.

A.M.3965.Olymp.184:ac 85. ineunte cæsaris Octau.Triumu.3.

R.c.709,F.712,c.714.V.Herodis primùm appellati Regis.

coss. { cneius Domitius caluinus iterum. / caius Asinius Pollio.

Iis consulibus Herodes primùm Iudęæ Rex contra Antigonum, Antonij Triũuiri opera appellatus est, Iuxta Iosephum.

A.M.3966.Olymp.185,1.ac 2.ineunte. cęsaris Octau.Triumu.4.

R.c.710,F.715.c.713, V.Herodis primùm appellati Regis 2.

coss. { Lucius Martius censorinus. / caius caluisius Sabinus.

A.M.3967.Olymp.185,2,ac 3 ineunte.Æra Cæsaris Octauiani 1.

R.c.711,F.714,c.716,V. Herodis primum appellati Regis 3.

coss. { Appius claudius Pulcher. / caius Norbanus Flaccus.

Eorũ cõsulũ initio calen. Ianuarij cõuenit Epocha ânorũ Imperij cæsaris Oc-

tauiani celeberrima per Hiſpaniam præſertim, anno præcedente per Domitium caluinum proconſulem redactam in poteſtatẽ illius, & vt videtur coactam pendere noua quædam & grauiora Æra vectigalia ſiue tributa, (vnde Æra illi Epochæ nomen,) & Galliam atque Africam, & cæteras prouincias ſaltem Occidentis: paulò plus decennio poſt Epocham Antiochinorum.

A.M.3968. Olymp.185,3,ac 4 ineunte. Æra cæſaris Octau.2.

R.c.712,F.715,c.717, V. Herodis primam appellati Regis 4.

coss. { Marcus Vipſanius Agrippa. / Lucius cauinius Gallus.

Iis conſulibus Herodes, triennio anteà appellatus Rex Iudæorum, ope Soſij legati Antonij Triumuiri cepit Hieroſolyma ſolenni die ieiunij, atque Antigonum regem à Parthis conſtitutum: iuxta Ioſephum.

A.M.3969. Olymp. 185,4:ac 186 ineunte Æra cæſaris Octau.3.

R.c.713,F.716, c. 718. V.Herodis Regis captis Hieroſolymis labente 1.

Lu

Coss. { Lucius Gellius Poplicola.
Marcus Cocceius Nerua.

A.M.3970.Olymp. 186,1,ac 2 ineunte. Æra Cæsaris Octau.4.

R.c.714,F.717,C.719,V. Herodis Regis à captis Hierosolymis 2.

Coss. { Lucius Cornificius.
Sextus Pompeius,Sexti filius.

A.M.3971.Olymp.186,2,ac 3 ineunte.Æra Cæsaris Octau.5.

R.c.715,F.718,c. 729. V, Herodis Regis à captis Hierosolymis 3.

Coss. { Marcus Antonius iterùm.
Lucius Scriconius Libo.

A.M.3972.Olymp.186,3, ac 4 ineunte.Æra Cæsaris Octau.6.

R.c.716, F.719, c.721, V. Herodis Regis à captis Hierosolymis 4.

Coss. { Imperator Cæsar Octauianus secundum.
Lucius Volatius Tullus.

A.M.3973.Olym.186,4:ac 187 ineunte.Æra Cæsaris Octau. 7.

R.c.717, F. 720, C. 722. V. Herodis regis à captis Hierosolymis 5.

Coss. { Cneius Domitius Ahenobarbus.
Caius Socius.

A.M.3974.Olymp,187, 1,ac 2 ineunte. Æra Cæsaris Octau.8.

R.c.718,F. 721,C.723, V. Herodis Regis à captis Hierosolymis 6.Eiusdem autem Herodis regni restituti & confirmati ab Actiaca victoria & nece Hyrcani, 1. ineunte.

Coss. { Imperator Cęsar Octauianus,tertium. / Marcus Valerius Messalla Coruinus.

Eo anno, secundo die Septembris, Cæsar Octauianus deuictis ad Actium Antonio reliquo Triumuiro (nam Lepidum quinquennio anteà Triumuiratu abdicere coegerat) & Cleopatra regina Aegypti,etiam ipse Imperium Romanum deinde solus obtinuit. Eodem autem anno Herodi regi Iudæorum, interfecto Hyrcano Etnarchę ab Antonij partibus transeunti ad Cæsarem regnum Senatusconsulto denuò sancitum siue redintegratum atque cõfirmatum est.

A.M.3975.Olymp.187. 2 ac 3.ineunte.Æra Cæsaris Octau.9.

R.c.719.F.722.Ca.724.V.Herodis Regni ab Actiacâ victoria & nec.Hirç.1.ac 2.

Im-

Coss. { Imperator Cæsar Octauianus, quartum.
Marcus Licinius Crassus.

Eo anno, Antonio & Cleopatra ad necem adactis, captaque Alexandria, & Aegypto Romani Imperij prouincia facta, mense Sextili, Ægyptij præsertim Alexandrini statuerūt epocham annorum Monarchiæ, Cæsaris Octauiani, postea appellati Augusti primo die Thoth primi mensis sui conueniente vicesimonono diei eiusdem mensis postea quoque dicti Augusti.

A.M.3976. Olymp.187,3, ac 4 ineunte Æra Cæsaris Octau.10.

R.c.720, F.723, c.725. V. Herodis regni ab Actiaca victoria & nec. Hyrc.2 ac.3.

Coss. { Imperator Cæsar Octauianus, quintum.
Sextus Apuleius.

Eo anno Imperator Cęsar Octauianus appellatus est pater patriæ. Idemque Morum legúmque regimine in decēnium accepto, siue Censuræ honore, primum è tribus censum agere cœpit: quem anno insequente, Lustro condito, peregit.

A.M.3977. Olymp.187, 4: ac 188 ineunte.

Æra Cæſaris Octau.11.

R.c.721,F.724,c.726,V.Herodis regni ab Actiaca victoria & nec.Hyrc.3.ac 4.

Coss. { Imperator Cæſar Octauianus ſextum. / Marcus Vipſanius Agrippa ſecundum.

Circa finem eius anni, condito Luſtro, Cæſar Octauianus, lectus etiam Princeps Senatus, Reipublicæ conſtituendæ poteſtatem Senatuſconſulto confirmatam cum Imperio accepit in decennium.

A.M.3978.Olymp.188,1,ac 2 ineunte.Æra Cæſaris Octau.12.

R.c.722,F.725,co:727,V.cæſaris Auguſti appellati Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 4.ac 5.

Coss { Imperator cęſar Octauianus Auguſtus,ſeptimum. / Marcus Vipſanius Agrippa, tertium.

Eius anni initio, Idibus Ianuarij vel triduo poſt, ex Senatuſconſulto, Imperator cæſar Octauianus ampliſſimo titulo Maieſtatis appellatus eſt Auguſtus: indeque Romani inſtituerunt numerare An-

re Annos Auguſtorum.

A.M.3979.Olymp.188,2,ac 3.ineunteÆra Cæſaris Octaui.13.

R.c.723,F.726, c. 728. V. cæſaris Auguſti appellati 2.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 5 ac 6.

Coss. { Imperator cæſar Auguſtus octauum. / Titus Statilius Taurus,iterum.

A.M.3980.Olymp.188,3,ac 4 ineunte Æra cæſaris Octau. 14.

R.c.724,F.727. C.729.V. cæſaris Auguſti appellati 3.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 6 ac 7.

Coss. { Imperator cæſar Auguſtus, nonum. / Marcus Iunius Silanus.

A.M.3981.Olymp.188, 4: ac 189 ineunte. Æra cæſaris Octau.15.

R.c.725,F.728, c. 730, V. cæſaris Auguſti appellati 4.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 7 ac 8.

Coss. { Imperator cęſar Auguſt⁹ decimū. / caius Norbanus Flaccus.

A.M.3982. Olymp.189.1.ac 2.ineunte. Æra cæsaris Octau.16.

R.c.726, F.729,c. 731, V. cæsaris Augusti appellati 5.Tribun.potest.1.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 8 ac 9.

Coss. { Imperator cæsar Augustus,vndecimum,
Cneius calpurnius Piso.

Eo anno vicesimo septimo die Iunij siue quinto calendas Iulij, Cæsar Augustus accepit supremam & sacrosanctam illã Tribunitiam potestatem : à qua deinceps ipsius & successorum ipsius anni Imperij in Fastis numerati sunt.

A.M.3985. Olymp.189,2,ac 3 ineunte. Æra Cæsaris Octau.17.

R.c.727,F.730,c. 732, V. Cæsaris Augusti appellati 6.Tribun.p.2.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 9.ac 10.

Coss. { Marcus Claudius Marcellus Æseruinus.
Lucius Arruntius.

A.M.3984.Olymp.189,3,ac 4 ineunte. Æra Cæsaris Octau.18.

R.c.728, F.731. c.733, V. Cæsaris Augusti appella-

appellati 7. Tribun. p. 3.
Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 10. ac 11.
Coss. { Marcus Lollius. / Quintus Æmilius Lepidus.
A.M. 3985. Olymp. 189, 4. ac 190 ineunte. Æra cæsaris Octau. 19.
R.c. 729, F. 732. c. 734, V. cæsaris Augusti appellati 8. Tribun. p. 4.
Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 11 ac 12.
Coss. { Marcus Apuleius. / Publius Silius Nerua.
A.M. 3986. Olymp. 190, 1 ac 2 ineunte. Æra cæsaris Octau. 20.
R.c. 730. F. 733. c. 735, V. cæsaris Augusti appellati 9. Tribun. p. 5.
Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 12 ac 13.
Coss. { Caius Sentius Saturninus. / Quintus Lucretius Vespillo.
A.M. 3987. Olymp. 190, 2, ac 3 ineunte. Æra cæsaris Octau. 21.
R.c. 731, F. 734, c. 736, V. Cæsaris Augusti appellati 10. Tribun. p. 6.
Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani, 13 ac 14.

Coss. { Publius Cornelius Lentulus Marcellinus.
Cneius Cornelius Lentulus.

A.M.3988.Olymp.190,3,ac 4.ineunte.Æra Cæsaris Octau.22.

R. c.732. F.735, c.737. V. Cæsaris Augusti appellati 11.Tribun.p.7.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 14.ac15.

Coss. { caius Furnius.
caius Iunius Silanus.

A.M.3989.Olymp.190, 4, ac 191. ineunte. Æra Cæsaris Octau.23.

R. c. 733, F. 736, c. 738, V. cæsaris Augusti appellati 12. Tribun. p.8.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 15 ac 16.

Coss. { Lucius Domitius Ahenobarbus.
Publius Cornelius Scipio.

A.M.3990.Olymp.191,1 ac 2 ineunte.Æra Cæsaris Octau.24.

R.c.734,F.737,C.739,V. cæsaris Augusti appellati 13.Tribun.p.9.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 16 ac 17.

Mar-

Coss. { Marcus Liuius Drusus Libo.
Lucius Calpurnius Piso cæsoninus.

A.M.3991, Olymp.191,2, ac 3 ineunte. Æra cæsaris Octau. 25.

R.c.735, F.738.c.740, V. Cæsaris Augusti appellati 14. Tribun. p.10.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 17.ac18.

coss. { Marcus Licinius Crassus.
Cneius cornelius Lentulus Auger.

A.M.3992.Olym.191,3.ac 4 incunte. Æra cæsaris Octau.26.

R.c.736, F.739,c. 741, V. cæsaris Augusti appellati 15. Tribun.p.11.

Herodis regni ab Actiacta victoria & nece Hyrcani 18.ac 19.

Coss. { Tiberius Claudius Nero.
Publius Quinctilius Varus.

Iis consulibus, pridie nonas Martij, Cæsar Augustus factus est Pontifex Maximus. Eademque tempestate videtur Herodes Iudææ rex cœpisse ædificare Templum, Hierosolymitanum. vtpote adhuc labente decimooctauo anno regni sui restituti & confirmati, ab Actiaca

victoria. & nece Hyrcani. decimus nonus enim menſe demùm Septembre iniuit.

A.M.3993,Olymp.191,4: ac 192.ineunte. Æra cæſaris Octau.27.

R.c.737,F.740,c,742.V. Cæſaris Auguſti appellati 16. Tribun.p.12.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 19.ac 20.

coss. { Marcus Valerius Meſſalla Barbatus Æmilianus. / Publius Sulpicius Quirinius.

A.M.3994,Olymp.192,1.ac 2 ineunte.Æra Cæſaris Octau.28.

R.c.738,F.741.C.743,V. Cæſaris Auguſti appellati 17. Tribun.p.13.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 20.ac 21.

coss. { Paulus Fabius Maximus. / Quintus Ælius Tubero.

A.M.3995.Olymp. 192,2,ac 3 ineunte.Æra Cæſaris Octau.29.

R.c.739,F.742,c.744,V,Cęſaris Auguſti appellati 18.Tribun. p.14.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 21. ac 22.

Iulus

coss. { Iulus Antonius, Triũuiri filius. / Quintus Fabius Maximus Africanus.

A.M.3996. Olymp.192,3, ac 4 ineunte. Æra Cæsaris Octau.30.

R.c.740,F.743.C.745.V.Cæsaris Augusti appellati 19.Tribun.p.15.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 22. ac 23.

Coss. { Nero Claudius Drusus Germanicus. / Titus Quinctius Crispinus Sulpicianus.

A.M.3997. Olymp. 192, 4. ac 193 ineunte. Æra Cæsaris Octau.31.

R.c.741,F.744.C.746,V. Cæsaris Augusti appellati 20. Tribun.p.16.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 23.ac 24.

Coss. { Caius Marcius Censorinus. / Caius Asinius Gallus.

His coss.quum Augustus edixisset vt duodecim anni Romani siue bissextili decurrerent,quo emendaretur trium plus iusto bissextorum præcedentibus triginta sex annis Iulianis intercalatio: mensis Sextilis in eius honorem appel-

latus est Augustus.

A.M.3998.Olymp.193, 1 ac 2 ineunte. Æra Cæsaris Octau.32.

R.c.742,F.745,C.747,V.Cęsaris Augusti appellati 21.Tribun.p.17.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 24,ac 25.

Coss. { Tiberius claudius Nero,iterum. Cneius calpurnius Piso, iterum.

A. M.3999.Olymp.193,2.ac 3 ineunte. Æra cæsaris Octau.33.

R.c.743,F.746.c.748,V.cæsaris Augusti appellati 22.Tribun.p.18.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 25 ac 26.

Coss. { Decimus Lælius Balbus. Caius Antistius Vetus.

A.M.4000.Olymp.193,3,ac 4 ineunte. Æra cæsaris Octau.34.

R.c.744,F.747,c.749.V. Cæsaris Augusti appellati 23.Tribun,p.19.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 26.ac 27.

Coss. { Imperator Cæsar Augustus, duodecimum. Lucius Cornelius Sulla.

A.M.4001.Olymp.193.4: ac 194, ineunte Æra Cæsaris Octau.35.
R.c.745,F.748,c.750,V. cæsaris Augusti appellati 24.Tribun.p.20.
Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 27 ac 28.

Coss. { Caius Caluisius Sabinus. / Lucius Passienus crispinus Rufus.

A.M.4002.Olymp.194,1,ac 2 ineunte. Æra cæsaris Octau.36.
R.c.746,F.749,c.751, V. cæsaris Augusti appellati 25.Tribun.p.21;
Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 28 ac 29.

Coss. { Lucius cornelius Lentulus. / Marcus Valerius Messalla Cotta.

A.M.4003.Olymp.194,2,ac 3 ineunte. Æra cæsaris Octau. 37.
R.c.747,F.750,c.752, V. cæsaris Augusti appellati 26. Tribun.p.22,
Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 29 ac 30.

coss. { Imperator cæsar Augustus, decimumtertium. / Marcus Plantius Siluanus.

A.M.4004.Olymp.194,3,ac 4 ineunte.Æra cæsaris Octau.38.

R.c.748, F.751 C. 753, V. cæsaris Augusti appellati 27, Tribun.p.23.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 30 ac 31.

Coss. { cossus Cornelius Lentulus. / Lucius Cornelius Piso Augur,

A.M.4005. Olymp, 194, 4 ac 195 ineunte. Æra Cæsaris Octau.39.

R.c.749, F.752, c.754, V. Cæsaris Augusti appellati 28. Tribun.p.24.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 31 ac 32.

Coss. { Caius Iulius Cæsar Vipsanianus. / Lucius Æmilius Paullus.

A.M.4006.Olymp.195.1, ac 2 ineunte.Æra Cæsaris Octau.40.

R.c.750, F.753. C.755, V. Cæsaris Augusti appellati 29. Tribun.p.25.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 32. ac 33.

Coss. { Publius Vinicius. / Publius Alfinius Varus.

Iis consulibus Augustus, accepto Morum Legumque regimine cum potestate Censoria quinctum in decennium,

vi-

videtur cœpisse agere secundum ac medium suum censum vniuersalem, primum verò extraordinarium, siue collega: quem tertio inde anno peractum esse Lustro condito apparet ex Dione.

A.M.4007. Olymp.195. 2 ac 3 ineunte. Æra Cæsaris Octau.41.

R.c.751, Fab.754, Cat.756. Var.Cæsaris Augusti appellari 30. Tribun.p.26.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 33.ac 34.

Coss. { Lucius Ælius Lamia. / Marcus Seruilius Geminus.

Eo anno circa vernam tempestatem vtpote quadriennio ante mortem Herodis Regis Iudææ, Dominũ Iesum Christum natũ esse demùm nostra fert sententia. Eodem autem anno naturale desinente iniuit Romanis primus annus emendatus Augusto Iulianus: qui erat quadragesimus nonus à Iuliano primo.

A.M.4008 Olymp.195.3,ac 4 ineunte Æra Cæsaris Octau.42.

R.c.752,F.755. C.757. V. Cæsaris Augusti appellati 31. Tribun. p.27.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece

Hyrcani 34.ac 35.

Coss. { Sextus Ælius Catus.
Caius Sentius Saturninus.

Iis Conſulibus vtique viceſimo ſeptimo die Iunij, Tiberius Claudius Nero, ab Auguſto, filius, collega Imperij, & conſors Tribunitiæ poteſtatis adoptatus eſt.

A.M.4009.Olymp.195,4: ac 196 ineunte. Æra Cæſaris Octau. 43.

R.c.753,F.756. C.758 V. Cæſaris Auguſti appellati 32. Tribun.p.28.

Herodis regni, ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 35 ac 36.

Coss. { Lucius Valerius Meſſalla Voluſus.
Cneius Cornelius Cinna Magn⁹.

A.M.4010.Olymp.196,1, ac 2 ineunte. Æra Cæſaris Octau.44.

R.c.754,F.757,C.759, V. Cæſaris Auguſti appellati 33. Tribun.p.29.

Herodis regni ab Actiaca victoria & nece Hyrcani 36 ac 37.

Coss. { Marcus Æmilius Lepidus.
Lucius Arruntius.

A.M.4011.Olymp.196,2,ac 3 ineunte. Æra Cæſaris Octau. 45.

R.c.

R.c.755,F.758,C.760,V. Cæſaris Auguſti appellati 34.Tribun. p.30.
Archelai Ethnarchæ Iudæorum 1.
coss. { Aulus Licinius Nerua Silanus. Quintus Cæcilius Metellus Creticus Silanus.
Iis Conſulibus,ſub anni naturalis initium mortuo Herodi Iudęæ regi, anno à deuicto ad Actium Antonio & interfecto Hyrcano, regni eius Senatuſconſulto cõfirmati triceſimoſeptimo, ſucceſſit Atchelaus filius: iuxta noſtram chronologiam.
A.M.4012. Olymp. 196.3 ac 4 ineunte.Æra Cæſaris Octau.46.
R.c.756,F.759,C.761,V. Cæſaris Auguſti appellati 35.Tribun.p.31.
Archelai Ethnarchæ.Iudæorum 2.
Coss. { Marcus Furius Camillus. Sextus Nouius Quinctilianus.
A.M: 4013. Olymp.196, 4: ac 197 ineunte Æra Cæſaris Octau.47.
R.c.757,F.760,C.762,V.Cæſaris Auguſti appellati 36.Tribun. p.32.
Coss. { Caius Poppæus Sabinus. Quintus Sulpicius Camerinus.
A.M.4014.Olym,197,1 ac 2.ineunte.Aëra

Cæſaris Octaua 48.

R.c.758.F.761.c.763, V.Cæſaris Auguſti appellati 37.Tribun.p.33.

Archelai Ethnarchæ Iudæorum 4.

Coss. { Publius Cornelius Dolabella. / Caius Iunius Hilanus.

A.M.4015.Olymp.197,2,ac 3 ineunte. Æra Cæſaris Octaua 49.

R.c.759, F.764,V.Cæſaris Auguſti appellati 38.Tribun.p.34.

Archelai Ethnarchæ Iudęorum 5.

Coss. { Marcus Æmilius Lepidus. / Titus Statilius Taurus.

A.M.4016.Olymp.197,3,ac 4,ineunte.Æra Cæſaris Octau. 50.

R.c.760,F.763,c.765,V. Cæſaris Auguſti appellati 39.Tribun.p.35.

Archelai Ethnarchæ Iudæorum 6.

Coss. { Tiberius Iulius Germanicus Cæſar. / Caius Fonteius Capito.

A.M.4017.Olymp.197, 4, ac 198 ineunte Æra Cæſaris Octaua 51.

R.c.761,F.764.c.766,V.Cęſaris Auguſti appellati 40.Tribun.p.36.

Archelai Etnarchæ Iudæorum 7.

Coss.

Coss. { caius Silius.
Lucius Munatius Plancus.

Iis consulibus Cæsar Augustus cœpit agere tertium ac postremum suum censum vniuersalem, cum Tiberio collegâ.

A.M.4018. Olymp.198,1,ac 2.ineunte. Æra cæsaris Octau. 52.

R.c.762,F.765.c.767,V.Cæsaris Augusti appellati 41. Tribun.p.37.

Archelai Ethnarchæ Iudæorum 8.

Coss. { Sextus Pompeius.
Sextus Appuleius.

Iis consulibus mortuo cęsari Augusto decimo nono die mensis Augusti, completo anno Imperij quinquagesimo sexto ab arrepto primo consulatu, & quadragesimo quarto ab Actiacâ victoriâ, inchoato autem anno tricesimo septimo susceptæ potestatis Tribunitiæ, successit in Imperio eius priuignus & adoptiuus filius Tiberius Cęsar Augustus.

A.M.4019. Olymp.198,2,ac 3 ineunte. Tiberij cæsaris Augusti 1 & 2.

R. cap. 763,F. 766, c. 768, V. Archelai Ethnarchæ Iudæorum 9.

Coss. { Druſus Cæſar, Tiberij Auguſti filius.
caius Norbanus Flaccus.

A.M.4020. Olymp.198,3,ac 4 ineunte Tiberij cæſaris Auguſti 2.& 3.

R.c.764,F.767, C.769. V. Archelai Ethnarchæ Iudæorum 10.

coss. { Titus Statilius Siſenna Taurus.
Lucius Scribonius Libo.

Submedium eius anni, iuxta chronologiam noſtram, relegato Archelao Iudæorum Ethnarchâ, eiuſq; loco Iudeę & Samariæ conſtituto præſide Valerio Grato: reliqui fuerunt ex Herodis Regis filiis Tetrarchę, Herodes Antipas Galilææ, ac Philippus Ituręæ &c.

A.M.4021. Olymp.198,4. ac 199 ineunte. Tiberij cæſaris Auguſti 3 & 4.

R.c.765,F.768,C.770,V Herodis Tetrarchę poſt relegatum Archelaum,1 & 2.

coss. { Caius coelius Rufus.
Lucius Pomponius Flaccus.

A.M.4022. Olymp.199,1,ac 2 ineunte Tiberij Cæſaris Auguſti 4 & 5.

R.c.766,F.769,c.771,V.Herodis Tetrarchæ poſt releg.Archel.2 & 3.

Tibe-

coss. { Tiberius Cæſar Auguſtus, tertiũ
Germanicus Cæſar, ſecundùm.

A.M.4023. Olymp.199,2, ac 3 ineunte. Tiberij Cæſaris Auguſti 5 & 6.
R.c.767, F.770. c.772, V. Herodis Tetrarchæ poſt releg. Archel. 3 & 4.

coss. { Marcus Iunius hilanus.
Lucius Norbanus Flaccus Balbus.

A.M.4024. Olymp.199,3, ac 4 ineũte. Tiberij cæſaris Auguſti 6 & 7.
R.c.768, F.771, c.773. V. Herodis Tetrarchę poſt releg. Archel. 4 & 5.

coss, { Marcus Valerius Meſalla.
Marcus Aurelius cotta.

A.M.4025. Olymp.199.4: ac 200 ineunte. Tiberij cęſaris Auguſti 7 & 8.
R.c.769, F.772, c.774, V. Herodis Tetrarchæ poſt releg. Archel. 5 & 6.

coss. { Tiberius Cæſar Auguſtus, quartùm.
Druſus Cæſar, Tiberij Auguſti filius, ſecundùm.

A.M.4026. Olymp.200,1, ac 2 ineunte. Tiberij Cæſaris Auguſti 8 & 9.
R.c.770, F.773, C.775, V. Herodis Tetrarchæ poſt releg. Archel. 6 & 7.

coss. { Decimus Haterius Agrippa,
Caius Sulpicius Galba.

A.M.4027.Olym.200,2, ac 3 ineunte. Tiberij cæsaris Augusti 9 & 10.
R.c.771,F.774,c.776,V. Herodis Tetrarchæ post releg.Archel.7 & 8.

coss. { Caius Asinius Pollio.
Caius Antistius Vetus.

A.M.4028.Olymp.200,3,ac 4 ineũte.Tiberij cæsaris Augusti 10 & 11.
R.c.772,F.775,c.777,V.Herodis Tetrarchæ post releg.Archel.8 & 9.

coss. { Seruius Cornelius Cethegus.
Lucius Visellius Varro.

A.M.4029.Olymp.200,4,ac 201 ineunte. Tiberij cæsaris Augusti 11.& 12.
R.c.773,F.776.C.778,V. Herodis Tetrarchę post releg.Archel.9 & 10.

coss. { Cossus cornelius Lentulus.
Marcus Asinius Agrippa.

A.M.4030.Olymp.201,1,ac 2 ineunte Tiberij Cæsaris Augusti 12 & 13.
R.c.774,F.777,c.779,V.Herodis Tetrarchæ post releg.Archel.10 & 11.

coss. { Caius caluisius Sabinus.
Cneius cornelius Lentulus Getulicus.

A.M.

A.M.4031.Olymp.201,2,ac 3.ineunte.Tiberij Cæſaris Auguſti 13 & 14.
R.c.775,F.778,c. 780, V.Herodis Tetrarchæ poſt releg.Archel.11.& 12.
coss. { Marcus Licinius Craſſus. / Lucius calpurnius Piſo:
Eo anno, valerio Grato Iudææ præſidi, poſtquàm Caipham Summum Sacerdotem conſtituiſſet,ſucceſſor miſſus eſt Pontius Pilatus.
A.M.4032.Olymp.201,3,ac 4 ineunte, Tiberij cæſaris Auguſti 14 & 15,
R.c.776,F.779,c.781.V,Herodis Tetrarchæ poſt releg.Archel 12 & 13.
coss. { Appius Iunius Silanus. / Publius Silius Nerua.
Anno Eu.primo Olymp.201,4:ac 202 ineunte.Liberij cæſaris Auguſti 15 & 16.
R.c.777,F ab 780,cat.782, Var. Herodis Tetrarchæ poſt releg.Archel. 13 & 14.
coss. { Caius Rubellius Geminus. / Caius Fuſius ſiue Fufius Geminus.
Eo anno,& iis Conſulibus Principium Euangelij in Iudæâ prædicando & baptizando orſus eſt Ioannes Baptiſta,Zachariæ Sacerdotis filius,præcurſor Do-

mini Iesu Christi.

A.Eu.2.4.Olymp.202,1,ac 2. ineunte. Tiberij cæsaris Augusti 16.& 17.

R.c.778, F.781,c.783,V. Herodis Tetrarchæ post releg.Archel.14 & 15.

Coss. { Marcus Vinicius Quartinus. Caius Cassius Longinus.

A.Eu.3. Olymp.202,2, ac 3 ineunte. Tiberij cæsaris Augusti 17 & 18.

R.c.779,F.782,c.784,V.Herodis Tetrarchæ post releg.Archel.15 & 16.

Coss. { Tiberius Cæsar Augustus quintum. Lucius Ælius Seianus.

A.Eu.4.Olymp.202,3,ac 4 ineunte.Tiberij Cæsaris Augusti 18 & 19.

R.c.780,F.783,c.785, V. Herodis Tetrarchæ post releg.Archel.16 & 17.

Coss. { Cneius Domitius Ahenobarbus. Aulus Vitellius: & eo mortuo, Marcus Furius Camillus Scribonianus.

Autumno eius anni, incepto decimo nono anno Imperij Tiberij, iuxta Chronologiam nostram, Iesus Christus Dei ex virgine Mariâ filius, ipseque Deus ac Dominus noster, circa medium tricesi-

cesimi an ni ætatis suæ baptizatus suscepit functionem muneris Euangelici ad quod carnem humanam assumpserat.

A.M.4037. Olymp.202,4.ac 203. ineunte. Tiberij Cæsaris Augusti 19 & 20.

R.c.781,F.784,C.786,V.Herodis Tetrarchæ post releg.Archel.17 & 18.

Coss. { Seruius Sulpicius Galba. / Lucius Cornelius Sulla.

A.M.4038.Olymp.203,1,ac 2 ineunte.Tiberij Cæsaris Augusti 20 & 21.

R.c.782,F.785,C.787,V.Herodis Tetrarchæ post releg.Archel. 18 & 19.

Coss. { Lucius Vitellius. / Paullus Fabius Persicus.

A.M.4039.Olymp.203,2,ac 3.ineunte.Tiberij Cæsaris Augusti 21 & 22.

R.c.783,F,786,C.788, V. Herodis Tetrarchæ post releg.Archel. 19 & 20.

Coss. { Caius Cestius Gallus Camerinns. / Marcus Seruilius Rufus Nouianus.

A.M.4040.Olymp.203,3,ac 4 ineute Tiberij Cæsaris Augusti 23 & 23.

R.c.784,F.ab.787,C.789,V.Herodis Tetrarchæ post releg.Archel.20 & 21.

Coss. { Quintus Plautius Lælianus.
Sextus Papinius Gallienus.

Eo demùm anno, iuxta Chronologiam noſtram, Dominus Ieſus Chriſtus crucifixus eſt, triceſimo die, Romani menſis Martij, ſeptimanæ ſexto, ac emortuis reſurrexit primo die menſis Apulis pariter ac ſeptimanæ,

A.M.4041. Olymp.203, 4: ac 204 ineunte. Caij Cæſaris Caligulæ 1.

R.c.785, F.788, C.790, V. Herodis Tetrarchæ poſt releg. Archel. 21 & 22.

Coss. { Cneius Acerronius Proculus.
Caius Pontius Nigrinus.

Iis Conſulibus ſub quorum initium pontio pilato Iudææ præfectura ablata eſt, Quinta quod tempus etiam Caiphæ ſummmum Sacerdotium abrogatum à Lutio Vitellio Syrię prędide; mortuo Tiberio Cæſari Auguſto, anno Imperij viceſimo tertio paulò pluſquàm medio, decimo ſexto die Martij, ſucceſſit Caius Cæſar, Germanici filius, cognomento Caligula.

A. M. 4042. Olymp. 204, 1, ac 2 ineunte Gaij Cęſaris Caligulę 2.

R.c.786, F.789, C.791, V. Herodis Tetrarchæ

chę post releg. Archel. 22 & 23.

Coss. { Marcus Aquillius Iulianus.
Publius Nouius Asprenas.

A. M. 4043. Olymp. 204, 2, ac 3 ineunte Caij Cæsaris Caligulę 3.

R. c. 787, F. 790, C. 792, V. Herodis Tetrarchę post releg. Archel. 23 & 24.

Coss. { Caius Cęsar Augustus, secundum,
Lucius Apronius Cęsianus.

A. M. 4044. Olymp. 204, 3, ac 4 ineunte. Caij Cęsaris Caligulę 4.

R. c. 788, F. 791, C. 793, V. Agrippę, Regis ab initio Caij Imperatoris, 4.

Coss. { Caius Cæsar Augustus, tertium: siue Collega.

Circa eius anni initium Caius Galigula Imperator, Herode Antipâ Tetrarchâ Galilææ in Galliam relegato post relegatum Archelaum anno vicesimo quarto quasi medio, eius Tetrarchiam adiecit regno Agrippæ, Nepotis Herodis regis ex Aristobulo filio, Regis à se appellati Tetrarchiæ Philippi, Paulo antea mortui, initio Imperij sui.

A. M. 4045. Olymp. 204, 4: ac 205 ineunte Claudij Cæsaris Augusti 1.

R. c. 789, F. 792, C. 794, V. Agrippæ Regis

ab initio Caij Imp.5.

Coss. { Caius Cæsar Augustus, quartùm.
Cneius Sentius Saturninus.

Caio Cæsari Caligulæ Imperatori, initio quarti Cõsulatus sui, interfecto die vicesimo quarto Ianuarij, sub initium anni naturalis, successit Tiberius Claudius, Drusi filius, Caij patruus, qui mox Agrippę regnum auxit, cõcesso ei quantum erat Herodis aui eius, quin etiam eiusdem fratri Herodi Chalcidis regnum dedit.

A.M.4046, Olym.205,1 ac 2 ineũte. Claudij Cæsaris Augusti 2.

R.ca.790, F.793, C.795, V. Agrippæ Regis 6.

Coss. { Claudius Cæsar Augustus secundum.
Caius Licinius Cæcinna Largus.

A.M.4047. Olymp.205,2, ac 3 ineunte. Claudij Cæsaris Augusti 3.

R.c.791, F.794, C.796, V. Agrippę Regis 7.

Coss. { Claudius Cæsar Augustꝰ tertiùm.
Lucius Vitellius, secundùm.

Circa finem eius anni mortuus est Agrippa Iudææ rex.

A.M.4048. Olymp. 205,3, ac 4 ineunte.

Clau-

Claudij Cæſaris Auguſti 4.

R.c.792,F.795,C.797, V. Herodis Regis poſt mortem Agrippæ 1.

Coss. { Caius Vibius Criſpus, ſecundùm. Titus Statilius Taurus.

A.M.4044.Olymp.205,4:ac 206.ineunte. Claudij Cæſaris Auguſtis.

R.c.793,F.796,C. 798, V. Herodis Regis poſt mortem Agrippæ 2.

Coss. { Marcus Viuitius Quartinus ſecundùm. TitusStatilius Meſalla Coruinus.

Eo anno Herodes Rex,Agrippæ ante annum defuncti frater,à Claudio Imperatore impetrauit poteſtatem in TemplumHieroſolymitanum,ac res ad eius religionem ſpectantes.

A.M. 4050. Olymp.206,1, ac 2. ineunte. Claudij Cæſaris Auguſtis.

R.c.794,F.797,C.799,V. Herodis Regis poſt mort.Agrip.3.

Coss. { Publius Valerius Aſiaticus,ſecundùm. Marcus Iunius Silanus.

A.M.4051.Olymp.206,2,ac 3 ineũte.Claudij Cæſaris Auguſti 7.

R.c.795,F.798, C.800, V. Herodis Regis

post mort. Agr. 4.

Coss. { Claudius cæsar Augustus quartùm.
Lucius Vitellius, tertiùm.

A.M. 4052. Olymp. 206, 3, ac 4. ineunte. Claudij Cæsaris Augusti 8.

R.ca. 796, F. 799, C. 801, V. Herodis Regis post mort. Agri. 5.

Coss. { Aulus Vitellius.
Lucius Vixsanius Poxlicola.

Eo anno Imperij Claudij octauo, mortuus est Herodes Rex Agrippæ Regi, frater iuxta Iosephum.

A.M. 4053. Olymp. 206, 4: ac 207 ineunte. claudij cæsaris Augusti 9.

R.c. 797, F. 800, c. 802, V. Agrippæ iunioris Regis, 2 ineunte.

Coss. { caius pompeius Longinus
Gallus Quintus Verannius.

Eo anno Claudius, Herodis paulo ante moriui regnum Chalcidis, Agrippæ iuniori, Agrippæ legis filio dedit.

A. M. 4054. Olymp. 207, 1, ac 2 ineunte, claudij Cæsaris Augusti 10.

R. c, 798, F. 801, C. 803, V. Agrippæ iunioris Regis 1 & 2.

Caius

Coss. { Caius Antistius Vetus.
Marcus Suilius Nerulinus.

A. M. 4055. Olymp. 207, 2, ac 3 ineunte. Claudij Cæsaris Augusti 11.

R. c. 799, F. 802, C. 804, V. Agrippæ iunioris Regis 2 & 3.

Coss. { Claudius cæsar Augustus, quintū.
Seruius Cornelius Scipio Orfitus.

A. M. 4056. Olymp. 207, 3, ac 4 ineunte. Claudij Cæsaris Augusti 12.

R. c. 800, F. 803, C. 805, V. Agrippæ iunioris Regis 3 & 4.

Coss. { Publius Cornelius Sulla Faustus.
Lucius Saluius Otho.

A. M. 4057. Olymp. 207, 4: ac 208 ineunte. Claudij Cæsaris Augusti 13.

R. c. 801, F. 804, C. 806, V. Agrippæ iunioris Regis 4 & 5.

Coss. { Decimus Iunius Silanus.
Quintus Haterius Antoninus.

Eo anno Claudius Agrippæ dedit regnum Tetrarchiæ Philippi, cum alis additamentis ablato ei regno Chalcidis.

A. M. 4058. Olymp. 208, 1, ac 2 ineunte. Claudij Cæsaris Augusti 14.

R. c. 802, F. 805, C. 807, V. Agrippæ iunioris Regis 5 & 6.

Coss. { Marcus Asinius Marcellus.
Marcus Acilius Auiola.

Iis consulibus extincto claudio Imperatori decimo tertio die Octobris, successit Nero claudius Domitius, eius priuignus & adoptiuus filius.

A.M. 4059, Olymp. 208, 2; ac 3 ineunte. Neronis Cæsaris Augusti, & 2.

R.c.803, F.806, C.808, V.Agrippæ iunioris Regis 6 & 7.

Coss. { Nero Claudius Cæsar Augustus.
Lucius Antistius Vetus.

A. M.4060. Olimp. 208, 3; ac 4. ineunte. Neronis Cæsaris Augusti 2 & 3,

R.c.804, F.807, C.809, V. Agrippæ iunioris Regis 7 & 8.

Coss. { Quintus Volusius Saturninus.
Publius Cornelius Scipio.

A.M.4061. Olymp, 208, 4: ac 209. ineunte. Neronis Cæsaris Augusti 3 & 4.

R. c. 805, F. 808, C.810, V. Agrigpæ iunioris Regis 8 & 9.

Coss. { Nero Cæsar Augustus, secundum
Lucius Calpurnius Piso.

A. M. 4062. Olymp. 209, 1 ac 2 ineunte. Neronis Cæsaris Augusti 4 & 5.

R. c. 806, F. 809, C. 811, V. Agrippæ iunioris Regis 9 & 10.

Coss. { Nero Cæsar Augustus tertium.
Marcus Valerius Messalla.

A. M. 4063. Olymp. 209, 2; ac 3 ineunte. Neronis Cæsaris Augusti 5 & 6.

R. c. 807, F, 810, C. 812, V. Agrippæ iunioris Regis 10 & 11.

Coss. { Caius Vipsanius Agricola Apronianus.
Caius Fonteius Capito.

A. M. 4064. Olymp. 209, 3; ac 4 ineunte. Neronis Cæsaris Augusti 6 & 7.

R. c. 808, F. 811, C, 813, V. Agrippæ iunioris Regis 11 & 12.

Coss. { Nero Cæsar Augustus, quartum.
Cossus Cornelius Lentulus.

A. M. 4065. Olymp. 209, 4; ac 210 ineunte. Neronis Cæsaris Augusti 7 & 8.

R. c, 809, F. 812, C. 814, V. Agrippæ iunioris Regis 12 & 13.

Coss. { Caius Cæsonius pætus.
Caius Petronius Sabinus Turpilianus.

Eo demùm anno, Felici in Iudææ præfectura successisse videtur Porcius Festus.

A. M. 4066. Olymp. 210, 1, ac 2 ineunte. Neronis Cæsaris Augusti 8 & 9.

R. c. 810, F. 813, C. 815, V. Agrippæ iunioris Regis 13 & 14.

Coss. { Publius Marius Celsus.
Lucius Asinius Gallus.

A.M. 4067. Olymp, 210, 2;ac 3 ineunte. Neronis Cæsaris Augusti 9 & 10.
R.c.811,F.814,C.816,V.Agrippæ iunioris Regis 14 & 15.

Coss. { Lucius Memmius Regulus.
Paullus Virginius Rufus.

A. M. 4068. Olymp. 210, 3, ac 4 ineunte. Neronis Cæsaris Augusti 10 & 11.
R.c.812,F.815,C.817,V. Agrippæ iunioris Regis 15 & 16.

Coss. { caius Lecanius Bassus.
Marcus Licinius crassus frugi.

A.M.4069. olymp.210, 4 :ac 211 ineunte. Neronis Cæsaris Augusti 11 & 12
R.c.813,F.816,C.818,V.Agrippæ iunioris. Regis 16 & 17.

Coss. { Publius Silius Nerua.
Caius Iulius Atticus Vestinus.

A.M. 4070. Olymp. 211,1,ac 2 ineunte. Neronis Cæsaris Augusti 12 & 13.
R.c.814,F.817,C.819.V.Agrippæ iunioris Regis 17 & 18.

Coss. { Caius Suetonius Paullinus.
Lucius Pontius Telesinus.

Eo anno, mense Artemisio siue Maio Romano, Iudæorum rebellio contra

Romanos, dedit initium bello Iudaico

A. M. 4071. Olymp. 211, 2. ac 3 ineunte. Neronis Cæsaris Augusti 13 & 14.

R. c. 815, F. 818, C. 820, V. Agrippæ iunioris Regis 18. & 19.

Coss. { Lucius Fonteius Capito. / Caius Iulius Rufus.

Eo anno Flauius Vespasianus legatus ad bellum Iudaicum a Nerone Imperatore missus est.

A. M. 4072. Olymp. 211, 3, ac 4 ineunte. Neronis Cæsaris Augusti 14. & Galbæ 1.

R. c. 816, F. 819, C. 821, V. Agrippæ iunioris Regis 19. & 20.

Coss. { Caius Silius Italicus. / Marcus Galerius Trachalus Turpilianus.

Eo anno Nero Imperator ad inferendam sibi necem adactus est, decimo die Iunij. Imperio autem potitus est Seruius Sulpicius Galba.

A. M. 4073. Olymp. 211, 4: ac 212 ineunte. Flauij Vespasiani Imperatoris 1.

R. c. 817, F. 820, C. 822, V. Agrippę innioris Regis 20. & 21.

Coss. { Imperatot Seruius Sulpicius Galba, secundum. / Titus Viuius Rufinus.

Eo anno, trucidato Galba, decimoquinto die Ianuarij, Marcus Saluius Otho, Romæ: ac sub idem tempus, Aulus Vitellius, in Germania Imperatores appellati sunt. Otho autem à Vitellio acie victus, necem sibi intulit, vicesimo die Aprilis. Deinde verò Titus Flauius Sabinus Vespasianus, dux belli aduersus Iudæos, Calendis Iulij. primùm in Ægypto, ac mox in Iudæa & Syria Imperator appellatus: vicesimo quarto die Decembris, occiso Romæ Vitellio, solus Imperium Romanum obtinuit.

A.M.4074. Olymp.212,1 ac 2 ineunte. Flauij Vespasiani Imperatoris 1 & 2.

R.c.818, F.821, C.823, V. Agrippæ iunioris Regis 21. & 22.

Coss. { Flauius Vespasianus Cæsar Augustus, secundum.
Titus Flauius Vespasianus Imperatoris filius.

Iis Consulibus, à Tito Vespasiano Cæsare Imperatoris filio, Iudæa debellata, Hierosolymitana vrbs & Templum, capta incensa ac funditus euersa sunt.

FINIS.